

e-xcursionismeS 2.0

**L'excursionisme català a l'inici del segle XXI.
Una visió des de l'antropologia**

Francesc Roma i Casanovas

Abril de 2009

Índex

1 - Presentació	4
2 - Objectius	7
3 - Metodologia	10
A - Disseny de la investigació	11
B - Treball de camp	13
Fase 1 – aproximació qualitativa.....	13
Fase 2 – aproximació quantitativa	15
Fase 3 – segona aproximació qualitativa	17
Fase 4 – estudi dels webs dels clubs.....	17
Fase 5 – estudi de diferents agents	18
Fase 6 – qüestionari sobre l'excursionisme a Setmana Santa.....	19
Fase 7 – estudi dels clubs més recents	19
C - Anàlisi de les dades	20
Fase 1 – aproximació qualitativa.....	20
Fase 2 – aproximació quantitativa	20
Fase 3 – segona aproximació qualitativa	20
Fase 4 – estudi dels webs dels clubs.....	21
Fase 5 - estudi dels clubs	21
Fase 6 – qüestionari sobre l'excursionisme a Setmana Santa.....	22
Fase 7 – estudi de les entitats més recents	22
Nota sobre la transcripció de textos i citacions.....	22
4 - Marc teòric.....	24
Particularitats de l'antropologia digital: treballant en un camp estrany	24
Aproximació a l'excursionisme a inicis del segle XXI	31
Anàlisi institucional de la FEEC	33
Algunes dades sobre la pràctica de l'excursionisme a Catalunya....	41
Les entitats excursionistes.....	46
La crisi de les entitats i l'Excursionisme 2.0	53
L'excursionisme a Google en català.....	58
El sondeig de la revista <i>Vèrtex</i> (1999)	61
L'estudi Los hábitos deportivos de los españoles, 2005	67
Les dades de la FEEC – 2007.....	77
Estudi dels internautes de FEEC.cat	88
Dades diverses sense significació estadística	91
Enquesta del Servei d'Informació de Senders	95
5 - Resultats obtinguts.....	101
Aproximació qualitativa: fase exploratòria.....	101
Aproximació qualitativa: entrevistes online	113

Bloc temàtic 1	113
Bloc temàtic 2	117
Bloc temàtic 3	120
Bloc temàtic 4	130
Bloc temàtic 5	139
Bloc temàtic 6	145
Pregunta sobre col·laboració en segona fase	149
Aproximació quantitativa	150
Dades sociodemogràfiques	150
Pràctiques excursionistes	153
Aprenentatges	154
Relacions socials	155
Practicants solitaris.....	156
Pràctiques en el passat.....	157
Motius per canviar de pràctica excursionista	158
Les pràctiques actuals	158
Les pràctiques del futur	160
Motiu per triar el lloc de destinació.....	160
Les fonts informació.....	162
Associacionisme.....	163
Valoració de la Federació.....	166
Percepció de l'excursionisme i la seva ètica.....	167
Excursionisme 2.0	174
Sobre el comentari lliure final	175
Informació sobre el servei Adwords de Google	176
Diferències de gènere	178
Diferències segons l'edat	183
Segona aproximació qualitativa.....	185
MadTeam.net.....	185
Pirineos 3000	186
Unió Excursionista de Catalunya de Mataró.....	187
Agrupació Excursionista Pedraforca	188
Cordada	189
Kpujo.com	189
Altres comunitats.....	190
Els fòrums de Madteam	191
Un espai de relació i d'ajuda mútua.....	191
Un espai de cooperació.....	198
Un espai de resistència.....	202
La mort d'Iñaki Ochoa.....	206
Un espai de formació d'imatges col·lectives.....	212
Fer foc a la muntanya, un tema tabú?.....	216
Els gossos a la muntanya	220
Em federo?	221
La cartografia i els tresmils del Pirineu.....	223
Els guions del programa <i>Al filo de lo imposible</i>	225
Els nous refugis.....	228
L'Agrupació Excursionista Pedraforca	232
La UEC de Mataró	238
La comunitat Kpujo.com.....	241

El conflicte ètic dels sellaments químics a Montserrat	241
Les cabres a Montserrat.....	244
La prohibició de l'escalada	250
Per als qui desequipen.....	254
El desequipament de la via Montpart	258
L'Spam.....	263
Estudi dels webs dels clubs	267
Excursionisme durant la Setmana Santa de 2008	270
Estudi de les entitats més recents.....	279
Els nous excursionistes.....	284
Ús de les noves tecnologies	285
6 - Conclusions	290
7 - Bibliografia.....	301

1 - Presentació

L'excursionisme és una de les activitats de lleure més practicades a casa nostra on, com a fet social, ha tingut una llarga història que actualment és força ben coneguda. En canvi, en el moment d'enfrontar-nos a la seva realitat actual, ens trobem amb grans mancances i, segurament, amb força tòpics construïts sobre coneixements donats per suposat. Per això, dedicar una tesi

doctoral a aconseguir un millor coneixement de la realitat actual del fet excursionista a Catalunya no sembla que hagi de ser una justificació dubtosa entre els experts, gestors i acadèmics del nostre país.

Per no saber, no se sap ni la quantitat aproximada de persones que surten a la muntanya, ni la freqüència de les seves pràctiques. Disposem d'algunes dades, malauradament massa fragmentàries, sobre casos concrets, com pot ser la freqüentació de les àrees naturals protegides. Però fora d'aquests espais privilegiats, el desconeixement s'imposa.

La informació qualitativa sobre sentiments, estereotips o cosmologies només ha estat treballada en comptades excepcions. Paradoxalment, sabem més sobre l'excursionisme del segle XIX i primers anys del XX que sobre el moment actual.

Intel·lectualment i acadèmicament, doncs, es tracta d'un objecte d'estudi de gran interès. Però no només aquests afanys epistemològics fan necessari l'estudi del tema que es proposa. Avui ja és força acceptat que la realitat (també) es construeix socialment i que les persones actuem mogudes més per la nostra visió del món que no pel que el món és "en realitat". Vist des de fora, ¿quants accidents no s'estalviarien si els vents de la moda en l'ocupació del temps lliure deixessin de bufar cap a la muntanya? Però, podria el nostre món subsistir sense la nostra idea de muntanya?

Aquesta tesi intenta aportar elements contrastats de reflexió sobre aquests punts, i ho fa amb la clara consciència que el treball de camp s'ha de dur a terme en els primers anys del segle XXI, un moment en què la realitat, també i en bona part, es construeix virtualment en format digital. La implantació de mons virtuals paral·lels al món *real*, si és que es pot distingir on comencen els uns i on acaben els altres, ha canviat bona part dels hàbits lúdics i laborals de moltes persones del món desenvolupat.

Les persones i les entitats que es mouen en l'òrbita de l'excursionisme també han viscut aquest procés i s'hi han hagut d'adaptar. Avui dia, moltes entitats ja disposen de la seva pàgina web, molts i moltes excursionistes tenen el seu propi blog i la majoria sap que, si vol, es pot informar mitjançant la xarxa. Al costat dels *llibres de piades* tradicionals, de les biblioteques i arxius han aparegut els fòrums, les wikis, els sistemes de gestió de continguts (CMS) per a portals web, els blocs ja esmentats, etc.; tot un món real que reposa en la virtualitat, en definitiva. Alguns alpinistes penjen els seus vídeos en magatzems digitals com You-Tube o obren parts dels seus ordinadors perquè puguem accedir al seu contingut per via dels programes P2P.

Tot plegat, no estarà donant lloc a una nova sociabilitat en el món excursionista?

I en aquesta interacció, encara que pugui ser en bona part mediada per màquines, no és possible que apareguin noves visions del món, noves *realitats*, nous imaginaris...? Un nou excursionisme, en definitiva?

¿És possible que existeixi un Excursionisme 2.0, una nova versió més participativa i potser democràtica del que va ser l'excursionisme del segle XX? Estem a les portes d'una revolució transcendental o tot plegat és un miratge?

2 - Objectius

1. Aquesta tesi pretén conèixer les imatges mentals i les pràctiques de les persones que es defineixen com a excursionistes.

Tradicionalment l'excursionisme havia estat definit d'una manera més o menys clara, tot i que en el passat sempre va ser difícil delimitar-lo. Avui dia, *excursionisme* és un mot força ambigu. En el món del turisme, per exemple, la pràctica excursionista es diferencia del propi turisme per la durada del desplaçament que es dugui a terme (excursionista seria aquella persona que passa menys de 24 hores fora de casa i que, per tant, no utilitza serveis d'allotjament). Fora del món turístic, les definicions són encara més ambigües: per excursionista s'entén un aglomerat de persones que sembla que l'única cosa que tenen en comú és el fet de sortir de casa seva per anar a trobar la natura, normalment la muntanya.

2. És per aquest problema de definició que un dels objectius de la tesi que es presenta haurà de ser definir i delimitar què s'entén per excursionisme a la primera dècada del segle XXI. Aquesta definició haurà de ser la que es desprengui de la manera com l'entenguin els seus mateixos practicants, aplicant així el que en sociologia es coneix com a teorema de Thomas (les situacions que es defineixen com a reals tenen conseqüències reals).

De l'anàlisi del discurs sobre les pràctiques i les cosmovisions dels seus practicants en sortirà la definició final del que és l'excursionisme als nostres dies. Ara bé, per començar la recerca caldrà haver fet una delimitació de l'objecte d'estudi al més estricta possible per, d'aquesta manera, evitar anar a buscar informació en un camp que no correspongui.

Per això, com a punt de partida, es proposa definir l'excursionisme com un conjunt de pràctiques que tenen com a escenari el medi natural, fonamentalment -tot i que no únicament- muntanyenc, que exigeixen una certa activitat física i que, per tant, no són motoritzades. Els motius pels quals se surt a la muntanya, en la nostra concepció de l'excursionisme, han de vincular-se a l'esbarjo i, per tant, en quedaran exclosos col·lectius com els esportistes professionals, els guies professionals, guardes de refugi, etc. Això no treu que algun membre d'aquests col·lectius pugui ser

interrogat com a observador privilegiat o expert per obtenir informació de primera mà sobre l'excursionisme actual.

3. Un altre objectiu d'aquesta tesi és conèixer els hàbits excursionistes i la utilització que aquestes persones fan del medi natural, tant a casa nostra com a fora. Això implica plantejar temes com ara l'accés al medi natural, la freqüentació dels espais de muntanya, els possibles impactes sobre el medi ambient, etc.
4. I finalment queda un darrer gran objectiu: constatar l'existència o no del que s'ha anomenat Excursionisme 2.0, una nova forma de sociabilitat en el món excursionista que podria ocupar el lloc de la sociabilitat tradicional basada en els centres excursionistes amb seus físiques on es desenvolupen interaccions entre persones que mantenen una relació cara a cara.

metodologia

e-xcursionismes 2.0

**l'excursionisme català a l'inici del segle XXI
una visió des de l'antropologia**

3 - Metodologia

La recerca que ha donat lloc a aquesta tesi doctoral es va desenvolupar en diverses fases entre l'estiu de 2007 i la tardor de 2008. A continuació es detalla en què va consistir cadascuna d'elles; més endavant caldrà fer-ne una valoració del funcionament.

A - Disseny de la investigació

Partint dels plantejaments epistemològics i metodològics que s'estudiaran en el capítol 4 - Marc teòric, la primera part de la recerca es va centrar en la realització d'un gran conjunt d'entrevistes obertes i semiestructurades. Addicionalment també es va dur a terme una anàlisi de contingut d'algunes sèries documentals i pàgines web que contenien informació que es considerava rellevant (com, per exemple, les revistes excursionistes).

D'aquesta manera es pretenia aconseguir informació de les persones que duen a terme activitats excursionistes de manera institucionalitzada i de manera no institucionalitzada. De fet, un dels límits més importants d'aquesta recerca és com arribar, amb garanties de representativitat, a aquelles persones que practiquen l'excursionisme, però que no participen en la vida associativa del teixit federatiu català. La pregunta clau en aquest aspecte és: ¿són iguals o diferents, i actuen de manera semblant o diferent, en relació als objectius que es plantegen en aquesta recerca, les persones excursionistes que estan federades o associades a alguna entitat i les persones que realitzen aquestes pràctiques de manera lliure i sense passar per entitats ni federacions?

Arribat en aquest punt, el suport de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i d'algunes persones individuals va ser imprescindible per poder dur a terme un estudi quantitatiu sobre el conjunt de les persones federades. Tot i que no s'ha de considerar la primera fase (qualitativa) com un estudi exploratori i prou, en la segona fase es varen prendre en consideració les dades obtingudes en les primeres entrevistes amb la finalitat de desenvolupar un qüestionari per poder quantificar l'abast de les idees expressades en la fase qualitativa.

Tal es veurà més endavant (vegeu l'apartat Particularitats de l'antropologia digital: treballant en un camp estrany) no s'ha considerat que hi hagués d'haver cap problema per fer un qüestionari administrat mitjançant una pàgina web. Els àmbits d'estudi o temes d'interès d'aquest qüestionari varen ser els següents:

- Característiques personals de les persones entrevistades: edat, sexe, lloc de residència, nivell d'estudis, etc.

- Perfil socioeconòmic: treball, posició política, posicionament nacionalista, club al qual pertanyen, etc.
- Tipus de pràctiques excursionistes que duen a terme
- Freqüència de l'ús de la muntanya
- Activitats individuals o en grup
- Utilització de les entitats i els seus serveis
- Fonts d'informació
- Formació excursionista rebuda
- Valoració de la Federació
- Disponibilitat a pagar per accedir al medi natural

El tractament d'aquest qüestionari es va fer amb el programa estadístic Epi Info¹ (versió 3.4.3), centrant-se sobretot en les freqüències i les mitjanes estadísticament significatives de les variables estudiades; també es varen realitzar diferents taules creuades per mostrar els creuaments de les variables que es varen considerar més significatives.

Una tercera fase d'aquesta tesi va tornar a reprendre la metodologia qualitativa per analitzar algunes sèries documentals que permetessin matisar o completar les dades obtingudes en les dues fases anteriors. En aquest sentit, va semblar inqüestionable un estudi de les interaccions que es produïen dins del centre excursionista Madteam, sobretot per intentar respondre la pregunta de si existeix un excursionisme 2.0 i en què consisteix.

Més enllà d'aquestes tres grans fases, també es varen dur a terme altres petits estudis més puntuals, que seran explicats més endavant. També es varen fer un total de 21 entrevistes al que es consideren informants clau (els seus noms figuren en la llista d'agraïments quan no han volgut restar en l'anonimat).

---

¹ Epi Info és un programa d'anàlisi estadística gratuït desenvolupat pel Center for Disease Control nord-americà. Per més informació, vegeu <http://www.cdc.gov/EpiInfo/>

B - Treball de camp

Fase 1 - aproximació qualitativa

En primer lloc, partint d'algunes pàgines web i blocs en què apareixien adreces de correu electrònic de persones concretes, es varen realitzar una sèrie d'entrevistes exploratòries *online* (en total varen ser 9, i es poden veure en l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**).

En un segon moment, a la vista dels resultats d'aquesta primera fase exploratòria, es va procedir a visitar tots els webs d'entitats excursionistes catalanes que apareixen a la llista de la pàgina web de la FEEC (<http://www.feec.org/Links/links.php3?idGrup=0>). En aquesta visita es comprovava si aquell centre tenia algun mecanisme de comunicació com ara:

- Llista de socis
- Llista de distribució
- Fòrums
- Llibre de visites
- Enviament de notícies obert a qualsevol persona (independentment de si per fer-ho calia registrar-se o no).

Entre les entitats amb qui es va poder contactar mitjançant algun dels mecanisme esmentats anteriorment hi ha:

- Agrupació Excursionista Pedraforca
- Agrupació Excursionista Talaia
- Centre Excursionista de La Segarra
- Centre Excursionista de Lleida
- Centre Excursionista del Penedès
- Centre Excursionista Parets

- Centre Excursionista Sant Feliu Codines
- Centre Excursionista Tossa
- Club Centre Excursionista Serres del Mestral
- Club Excursionista Esparreguera
- Club Excursionista Madteam
- Colla Excursionista La Senyera
- Foment Excursionista de Barcelona
- Grup De Muntanya Argentona
- Unió Excursionista de Catalunya de Gràcia
- Unió Excursionista Vic

L'objectiu de contactar amb aquestes entitats era poder localitzar adreces de correu o altres formes de comunicació per aconseguir persones que voluntàriament volguessin respondre una sèrie de preguntes obertes. L'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**, recull el text del missatge que es va enviar als candidats.

Posteriorment es va procedir a contactar amb les altres entitats de la llista abans esmentada per demanar si volien inserir una petita nota (vegeu l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**) per explicar el tipus de recerca que es duia a terme i demanar la col·laboració dels seus associats.

També es va posar una entrada en el mateix sentit al fòrum del web del programa *Temps d'Aventura* de TV3. Aquest formulari tenia una indicació especial, de manera que era possible saber quan la persona entrevistada havia accedit a aquest qüestionari des del portal de TV3. Això es va fer així perquè d'entrada es considerava que la població que visitava aquest fòrum podia ser diferent de la resta de casos estudiats.²

En aquesta segona fase, les persones entrevistades eren conduïdes a una pàgina web on, després d'una breu explicació, es trobava l'accés a

1. un formulari online de 6 preguntes
(<http://www.geocities.com/francescroma/enquesta.html>)
2. un fòrum de discussió amb els sis mateixos temes que es tractaven en l'enquesta.
(<http://www.francescroma.net/forum>)

---

² De tota manera, el nombre de respostes va ser prou baix per no poder esbiaixar els resultats, a més que, en tractar-se d'una aproximació qualitativa aquest fet no és tan rellevant.

Els resultats eren recollits automàticament pel formulari i s'enviaven per correu electrònic a l'adreça del doctorand. Una còpia d'aquests missatges es conservava en el servidor per motius de seguretat.

Un cop rebut el qüestionari, es procedia a copiar-ne el contingut en un document de text que contenia totes les respostes, agrupades per persona entrevistada (vegeu l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**). Si en aquest formulari es facilitava una adreça de correu electrònic manifestant així la voluntat de participar en la segona part de la recerca, aquesta dada era inclosa en una base de dades per a la seva utilització posterior.

La fase qualitativa contenia també una tercera activitat que consistia a demanar informacions complementàries a aquelles persones que havien donat informacions incompletes o que es considerava que valia la pena de ser aprofundides (per això calia que l'informant hagués donat el seu consentiment introduint el seu correu electrònic en el formulari).

Fase 2 - aproximació quantitativa

A partir de les dades obtingudes en la fase 1, es va procedir a dissenyar una enquesta de 61 preguntes. Es pot veure'n el qüestionari en l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**

Aquesta enquesta es va hostatjar en un domini propietat del doctorand (www.froma.es) on s'havia instal·lat el software LimeSurvey (1.53+).³ Aquest software permet desenvolupar fins a 20 tipus de preguntes diferents, és de codi obert i resulta molt efectiu. En el moment de dissenyar l'entrevista, en diferents fòrums d'internet es considerava el millor software per treballar amb enquestes virtuals.

L'enquesta en qüestió contenia tres tipus de preguntes, en funció del tipus de variables que recollien:

- Variables quantitatives, que eren la majoria, i amb les quals es pretenia quantificar l'abast de les opinions recollides en la primera fase.
- Variables qualitatives, normalment preguntes de resposta oberta, en les quals el que es pretenia era aprofundir en algunes opinions des d'un punt de vista subjectiu, valoratiu, de creences, etc. Aquest segon tipus de preguntes, tot i estar barrejades amb les de tipus quantitatiu, eren presentades a les persones enquestades com a opcionals (es va fer així per evitar allargar massa la durada de l'enquesta en aquelles persones menys motivades per respondre-la).

---

³ Per a més detalls, consulteu <http://www.limesurvey.org/>

- Un parell de preguntes de tipus associació d'idees per ser treballades amb tècniques projectives.

Després de dissenyar les preguntes, en relació amb les conclusions obtingudes en la fase qualitativa, es va procedir a contactar amb la FEEC i el CEC per tal d'aconseguir que aquestes institucions col·laboressin en el projecte. Se'ls va demanar de posar una notícia a la seva pàgina web amb un enllaç que dugués a l'adreça de l'enquesta. A la Federació, a més a més, se li va demanar d'incloure la notícia en el seu butlletí quinzenal.

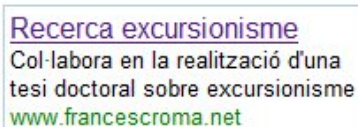
La notícia es va publicar els dies 22 de febrer de 2008 (web de la FEEC)⁴ i 27 de febrer de 2008 (web del CEC)⁵. Va ser inclosa en el butlletí de la FEEC del dia 27 de febrer (vegeu l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**).

En un segon moment, es va demanar a la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (www.ufec.cat) si podien col·laborar en la difusió (28 de febrer de 2008), però aquesta gestió no va tenir cap resposta.

També el web www.naturaiaventura.cat es va oferir per fer-ne difusió (29 de febrer de 2009), però el contacte també es va perdre.⁶

Per aconseguir més visites, es va procedir a contractar un petit anunci a <http://adwords.google.com> que va estar actiu des del 28 de febrer fins al 15 de juny de 2008. Aquest anunci, apareixia de manera aleatòria⁷ quan des d'un ordinador situat a Espanya i configurat en català es buscava alguna de les següents paraules:

- excursionisme
- bicicleta
- muntanya
- escalada
- esquí
- geocaching
- curses
- alpinisme
- btt
- senderisme
- treking
- alta muntanya
- barranquisme
- espeleologia ferrada (o les variants *ferrades* i *ferrata*).

Recerca excursionisme
Col·labora en la realització d'una
tesi doctoral sobre excursionisme
www.francescroma.net

Il·lustració 1 – Anunci publicat a Google

⁴ Va estar a la portada d'aquesta institució fins al dia 27 de febrer.

⁵ Va estar a la portada d'aquesta institució fins al dia 5 de març.

⁶ En aquest cas cal fer esment que es va considerar millor no aconseguir més enquestes si el preu era anar a buscar aquestes persones en llocs diferents dels inicials.

⁷ El nombre de vegades que apareixia anava en funció del límit del pressupost mensual establert (50 €).

Una altra font de reclutament de les persones enquestades va ser un conjunt de 146 persones que havien facilitat el seu correu electrònic en el transcurs de la primera fase.

D'aquesta manera es va procedir a fer dues versions de la mateixa enquesta: encara que el contingut era exactament el mateix, una era accessible per qualsevol persona, mentre que a l'altra s'hi accedia després de rebre un missatge d'invitació enviat pel mateix doctorand.⁸ En l'**Error! No se encuentra el origen de la referencia.** es poden veure els diferents missatges i la notícia que es va penjar en les diferents pàgines web.

El treball de camp va començar amb una primera tramesa d'invitacions a aquelles persones de qui es disposava d'adreça electrònica. A manera de prova, es va procedir, en primer lloc, a convidar les deu primeres persones de la llista, entre les quals hi havia les que havien participat en la primera aproximació qualitativa individualitzada (vegeu Fase 1 – aproximació qualitativa). Aquest procediment va començar a implantar-se a partir del 22 de febrer. El treball de camp, pel que fa a aquesta fase, va acabar el 30 de juny de 2008.

Fase 3 - segona aproximació qualitativa

Es va procedir a registrar-se als webs Madteam.net i Madteam.cat i subscriure's a alguns dels seus fòrums. També es varen rebre tots els missatges que es varen enviar a les llistes de correu de la Unió Excursionista de Vic, l'Agrupació Excursionista Pedraforca i la Unió Excursionista de Mataró, entre altres llistes menys actives. Sistemàticament es va visitar alguns web especialitzats, com ara Kpujo.com.

Amb els resultats recollits durant els mesos que va durar la recerca es va fer una anàlisi de contingut i es varen redactar alguns apartats concrets d'aquest document.

Fase 4 - estudi dels webs dels clubs

En aquesta fase es va procedir a analitzar les plataformes web utilitzades per les entitats catalanes. La llista d'adreces web es va obtenir de la pàgina de la FEEC (<http://www.feec.cat>). En total es varen aconseguir 94 adreces.

L'estudi va consistir a omplir un qüestionari sobre les possibilitats dels webs de les entitats, des del punt de vista de la web 2.0. El qüestionari es pot

---

⁸ En aquest darrer cas, també era possible que qualsevol persona interessada demanés la inscripció en l'enquesta.

veure en l'**Error! No se encuentra el origen de la referencia.** Aquest qüestionari es va posar en marxa el 15 de febrer de 2008 i va estar actiu fins al dia 15 de juny, moment en què es va despenjar.

En un primer moment es va convidar els webmàsters de les entitats o persones responsables de la pàgina web a contestar. Si després de tres intents el qüestionari no havia estat omplert, es desistia d'obtenir informació per a aquesta entitat. Així es va aconseguir informació de 63 entitats, que representen el 18,1% del total d'entitats federades i el 65,6% de les que havien estat convidades, que en principi eren totes les que tenien pàgina web.

Fase 5 - estudi de diferents agents

La següent fase va consistir en una aproximació qualitativa a les realitats dels clubs catalans, d'algunes comunitats virtuals i representants d'empreses vinculades al món excursionista. Per fer-ho, es va procedir a realitzar una sèrie d'entrevistes obertes que es va administrar a un total de 21 agents, triats per un mostreig per conveniència i en bola de neu. Els temes d'aquestes entrevistes es varen adaptar a cada cas concret.

Sempre que va ser possible, les entrevistes es varen gravar i després se'n va fer una anàlisi de contingut.

Les entitats que varen ser objecte d'estudi i els informants amb qui es va parlar varen ser:

- Club Excursionista Madteam: David Oliveras (15 de maig de 2008, sense gravació)
- Pirineos 3000: David Buenacasa i Marc Subirà (16 de setembre de 2008, gravació 2)
- Catalana de Senderisme: Josep Maria Jerez (19 de setembre de 2008, gravació 1)
- Kpujo.com: Francesc Salvadó (8 d'octubre de 2008, gravació 3)
- Club Excursionista de Gràcia: Francesc Sanahuja (9 d'octubre de 2008, gravació 4)
- UEC de Mataró: Ramon Boter de Palau (10 d'octubre de 2008, gravació 5)
- Llibreria Quera: Raimon Quera (15 d'octubre de 2008, gravació 6)
- Centre Excursionista de Catalunya: Josep M. Puente (16 d'octubre de 2008, gravació 7)
- Centre Excursionista de Terrassa: Àngel Casanovas i Jordi Badiella (28 d'octubre de 2008, gravació 8)
- Agrupació Excursionista Talaia, de Vilanova i la Geltrú: Salvador Butí i Maria Carme Barceló (19 de novembre de 2008: gravació 9)
- Exdirector de la revista *Vèrtex* i escriptor: Enric Faura (3 de gener de 2009, gravació 10)

- Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya: Anton Fontdevila (president) (11 de març de 2009, sense gravació)

Fase 6 - qüestionari sobre l'excursionisme a Setmana Santa

El dia 23 de març de 2008, les persones que havien donat el seu permís per tornar a ser preguntades varen rebre un nou qüestionari. Aquest cop es tractava d'un conjunt de 19 preguntes sobre les seves activitats excursionistes durant la Setmana Santa de l'any 2008. En l'**¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.** es pot veure el qüestionari.

L'objectiu d'aquesta nova fase era poder obtenir algunes dades sobre els comportaments de les persones que anomenem excursionistes. El fet és que en les fases anteriors els comportaments havien estat molt poc estudiats. En bona part això es deu, no al desinterès del tema, sinó a la dificultat per establir què és un comportament i quins comportaments es podien esperar de persones que van a la muntanya amb objectius *a priori* molt dispars. Semblava clar que no es podia incloure l'estudi dels comportaments en l'enquesta quantitativa perquè no es tenia prou informació per decidir com havien de formular-se les preguntes.

Fase 7 - estudi dels clubs més recents

Els primers dies del mes d'octubre de 2008 es va passar un petit qüestionari semiestructurat (vegeu **¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**) a aquells centres que s'havien federat a la FEEC en els darrers 10 anys. Les dades que va proporcionar la Federació feien referència a 126 entitats, tot i que algunes d'elles tenien una antiguitat força més gran (com la UEC del Prat, la UEC de Mataró o el Club Excursionista UEC Anoia).

Aquest qüestionari recollia informació sobre els motius de constitució de l'entitat, el nombre de socis que tenia, les activitats que duia a terme, la "filosofia" de l'entitat, la utilització de noves tecnologies i la implicació dels socis i sòcies en la marxa de l'entitat.

C - Anàlisi de les dades

Fase 1 - aproximació qualitativa

Tal com s'ha dit més enrere, l'anàlisi de la part qualitativa es va basar en una anàlisi de contingut que es va fer parcialment amb el programa Atlas.ti. D'aquest programa cal destacar-ne l'ús de l'eina anomenada *word cruncher*. Com el seu nom indica, es tracta d'una utilitat que individualitza les paraules d'un document digitalitzat i n'estableix una llista de freqüències. D'aquesta manera es pot tenir una aproximació quantitativa als temes més tractats en les respostes donades a les preguntes obertes.

Fase 2 - aproximació quantitativa

També s'ha dit més enrere que l'anàlisi estadística es va fer amb el programa Epi Info (i eventualment amb SPSS). La utilització d'aquest programa -pensat originàriament per a anàlisis epidemiològiques- es justifica, no només pel fet de ser gratuït, sinó per la facilitat d'ús i pel fet de poder calcular automàticament les proves de significació associades a cada dada que se li demana.

Dins d'aquesta fase quantitativa, es va haver de procedir a analitzar les respostes donades a les preguntes obertes. Per fer-ho es varen recodificar una a una totes les respostes per després quantificar-les (quan es cregués convenient). D'aquesta manera es podien fer servir les dades qualitatives com a tals, però també era possible extreure'n alguna informació de tipus quantitatiu.

Fase 3 - segona aproximació qualitativa

La segona aproximació qualitativa es va basar en l'estudi del contingut de les interaccions a diversos fòrum o grups de discussió *online* en els següents temes:

- Càmera fotogràfica trobada: es tracta de tres casos en què, anant d'excursió, algú ha trobat una màquina de fotografiar perduda i, gràcies a la xarxa, l'ha poguda retornar al seu propietari.

- Desafiament extrem: com es percep la visió mediàtica de la muntanya? Hi ha diferències entre aquesta i la de les persones que es consideren excursionistes?
- Un advertiment i posterior diàleg sobre com funciona l'empresa Decathlon i els suposats intents d'enganyar a uns excursionistes de Madteam.
- Gossos i muntanya: els gossos, han de dormir a dins del refugi o a fora? Intentant respondre aquesta pregunta es va poder copsar la imatge del món natural que tenen alguns excursionistes.
- Bazar Juvenil: una botiga que ven material de muntanya per internet que no envia el que se li compra.
- Federar-se o no? Avantatges i inconvenients d'invertir una quantitat de diners en tenir la tarja de la federació.
- Casos de persones que busquen amistats, companys, etc.
- Cartografia de muntanya, etc.

També es va procedir a estudiar alguns fets destacats que es varen produir durant aquest període, com per exemple la manifestació d'escaladors al refugi d'Agulles de Montserrat (vegeu El conflicte ètic dels sellaments químics a Montserrat) o campanyes per les infraestructures i el finançament de Catalunya.

Aquests són els temes que varen aparèixer esporàdicament durant el temps que va durar el treball de camp per a la realització d'aquesta tesi.

Fase 4 - estudi dels webs dels clubs

L'anàlisi d'aquest apartat es va fer mitjançant el programa Epi Info. Tot i que s'havia previst que l'investigador completés les qüestionaris que no es contestessin, a l'hora de la veritat es va decidir treballar només amb les respostes aportades pels representants de les entitats.

Fase 5 - estudi dels clubs

Es varen fer un total de 21 entrevistes semiestructurades a diferents representants d'entitats i comunitats virtuals.

Les entrevistes es varen gravar en format digital (vegeu CD annex) quan va ser possible. En algun cas, com va passar amb el centre excursionista Cordada, hi va haver un intent d'aconseguir informació que no va poder fructificar, tot i que varen remetre'ns a la informació publicada en el seu web.

Fase 6 - qüestionari sobre l'excursionisme a Setmana Santa

Amb les dades de contacte que s'havien obtingut en les fases anteriors, es va procedir a convidar una mostra d'excursionistes a contestar un petit qüestionari sobre el que havien fet durant la Setmana Santa de 2008.

En aquest cas, l'objectiu general era aconseguir informació sobre els comportaments i les actuacions que es poden esperar de persones excursionistes en el moment de sortir d'excursió.

Les dades quantitatives es varen treballar amb el programa estadístic Epi Info. L'anàlisi de les preguntes obertes es va fer sense cap ajut específic, mentre que per a fer l'anàlisi de contingut quantitativa de les respostes obertes es va utilitzar el *word cruncher* del programa Atlas.ti.

Fase 7 - estudi de les entitats més recents

Les dades dels clubs que s'havien constituït en els darrers 10 anys varen ser analitzades sense l'ajut específic de cap programa, simplement fent una lectura atenta de les fitxes de resposta que es transcriuen en **¡Error! No se encuentra el origen de la referencia..**

Nota sobre la transcripció de textos i citacions

Al llarg d'aquest document s'aniran citant respostes textuais d'algunes de les persones amb qui s'ha parlat. Hem decidit conservar-les tal com varen ser escrites pels seus autors o autores per mantenir al màxim la fidelitat a les seves idees. Hem indicat aquestes citacions posant els textos entre cometes i escrits en cursiva. Les poques modificacions que hi haguem pogut introduir estan indicades entre claudàtors.

marc teòric

e-xcursionismes 2.0

**l'excursionisme català a l'inici del segle XXI
una visió des de l'antropologia**

4 - Marc teòric

Particularitats de l'antropologia digital: treballant en un camp estrany

Com a teoria constructivista, hereva del que en sociologia es va anomenar interaccionisme simbòlic, el plantejament epistemològic d'aquesta tesi es basa en la creença que la realitat es construeix socialment (sense poder-se deslligar del tot, però, de la realitat objectiva dels fets) i que el llenguatge, a més d'un bon indicador de la realitat, també és l'instrument que ha ajudat a la seva constitució. A través del llenguatge, verbal o no verbal, es construeix i es reproduïx la societat, com es veu en el cas del procés de socialització.

Per assegurar la perpetuació de les societats s'estableixen normes i aquestes s'ensenyen a les persones que acaben d'arribar al món, en el que es coneix com a procés de socialització, durant el qual es duen a terme els processos d'enculturació i s'aconsegueix adaptar els individus a la societat en què viuen amb l'objectiu final que aquesta pugui perdurar. D'aquesta manera, bona part del que s'aprèn en la infantesa passa a formar part d'un món donat per descomptat que no es pensa que es pugui modificar. De fet, per entendre el funcionament del món cal un procés d'estranyament que va molt lligat a la metodologia de treball que històricament ha posat en pràctica l'antropologia.

L'antropologia es caracteritza per un apropament hermenèutic a la cultura, apropament que suposa una perspectiva interna o *emic* que busca els significats atorgats a la realitat. Per aconseguir aquest coneixement, s'ha fet necessari posar en marxa el treball de camp, que consisteix a mantenir un contacte directe entre la persona que investiga i el món i les persones que vol estudiar. Com diuen García Ferrando, Puig, Lagardera et al., (2002; 31), en el

terreny de l'esport i des de l'interaccionisme simbòlic s'estudia com "[...] *los individuos otorgan significado a sus cuerpos, sentimientos, biografías, situaciones y, en general, a los mundos sociales en los que habitan*". Per tant, l'antropologia de l'esport no es pot quedar en una simple descripció de les activitats esportives, encara que aquesta es pugui considerar que és la primera fase o la informació bruta a partir de la qual caldrà treballar (Acuña, 1994; 103). Cal anar més enllà i interpretar; passar de l'etnografia a l'etnologia, però sense perdre de vista que cal interpretar i descriure alhora, fins al punt que per a Geertz (1989) el coneixement només podrà ser el resultat de la relació de l'objectivitat i la subjectivitat: la mirada antropològica ha de passar pels ulls dels actors socials i així entendre la cultura des de dins, amb l'objectiu final de posar de relleu les estructures de significació, el que pensen els nadius (Geertz, 1989; 24-25) i els valors que guien els comportaments del grup, de manera que es pugui arribar a la dimensió moral de cada (sub)cultura (Acuña, 1994; 128).

En el desenvolupament de l'antropologia de l'esport hi ha hagut dues grans aportacions que es poden qualificar de clàssiques. D'una banda, Norbert Elias (1994), que des d'una aproximació sociològica i històrica va saber posar l'esport com una àrea clau en el desenvolupament del procés de civilització a les societats europees. A mida que l'estat anava controlant cada cop més l'ús legítim de la força i que els individus eren comminats a autocontrolar-se, l'esport es va convertir en una peça important d'aquest procés de civilització. Les aportacions de Bourdieu també (2000) ensenyen com en aquest procés, l'esport s'ha convertit en una important font de transmissió de valors com ara el sexisme, el nacionalisme i, en el fons, alguns valors que serien centrals en el capitalisme.

Després d'aquestes aportacions clàssiques, que varen tenir el valor de situar l'esport com un tema de relleu dins de les ciències socials en general i de l'antropologia en particular, el centre d'interès es va posar en l'esport com a ritual que fa possible la comunicació simbòlica entre els seus participants.

Entenent les pràctiques esportives com a rituals, cal distingir entre les persones implicades diferents tipus de participants, des dels experts fins a l'audiència, passant pels practicants que en podríem dir mitjans o *de carrer*. A cadascun d'aquests graus de participació li pot correspondre un discurs diferent, fet que pot suposar que es construeixin identitats diferents però també que es posin en entredit alguns codis morals o idees socialment acceptades. Una de les identitats que es construeixen al voltant de l'esport és la nació, entesa com una comunitat política imaginada; però també s'hi construeixen les imatges de gènere i altres.

Al voltant de l'esport també es construeix la imatge del guanyador o guanyadora, un heroi modern que sembla lluitar contra la societat del seu temps i sortir-ne victoriós i que, en fer això pels seus valors intrínsecs, negaria o apaivagaria les divisions socials dins de la comunitat. Els herois i heroïnes esportius són també signes d'identitat col·lectiva.

Aquests plantejaments només s'han aplicat a l'estudi de l'esport en els darrers anys (Blanchard & Cheska, 1986; Mata, 2001) i, al nostre país, són encara més recents, perquè l'antropologia espanyola no va començar a dedicar atenció a l'esport fins als anys noranta del segle XX. L'any 1994 l'Institut Català

d'Antropologia incloïa en el número 1 de la segona època dels seus *Quaderns* un dossier monogràfic sobre l'esport. La primera tesi doctoral sobre aquest tema es va presentar tot just l'any 1995 a la Universitat de Barcelona i posteriorment hi va haver un cert estancament en la producció de coneixement específic d'aquest camp (Medina & Sánchez, 2003; 14-15). L'antropologia de l'esport encara no està institucionalitzada ni consolidada al nostre país, diuen Medina i Sánchez (2003; 17, 2007; 100 i seg.) a mode de conclusió.

Avui dia l'abordatge de l'estudi esportiu des d'una perspectiva cultural es fa mitjançant estudis transdisciplinaris i sota un gran pluralisme metodològic. Una de les possibilitats que queda oberta és l'antropologia virtual. És en part sota aquesta perspectiva que es pretén desenvolupar la nostra recerca.

Tal com diuen Ardèvol, Bertrán, Callen i Pérez (2003; 89), l'etnografia virtual no és l'adaptació d'un vell mètode a un nou camp d'estudi, tot i que l'observació participant i les entrevistes semiestructurades segueixen sent bones tècniques per desenvolupar aquest tipus d'estudis. De tota manera, aquest canvi només s'ha fet molt recentment. Així que, al costat d'una antropologia de l'esport poc o gens institucionalitzada, l'antropologia digital o virtual es troba encara en una situació més precària. Només sabem de l'existència d'un grup universitari amb aquest objectiu d'estudi, el grup EtnoVirtual, on es troben persones de la UNED, la UOC i la Universidad de Colima.⁹ Per a elles,

“Las etnografías de lo digital abarcan las formas de hacer etnográfico en el espacio de interacción que configura Internet y las tecnologías digitales (teléfonos móviles, fotografía digital, redes inalámbricas, etc.). Este enfoque aglutina la etnografía virtual (Hine, 2000), la etnografía del ciberespacio (Hakken, 1999), la etnografía de/en/a través de Internet (Baulieu, 2004), la ciber-etnografía (Escobar, 1994), etc.”¹⁰

El congrés de l'any 2004 de Cibersociedad, amb un grup de treball dedicat a les tecnologies digitals i l'antropologia (GT-19. Tecnologías digitales y Antropología - Cultura, conocimiento y media) va suposar una consolidació d'aquest espai acadèmic.

De fet, la investigació digital (e-research) es pot plantejar des de dues vessants diferents:

- Com a investigació sobre la xarxa
- Com a investigació *mitjançant* la xarxa

L'estudi de la xarxa, o sigui el primer plantejament, no té perquè suposar cap tipus de canvi metodològic, tot i que és molt probable que aquests apareguin

---

⁹ Daniel Domínguez (UNED, España), Adolfo Estalella (UOC / IN3, España), Elisenda Ardevol (UOC, España), Edgar Gómez (Universidad de Colima, México) i Tiberio Feliz (UNED, España).

¹⁰ De la presentació del grup en <http://www.uned.es/etnovirtual/> (data de visita desembre 2007).

(Ardèvol, Bertrán, Callen i Perez, 2003). En canvi, investigar utilitzant la xarxa genera desconfiances i problemes epistemològics importants, dels quals haurem de parlar més endavant. La publicació de l'obra de Terry Anderson i Heather Kanuka, *E-research, methods, strategies and issues* (edicions Allyn & Bacon, 2002; traduït parcialment per la UOC al castellà) va donar un cert estatus de científicitat a la recerca mitjançant la xarxa. En el camp de l'antropologia, cal esmentar els treballs de Christine Hine (2004, 2005).

En aquest sentit, si és cert que hi ha excursionistes que se socialitzen a través de la xarxa, també hauria de ser cert que és possible entrar a la xarxa per esbrinar els intercanvis simbòlics que es produeixen entre ells i elles. D'aquí que es pugui començar a pensar en la possibilitat de dur a terme un treball de camp en el món digital.

L'autor d'aquesta tesi entén que l'antropologia digital és una manera d'investigar temes lligats a la cultura que es desenvolupa en els grups humans que es relacionen a través de la xarxa d'internet. D'aquesta manera, el treball de camp tradicional es converteix en un treball de camp virtual, en el sentit que les relacions cara a cara que caracteritzen la interacció en el món *real* queden mediades per dispositius tecnològics que permeten actuar de manera molt més anònima. En aquest context, l'investigador o investigadora podria ocultar la seva identitat a les persones que estudia i fins i tot aquestes podria ser que mai no arribessin a saber que varen ser investigades, fet que no està exempt de connotacions morals (Estalella & Ardèvol, 2007).

Però, d'altra banda, l'antropòleg o antropòloga digital es pot trobar actuant amb *persones* que siguin allò que etimològicament els tocava, és a dir, màscares. Ara bé, ¿la imaginació humana és tan lliure com per poder-se imaginar un mateix fora del seu context? Per molt que ens amaguem darrere d'una màscara, sempre la podem triar. Un exemple molt clar es troba en les possibilitats de personalitzar els avatars (altres jo) a Second Life. Tal com passa a la vida real, et pots vestir i arreglar, però sempre ho faràs tenint en compte els paràmetres culturals de la teva societat.

Joan Mayans (2002, 196), parlant d'aquest tema, reporta una cita de Sherry Turkle (1997) que recull aquest plantejament:

"El ciberespacio proporciona oportunidades para jugar con aspectos de uno mismo que no son totalmente ajenos a uno mismo, pero que pueden estar inhibidos en la vida real".

Turkle, al principi de la seva recerca, proposava que totes les informacions que es poguessin obtenir en les interaccions online caldria que fossin comprovades a partir de dades de fora de la xarxa (amb entrevistes amb els seus actors, per exemple), però, com diu Christine Hine, més endavant va abandonar aquesta idea

"[...] pues la decisión de privilegiar determinados modos de interacción depende de cada situación: si el objetivo es estudiar un

escenario virtual como contexto de pleno derecho, la cuestión de la identidad offline no es pertinente” (Hine, 2004, 34).

En aquest sentit, internet és tant un lloc on es gesta cultura com un artefacte cultural (Hine, 2004). Les interaccions que s’hi produeixen acaben produint realitat, si entenem aquest concepte tal com el varen teoritzar Berger i Luckmann:

“Para nuestro propósito, bastará con definir la “realidad” como una cualidad propia de los fenómenos que reconocemos como independientes de nuestra propia volición (no podemos “hacerlos desaparecer”) y definir el “conocimiento” como la certidumbre de que los fenómenos son reales y de que poseen características específicas” (Berger & Luckmann, 1993, 13).

Segons Joinson, hi ha evidències que les persones tendeixen a respondre davant dels ordinadors com si aquests fossin actors socials, fins al punt que les informacions que s’obtenen en entrevistes psiquiàtriques són més àmplies quan es fan mitjançant ordinadors i que les persones afectades per malalties de transmissió sexual reconeixen més contactes sexuals davant de l’ordinador que en entrevistes cara a cara amb personal sanitari (en Hine, 2005, 21-23).

En aquest sentit, els estudis de MacKenna, Katelyn, Bargh i altres, publicats en el monogràfic del *Journal of Social Issues* (Spring 2002 - Vol. 58 Issue 1) demostren que:

- A internet es poden formar *“real, deep meaningful relationships”*,
  - Aquestes relacions són estables en el temps,
  - Les persones que es coneixen per internet tendeixen a agradar-se més (*they like one another*) que el que ho farien en relacions cara a cara, i que aquestes relacions duren més en el temps.
- o Per això, es diu que *“It is evident from all of these findings that, rather than turning to the Internet as a way of hiding from real life and from forming real relationship, individuals use it as a means not only of maintaining ties with existing family and friends but also of forming close and meaningful new relationships in a relatively nonthreatening environment.(...) What is more, to the extent that these virtual relationships become incorporated into and thus a part of the individual’s identity and “true self”, they tend to be brought into the person’s traditional, face-to-face, real-life circle of friends and intimates” (MacKenna, Green & Gleason, 2002, 30).*

Segons Joinson, hi ha suficients evidències per mantenir que en les relacions online la gent es mostra més sincera (*“Indeed, there is considerable evidence*

that within a research setting, people also disclose more about themselves online compared to in offline equivalents, and that much of that disclosure is more candid") (Joinson en Hine, 2005, 25). D'aquesta manera, sembla que no es pot sostenir que el treball de camp dut a terme mitjançant internet aporti uns resultats obtinguts a partir de les mentides proposades per actors que, davant de l'ordinador, fingeixen ser qui no són.

Més aviat al contrari, els estudis empírics suggereixen que la informació aportada en els intercanvis a internet és més sincera que la que es trobaria en les relacions cara a cara. Reprenent la teoria dramàtica d'Ervin Goffmann, es podria pensar que les interrelacions que es produeixen en la xarxa no es localitzen ni en el *frontstage* ni en el *backstage*, sinó en un espai intermedi. Un cert anonimats protegeix les persones que es relacionen a través d'ordinadors, de manera que aquestes se sentrien més lliures per mostrar-se tal com són. La deslocalització que suposa internet, permetria la sinceritat dels actors perquè, a diferència del món de les relacions cara a cara, en aquest món virtual és més fàcil poder tornar a començar de zero en qualsevol moment.

Tot i que a Espanya la investigació online està encara en un estadi inicial i que alguns col·lectius, com les dones majors de 40 anys, hi són infrarepresentades, les possibilitats d'aquesta nova forma de recerca sembla que seran importants en un futur no massa llunyà (Gómez, 2006). Els panells online ofereixen més (valor afegit) per menys (temps) i no presenten grans diferències en relació a altres tècniques. En aquest sentit, els resultats d'un estudi dut a terme l'any 2005 mitjançant una enquesta telefònica i una enquesta online presenten més semblances que diferències (López, 2006, 21). Però els experts esmenten un avantatge de gran valor: l'absència de biaixos produïts per l'espera d'una resposta socialment correcta. Així, en el cas que es comenta, l'enquesta online dona valors majors a les respostes "evitar begudes o menjar dolents per la salut", "les lleis s'han de complir" i "fer exercici" que no l'enquesta telefònica. Al revés, la gent que és entrevistada per telèfon declara que es raspalla les dents més freqüentment que la que es va entrevistar per internet (López, 2006, 22). De manera que les entrevistes autoadministrades generen major confidencialitat i sinceritat. López (2006, 22-24) considera que

"[...] si nuestro target, como en muchísimos estudios, es hasta los 54 años, y, sobre todo, tiene baja penetración, el argumento de la representatividad [...] cede a favor de ventajas de peso, como llegar a miles de puntos, usar material audiovisual y, sobre todo, evitar consumir tiempo en conseguir a los entrevistados y su colaboración, redundando en mayor valor añadido en menor tiempo".

Resum:

- Aquesta recerca s'emmarca en un context acadèmic de consolidació de l'antropologia de l'esport i de naixement de l'antropologia virtual

- No es considera que hi hagi cap inconvenient per estudiar com es construeix la realitat en el món digital, tot i que les relacions cara a cara no hi siguin presents.

Aproximació a l'excursionisme a inicis del segle XXI

L'estudi de l'excursionisme a casa nostra s'ha fet majoritàriament des d'un punt de vista històric. Per contra, les recerques sobre la situació actual són escasses. Segurament això es deu a la imatge històricament construïda del fet excursionista a Catalunya, en la qual s'ha vinculat de manera gairebé indestruïble excursionisme i nacionalisme. D'altra banda, també podria ser que aquest fet estigués relacionat amb la imatge d'activitat burgesa d'aquesta pràctica, imatge que hauria portat determinats historiadors i historiadores, en un context acadèmic i social determinat, a desinteressar-se'n.

De fet, prescindint del context social i polític de cada moment, en la història de l'excursionisme català es troben dos grans moments històrics, separats per una fita cronològica que se situa al voltant de 1910.

En el primer moment, l'excursionisme va portar a terme moltes activitats que avui dia es consideren desvinculades de la pràctica excursionista (folklore, història, geologia, geografia, botànica, etc.). En conjunt, aquestes activitats només s'entenen sota la llum d'un paradigma nacionalista que estava "inventant" una realitat nacional (Marfany, 1995; Roma, 1996).

El canvi en la composició social del món excursionista, el desenvolupament de les primeres pràctiques esportives a Catalunya, l'aparició d'un nou nacionalisme i altres factors de menor importància varen marcar la segona gran fase d'aquesta evolució històrica. En aquest gran període, l'excursionisme, de manera progressiva i imparable, es va anar definint com una pràctica esportiva. La vinguda del nou règim després de 1939 no va fer més que accentuar i institucionalitzar aquesta realitat (Roma, 2008).

Tota aquesta evolució no es pot separar d'alguns canvis apareguts en diferents àmbits socials com els mitjans de transport (bona part de les pràctiques excursionistes actuals no s'entendrien sense la presència dels automòbils), els mitjans de comunicació (que actualment programen de manera regular informacions sobre l'excursionisme), els àmbits universitaris, polítics, etc.

Des del moment en què les pràctiques esportives s'imposen en el si de les entitats excursionistes, apareixen dues grans tendències que sovint han estat força contraposades.

D'una banda, hi ha les activitats que a grans trets es poden qualificar com a excursionisme científic, o més aviat cultural perquè l'època d'or de l'excursionisme científic és fonamentalment el segle XIX (Martí, 1994; Roma, 1996). Aquest conjunt de pràctiques són hores d'ara força ben conegudes, sobretot en alguns casos concrets (Mataró, Reus, Granollers, Terrassa, Barcelona, Vic, Manresa, etc.).

D'altra banda, hi ha un conjunt de pràctiques de tipus esportiu que sempre han estat mal conegudes, segurament perquè es varen donar en un context de clar menyspreu per part de les persones més lletraferides i perquè són activitats que més difícilment deixen rastre documental. De tota manera, són aquestes darreres les que avui dia constitueixen un objecte d'estudi d'un gran interès acadèmic, especialment des del punt de vista de les ciències de l'activitat física i l'esport.

Aquest doble vessant excursionista, un vessant predominantment esportiu i un vessant majoritàriament cultural, ha estat un element dinamitzador en tota la seva història i segurament continua sent-hi present avui dia. (D'altra banda, també ha estat motiu de polèmiques en més d'una ocasió.) En relació al seu paper cultural, l'any 1985 el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya publicava *La dinamització cultural a les àrees urbanes de nova creació*, obra en la qual Pere Baltà afirmava que

"Els excursionistes haurien de procurar establir seccions als centres socials d'aquests barris. Les corals, els grups de teatre, els esplais juvenils, els clubs esportius... És una tasca comuna a portar a terme amb generositat, paciència i fortalesa davant del fracàs per tornar-ho a provar immediatament" (Baltà, 1985:39).

La importància de les activitats incloses en el bloc esportiu, l'any 1996, va dur el doctorand a escriure un article en què es parlava de la mort de l'excursionisme (Roma, 1996b). En aquell escrit es defensava que les pràctiques excursionistes actuals són tan diferents del que havia estat l'excursionisme tradicional que es podria mantenir que ens trobem davant d'una nova realitat social. Més enllà de l'enrenou que en el seu moment va suposar aquest escrit i de la voluntat polèmica que el seu autor mai no ha amagat, el que es posava sobre la taula era el canvi radical en l'excursionisme a la Catalunya de tombant de segle.

Avui dia, moltes coses han canviat en el món excursionista: des de canvis tècnics, en els mitjans de transport, en la vida associativa, etc. fins a modificacions en l'espai recorregut o en la "mirada" sobre aquest àmbit geogràfic. Més que mai, l'excursionisme és un esport inclòs dins d'una societat en què el consum té un paper molt important (només s'ha de passejar per algun establiment de la casa Decathlon per adonar-se de l'espai que hi ocupa la pràctica excursionista). L'excursionisme també té bona salut, en part, i valgui el joc de paraules, perquè és vist com una activitat que genera un millor estat de salut. També ha estat aprofitat per alguns agents per promocionar turísticament alguna comarca, per la via del marcatge d'itineraris, per exemple.

En aquest sentit, Catalunya compta amb una extensa xarxa de senders. Però no se sap de manera fiable qui els utilitza, quan, amb quina freqüència ni, molt menys encara, amb quines expectatives. Ha esdevingut força habitual que els mitjans de comunicació proposin activitats excursionistes als seus receptors, però no coneixem cap intent de valorar l'impacte d'aquestes accions.

Els espais naturals protegits han augmentat en els darrers anys per la incorporació de nous parcs i l'aparició de noves figures de protecció (ZEPA, PEIN, etc.), però només en alguns casos s'han dut a terme estudis de freqüentació, i només excepcionalment s'ha fet una aproximació al món viscut dels i les excursionistes que s'hi endinsen (un estudi interessant, tot i que força deficitari, en aquest sentit és el d'Estela Farias (2000) sobre el parc d'Aigüestortes).

Plantejar temes com els que s'acaben d'enumerar no només té un interès acadèmic. Darrere de la voluntat de descobrir les imatges mentals dels practicants excursionistes hi ha un plantejament de gran utilitat social: fins a quin punt alguns accidents de muntanya no estan relacionats amb la imatge (potser distorsionada, en tot cas socialment construïda) que els accidentats tenien del medi que anaven a visitar, en principi per plaer? Fins a quin punt els accidents d'esquiadors fora pista no estan relacionats amb la seva percepció del medi muntanyenc que es troba més enllà de la tanca que separa el terreny més o menys condicionat de l'estació del *wilderness*?

Anàlisi institucional de la FEEC

Històricament hi ha hagut dos grans elements de tensió que han fet definir què s'entén per excursionisme. D'una banda, la seva vinculació o diferenciació en relació a les pràctiques esportives; de l'altra, el seu vessant nacionalista (Roma, 1996; Roma, 2008). Aquests dos eixos de tensió, lluny d'haver desaparegut, avui dia s'han accentuat i s'han adaptat a un context globalitzat. És per això que convé plantejar com s'organitza, formalment, l'excursionisme català en un context cada vegada més ampli.

La Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) va néixer l'any 1930 després de diversos intents per aconseguir crear un organisme que posés en relació i representés el conjunt de l'excursionisme català (aplec excursionista de 1910, congressos excursionistes de 1911 i 1912, Lliga de Societats Excursionistes de Catalunya de 1920, posteriorment Secretariat de Coordinació de Treballs Excursionistes fins a 1930). L'any 1933 es creava dins de la nova entitat la Federació Catalana d'Esquí i el Càmping Club de Catalunya (Federació d'Acampada).

Després del període de la dictadura del general Franco, la FEEC recuperà el seu nom al 1976. L'any 1985 apareixia la Federació Catalana d'Espeleologia, després d'anys incerts sobre l'adscripció d'aquesta pràctica (Roma, 2008) i s'iniciava una nova línia administrativa per a l'espeleologia. De tota manera, activitats com el descens d'engorjats han portat a una necessària col·laboració entre ambdues federacions.

Avui dia, la FEEC es troba adherida a

- Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC)
- Comitè Olímpic de Catalunya

- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes (FOCIR)
- Federació Europea de Senderisme (ERA)
- Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme (UIAA)
- Federació d'Esports d'Alçada (FSA)
- Federació Espanyola d'Esports de Muntanya i Escalada (FEDME)

A continuació es desgranarà cadascuna d'aquestes federacions nacionals o internacionals, perquè en fer això es poden veure amb força claredat les línies de futur immediat d'aquest esport.

La **FEDME** va néixer l'any 1922 com a Federación Española de Alpinismo. Avui dia, fins i tot en la seva presentació pública, en destaca el seu caràcter multidisciplinari:

“Si hay un rasgo que define la FEDME es su carácter multidisciplinar, es decir, trabaja para el desarrollo de distintas modalidades deportivas cuyo nexo de unión es el escenario en el que se realizaban originariamente: la montaña. Así, además de la escalada en todas sus variantes, la FEDME se ocupa del

- *esquí de montaña*
- *carreras por montaña*
- *alpinismo*
- *senderismo*
- *acampada con fines alpinísticos*
- *excursiones*
- *descenso de barrancos*
- *raquetas de nieve etc.*

Del mismo modo y por extensión, la FEDME contempla todas aquellas actividades no deportivas que tienen relación con los deportes de montaña y la escalada: espectáculos deportivos, investigación, jornadas, publicaciones, formación, etc.”¹¹

La mateixa font comenta que es dedica a “[...] *la práctica o competición de los deportes de montaña y/o escalada o que tienen alguna relación con ella*”. En els seus estatuts, aprovats l'any 1993, es llegeix que el seu àmbit d'acció – a més de les activitats més pròpiament excursionistes com l'alpinisme o el senderisme- inclou l'acampada no comercial, el descens d'engorjats, les

---

¹¹ “¿Quiénes somos?” Document electrònic disponible a <http://www.fedme.es/?action=seccion.seccion&subseccion=30&PHPSESSID=f5aed0200febd0e64463910897cef6da> Data de consulta: 21 de març de 2008.

raquetes de neu i tot un seguit de pràctiques competitives, amb especial èmfasi en les proves d'escalada:

“9).- Las pruebas de escalada en sus diferentes modalidades -de competición, al aire libre y en instalaciones cubiertas-, las de esquí de montaña de competición, las de carreras por montaña, las de raquetas de nieve, las de snowboard de montaña de competición, las de marchas reguladas por montaña y las de cualquier circuito o travesía por montaña que requiera materiales o técnicas utilizadas normalmente por los montañeros y alpinistas.

10).- Los espectáculos deportivos relacionados con los deportes de montaña y/o la escalada.”¹²

De manera, que l'excursionisme espanyol (i el català també) es defineix com una activitat multidisciplinar, amb pràctiques competitives i no competitives al seu interior. Aquesta competitivitat es veu només repassant la resta de federacions de què la FEEC forma part.

La **UIAA** es remunta a l'agost de 1932 quan vint entitats alpinistes es varen reunir a Chamonix i varen decidir crear una entitat per estudiar i buscar solucions als problemes d'aquest esport. Avui dia, la mateixa UIAA afirma que

“One of those problems was the lack of a universal climbing grade system, which was finally resolved with the creation of the UIAA climbing grade forty years later.”¹³

La UIAA sempre ha estat al capdavant de la protecció del medi muntanyenc (durant els anys seixanta va aconseguir aturar un projecte italià que pretenia construir un telefèric al Matterhorn i un de suís que pretenia fer pujar un tren fins al cim de la Jungfrau, tot i que no va reeixir en campanyes semblants a llocs tan emblemàtics com les Agulles de Midi, a França, o el Mont Pilatus, a Suïssa), però aquest aspecte es va intensificar als anys vuitanta, quan es va consensuar la Declaració de Kathmandú (vegeu **¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**).

A principis dels noranta, la UIAA va donar el tret de sortida a les primeres pràctiques oficialment competitives en els esports del seu àmbit amb la primera copa del món d'escalada alhora que es posicionava en contra dels vols turístics sobre els massissos. Al 1995 va obtenir el reconeixement del Comitè Olímpic Internacional com a únic representant dels esports de

---

¹² “Estatutos de la Federación Española de Deportes de Montaña y Escalada” disponible a http://www.fedme.es/uploads/contenidos/BloqueFicha1/22/pdf_1/estatutos.pdf Data de consulta: 21 de març de 2008. Especialment article 3, apartats 9 i 10.

¹³ “History of the UIAA” document electrònic disponible a <http://www.theuiaa.org/history.html> Data de consulta 21 de març de 2008.

mntanya. En aquesta línia, quatre anys més tard (1999) es va crear el Comitè Internacional de Competicions d'Esquí de Muntanya (ISMC) i al 2003 es va donar el tret de sortida a una comissió per a les competicions d'escalada en gel. Tot plegat en un moment en què s'acceptava l'existència del vuitè grau en l'escalada en roca.¹⁴

L'any 2006 l'assemblea general de la UIAA va acordar que no podia mantenir juntes totes les seccions en una única federació i, a partir d'aquí, es va crear una federació internacional per a les competicions d'escalada, la International Federation of Sport Climbing.¹⁵ Recentment s'acaba de reconèixer l'existència independent d'una federació internacional d'esquí de muntanya, l'International Ski Mountaineering Council (ISMC).¹⁶ En canvi, les competicions d'escalada en gel segueixen encara sota l'àmbit de la UIAA.

De manera que dins de l'òrbita de la UIAA existeixen, com a mínim, tres activitats de muntanya de tipus competitiu: l'escalada en roca, l'escalada en gel i l'esquí de muntanya. D'aquesta manera, la UIAA ha entrat de ple en un terreny que, en principi, li semblaria aliè: la lluita contra el dopatge (vegeu més endavant).

La tercera federació internacional de què forma part la FEEC és la **Federació d'Esports d'Alçada** (Federation for Sport at Altitude - FSA). Fundada l'any 1995, l'objectiu d'aquesta federació és la formació, promoció i regulació dels atletes i els esdeveniments esportius que tenen lloc fins als 4.000 metres sobre el nivell del mar¹⁷, tot i que la col·laboració amb la FEEC no es va començar a donar fins a 1998. Una visita a la seva pàgina web (<http://www.fsa-sky.org>) mostra clarament que el seu objectiu és la promoció de les curses de muntanya en gran alçades. Les categories amb què compta avui dia són les següents:

COURSE DEFINITION

SKYMARATHON: Races with a minimum of 2,000m total elevation gain and between 30 km to 42 km long. The course may be over paths, trail, moraine, rock or snow, and reach or exceed 4,000m altitude. Races

---

¹⁴ L'escala de la UIAA originàriament tenia només sis graus, però ja als anys vuitanta es va acceptar l'existència del setè grau. Finalment, als noranta, es va acceptar el vuitè. Avui dia, ja es parla del novè grau en escalada en roca.

¹⁵ "History of the UIAA" document electrònic disponible a <http://www.theuiaa.org/history.html> Data de consulta 21 de març de 2008.

¹⁶ L'octubre de 2007 es va acordar la creació de la International Ski Mountaineering Federation. "Towards UIAA unit membership for Ski mountaineering". Document electrònic: http://www.theuiaa.org/news_detail.php?ID=50 Data de consulta 21 de març de 2008. La seva constitució oficial va tenir lloc al febrer de 2008. "La ISMF es constitueix a Suïssa" Document electrònic: <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=4035> Data de consulta 21 de març de 2008.

¹⁷ "The object of the statute of the association founded December 11, 1995 is the formation, promotion and regulation of athletes and events up to 4,000 meters above sea level." (http://www.fsa-sky.org/new/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=33 Data de consulta 21 de març de 2008).

that exceed these parameters by more than 5% are defined as Ultra SkyMarathons.

SKYRACE: Races between 2,000m and 4,000m altitude, 30 km long (5% tolerance admitted).

*VERTICAL KILOMETER: Race with 1,000m vertical elevation gain over variable terrain with a substantial incline, not exceeding five kilometers in length. The Vertical Kilometer is defined at three altitude levels (+/- 200m variable) example: from 0 - 1,000m, 1,000 - 2,000, 2,000-3,000m, with 5% tolerance.*¹⁸

Curses de muntanya, competicions d'escalada d'alt nivell, esquí de muntanya de competició... la muntanya a nivell internacional està esdevenint terreny de pràctiques esportives competitives. Això ha portat algunes repercussions que han suscitat reaccions interessants.

La primera, el fet que des de l'1 de gener de 2007 està formalment prohibida la utilització d'oxigen extra en les ascensions a muntanyes. Aquesta prohibició és el resultat de dos fets:

- L'Associació Mundial Anti-dopatge (World Anti-Doping Agency) va incloure en la seva llista de prohibicions la "*millora artificial de la captació, transport o transferència d'oxigen*",¹⁹
- L'aprovació del Codi Mundial Antidopatge proposat per aquesta associació l'any 2003 per part de la UIAA.

Aquest tema es va posar sobre la taula especialment al març de 2007, quan arran d'una pregunta d'un metge argentí, una consultora italiana va emetre un informe en què afirmava que utilitzar oxigen en la pràctica de l'alpinisme violava el codi antidopatge de 2003, tot i que hi havia dubtes sobre la seva utilització en ascensions *amateurs*.²⁰

L'anàlisi de la documentació generada arran d'aquest fet permet plantejar algunes coses interessants pel que fa al plantejament actual de l'alpinisme. La primera d'elles és si s'està davant d'un esport o d'un "estil de vida". Una segona consideració és si realment l'alpinisme és una activitat competitiva. En aquest sentit, no se sap que l'oxigen es faci servir en cap pràctica esportiva de competició a la muntanya.

Un altre tema que es planteja és que no s'hauria de confondre la legalitat amb l'ètica, fet que porta a pensar que hi ha una ètica de la muntanya o, com a mínim, de l'alpinisme. Encara que hi hagués la possibilitat de fer muntanya

---

¹⁸ "Skyrunning rules". Document electrònic disponible a http://www.fsa-sky.org/new/index.php?option=com_content&task=view&id=54 Data de consulta: 21 de març de 2008.

¹⁹ "¿El oxígeno es doping!". Document electrònic disponible a <http://www.desnivel.com/object.php?o=15722> Data de consulta: 21 de març de 2008

²⁰ Vegeu, a més de la referència anterior, "Debate: ¿el oxígeno es doping? *Anales de medicina y socorro en Montaña*, 2007, 6. P. 57. Document disponible a: <http://www.semam.com/Anales/ANALES%20MEDICINA%203.pdf> Data de consulta: 20 de març de 2008.

de manera *amateur* i que, per tant, no s'estiguessin contravenint les disposicions antidopatge, algunes persones consideren que l'ús d'oxigen no és ètic (i en aquest sentit tenen al seu favor la Declaració del Tirol (UIAA), de l'any 2002 que considera com a mal estil en alta muntanya l'ús de cordes fixes, drogues i oxigen embotellat)²¹.

Aquesta és la via competitiva pel que fa a les filiacions de la FEEC. Cal fer constar, però, que hi ha una altra federació que no presenta caràcter competitiu, com a mínim a nivell internacional: la **Federació Europea de Senderisme** (ERA).

L'ERA es va fundar a Alemanya al 1969 i entre els seus objectius hi ha:

- El traçat, el marcatge i el manteniment dels senders de llarg recorregut europeus i transfronterers.
- La protecció de les zones rurals i la promoció del desenvolupament sostenible.
- El coneixement de la història i de la cultura d'Europa i la protecció del seu patrimoni.
- La preservació del lliure accés a les zones rurals, amb respecte mediambiental.

Com a culminació dels seus principis, l'any 2001 va organitzar l'Euroorando, un projecte d'intercanvi entre diferents països europeus que ha tingut continuïtat en anys posteriors.

La pertinença a l'ERA de la FEEC permet fer el salt cap a aquelles associacions de caràcter no esportiu i, més concretament, d'àmbit nacional.

La primera que cal ressaltar és la **Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes** (FOCIR). Aquesta federació, que rep el suport de la Conselleria en Cap de la Generalitat de Catalunya, va néixer l'any 1995 i es dedica a estimular la presència de les entitats catalanes en l'escenari internacional.

*“En aquest sentit, coopera en la superació de les dificultats tècniques i legals per a ser present en el marc de les relacions internacionals i contribueix a una millor assignació de recursos que reforcin aquesta projecció internacional.”*²²

---

²¹ La declaració del Tirol es pot trobar a [http://www.theuiaa.org/upload_area/files/1/tyrol_declaration\(0\).pdf](http://www.theuiaa.org/upload_area/files/1/tyrol_declaration(0).pdf) Data de consulta: 7 d'octubre de 2008.

²² “Què és la FOCIR?”. Document electrònic disponible a <http://www.focir.org/ct/que.html> Data de consulta 21 de març de 2008.

FOCIR afirma haver estat darrere del reconeixement de l'existència d'un Mountain Wilderness català²³, una altra de les possibles línies que caracteritzen l'excursionisme a l'actualitat.

Mountain Wilderness va néixer l'any 1987 a Itàlia, lligat al Club Alpí Acadèmic Italià i a la Fundació Sella, amb l'objectiu de defensar l'espai verge de les muntanyes on encara seria possible l'aventura. Els seus objectiu són:

- Protegir els darrers llocs sense contaminar i els recursos naturals de la muntanya.
- Recuperar zones compromeses que encara es puguin salvar.
- Promoure el creixement de la consciència mediambiental de tothom que estigui relacionat amb la muntanya.

Mountain Wilderness s'implanta a Catalunya de la mà de Jordi Pons l'any 1989, en una reunió a la seu de la FEEC. Després que Espanya estigués representada en aquesta entitat per dues associacions, finalment la secció catalana va aconseguir ser reconeguda com si es tractés d'un país independent.

El reconeixement de l'existència d'una agrupació catalana de Mountain Wilderness amb dret propi és un fet que ha passat en altres àmbits del món alpinístic català. A la UIAA, per exemple, a més de la FEEC i la FEDME, també hi té representació internacional el Centre Excursionista de Catalunya (que n'havia estat membre fundador fins que el franquisme li va impedir desenvolupar aquest estatus, situació que ha durat fins no fa massa anys); a l'ERA, la FEEC també té la mateixa representació que la FEDME. El CEC també forma part de l'International Ski Mountaineering Council (ISMC), com la FEEC i la FEDME.

En aquest sentit, la FEEC, representant Catalunya, compta amb equips internacionals o seleccions de curses de muntanya, esquí de muntanya, escalada esportiva, raids de muntanya i raquetes de neu. En aquesta tendència, que podríem dir-ne *nacionalisme glocal*, cal tenir present el fet que aquesta federació és també membre del **Comitè Olímpic Català (COC)**.

Fundat el 1999, l'objectiu del COC, entre altres, és "*assegurar la representació de Catalunya en els Jocs Olímpics*"²⁴. Per aconseguir-ho, l'any 2004 va signar un protocol amb la Unió de Federacions Esportives de

---

²³ Vegeu Tomàs, Emili, "Catalunya aconsegueix ser reconeguda com a país dins de Mountain Wilderness Internacional". *Butlletí FOCIR*, 23 (març de 2003). P. 3. Disponible a <http://www.focir.org/pdf/23-3.pdf> Data de consulta 21 de març de 2008.

²⁴ "Estatuts Comitè Olímpic de Catalunya". Document electrònic disponible a http://www.coc-cat.org/documents/estatuts_coc99.pdf Data de consulta 22 de març de 2008.

Catalunya (UFEC) per sumar esforços en una mateixa direcció²⁵ (recordem que la FEEC forma part tant de la UFEC com del COC).

De fet, el món de les pràctiques esportives a la natura va tenir un precedent relacionat amb l'olimpisme als anys vuitanta. L'octubre de 1986, quinze dies abans de la nominació de Barcelona com a ciutat olímpica, Carles Lladó i Badia reivindicà, al diari *Avui*, la participació de Catalunya als Jocs Olímpics. Arran d'aquest fet es va crear l'Associació per a la Delegació Olímpica de Catalunya (ADOC):

*“Durant més d'un any i pràcticament en la clandestinitat, l'ADOC va anar estudiant el tema, però aviat sorgiren dos tipus oposats d'estratègia a seguir, que eren o cedir tot el protagonisme i mèrit de l'operació a les federacions esportives catalanes sobre les quals, d'acord amb la Carta Olímpica, recau tota la responsabilitat del projecte o adquirir força social per imposar-lo. En vèncer aquesta última opció, Carles Lladó es retira discretament de l'ADOC i busca un esport sense federació catalana a fi de crear-la i poder treballar per al Comitè Olímpic de Catalunya, (COC), des de dins de la Unió de Federacions Esportives Catalanes (UFEC). I així va descobrir les curses d'orientació i va començar l'esforç d'implantar-les al nostre país. Aquest fou el curiós origen de la creació, primer, del Club d'Orientació Catalunya, (COC), i després de la Federació de Curses d'Orientació de Catalunya, (FCOC)”.*²⁶

Com es veu en el cas de les curses de muntanya, hi ha una estratègia per aconseguir el reconeixement olímpic que passa per una posició clara i contundent de les federacions catalanes en l'àmbit internacional. Va ser aquesta via el que va donar naixement a l'orientació esportiva a casa nostra. Les seleccions catalanes incloses dins de la FEEC que s'han esmentat anteriorment s'inclouen, presumiblement, en aquesta línia. Una línia que barreja la competició amb el nacionalisme i que caldria valorar si representa la conciliació entre els esperits tradicionalment oposats dins de l'excursionisme d'esport i cultura.

El món de l'espeleologia també ha viscut aquest procés de posada en competició d'algunes de les seves pràctiques i de formació de seleccions catalanes. En aquest sentit, existeixen un campionat de Catalunya i un campionat d'Espanya de tècniques de progressió vertical. Segons dades de la Federació Espanyola d'Espeleologia (FEE) els inicis competitius dins d'aquesta institució es remunten a l'any 2005; l'any següent es va aprovar el reglament

---

²⁵ “Protocol d'intencions entre la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC) i el Comitè Olímpic de Catalunya (COC)”. Document electrònic disponible a <http://www.coc-cat.org/documents/protocol.pdf> Data de consulta: 22 de març de 2008.

²⁶ Santoyo, Ferran (1899), *10 anys d'orientació a Catalunya. 1988-1998*. Document electrònic disponible a <http://www.documents.orientacio.org/documents/document.html> Data de consulta 22 de març de 2008. P. 8.

de competicions de la FEE.²⁷ La **Federació Catalana d'Espeleologia** compta actualment amb una Selecció Catalana de Tècniques de Progressió Vertical.

Resum:

- L'excursionisme actual conserva bona part dels interessos nacionalistes i competitius característics de les darreres dècades. Així es desprèn de l'estudi de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. Amb tot, aquests interessos s'han hagut d'adaptar a la nova realitat, caracteritzada per una internacionalització i mundialització que ha canviat en bona part l'escala de referència de moltes de les activitats que es desenvolupen sota aquest paraigua.
- L'excursionisme és un conjunt de pràctiques diferents, algunes competitives i altres no, que a simple vista es podria pensar que l'única cosa que tenen en comú és el marc geogràfic en què es desenvolupen. Fins i tot no és estrany que la mateixa pràctica tingui manifestacions competitives i altres que no ho siguin.
- Els vessants esportius i competitius d'aquestes pràctiques han portat una part de l'excursionisme a plantejar-se temes com la lluita antidopatge, i aquest vessant de les pràctiques muntanyenques ha permès el reconeixement internacional de diferents equips de competició que representen el nostre país.

Algunes dades sobre la pràctica de l'excursionisme a Catalunya

Fet aquest repàs partint de les estructures, cal interessar-se per la dimensió microsociològica de l'excursionisme a casa nostra.

Avui dia, saber quanta gent practica excursionisme és una empresa molt complicada. Segurament, bona part del problema radica en la diferent conceptualització d'aquest fet: a definicions diferents corresponen també dades de participació diferents.

A grans trets, l'excursionisme ha estat entès en diferents estudis com una activitat de lleure o com una activitat esportiva. I, tant partint d'un punt de vista com de l'altre, a l'hora de diferenciar-lo d'altres activitats no sempre s'ha reeixit. Per posar només un exemple, a vegades el fet de caminar ha estat considerat una pràctica excursionista, mentre que en altres casos no ha estat així.²⁸

---

²⁷ Vegeu <http://www.fedespeleo.com/web/paginas/Federacion/reglamentos.htm> i <http://www.espeleologia.cat/competicio.html> Data de consulta 22 de març de 2008.

²⁸ L'excursionisme seria diferent del senderisme, encara que segons Josep M. Jerez, en realitat, el senderisme seria un producte, i no una activitat; però en essència es podria dir que es tracta de la mateixa realitat (entrevista del 19-09-08).

A més d'aquesta complicació conceptual, les dades de què es disposa actualment fan referència a realitats diferents també en un altre sentit. A vegades es parla de les activitats que duen a terme les persones i en altres ocasions es fa referència al fet d'estar associat a determinades entitats o, fins i tot, a algunes federacions esportives.

Per aquesta raó, hi ha una gran diversitat de dades quantitatives sobre l'excursionisme actual. En les properes línies intentarem fer-ne un repàs i extreure'n aquelles idees més importants.

L'*Enquesta sobre la pràctica d'activitats físicoesportives a Catalunya 1999*, encarregada per la Direcció General de l'Esport,²⁹ xifra en el 17,4% el percentatge de persones que practiquen excursionisme, bé de manera regular, bé ocasionalment. Aquest esport ocuparia el quart lloc, just al darrere del fet de caminar, la natació i la gimnàstica i a un nivell semblant al del billar o el ciclisme. En relació a l'edició anterior d'aquesta enquesta anterior, es manifestava un increment al voltant del 80% de la pràctica. Les dades d'aquesta enquesta apunten que l'excursionisme seria una de les activitats en què la diferència de pràctica entre homes i dones seria menys evident.

Segons l'*Enquesta de la Regió de Barcelona, 2000*, aquesta xifra se situaria en un 8,1% per al conjunt de la província de Barcelona, amb una lleugera tendència a ser més freqüent fora de la Regió Metropolitana de Barcelona.³⁰ Les dades de l'edició de 2006 situen aquest percentatge en un 41% i igualment és més present fora de la regió metropolitana.³¹ En aquest cas, sembla que es confirma la tendència creixent apuntada en les dades anteriors.

Així mateix, un estudi de gener de 2006 fet a la ciutat de Manlleu situava la xifra en l'11,5% de la població total, percentatge que estava per sobre del 9,6% que havia donat en el conjunt de Catalunya l'enquesta d'hàbits esportius de l'any 2004, encarregada per la Generalitat.³²

A un altre nivell, segons les dades d'un estudi que es va fer aprofitant una enquesta sobre les infraestructures, dut a terme per l'Observatori Social de la Catalunya Central l'estiu de 2007, més del 80% de la gent del Bages caminava o passejava habitualment, i més del 50% d'aquestes persones ho feien per motius d'oci (entès en aquest cas com a excursionisme). Aquest estudi el va dirigir el mateix autor d'aquesta tesi i apuntava en la línia que, encara que s'havien entrevistat més dones que homes, eren els homes els qui tenien l'índex de pràctica excursionista més elevat. Les persones de la resta de la comarca estaven uns 15 punts per sobre de les que residien a Manresa ciutat.

---

²⁹ <http://www16.gencat.cat/esport/equipaments/docs/Enqueprac.pdf>. Data de consulta 13 de març de 2008.

³⁰ Cal tenir present que les dades es refereixen a aquelles persones que diuen "fer excursions" quan se'ls demana quina activitat de lleure practiquen fora de la llar. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans (2002), *Enquesta de la regió de Barcelona, 2000*. Vol. 1, P. 73.

³¹ Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans (2008), *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya, 2006*. P. 134.

³² *Enquesta l'activitat físico-esportiva Vol-1* Document electrònic disponible a http://www.manlleu.org/documentos/esports/enquesta_1.pdf Data de consulta: 15 de març de 2008.

Aquestes dades sorprenen i segurament estan esbiaixades en algun sentit difícil de determinar, però el que resulta innegable és que l'any 2004 el Centre Excursionista Comarca de Bages era la cinquena entitat de Catalunya quant al nombre de socis (1.278 persones, un 6% del total).³³ A més a més, caldria afegir-hi també al voltant de 600 socis del Centre Excursionista Montserrat.³⁴

	Àmbit Metropolità	Comarques Gironines	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre	Àmbit de Ponent	Comarques Centrals	Alt Pirineu i Aran	Catalunya
Activitats de lleure								Milers de persones
Veure la televisió	3 842,0	499,6	427,0	144,3	265,6	378,1	58,2	5 614,7
Escoltar música	3 043,0	377,4	323,2	113,3	167,7	263,0	38,4	4 326,0
Escoltar la ràdio	2 719,5	343,0	297,5	97,3	173,2	264,1	38,4	3 932,9
Fer labors	845,4	112,7	124,7	64,7	58,0	84,7	11,8	1 302,0
Altres hobbies de casa	1 592,0	229,0	222,3	72,0	99,6	181,1	25,5	2 421,5
Llegir llibres	1 827,0	207,3	158,9	43,4	92,8	144,8	19,4	2 493,6
Llegir la premsa	2 682,5	334,5	256,1	69,7	180,9	243,3	34,7	3 801,7
Fer esport	1 806,4	299,7	179,8	74,6	96,2	206,2	35,8	2 698,7
Anar al cinema	1 787,6	218,1	156,3	51,5	75,9	138,9	13,1	2 441,4
Anar a bars, discoteques	1 635,8	222,9	195,0	88,6	142,2	159,5	25,5	2 469,4
Anar a restaurants	2 546,6	340,3	282,2	93,8	155,4	244,6	34,7	3 697,7
Anar al teatre	755,0	80,9	52,5	11,9	37,6	73,9	4,4	1 016,3
Anar a museus/exposicions	1 067,0	123,8	77,8	14,1	57,5	99,8	10,7	1 450,6
Fer excursions	1 671,1	249,2	153,8	43,9	105,0	187,9	27,2	2 438,2
Activitats de lleure								Taxes
Veure la televisió	92,9	89,9	94,6	94,4	92,9	93,0	94,5	92,8
Escoltar música	73,6	67,9	71,6	74,2	58,7	64,7	62,4	71,5
Escoltar la ràdio	65,8	61,7	65,9	63,7	60,6	65,0	62,4	65,0
Fer labors	20,4	20,3	27,6	42,3	20,3	20,8	19,2	21,5
Altres hobbies de casa	38,5	41,2	49,2	47,1	34,8	44,6	41,4	40,0
Llegir llibres	44,2	37,3	35,2	28,4	32,5	35,6	31,5	41,2
Llegir la premsa	64,9	60,2	56,7	45,6	63,3	59,9	56,3	62,8
Fer esport	43,7	53,9	39,8	48,9	33,6	50,7	58,2	44,6
Anar al cinema	43,2	39,3	34,6	33,7	26,5	34,2	21,3	40,4
Anar a bars, discoteques	39,6	40,1	43,2	58,0	49,7	39,2	41,4	40,8
Anar a restaurants	61,6	61,3	62,5	61,4	54,4	60,2	56,4	61,1
Anar al teatre	18,3	14,6	11,6	7,8	13,2	18,2	7,1	16,8
Anar a museus, exposicions	25,8	22,3	17,2	9,2	20,1	24,5	17,3	24,0
Fer excursions	40,4	44,9	34,1	28,7	36,7	46,2	44,2	40,3

Taula 1 – Enquesta condicions de vida i hàbits 2006 Font IDESCAT

³³ Faura, Enric, *Centres Excursionistes. Situació actual i reptes de futur*. Document electrònic disponible a <http://personales.ya.com/muntanya/articles/centres2.htm>. Data de consulta: 10 de març de 2008.

³⁴ Dades facilitades per Marc Aureli Malagarriga, president de l'entitat, el 01-10-08.

En el mateix sentit, les dades disponibles a IDESCAT per a l'any 2006 donaven una taxa del 40,3% de realització d'excursions com a activitat de lleure. L'interès d'aquesta informació es troba, possiblement, en les diferències geogràfiques que s'hi aprecien. D'aquesta manera, la taxa anterior coincidia amb la de l'Àrea Metropolitana, mentre que se situaven per sobre les comarques gironines, les comarques centrals i l'Alt Pirineu i l'Aran. En canvi, les taxes menors es donaven al Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre i l'Àmbit de Ponent (vegeu Taula 1).³⁵

Sobre aquest punt, una font important d'informació és l'estadística de l'ús del temps, les darreres dades de la qual corresponen als anys 2002-2003. Aquesta font aporta informació a dos nivells:

- Activitats culturals i de lleure (entre les quals hi ha fer excursions al camp), i
- Participació en activitats esportives

Pel que fa al primer tema, segons aquesta font, el 41,4% de la població entrevistada havia participat en alguna excursió al camp com a activitat de temps de lleure. Curiosament, les Terres de l'Ebre (44,4%) i el Camp de Tarragona (54,8%) es trobaven per sobre d'aquesta mitjana. L'àmbit de Ponent continuava tenint la taxa més baixa.³⁶

Aquesta taxa, calculada en funció de la dimensió municipal del lloc de residència de les persones enquestades, apuntava la tendència a què el fet d'anar d'excursió com a activitat de lleure fos menys freqüent en els pobles de menys de 20.000 habitants (38,4%) que a la resta, on també es produïen diferències entre el 42,9% dels municipis de 20.000 a 100.000 habitants i el 42,7 dels municipis majors de 100.000 habitants.

També apareixien diferències interessants pel que fa a l'edat de les persones: el grup en què la pràctica era major era el de les persones d'entre 25 i 44 anys (50,6%), mentre que era menys practicat entre les persones de 65 anys i més (les taxes dels altres grups eren molt properes a la mitjana).

També es veia clarament una correlació positiva entre l'increment d'aquesta pràctica i l'increment del nivell d'estudis: com més alts eren els estudis acabats, més alta era la probabilitat de sortir d'excursió com a activitat de lleure.

Cal indicar igualment que es tractava d'una activitat especialment present en les persones actives ocupades (47%) i amb bons (45,1%) o molt bons (46,0%) estats de salut (autopercebuda).

---

³⁵ *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població 2006*. Document electrònic disponible a <http://www.idescat.net/cat/idescat/publicacions/cataleg/pdfdocs/ecvhp06.pdf>
Data de consulta 15 de març de 2008.

³⁶ IDESCAT (2005), *Estadística de l'ús del temps.2002-2003*. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a les activitats esportives dutes a terme en el darrer mes, l'enquesta d'ús del temps, des del nostre punt de vista, només aportava informacions sobre el caminar, el ciclisme, el muntanyisme i la caça i pesca. Per continuar la nostra anàlisi ens centrarem només en les pràctiques de muntanyisme, tot i que en les notes a peu de pàgina es fa referència a les diferències que es considera que podrien ser significatives en relació a la caminada.

En el conjunt de la població, la seva taxa se situaria en el 2,13%, una xifra clarament minoritària, sobretot comparada amb el 61% de la caminada³⁷. De tota manera, les tendències apunten cap a:

- Una concentració en els municipis petits i molt grans (les dades de la categoria de 20.000 a 100.000 persones no són significatives estadísticament)
- Una masculinització força marcada (homes, 2,61%; dones 1,66%)³⁸
- Ser practicades especialment per persones joves (menors de 25 anys, 3,5%; de 25 a 44, 3,3%)³⁹
- Una major pràctica entre les persones amb major nivell d'estudis (secundaris, 2,46%; superiors, 4,06%)
- Una concentració entre les persones actives ocupades (2,91%)⁴⁰.

Fins aquí les dades pel que fa la pràctica de l'excursionisme. En **conclusió** es pot dir que:

- Existeix una certa confusió a l'hora de definir l'excursionisme i de poder-ne tenir dades comparatives.
- Malgrat tot, es posen de manifest algunes tendències, entre les quals:
  - o Entès d'una manera o d'una altra, l'excursionisme seria una activitat social força o molt practicada.
  - o Segurament és una pràctica diferent del muntanyisme.
  - o S'observen diferències pel que fa al gènere, edat, lloc de residència, nivell d'estudis i activitat laboral de les persones entrevistades.
- Les pràctiques excursionistes serien més presents entre les persones ocupades, amb estudis secundaris i sobretot superiors, joves i mascles.

---

³⁷ Cal fer esment que segurament els i les excursionistes més purs s'hagin autosituat en la categoria de caminar més que no en muntanyisme.

³⁸ S'aprecia, en canvi, una feminització de la caminada.

³⁹ Els altres dos grups d'edat tenen taxes menors, però no significatives estadísticament. Cal remarcar que caminar té un comportament invers en relació a l'edat a mida que augmenta l'edat, augmenta també la presència de la caminada.

⁴⁰ Curiosament, caminar és més present en persones inactives o aturades.

- Sembla que geogràficament es pugui trobar tant en petits municipis com en grans ciutats.

Les entitats excursionistes

Segons dades de l'anuari de la UFEC, l'any 2006 la FEEC estava formada per 336 entitats. Convé tenir en compte que dos anys abans eren 15 menys i que el 54% de les entitats tenien menys de 100 associats. En 27 municipis hi havia més d'una entitat excursionista:

- Barcelona, 49
- Terrassa, 7
- Reus, 6
- Girona, 5
- Igualada, Badalona i Tarragona, 4
- Lleida, Sabadell, Sant Pere de Ribes i Vielha, 3

Tal com diu Enric Faura, des de l'any 1984 cada any es varen crear una mitjana de 5 noves entitats:

“Sovint aquestes noves entitats responen a canvis demogràfics. Així entitats ubicades en pobles, barris o ciutats que han augmentat la demografia han crescut en socis (p. e. Terrassa, Sabadell i Sant Cugat) i nous centres, mentre que en altres llocs han anat minvant el nombre de socis (de les 20 entitats amb més socis només 2 són de Barcelona).”⁴¹

Per intentar entendre aquest procés, des de la revista *Vèrtex* es va demanar l'opinió dels representants de diferents entitats. La valoració general que en va fer Enric Faura es recull a continuació en el format en què va ser escrita:

“Diagnòstic i situació actual de les entitats

La situació actual de les entitats és molt diversa. Per una banda hi ha més entitats i socis que mai, algunes amb una vida social molt activa i altres més minsa. El caràcter i activitats de les entitats s'ha anat transformant i encara que les realitats són diferents, no es fa difícil detectar alguns problemes de fons comuns. Segons Enric Nosàs, president del CEC, el primer problema de les entitats és de viabilitat

---

⁴¹ Faura, Enric, Centres Excursionistes. Situació actual i reptes de futur. Op. Cit.

econòmica. Mantenir els costos de locals socials i personal sense la participació del voluntariat com anys enrere provoca un augment important de despeses fixes. A més a més d'aquestes dificultats materials, des de la Colla Excursionista La Senyera el seu president Josep Segura assenyala la importància del relleu generacional en les tasques directives per poder garantir la continuïtat. Joan Tiron, president de la UEC Tortosa hi afegeix que per les entitats perifèriques l'allunyament del Cap i Casal és un problema important, i això ha quedat en evidència amb els darrers cursos de monitors i iniciadors. Potser el diagnòstic de Francesc Sanahuja, president del Centre Excursionista de Gracia (CEG), seria el més complet i compartit amb diferents matisos per la majoria d'entitats: problemes en la gestió diària del club, organització i difusió d'activitats, implicació dels socis, coordinació amb les institucions, competència d'agències, empreses i institucions. Des de l'Associació Excursionista i Ecologista Cordada assenyalen també com a problema la manca de reconeixement social del paper de les entitats i des del C. Excta d'Olot hi afegeixen que l'excés de reglamentació actual de les activitats de muntanya comporta una càrrega de responsabilitat vers els centres i els vocals a cops difícil d'assumir.

Així que sembla força comuna entre moltes entitats la preocupació actual per la viabilitat econòmica i el relleu generacional, les normatives administratives i saber trobar un nou rol social en el context actual.

Aquesta preocupació per la incorporació de les noves generacions cal matisar-la. Sovint se sent dir que el jovent no es vol vincular amb el món associatiu, que prefereix sortir per lliure a la muntanya, i que si no fos per l'obligatorietat de ser soci d'una entitat per poder treure la tarja de federat, molt joves no es farien mai socis d'un centre. Aquest és un problema real que es reconeix des de molts clubs. Des de la Senyera matisen que si que es volen vincular, però no amb la força i dedicació que caldria. Jordi Gironés, de la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc (Seas) opina tot el contrari: "els joves no s'involucren en els càrrecs i feines. Sols participen en les activitats que els interessin." . Segons l'Enric Nosàs (CEC) "els joves majoritàriament només es vinculen a una entitat si obtenen quelcom a canvi o si per practicar un tipus d'activitat que els agradi molt ho necessitin, però per practicar una activitat de muntanya no senten necessitat de ser d'un club". Per contra, segons Quim Sicília, del Club Muntanyenc Sant Cugat (CMSC): "Els joves si que es volen vincular a una entitat. L'educació en valors i en el lleure n'és un viu exponent del gran potencial que tenim." Francesc Sanahuja (CEG) té el mateix parer "Crec que si sabem oferir a les noves generacions les nostres activitats de forma atractiva no tindran cap problema en estar vinculats." Sembla que es pugui estar perdent el sentiment d'identitat i pertinença a un centre, que tanta força havia tingut tradicionalment, però no estaria tan clar que els joves no vulguin associar-se, sinó que potser les seves demandes i inquietuds no troben resposta en algunes entitats i cal reformular la relació jovent-entitats.

El fet de les dificultats d'engrescar jovent en el si de les entitats ha fet revisar a moltes directives la realitat del voluntariat. Tradicionalment els centres funcionaven gràcies al treball benèvol dels seus socis. La creixent complexitat de gestió ja fa anys que ha portat a algunes entitats, especialment les més grans, a professionalitzar algunes tasques de gestió. Per l'Enric Nosàs (Cec) "no hi ha dubte de la necessitat de professionalitzar diversos àmbits d'una entitat a partir d'una certa dimensió i també en funció de la quantitat i qualitat de les activitats que es vulguin dur a terme, encara que això té una forta incidència econòmica." Per Jordi Gironés (Seas) cal matissar: "davant de la manca d'implicació del jovent caldrà professionalitzar algunes tasques, però evitant que això no faci canviar la línia de l'entitat". Josep Segura (La Senyera) constata també que "cada cop costa més aconseguir voluntaris, però cada entitat ha de buscar el sistema que garanteixi el futur del seu club." Potser qui millor ho sintetitza és Fèlix Massachs, del C. Excta. del Penedès: "el dia que s'acabi el treball benèvol en les entitats aquestes desapareixeran i seran les empreses professionals les que muntaran les activitats i competicions. Algunes tasques s'han de professionalitzar, però d'altres no, i cada entitat ha de buscar el seu equilibri." En aquest tema sembla que hi ha un consens clar: cal professionalitzar algunes tasques, sempre que sigui possible trobar-hi finançament, i tendir cap a un sistema mixt (professional/voluntari) però dins d'un equilibri per no caure en una mera empresa de serveis que desvirtui l'esperit de l'entitat.

Transformació de les entitats

Davant el fortíssims canvis socials, culturals, esportius i econòmics actuals, és del tot evident que les entitats, construïdes en un context molt diferent, han de fer un esforç de transformació i adaptació important. Joan Tiron (UEC Tortosa) no té por en trencar un tabú i parlar clarament [de què] "la nostra entitat ja fa temps que va deixar de ser excursionista i va passar a oferir activitats de muntanya". Per Francesc Sanahuja (CEG) "les entitats han de prendre una línia de serveis amb un clar diferencial entre el soci integrat amb veu i vot i un altre soci que només vol gaudir dels serveis, òbviament amb un altre perfil, és a dir, amb una quota i capacitat de prendre decisions diferents.". Des del CMSC sembla que també ho veuen de manera similar ja que "possiblement hi haurà dos tipus de demanda, l'associativa que s'incorpora al club i la de serveis, que utilitza puntualment alguna activitat.", opinió compartida des del CE Olot "s'han de transformar en entitats de prestació de serveis, fomentant grups autònoms per sortir a la muntanya." Des de Cordada s'afegeix un nou repte amb el compromís en la conservació de la natura "cal que les entitats reinterpretin el seu paper social, no només organitzant activitats esportives, sinó esdevenint un referent social en temes de natura." Per l'Enric Nosàs (CEC) no cal canviar els objectius de fons, però si la forma de vendre'ls: "cal fer un esforç per donar un nou aire a l'excursionisme sense canviar-ne l'essència, però si la forma de presentar-ho. Cal trobar un nou llenguatge clar i atractiu pels

nouvinguts". Des de La Senyera assenyalen les grans possibilitats de les noves tecnologies per adaptar-se a les necessitats de la gent.

Línies de futur

Quines han de ser les línies de futur dels centres.? Com s'han de transformar els seus objectius clàssics per adaptar-se a les noves demandes socials? Per l'Enric Nosàs (CEC), "...des del 1876 els canvis socials i les formes de practicar l'excursionisme no ha cessat d'evolucionar i només han seguit endavant les entitats que han estat capaces d'adaptar-se als canvis. La diferència entre abans i ara és la velocitat dels canvis i en la lentitud en la capacitat de reacció de les entitats." Jordi Gironés (SEAS) creu que "el camí recorregut fins ara lligant l'excursionisme amb la cultura i el fer país hauria de seguir sent vàlid i caldria fomentar-ho." Des de Cordada opinen que "cal reinterpretar el paper social de les entitats, que han d'organitzar tota mena de activitats esportives, però també esdevenir un referent social en la defensa de la natura." I insisteixen en que cal treballar per trobar un nou lloc a la societat "cal assumir el paper de les entitats a la societat, ens hem de fer valer i ser reconegudes com un interlocutor socialment valorat." Joan Tiron (Uec Tortosa), introdueix un matís, i assenjala que els centres excursionistes "...som entitats esportives i el nostre objectiu és la promoció esportiva de les activitats de muntanya.". Els objectius fundacionals de l'excursionisme encara tenen un pes evident, però sembla imparable una clara evolució cap un excursionisme marcadament esportiu.

Col·laboració amb l'Administració

Entre moltes entitats hi ha una crítica força estesa cap a les Administracions Públiques. Per Francesc Sanahuja (CEG) hi ha una constatació molt clara: "si es valora la despesa que fan les institucions (en instal·lacions, subvencions...) per membre federat, es pot veure clarament la discriminació del nostre esport". I Fèlix Massachs (C. E. Penedès) rebla aquest aspecte, "pel servei social que fan les entitats l'aportació de l'administració és minsa" També vol deixar patent "el nul pes que tenen les entitats en el procés d'elaboració de la legislació que afecta a les seves activitats o al medi i que són d'obligat compliment." Des de Cordada assenyalen un matis: "és evident que no ajuden prou, però en bona part és per culpa de les mateixes entitats, que son extremadament individualistes i que son incapaces d'endegar iniciatives col·lectives que ens donin força front l'administració." Des de la Senyera assenyalen "les peticions de subvencions són massa ferragoses, especialment per entitats petites." i des del C. E. Olot afegeixen que "l'actual legislació complica molt l'existència de les entitats."

El clam és generalitzat. Les administracions no ajuden a les entitats ni al col·lectiu excursionista, i quan treuen alguna llei o normativa habitualment ho fan sense cap negociació o consens amb els implicats, com ha passat amb el Decret sobre Activitats en el Medi, el pagament en els rescats de muntanya, normatives restrictives en zones de protecció, etc.

Varies entitats també assenyalen diverses crítiques cap a la Feec. Per Joan Tiron, malgrat una actuació globalment positiva “quien mucho abarca poco aprieta”. Per Cordada “la Feec no es capaç d’acabar amb l’atomització social i falta de cohesió interna i no és capaç de generar iniciatives comunes. Dedica massa esforços a la competició i a l’esport d’elit i pocs a les necessitats globals. S’haurien d’invertir les energies. També cal un treball a fons per tal que les entitats ens sentim recolzades per la Feec i fer-la nostra, i no una mera oficina per gestionar llicències.” Enric Nosàs, del CEC, adverteix del perill de caure en un excés de dirigisme que ofegui a les entitats.

Futur

En el moment actual, ens ha semblat important preguntar a les entitats per la seva visió de futur. Fèlix Massachs (C. E. Penedès) el veu amb optimisme “malgrat els entrebancs, perquè els excursionistes estem preparats per afrontar els reptes que puguin anar sorgint amb coratge i valentia.”. Francesc Sanahuja (CEG) també hi veu futur esperançador, però remarca que “sempre que es treballi amb qualitat i professionalitat, ja que la societat demana resultats”. Cordada també és optimista “ja que els nostres esports van a l’alça”. Pel CMSC la visió de futur és “d’optimisme de conjunt, però optimisme prudent”. Pel CEC el futur “està garantit si hi ha gent capaç de treballar i comprometre’s”. Josep Segura (la Senyera), també creu que “el futur no ens ha de fer cap por si sabem treballar conjuntament” Jordi Gironés (SEAS) veu un futur “força incert si no hi ha relleu generacional, encara que el camí seguit es bo.”⁴²

Cal esmentar que Cordada va publicar la seva resposta a internet,⁴³ on encara es pot consultar. L’interès d’aquest document es troba en el fet que aquesta associació excursionista i ecologista és avui dia un dels models que es plantegen com a alternativa de futur. Per això val la pena dedicar una mica de temps a la seva posició (vegeu més endavant).

Per al representant de Cordada els principals problemes dels centres excursionistes estarien lligats a la seva manca de posicionament clar dins la societat en temes com la defensa del dret a caminar tranquil·lament per la muntanya sense patir agressions (motoristes, quads, etc), la defensa del dret a practicar esports de muntanya de forma respectuosa en els espais naturals, sense limitacions extremes i fora de lloc (bivac a Sant Maurici, per exemple), la defensa dels espais naturals respecte a agressions d’especulació urbanística, etc. Tot això fa que

“les Entitats excursionistes no siguem reconegudes com a un interlocutor imprescindible socialment valorat, com una eina útil pels interessos de la població que cada cap de setmana omple els espais naturals. Per a la

---

⁴² Faura, Enric, Centres Excursionistes. Situació actual i reptes de futur. Op. Cit.

⁴³ Vegeu: http://www.cordada.org/butlleti/article0074_14.htm Data de consulta 13 de març de 2008.

nostra associació aquest és el principal repte de les entitats excursionistes, assumir el nostre paper a la societat, fer-nos valer.”

El tema de les diferències generacionals tindria que veure amb l'oferta que l'entitat sigui capaç de donar. Una de les mesures proposades passava per aprofitar l'empenta dels joves que

“estan iniciant-se en la formació professional de guies, monitors, etc, que estimen els nostres esports, volen guanyar-se la vida tan dignament com a qualsevol altra professió i per als quals, el marc d'una entitat excursionista de cara al seu desenvolupament professional, ha de ser un dels seus referents naturals.”

En aquest context, dins de Cordada es considerava que *“Si les entitats volen sobreviure han de plantejar-se seriosament què ofereixen als seus associats”*, en al·lusió directa a la seva professionalització. De tota manera, no es pot deixar de banda el treball voluntari. De manera que

“La figura del voluntari i del professional dins del mateix marc de l'entitat, han de ser compatibles i complementàries i reforçar-se mútuament.”

Des de Cordada s'apostava per un esforç col·lectiu per federar tots els practicants, entenent que *“[...] el fet de federar-se no és només un accés a una assegurança i uns descomptes, sinó una forma de fer col·lectiu, d'estar plegats i organitzats.”*

En aquest sentit, les dades de què es disposa per a l'any 2002 indiquen que només un 4% dels joves d'entre 15 i 29 anys pertanyien a una associació formal de tipus excursionista.⁴⁴ A la ciutat de Barcelona, el percentatge era força més baix, concretament l'1,7%.⁴⁵

Aquestes dades, tot i que incomparables, contrasten amb els resultats de *L'estudi sociològic dels joves a Catalunya* de 1998. Segons aquesta font, l'excursionisme hauria estat una activitat practicada pel 23,8% dels joves de 15 als 29 anys de tot Catalunya en el seu temps de lleure, mentre que el

---

⁴⁴ *Enquesta als joves de Catalunya 2002*. Document electrònic disponible a <http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/enquestacap8.pdf> (p. 101.) Data de consulta: 15 de març de 2008.

⁴⁵ *Informe sobre la realitat de la joventut a la ciutat de Barcelona (Observatori Barcelona, 2005)* (P. 146). Document electrònic disponible a http://www.bcn.es/proyectojove/pdf/catala/iii_lrjdb/ix_sociedad_valors.pdf Data de consulta: 15 de març de 2008. Aquest índex arribava al 7,1% quan es demanava a quin tipus d'associacions s'havia pertangut anteriorment (resposta múltiple).

percentatge de persones d'aquestes característiques associades a entitats excursionistes i d'esplai arribava al 5,8%.⁴⁶

Resum:

- El món associatiu excursionista està vivint un procés de constant creixement en el nombre d'entitats presents al nostre país.
- Aquestes entitats, però, han de fer front a uns nous temps i un dels reptes que tenen plantejats és la relació entre el voluntariat i el treball professional.

---

⁴⁶ *Enquesta a la joventut de Catalunya 1998*. Document electrònic disponible a <http://www.barcelonesjove.net/uploads/PJ%2029.pdf> Data de consulta: 15 de març de 2008.

La crisi de les entitats i l'Excursionisme 2.0

En el món excursionista és força freqüent, en els darrers anys, sentir a parlar de la crisi de les entitats i els clubs. És cert que alguns clubs viuen moments de molt poca activitat i que altres han tingut greus problemes econòmics derivats de la pujada dels preus dels lloguers de les seves seus. Però, tal com ens deia Enric Faura, les entitats que estan en crisi és força probable que siguin aquelles que es troben en barris que s'han terciaritzat i que, per tant, han perdut població resident. També hi podríem afegir que són barris amb importants canvis demogràfics que han fet que molts dels seus veïns i veïnes no participin de la cultura excursionista que històricament s'ha desenvolupat al nostre país.

D'altra banda, però, hi ha algunes entitats que estan en un creixement constant en els darrers anys, i hi ha hagut un increment important pel que fa a entitats federades dins de la FEEC en els darrers anys (entre 1998 i 2007 el nombre total d'entitats federades s'ha incrementat en 65 casos, un 23%). Aquest fet és el primer avís en el sentit d'haver de relativitzar aquesta crisi.

De fet, és possible que la *crisi* no vingui per aquesta via, sinó per una altra (vegeu-ne una bona diagnosi en Aymamí, 1996). La motorització de l'excursionisme als anys seixanta va començar una revolució que va acabar de fer esclatar el consumisme propi dels vuitanta i noranta. A partir del moment en què es podia sortir sense fer ús dels transports públics, l'excursionisme grupal es veia qüestionat. De fet, en el món de l'escalada, durant els anys seixanta es va parlar de la *cordada perfecta*, que estaria formada per dues persones (un primer i un segon) i una moto. Dues persones amb una moto podien desplaçar-se a qualsevol part del continent per fer-hi activitats de muntanya; la moto permetia fer en un dia o en un cap de setmana activitats que anteriorment s'havien de fer aprofitant ponts i vacances.

Tal com ens deia Josep M. Jerez, l'abandonament del transport públic per ferrocarril va suposar un important canvi en la visita regular a les entitats: mentre els clubs disposaven del *quilomètric* (un document de transport col·lectiu que permetia obtenir descomptes en la compra dels bitllets de ferrocarril) s'havia de passar a recollir aquesta tarja per l'entitat si es volia obtenir aquesta mena de descompte.⁴⁷ Des del moment en què no hi ha quilomètrics i que la gent fa servir molt poc el transport públic en les seves excursions, la vida de les entitats perdia gairebé forçosament potència.

Dues dècades més tard, amb l'increment del nivell de vida del nostre país, les persones que volien anar a la muntanya varen poder comprar a preus assequibles uns materials tècnics que abans es compraven de manera col·lectiva en el marc dels clubs. A part dels interessos propis del món comercial, en aquesta expansió del consumisme de material de muntanya també hi va influir la inseguretat que generava l'ús de materials que havien

---

⁴⁷ Entrevista amb J. M. Jerez del 19 de setembre del 2008.

estat utilitzats per persones que no se sabia qui eren (el cas paradigmàtic és el de les cordes: i si algú les havia fet servir per moure pesos en una mudança?).

Segurament aquests fets varen tenir relació amb la tendència a què la vida dins dels clubs s'anés apaivagant i que no es produís el relleu generacional. La societat va semblar que demanava a les entitats que es convertissin en entitats de serveis. D'aquesta manera, les entitats varen anar envellint, fins al punt que avui dia, com es demostrarà, hi ha molta gent que les veu com controlades per persones d'una altra època i amb uns altres ideals.

Dues de les persones amb qui s'ha parlat per fer aquesta tesi varen remarcar el fet que les persones, en arribar a les associacions excursionistes, varen passar de pensar a cooperar en la seva marxa a sol·licitar-ne alguna cosa. Tal com ho va dir Ramon Boter:

“M'explico amb un exemple força clar per il·lustrar la predisposició, general, dels ciutadans a col·laborar en les entitats: abans la gent quan es feia sòcia d'un club excursionista preguntava: Com puc col·laborar a l'entitat? Ara, en canvi, molta gent quan es fa sòcia et pregunten: Quins serveis ofereix? i no t'ho diuen però, sovint, si saben que a l'entitat del costat té millors serveis i unes quotes més barates se n'hi aniran. De fet, a vegades, la gent confon les entitats excursionistes amb les empreses de serveis.”⁴⁸

De fet, s'ha dit moltes vegades que algunes entitats s'aguanten perquè administrativament cal estar associat a alguna d'elles per poder optar a l'assegurança i els serveis de la federació.

Tot plegat va quedar reflectit en un article de l'any 2003 que parlava dels joves dins la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc i afirmava:

“[...] als joves enquestats no els cal formar part d'una entitat excursionista per sortir a la muntanya i la improvisació mana gairebé sempre a l'hora de planificar les excursions. De les preguntes fetes també es desprèn que l'alta muntanya i tot allò que té un pèl d'aventura agrada més que altres tipus d'activitats.”⁴⁹

---

⁴⁸ Ulled, A.; Xalabarder, M.: “Què opina Ramon Boter de Palau sobre el futur del teixit associatiu del Maresme” dins *Pla Estratègic Maresme*. Document electrònic disponible a http://www.maresme2015.net/entrevistes/M2015_entr_ramonboter_web.pdf Data de consulta 2 d'octubre de 2008.

En les mateixes idees, i gairebé amb les mateixes paraules, va incidir Josep M. Jerez en la nostra entrevista del 19 de setembre de 2008.

⁴⁹ “Els joves i la SEAS”. *Butlletí de la SEAS*, 248 (Setembre -octubre de 2003). P. 321.

Disponible en format electrònic a http://biblioteca.cec-centre.org/documents/SE_ateneu_santjustenc/2003/SEAS_9_2003.pdf Data de consulta 10 de març de 2008.

En tot cas, l'entitat podia oferir als socis més joves i a les noves incorporacions “*suport dels qui tenen experiència*” i

“tot allò material de què disposa una entitat excursionista com la possibilitat de federar-se, aconseguir material sense cost i disposar de mapes i bibliografia excursionista.”

Doncs bé, davant d'aquest panorama de *crisi* de les entitats, l'aparició d'un fet que en principi estava molt allunyat de l'òrbita excursionista va semblar aportar una solució. La implantació del que es coneix com a web 2.0 va permetre que una part de la sociabilitat pròpia del fet excursionista pogués vehicular-se sense passar físicament per l'espai dels clubs. En dotar-se de pàgines web i farcir-les de fòrums i altres recursos 2.0, algunes entitats varen descobrir una via de comunicació molt efectiva entre els seus associats. En aquest context, l'any 1993 va néixer el primer club virtual de Catalunya: el Madteam (vegeu més endavant l'apartat MadTeam.net dins de la Segona aproximació qualitativa).

De fet, el 1996 Gener Aymamí ja havia plantejat algunes estratègies vinculades a les noves tecnologies com a via per atreure socis a les entitats. Entre elles, que la Federació oferís als seus associats serveis de connexió a internet i correu electrònic i que recollís informació en format CD-ROM i l'aleshores “*futur*” DVD. També les entitats podien llogar materials com els aparells de recerca de víctimes d'allaus (ARVA) o telèfons mòbils (Aymamí, 1996). El temps ha posat les coses al seu lloc, però la visió de Gener Aymamí era prou clarividient.

L'etiqueta *excursionisme 2.0* és una metàfora que pot resultar útil per parlar del tipus d'excursionisme que es dona a la segona meitat de la primera dècada del segle XXI a Catalunya. Com que en bona part aquest concepte es construeix per analogia, per entendre a què es fa referència amb aquest concepte cal explicar abans què s'entén per web 2.0.

En el web 2.0 l'usuari adquireix un paper actiu, i a més d'accedir a la informació que corre per la xarxa, n'hi aporta (actitud prosumística, un mot format entre les paraules *producció* i *consum*). Gràcies en part a les noves tecnologies disponibles (blocs, wikis, codis de font oberta, extensió de la banda ampla, etc.) avui dia qualsevol persona pot muntar un espai digital accessible des de qualsevol lloc del món en qualsevol moment del dia o de la nit a un preu molt econòmic. I el que és més important: és molt més fàcil crear comunitats virtuals i syndicar la informació.

“Gracias a las facilidades, evolución y gratuidad de tecnologías que antes eran inaccesibles para la mayoría de los usuarios, se están fomentando las redes sociales y la participación activa. El sitio web deja de ser un objetivo en sí mismo –el fin último de la interacción con el usuario–, para convertirse en una plataforma que posibilita la interrelación entre usuarios, miembros activos de una comunidad que comparte un interés o necesidad afín. Gracias a esto, el usuario tiene

un papel activo: ya no sólo accede a la información, sino que además aporta contenidos y conocimiento” (Fundación de la Innovación Bankinter, 2007, 21).

Segons un estudi de Novartis' NetObserver, Espanya seria el país d'Europa amb major percentatge d'usuaris d'internet que fan servir tecnologies 2.0. De fet, el 27% dels europeus que en fan servir serien espanyols (citats en Fundació de la Innovació Bankinter, 2007, 25).

Arran d'aquestes reflexions l'autor d'aquesta tesi, el 28 de desembre de 2007 va publicar en el seu bloc un article titulat “Excursionisme 2.0”. En ell es plantejava si les noves formes de comunicació emanades del web 2.0 no estarien donant lloc a una nova sociabilitat en el món excursionista.⁵⁰ En una resposta en el seu bloc, Enric Faura es va manifestar en el sentit que s'estaven produint canvis importants que no sabia entreveure cap a on podien dur. I en posava exemples:

*“La gent crea cordades a través de la xarxa, queda per sortir per correu electrònic, cerca ressenyes o descripcions d'itineraris fora de les guies o revistes, es baixa tracks de gps des de la xarxa. Tot això és una evidència. A més a més dels canvis provocats per la nova tecnologia també s'intueixen alguns canvis estructurals, en les relacions i posicions. La jerarquia es molt més distribuïda, el poder difús, l'autoritat desdibuixada. Desapareixen espais de centralitat i jerarquia. S'inverteixen tipus de relacions. Cal revisar moltes coses. Afectarà a la Feec, a les entitats, a les publicacions. Segur. Fins a on? No ho sabem.”*⁵¹

Jaume J es va afegir al debat, i finalment Jordi Ossó va escriure en el seu bloc:

*“Es evident que alguna cosa està canviant, jo mateix, amb els companys que ara estic fent muntanya tots són contactats gràcies a Internet i les sortides que fem amb el meu fill es gestionen, de moment, per correu electrònic. Clar, tampoc no es fàcil, a vegades la informació no arriba a tot el grup ni tothom pot fer servir aquestes eines amb la mateixa facilitat.”*⁵²

---

⁵⁰ “Excursionisme 2.0”. Document electrònic disponible a <http://francescroma.blogspot.com/2007/12/excursionisme-20.html> Data de consulta 30 de desembre de 2007.

⁵¹ Enric Faura, “Excursionisme 2.0”. Document electrònic disponible a <http://muntanyanet.blogspot.com/2008/01/excursionisme-20.html> Data de consulta: 25 de gener de 2008.

⁵² “Excursionisme i Web 2.0 = 2.0A?”. Document electrònic disponible a <http://gauachet.blogspot.com/2008/01/ecursionisme-i-web-20-25a.html> Data de consulta: 25 de febrer de 2008.

Fins ara s'ha parlat de la presència, a grans trets, de l'excursionisme en la societat catalana i d'una possible crisi d'aquest fet social, crisi sobre la qual caldrà seguir reflexionant i investigant.

En les línies que segueixen es farà una primera aproximació a les dades disponibles sobre l'excursionisme actual a Catalunya. La primera cosa que caldrà investigar és com parla la societat catalana del nostre objecte d'estudi. Encara que és un món limitat, el món virtual representat per la xarxa internet ens pot permetre fer-ne una primera aproximació. És cert que no tothom accedeix a internet, com ja s'ha vist més enrere; però no sembla desraonat pensar que la presència a la xarxa sigui un bon reflex de la presència social d'algunes realitats o, en tot cas, un anunci del futur més proper d'aquesta presència.

L'excursionisme a Google en català

Fins al moment s'ha donat per suposat que es pot parlar d'*excursionisme* perquè aquest és un terme que identifica un conjunt més o menys delimitat d'activitats que es duen a terme a la muntanya o relacionades amb la muntanya. Conscients de la màxima sociològica que diu que "*les coses no són el que semblen*", el dia 2 de març de 2008 es va dur a terme un senzill exercici aprofitant les noves tecnologies.⁵³

L'objectiu era veure la prevalença o la utilització de la paraula *excursionisme* en la websfera catalana i comparar-la amb altres paraules de l'àmbit muntanyenc.⁵⁴ Aquesta anàlisi es va dur a terme utilitzant el cercador Google. Els resultats obtinguts es poden veure en la Taula 2.

	Google	Google català	Percentatge Total/cat	Percentatge xarxa/Cat	Adwords de Google	Percentatge Total/Adwords
Alpinisme	1.450.000	27.300	2,36	1,88	9	2,6
Alta Muntanya	142.000	80.000	6,92	56,34	8	2,31
"Alta muntanya"	54.400	183.000	15,83	336,4	-	-
Barranquisme	6.500	4.360	0,38	67,08	1	0,29
BTT	3.850.000	105.000	9,08	2,73	85	24,57
Curses	7.000.000	112.000	9,69	1,6	33	9,54
Escalada	5.660.000	128.000	11,07	2,26	99	28,61
Espeleologia	253.000	113.000	9,78	44,66	1	0,29
Esquí	9.670.000	176.000	15,23	1,82	35	10,12
Excursionisme	71.200	54.100	4,68	75,98	9	2,6
Ferrada	201.000	29.300	2,53	14,58	5	1,45
Ferrades	17.400	51.100	4,42	293,68	6	1,73
Ferrata	1.740.000	3.070	0,27	0,18	7	2,02
Geocaching	7.750.000	1.540	0,13	0,02	14	4,05
Senderisme	153.000	88.100	7,62	57,58	34	9,83
		1.155.870	100		346	100

Taula 2 – Freqüències absolutes i relatives de diferents paraules al buscador Google

⁵³ El primer resultat es va publicar en el bloc personal de l'autor per veure si es produïa algun tipus de debat: <http://francescroma.blogspot.com/2008/03/encara-li-hem-de-dir-excursionisme.html>

⁵⁴ Les paraules seleccionades varen ser aquelles més representatives que havien aparegut en la primera fase de la recerca i que varen servir per formular algunes preguntes de l'enquesta quantitativa (segona fase).

Com es pot veure a la Taula 2, hi ha 54.100 pàgines web en què la paraula *excursionisme* és present quan es fa una cerca en català (71.200 a tota la xarxa). Encara que el percentatge sobre el total de paraules (en pàgines en català) no ens indica massa coses, sí que convé tenir present que

- l'*excursionisme* representa el 4,68% del total,
- mentre que l'*alta muntanya* arriba a més del 15%,
- l'*escalada* a l'11%,
- l'*espeleologia* poc més del 9%,
- l'*esquí* un 15%
- i el *senderisme* més d'un 7,5%.

A simple vista, semblaria que la gent no fa servir aquest concepte o, com a mínim, el fa servir menys que altres. En aquest cas s'haurien de deixar de banda les interferències idiomàtiques que es poden produir pel fet de coincidir el mateix mot en diferents llengües (per exemple, *alpinisme* tant es pot trobar en català com en francès).

Per mirar d'aprofundir una mica més en aquest estudi, es pot provar de fer el percentatge que representen aquestes paraules en català sobre el total de pàgines de la xarxa. Fent-ho així, resulta que el 75% de les pàgines que parlen d'*excursionisme* són de l'òrbita catalana. Per contra, *escalada* només representa el 2%, tot i que cal tenir en compte que aquesta paraula coincideix amb el castellà.

Així doncs, *excursionisme* és una paraula marcadament catalana, com *barranquisme* (67% del total), *espeleologia* (44%) o *senderisme* (57%). Està clar que *barranquisme* o *senderisme* són paraules molt presents en la xarxa web en català per motius lingüístics (encara que sigui incorrecte, *barranquisme* no apareix ni en castellà, ni en francès, ni en anglès; una cosa semblant passa amb *senderisme*).

Hi ha motius per pensar que la gran presència d'*espeleologia* es deu a un fet sociohistòric (l'any 2005, el 14% de les llicències de la Federació Espanyola d'*Espeleologia* corresponien a Catalunya, comunitat només superada per Madrid).⁵⁵

En aquest marc, *excursionisme* té molta menys presència que *alta muntanya* o *senderisme*. Tot plegat, ¿podria voler dir que una cosa tan *catalana* com era l'*excursionisme* està deixant pas a altres realitats?

En aquest sentit, les dues últimes columnes de la Taula 2 fan referència al servei de contractació de publicitat Adwords de Google.⁵⁶ Tot i que, per raons comercials, el funcionament d'aquesta producte resulta una mica críptic, les dades obtingudes durant un període que va del 28 de febrer al 2 de març de

⁵⁵ Font: <http://www.fedespeleo.com/web/paginas/Federacion/licencias.htm> Data de consulta 2 de març de 2008.

⁵⁶ Més informació sobre Adwords a <http://adwords.google.com/select/Login>

2008, tal com es recull en la Taula 2, apunten en el mateix sentit anteriorment esmentat: *excursionisme* és una paraula en desús, si més no a la xarxa. L'*excursionisme* només va representar el 2,6% del total d'impressions⁵⁷ (com es veurà més endavant, la valoració final de tres mesos i mig d'utilització d'aquest servei va donar exactament el mateix percentatge).

És possible que es pugui parlar de la mort de l'*excursionisme*, tal com es va fer l'any 1986, però no dels esports de muntanya.

Resum:

- Hi ha suficients motius per pensar que l'*excursionisme* està canviant la seva fesomia i que, segurament, s'haurà de parlar més d'esports o activitats de muntanya que no d'*excursionisme*.
- En tot cas, les pràctiques de muntanya tenen una presència gens menyspreable a internet.

---

⁵⁷ “Impresiones: Es el número de veces que un anuncio aparece en Google o en los sitios o productos de la red de Google. Cada vez que se muestre el anuncio a un usuario, se registrará una impresión.” (Definició de Google Adwords, <http://adwords.google.com> data de consulta 8 de març de 2008). Vegeu-ne més informació a la pàgina 48.

El sondeig de la revista *Vèrtex* (1999)

L'any 1999, coincidint amb l'entrada d'Enric Faura com a director de la revista *Vèrtex*, es va dur a terme un sondeig entre els seus lectors i lectores. *Vèrtex* és la revista de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i en aquell moment era una de les de més tirada de Catalunya, amb uns 17.000 exemplars per número. Cal esmentar que aquesta tirada estava lligada al fet que aquesta publicació es rep de manera gratuïta a partir del moment de tramitar la llicència federativa. Només una part molt petita de la tirada es ven directament en quioscs o a persones subscrites a la revista però no federades.

L'objectiu del sondeig era establir les preferències del públic que rebia la revista i altres temes menors des del nostre punt de vista, com ara les possibles dificultats en la distribució de la publicació. Aquest fet s'ha de tenir en compte, perquè les dades que s'exposaran a continuació es varen obtenir amb una finalitat que no era purament analítica. Són el que s'anomenen materials secundaris que ara, gairebé deu anys més tard i gràcies a la generositat d'Enric Faura, es tornen a treballar.⁵⁸

La primera cosa que cal dir és que, davant de l'allau de respostes obtingudes (els lectors podien enviar les seves opinions per correu postal, fax o internet) es va procedir a fer una selecció aleatòria d'una mostra de respostes. Com que no tots els qüestionaris varen ser completats totalment, poden aparèixer alguns decalatges pel que fa a les xifres globals.

Del conjunt de dades que es varen recollir, n'hi ha cinc que resulten de gran interès en aquest moment. Es dona la casualitat que són les que tenen un format quantitatiu i que permeten ser treballades estadísticament.

Les dades que s'han obtingut fan referència a:

1. Les practiques habituals dels lectors i lectores
2. La temàtica dels articles que s'havien de publicar a *Vèrtex*
3. El tipus d'articles que es volia que aquesta revista publicués
4. Si es volia o no que apareguessin fitxes pràctiques en cada número
5. Les zones geogràfiques sobre les quals es voldria rebre informació (sobre quines s'haurien de publicar articles)

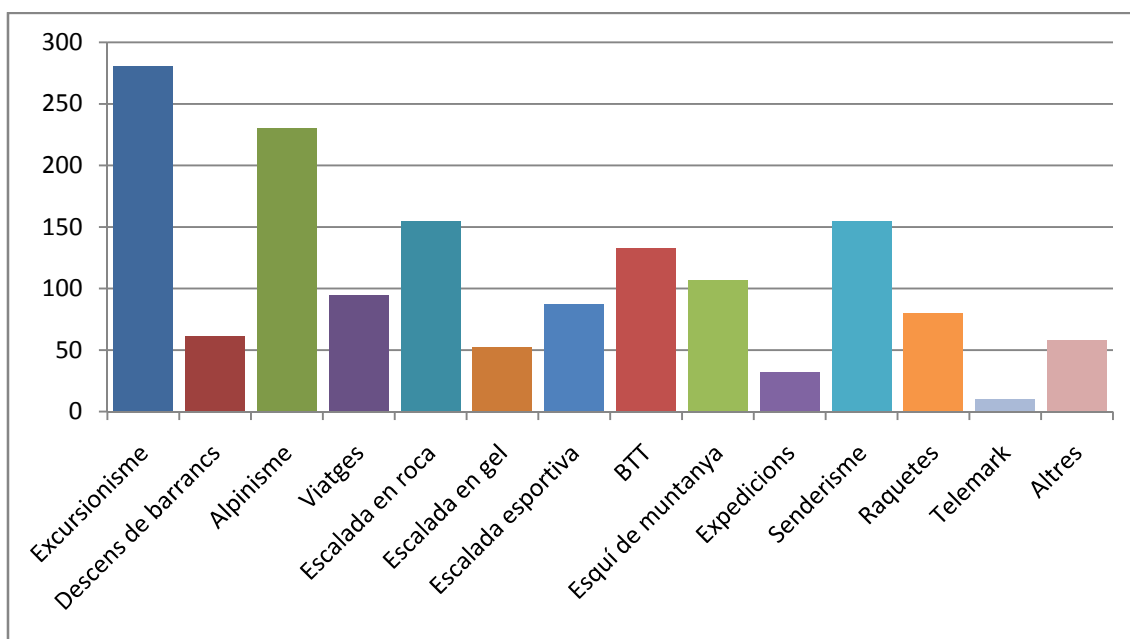
---

⁵⁸ Es dona la coincidència que l'autor d'aquesta tesi va treballar en la tabulació de les dades i en l'elaboració de l'informe que es va enviar a la direcció de la revista.

Sobre les pràctiques habituals, tal com recull la Taula 3 i el Gràfic 1, cal dir que les pràctiques més presents eren l'excursionisme i l'alpinisme, amb percentatges entre el 15% i el 20%. Una mica per sota es trobaven l'escalada en roca i el senderisme, amb al voltant del 10% del total cadascun d'ells. La resta d'activitats no arribaven a superar la barrera del 10%.

Et consideres practicant habitual de...		
	Total	Percentatge
Excursionisme	281	18,3
Descens de barrancs	61	4,0
Alpinisme	230	15,0
Viatges	95	6,2
Escalada en roca	155	10,1
Escalada en gel	52	3,4
Escalada esportiva	87	5,7
BTT	133	8,7
Esquí de muntanya	107	7,0
Expedicions	32	2,1
Senderisme	155	10,1
Raquetes	80	5,2
Telemark	10	0,7
Altres	58	3,8

Taula 3 – Pràctiques habituals vers 1999. Font sondeig revista *Vèrtex*

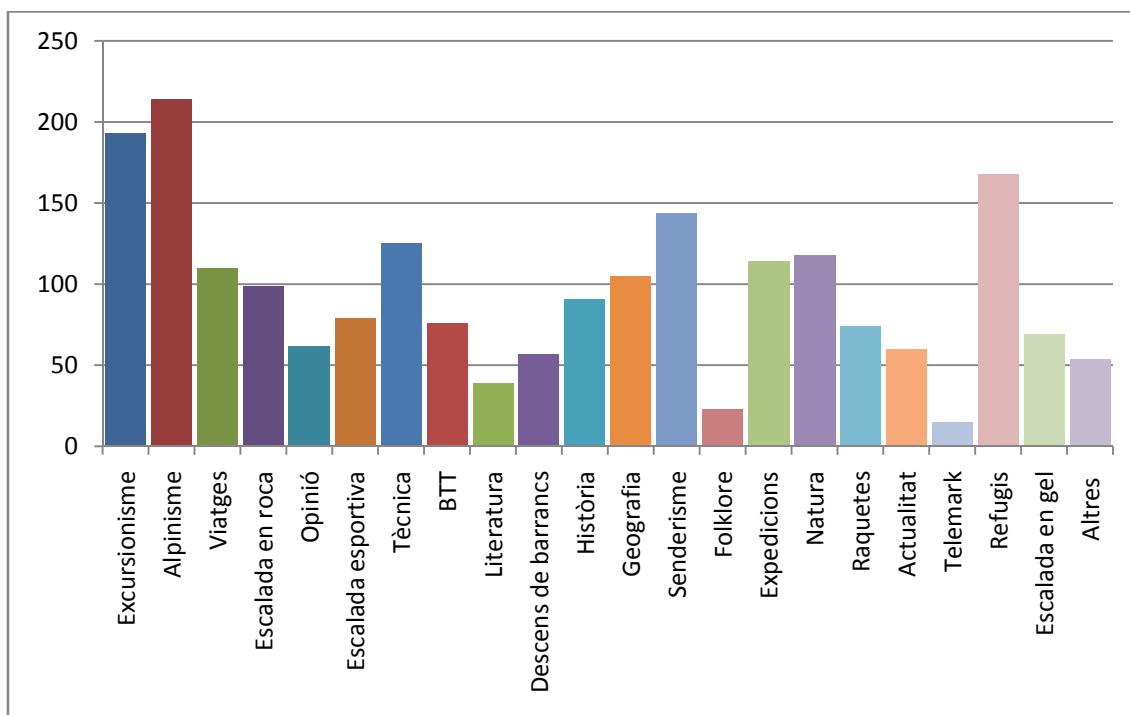

Gràfic 1 – Pràctiques habituals vers 1999. Font sondeig revista *Vèrtex*

Aquesta dada s'ha de relacionar amb el tipus d'article que es volia que es publicués. Com es veu en la Taula 4 i en el Gràfic 2, l'alpinisme i l'excursionisme seguien sent les temàtiques preferides (9%-10%), tot i que en aquest cas s'invertia l'ordre. El seguien, com a tema, els refugis, el senderisme, les qüestions tècniques (entre el 6% i el 8%) i les expedicions, la natura i la geografia (amb un percentatge superior al 5%).

Voldries que a Vèrtex es publicuessin més articles de...		
	Total	Percentatge
Excursionisme	193	9,2
Alpinisme	214	10,2
Viatges	110	5,3
Escalada en roca	99	4,7
Opinió	62	3,0
Escalada esportiva	79	3,8
Tècnica	125	6,0
BTT	76	3,6
Literatura	39	1,9
Descens de barrancs	57	2,7
Història	91	4,4
Geografia	105	5,0
Senderisme	144	6,9
Folklore	23	1,1
Expedicions	114	5,5
Natura	118	5,6
Raquetes	74	3,5
Actualitat	60	2,9
Telemark	15	0,7
Refugis	168	8,0
Escalada en gel	69	3,3
Altres	54	2,6
	2089	100,0

Taula 4 – Tipologia d'articles desitjats per publicar. Font sondeig Vèrtex

Gràfic 2 – Tipologia dels articles desitjats per publicar. Font sondeig Vèrtex

A més a més, aquests articles havien de ser pràctics (Taula 5), a poder ser fitxes (Taula 6), i centrar-se en diferents zones geogràfiques, la primera de les quals, el Pirineu (Taula 7).

Creus que els articles haurien de ser...		
	Total	Percentatge
Pràctics	322	74,2
Literaris	50	11,5
Només activitats esportives	62	14,3
	434	100,0

Taula 5 – Tipologia dels articles. Font: sondeig Vèrtex

T'interessaria que a Vèrtex apareguessin fitxes pràctiques de propostes d'activitats esportives de tot tipus?		
	Total	Percentatge
Sí	284	82,8
No	59	17,2
	343	100,0

Taula 6 – Presència de fitxes a la revista. Font: sondeig Vèrtex

Quines zones voldries que Vèrtex tractés més regularment?		
	Total	Percentatge
Mitja muntanya	233	27,4
Pirineus	309	36,4
Alps	166	19,6
Serralades extraeuropees	75	8,8
Himàlaia	66	7,8
	849	100,0

Taula 7 – Zones preferides. Font: sondeig Vèrtex

Parlant de les zones geogràfiques, cal fer esment de la importància que tenien tant les destinacions més properes (creiem que es pot interpretar en aquest sentit el terme “mitja muntanya”) com les més llunyanes. En aquest darrer sentit, cal destacar que una tercera part de les persones estudiades volien que es publicuessin articles de zones de fora del país, fonamentalment els Alps, però els percentatges de persones que demanaven articles sobre zones extraeuropees o himalaienques no era gens menyspreable (entre els dos arribaven al 15% del total).

Resum:

- L'any 1999 es constata una important presència de l'excursionisme i l'alpinisme, que eren les activitats més practicades i les que tenien major demanda.
- També cal constatar la importància, si més no com a desig de coneixement, dels territoris situats fora del nostre país.
- La literatura excursionista que es reclamava en aquell moment era, sobretot, de tipus pràctic.

L'estudi Los hábitos deportivos de los españoles, 2005

Una altra font d'informació d'interès indubtable és l'estudi *Los hábitos deportivos de los Españoles* realitzat pel Centro de Investigaciones Sociológicas, l'any 2005, sota la direcció de García Ferrando. Es tracta d'una enquesta a més de vuit mil persones, 915 de les quals residien a Catalunya.⁵⁹

ESTUDIO CIS nº 2.599

LOS HÁBITOS DEPORTIVOS DE LOS ESPAÑOLES, III

Universo: Población española de ambos sexos de 15 a 74 años.

Tamaño de la muestra: Diseñada: 8.493 entrevistas.
Realizada: 8.170 entrevistas.

Afijación: No proporcional.

Puntos de muestreo: 389 municipios y 52 provincias.

Procedimiento de muestreo: Polietápico, estratificado por conglomerados, con selección de las unidades primarias de muestreo (municipios) y de las unidades secundarias (secciones) de forma aleatoria proporcional, y de las unidades últimas (individuos) por rutas aleatorias y cuotas de sexo y edad.

Los estratos se han formado por el cruce de las 17 comunidades autónomas, Ceuta y Melilla con el tamaño de hábitat, dividido en 7 categorías: menor o igual a 2.000 habitantes; de 2.001 a 10.000; de 10.001 a 50.000; de 50.001 a 100.000; de 100.001 a 400.000; de 400.001 a 1.000.000, y más de 1.000.000 de habitantes.

Los cuestionarios se han aplicado mediante entrevista personal en los domicilios.

Error mostral: Para un nivel de confianza del 95,5% (dos sigmas), y $P = Q$, el error real es de $\pm 1,11\%$ para el conjunto de la muestra y en el supuesto de muestreo aleatorio simple.

Fecha de realización: Del 18 de marzo al 25 de abril de 2005.

⁵⁹ Les dades més generals estan disponibles a:
http://www.cis.es/cis/opencm/CA/1_encuestas/estudios/listaMuestras.jsp?estudio=4877
(Data de consulta 8 de març de 2008).

D'aquesta mostra inicial s'ha fet una selecció de les persones que en el moment de contestar l'enquesta complien dues condicions:

- Residien a Catalunya, i
- Afirmaven practicar excursionisme.⁶⁰

D'aquesta manera s'ha obtingut una submostra de 65 persones. Com resulta evident, amb aquesta amplitud de mostra no es pot pretendre obtenir cap dada fiable (el marge d'error seria al voltant del 12,4%). De tota manera, es considera que els resultats de l'estudi d'aquesta submostra poden marcar tendències i aportar informacions rellevants per a l'elaboració d'aquesta tesi.

Dit això, es pot passar a estudiar els resultats més rellevants que es varen obtenir.

La primera cosa que cal destacar és que les dades que s'exposen corresponen a 65 casos que viuen a Catalunya i practiquen el que en l'enquesta es qualifica com "montañismo/senderismo/excursionismo".

Es tracta de 42 homes (64,6%) i 23 dones (35,4%), la mitjana d'edat dels quals és de 39,23 anys (DE 15,490).

El 69,2% d'aquestes persones va declarar treballar; el 9,2% estudiar i el 10,8% ser jubilades o pensionistes. Només 3 persones estaven aturades (4,6%).

P68 - En quina situació es troba vostè actualment?	Freqüència	Percentatge
Treballa	45	69,2
Jubilat o pensionista	7	10,8
Aturats	3	4,6
Estudiants	6	9,2
Treball domèstic no remunerat	3	4,6
N. C.	1	1,5
Total	65	100

---

⁶⁰ Resposta "montañismo/senderismo/excursionismo" a la pregunta 9, que demanava quin esport o esports practicava la persona enquestada.

Sobre els aspectes laborals, una de les coses que val la pena de ressaltar és l'alta presència de persones assalariades (78,5%) i que el 76,5% de les persones que treballaven ho feien en empreses privades.

P70 - Vostè o el cap de família treballa com a...	Freqüència	Percentatge
Assalariat fix	37	56,9
Assalariat eventual	14	21,5
Empresari	6	9,2
Autònom	8	12,3
Total	65	100

Un primer aspecte de cara a la definició de com són aquestes persones i com entenen la seva pràctica és que són persones molt o força interessades en l'esport (86,2%) i que en practiquen d'una manera o altra (61,5%).⁶¹

P1 - Interès per l'esport⁶²	Freqüència	Percentatge
Molt	22	33,8
Bastant	34	52,3
Poc	9	13,8
Total	65	100

P2 - Nombre d'esports que es practiquen	Freqüència	Percentatge
En practica un	23	35,4
En practica diversos	40	61,5
No en practica cap	2	3,1
Total	65	100

⁶¹ En la tercera pregunta, en la qual es posa en relació l'interès per l'esport i la seva pràctica, es posa de manifest que només el 27,7% considera que el practica "suficientment". Cal fer esment que les persones triades eren precisament les que declaraven practicar, com a mínim, excursionisme.

⁶² Considerando el deporte en todas sus formas, es decir, como juego, espectáculo, ejercicio físico y diversión, e independientemente de que Ud. lo practique o no, ¿diría que se interesa mucho, bastante, poco o nada por el deporte? (ENTREVISTADOR: Insistir, si es necesario, que se trata de interés por el tema del deporte en general y no en si lo practica).

Sobre el motiu principal per practicar esport, a banda de fer exercici físic (24,6%) o perquè li agrada l'esport (3,1%), cal destacar dues motivacions principalment:

- Per diversió i passar el temps (63,1%)
- Per trobar-se amb amistats (7,7%)

De manera que sembla que es pot pensar que els motius que impulsen la majoria d'aquestes persones a fer excursionisme tindrien una dimensió social i relacional.

P4 - Motius per practicar esport	Freqüència	Percentatge
Per diversió i passar el temps	41	63,1
Per trobar-se amb amics	5	7,7
Per fer exercici física	16	24,6
Perquè li agrada l'esport	2	3,1
Per mantenir i/o millorar la salut	1	1,5
Total	65	100

Una altra dada destacable és la freqüència amb què aquestes persones practiquen esport (i no només excursionisme). El 30,8% reconeix algun tipus de pràctica esportiva tres o més vegades a la setmana, mentre que un altre 40% se situa en una o dues vegades a la setmana.

P7 - Freqüència de la pràctica esportiva	Freqüència	Percentatge
Tres vegades o més per setmana	20	30,8
Una o dues vegades per setmana	26	40
Amb molta ⁶³ freqüència	13	20
Només durant les vacances	6	9,2
Total	65	100

---

⁶³ En el qüestionari diu "menos" freqüència.

En el cas concret de l'excursionisme, el normal és una freqüència inferior a un dia per setmana (53,8%) seguit d'una o dues vegades per setmana (29,2%).

Freqüència de pràctica esportiva en activitats excursionistes	Freqüència	Percentatge
Tres vegades o més per setmana	3	4,6
Una o dues vegades per setmana	19	29,2
Amb menys freqüència	35	53,8
Només durant les vacances	7	10,8
NC	1	1,5
Total	65	100

Els casos de pràctiques esportives competitives reglades (que no necessàriament han de ser l'excursionisme) se situen en el 7,7% mentre que la resta, o fa esport sense preocupar-se per competir (81,5%), o competeix amb amics per divertir-se (9,2%).

P8 - Participació en competicions esportives	Freqüència	Percentatge
Participa en lligues locals o provincials	5	7,7
Competeix amb amics per divertir-se	6	9,2
Fa esport sense preocupar-se de competir	53	81,5
NC	1	1,5
Total	65	100

Un altre aspecte que cal remarcar és que dues terceres parts d'aquestes persones no disposaven de llicència federativa. A més, d'aquest 66,2% de gent que no en té ni n'ha tingut, hi ha un 18,5% que tampoc no en té, però que n'havia tingut anteriorment. De manera que només el 15,4% afirma tenir llicència vigent en el moment de fer l'enquesta (segurament aquest percentatge hauria estat lleugerament superior si el treball de camp s'hagués fet després dels mesos d'estiu).

P10 - Possessió de llicència federativa	Freqüència	Percentatge
Sí	10	15,4
No	43	66,2
En tenia però ja no en tinc	12	18,5
Total	65	100

A més a més, no arriben al 20% les persones que practiquen excursionisme i que alhora estan inscrites en algun club, associació o organització. El 78,5% el practiquen pel seu compte i un percentatge gairebé simbòlic (3,1%) el practica com a activitat del seu centre d'ensenyament o de treball.

P11 - Manera de fer esport	Freqüència	Percentatge
Pel seu compte	51	78,5
Com a activitat del centre d'ensenyament o treball	2	3,1
Com a activitat d'un club, associació, organització	12	18,5
Total	65	100

En aquest context, la major part de les persones enquestades (36,9%) afirmen que practiquen l'excursionisme amb un grup d'amics. A aquest grup caldria afegir un altre 27,7% que a vegades el practiquen en grup i altres en solitari. Només un 12,3% es dedica a l'excursionisme de manera individual. Una vegada més, doncs, es posa de manifest la dimensió relacional i comunitària d'aquesta pràctica.

P12 - Habitualment, amb qui es fa esport?	Freqüència	Percentatge
Normalment en solitari	8	12,3
Amb un grup d'amics o amigues	24	36,9
Amb un grup de companys d'estudi o treball	2	3,1
Amb algun familiar	13	20
Depèn, a vegades sol i altres en grup	18	27,7
Total	65	100

Seguint amb el tipus de pràctiques que aquestes persones duen a terme, és interessant retenir que més de la meitat (56,9%) manifesta que no fa cap tipus d'activitat física d'aventura a la naturalesa (el 82,1% de les persones que sí que duen a terme activitats d'aventura, ho fan sobre un medi terrestre).

P13 - Realitza alguns tipus d'activitat física d'aventura a la natura?	Freqüència	Percentatge
Sí	28	43,1
No	37	56,9
Total	65	100

Així, doncs, hi ha motius per pensar que una cosa seria la pràctica de l'excursionisme i l'altra la pràctica dels esports d'aventura, i que només en alguns casos (al voltant del 40-50%) ambdues pràctiques coincideixen en les mateixes persones.

La majoria (92,3%) considera que tenen un estat de salut acceptable, bo o excel·lent, mentre que només un 7,7% manifesta que el seu estat de salut és deficient.

P19 - Estat de forma física	Freqüència	Percentatge
Excel·lent	2	3,1
Bona	31	47,7
Acceptable	27	41,5
Deficient	5	7,7
Total	65	100

Pel que fa a la seva valoració de l'existència, es posa de manifest que

- El 76,9% valoren molt o bastant viatjar molt
- El 90,8% valoren molt o bastant tenir molts amics
- El 72,3% valoren molt o bastant el ser el millor en la seva professió
- El 89,2% valoren molt o bastant estar físicament en forma
- El 96,9% valoren molt o bastant tenir un bon treball
- El 92,3% valoren molt o bastant ser un bon espòs o esposa
- El 95,4% valoren molt o bastant ser un bon pare o mare
- El 78,5% valoren molt o bastant tenir èxit a la vida
- El 56,9% valoren molt o bastant ser un bon esportista
- El 95,4% valoren molt o bastant ser un bon ciutadà
- El 93,8% valoren molt o bastant ser una persona creativa

Sobre els motius pels quals algunes persones (38 en concret) formen part d'algun club o associació, val la pena remarcar que si bé el primer motiu és aprendre a practicar correctament aquest esport, en tots els casos es dona una importància molt gran al fet que allà hi troben amics. Les dades suggereixen que aquest no és el motiu principal (que seria, com s'ha dit, l'aprenentatge tècnic), però que té una importància molt gran en segon lloc. Així, es consolida com el segon motiu secundari amb el 29,6% dels casos (empatat amb el fet que és la millor manera de fer esport de manera regular).

Segurament aquestes dades cal relacionar-les amb el fet que un 26,2% d'aquestes persones no participa o participa poc de les activitats de les entitats. Només el 23,1% hi participa normalment. Cap persona que no estigués associada va manifestar que volgués pertànyer a una entitat o club.

Totes les persones entrevistades (100%) varen valorar com una cosa "bona i necessària" "l'esport per a tothom (no el d'alta competició)". Al 70,8% li interessava més l'esport per a tothom que no l'esport espectacle o l'esport-federat; el 66,2% considerava que calia donar més suport social i polític a aquest tipus d'esport.

L'enquesta presentava també una sèrie de sentències per valorar si la persona entrevistada hi estava d'acord o no. Com es veu en la taula annexa,

- Per a la totalitat d'aquestes persones l'esport era una font de salut;
- Per a un 86,2% era també una vàlvula d'escapament que permetia alliberar l'agressivitat i el mal humor de manera saludable;
- Per a un 87,7% permetia incrementar les amistats i les relacions socials
- Per al 78,5% era una manera de disciplinar-se i d'educar-se
- Per al 86,2% l'esport permetia viure més intensament i ajudava a trencar la monotonia de la vida quotidiana.

De tota manera, dues tercers parts de les persones enquestades (66,2%) varen identificar-se prioritàriament amb la idea que el fer esport permet estar en forma i és una font de salut. En segon lloc, amb el 12,3%, va quedar l'opinió que l'esport és una vàlvula d'escapament.

Per al 98,5% d'aquestes persones, l'esport i l'educació física han d'ocupar un lloc molt important o important en la vida d'un país. En canvi, només el 43,1% consideren que, en realitat, aquestes pràctiques ocupen un espai social d'aquestes característiques.

Curiosament, només el 84,6% de les persones entrevistades va dir que ocupava el seu temps lliure en sortir al camp o anar d'excursió. Segurament, aquesta pregunta no va obtenir el 100% de respostes favorables per la manera com es va administrar, mitjançant una targeta. Possiblement els resultats haurien estat diferents si s'hagués preguntat directament el mateix a la persona en

qüestió. Amb una tarja és possible que la persona entrevistada no vegi alguna categoria o que doni per sobreentès que l'enquestador o enquestadora ja deduirà que fa excursions si abans ha dit que practicava l'excursionisme.

Només el 6,2% d'aquestes persones assisteixen freqüentment a manifestacions i espectacles esportius, mentre que el 36,9 afirma no assistir-hi mai. Sembla que les dades indiquen de manera repetitiva un allunyament entre la pràctica excursionista i el consum esportiu no relacionat amb la muntanya.

Aquest darrer aspecte es fa més evident quan se sap que gairebé el 70% de les persones entrevistades no veuen mai els programes esportius de la televisió (21,5%) o només en veuen alguns (47,7%).

Per al 60% de les persones entrevistades, el que més li agrada de l'esport és que permet adquirir una bona forma física. En canvi, el que menys agrada (41,5%) és l'esport professional i el diner, seguit per la lluita i la competició (30,8%) i el culte al campió esportiu (18,5%). Cal remarcar el 30,8% de respostes que, en segona opció, rebutjaven "la estupidez deportiva".

De manera que, quan es demana si a la persona entrevistada li agradaria que el seu fill o filla fes esport d'alta competició o esport professional, només el 38,5% afirma que sí que li agradaria.

Una dada interessant és que només el 73,8% afirma que té a casa seva eines per practicar el muntanyisme.

Resum:

- L'enquesta sobre els hàbits esportius que s'acaba d'analitzar posa de manifest que les persones excursionistes tenen interès en l'esport i que fins i tot el practiquen, però amb tot sembla haver-hi un salt important o una desconexió entre la pràctica excursionista i la pràctica i el consum esportiu fora del marc muntanyenc.
- L'esport excursionista és una diversió i una manera de passar el temps que permet fer exercici i, per tant, millorar la salut física i psíquica. És una diversió generalment d'un dia a la setmana, que es duu a terme en ambients no competitius i sense passar en la majoria dels casos per organitzacions federatives o institucionals.
- Com a activitat de temps lliure i diversió, generalment no es practica en solitari, fet que posa de relleu la seva dimensió relacional i social. Tampoc no necessàriament es dona en associació a altres activitats d'aventura.
- Es tracta, doncs, d'una pràctica, més propera a l'esport per a tothom que a l'esport de competició, que genera beneficis en la salut i en les relacions socials. Per això sembla important que s'hi dediqui més atenció.

- S'intueix la tendència a adscriure's a determinats valors entre les persones que diuen practicar algun esport de tipus excursionista, fet que caldrà analitzar més a fons.

Les dades de la FEEC - 2007

Les dades de què disposa la FEEC fan referència a tres realitats diferents:

- Les persones que han tramitat algun tipus de llicència.
- Les persones que les entitats declaren a la FEEC com a membres de la seva entitat (que se sap certament que no són les que tenen associades).
- Les persones que participen en proves competitives apadrinades per la FEEC.

El nombre de llicències

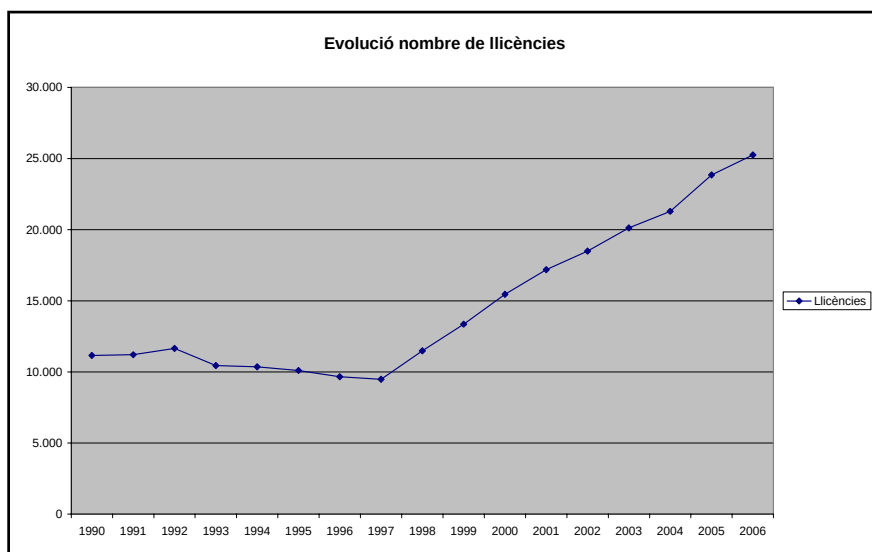
Sobre el primer aspecte, és a dir, les llicències, cal destacar que a partir de 1998 es produeix un canvi de tendència.

Tal com es veu en la taula i el gràfic adjunts, el nombre de llicències es va mantenir força constant o fins i tot disminuir fins a aquell moment; després s'han anat produint increments progressius, que en alguns casos han representat més del 20% de creixement en un sol any (com és el cas de 1998 en relació a 1997).

D'aquesta manera, en els onze anys que van de 1997 fins a 2007 s'ha passat de 9.478 llicències a 26.389, és a dir, un increment de més del 278%.

L'any 2006 aquestes llicències es distribuïen de manera diferent segons la classificació per edats establerta per la Federació. D'aquesta manera,

- El 91% eren llicències de majors
- El 3% corresponien a juvenils,i
- El 6% eren llicències infantils

Taula 8 – Evolució del nombre de llicències de la FEEC. Font: FEEC

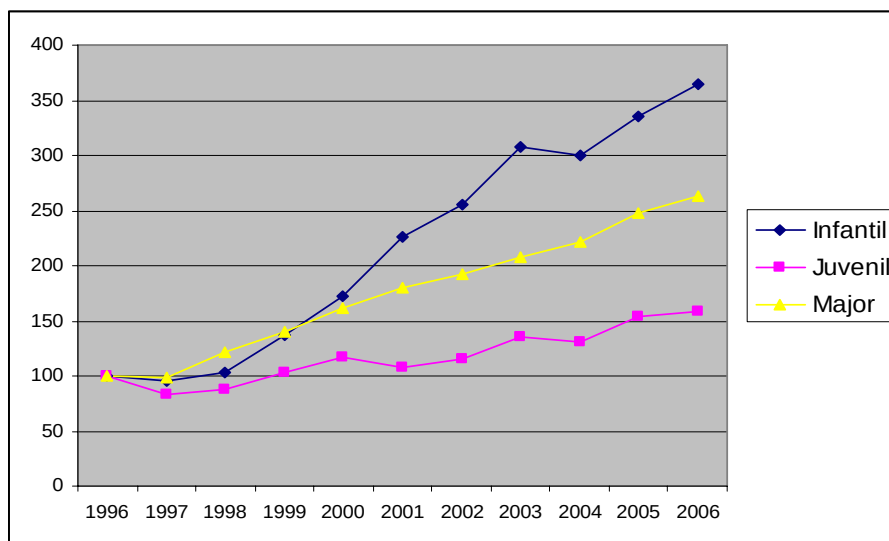
Anys	Llicències
1990	11.154
1991	11.204
1992	11.653
1993	10.441
1994	10.350
1995	10.104
1996	9.660
1997	9.478
1998	11.479
1999	13.349
2000	15.449
2001	17.185
2002	18.495
2003	20.122
2004	21.282
2005	23.846
2006	25.261
2007	26.389

Tal com es veu en el gràfic i la taula següents, prenent com a punt de referència (índex 100) el nombre de llicències de l'any 1996, les tres categories han experimentat creixements considerables. El cas més espectacular és el de les llicències infantils que passen a un índex 365, mentre que les de majors només arriba a 263 i les juvenils es queden a 158.

	Infantil	Juvenil	Major
1996	100	100	100
1997	95	84	99
1998	103	88	121
1999	137	103	140
2000	173	116	162
2001	226	108	180
2002	255	115	193
2003	308	135	208
2004	300	132	222
2005	335	153	248
2006	365	158	263

Categories de la FEEC

- Infantil: fins a 13 anys
- Juvenil: de 14 a 17 anys
- Majors: de 18 a 75 anys
- Majors de 75 anys

Any	Llicències	Infantil	Juvenil	Major
1990	11.154	-	-	-
1991	11.204	-	-	-
1992	11.653	-	-	-
1993	10.441	-	-	-
1994	10.350	-	-	-
1995	10.104	-	-	-
1996	9.660	387	479	8.794
1997	9.478	367	400	8.711
1998	11.479	397	420	10.662
1999	13.349	530	492	12.327
2000	15.449	668	558	14.223
2001	17.185	874	517	15.794
2002	18.495	987	553	16.955
2003	20.122	1.193	647	18.282
2004	21.282	1.162	630	19.490
2005	23.846	1.297	735	21.814
2006	25.261	1.413	758	23.090

Quant a la distribució per gèneres d'aquestes llicències, es pot dir que al voltant del 70% corresponen a homes i el 30% restant a dones. Aquestes xifres han canviat relativament poc des de 2002 (que és el primer any de què es disposa de dades), tot i que sembla que en proporció està augmentant més la participació femenina:

Any	Total	Homes	Dones
2002	18.495	13.341	5.154
	Percentatge	72,13%	27,87%
2003	20.122	14.459	5.663
	Percentatge	71,86%	28,14%
2004	21.282	15.169	6.113
	Percentatge	71,28%	28,72%
2005	23.846	16.809	7.037
	Percentatge	70,49%	29,51%
2006	25.261	17.628	7.633
	Percentatge	69,78%	30,22%

La tendència al creixement de llicències que s'ha apuntat més amunt també té el seu paral·lelisme en el creixement de centres excursionistes. En aquest sentit, les dades mostren un increment sostingut des de 1998. D'aquesta manera, de les 282 entitats de 1998 s'ha passat a les 347 del 2007.

Any	Nombre entitats
1998	282
1999	293
2000	304
2001	310
2002	312
2003	315
2004	321
2005	332
2006	340
2007	347

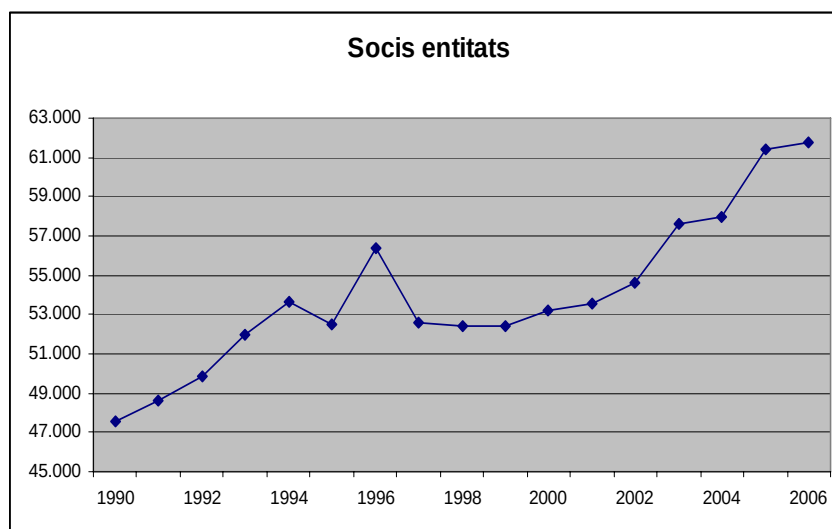
S'inclou també la seva distribució per comarques i regions en la taula següent, tot i que no es considera necessari fer-ne cap comentari (dades de 2006).

Resum geogràfic	Entitats	Percentatge
Baix Llobregat	29	8,53%
Barcelonès	60	17,65%
Maresme	18	5,29%
Vallès	49	14,41%
Regió II	47	13,82%
Regió III	13	3,82%
Regió IV	33	9,71%
Regió V	10	2,94%
Regió VI	22	6,47%
Regió VII	28	8,24%
Regió VIII	19	5,59%
Regió IX	12	3,53%

El nombre de socis declarats

La segona dada que la FEEC registra de manera regular fa referència al nombre de persones que cada entitat declara a la mateixa federació.

Any	Socis Entitats
1990	47.601
1991	48.610
1992	49.885
1993	51.979
1994	53.636
1995	52.473
1996	56.384
1997	52.584
1998	52.445
1999	52.446
2000	53.223
2001	53.537
2002	54.633
2003	57.590
2004	57.971
2005	61.372
2006	61.808

Tal com es veu en el gràfic i en la taula, el nombre de socis declarat per les entitats comença a créixer a partir de l'any 2000, després d'un període en què no varen ser estranyes les davallades.⁶⁴

De tota manera, l'any 2006, en el conjunt de Catalunya es podria parlar de gairebé 62.000 persones associades en algun tipus d'entitat excursionista.

Les activitats competitives

Malauradament, les dades disponibles referents a les proves competitives no tenen profunditat històrica (només hi ha informació des de l'any 2004). De totes maneres, s'evidencia:

- Un creixement en els darrers anys del nombre de proves i de participants
- Unes modalitats que creixen (curses, escalada, marxes i raids) i unes altres que decreixen o s'estanquen (esquí de muntanya)

TOTAL DE PARTICIPANTS			
Any	Proves	Participants	Participants per Prova
2004	58	13.397	231
2005	62	14.969	241

COMITÈ DE CURSES			
<i>Copa Catalana de Curses de Muntanya</i>	Proves	Participants	Participants per Prova
2004	5	1.164	233
2005	5	1.292	258
<i>Circuit Català de Curses de Muntanya</i>	Proves	Participants	Participants per Prova
2004	6	1.068	178
2005	6	1.475	246

⁶⁴ Cal tenir present que aquestes dades poden haver estat molt influïdes per la conjuntura "política" viscuda dins de la federació. A l'assemblea de novembre de 1996 es va produir un canvi de junta directiva amb implicacions institucionals i maneres de plantejar-se l'excursionisme diferents. Les repercussions sobre el nombre de persones declarades va venir "perquè no es va fer la propaganda normal des de certs clubs de l'àmbit metropolità" (Entrevista amb David Sáez).

COMITÈ D'ESCALADA			
<i>Copa Catalana d'Escalada en Bloc</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	3	122	41
2005	5	216	43
<i>Copa Catalana d'Escalada Esportiva</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	3	104	35
2005	3	119	40
<i>Campionat de Catalunya d'Escalada en Bloc</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	-	-	-
2005	1	51	51
<i>Campionat de Catalunya d'Escalada de Dificultat</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	1	36	36
2005	1	49	49
<i>Campionat de Catalunya d'Escalada Juvenil</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	1	30	30
2005	-	-	-

COMITÈ D'ESQUÍ			
<i>Circuit Pro-Olímpic d'Esquí de Muntanya</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	5	605	121
2005	5	528	106
<i>Copa Catalana d'Esquí de Muntanya</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	4	484	121
2005	5	445	89

COMITÈ DE MARXES			
<i>Copa Catalana de Caminades de Resistència</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	14	7.538	538
2005	14	7.888	563
<i>Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	10	1.940	194
2005	10	2.515	252

COMITÈ DE RAIDS			
<i>Copa Catalana de Raids d'Esports de Muntanya</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	5	238	48
2005	4	263	66
<i>Campionat de Catalunya Femení de Raids d'Esports de Muntanya</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	1	68	68
2005	1	58	58

COMITÈ DE RAL·LIS			
<i>Copa Catalana de Ral·lis d'Alta Muntanya</i>	<i>Proves</i>	<i>Participants</i>	<i>Participants per Prova</i>
2004	-	-	-
2005	2	70	35

Les dades de la Federació mostren que la competició va ser capaç de moure un total de 14.969 persones repartides en 62 proves diferents durant l'any 2005. En principi podria semblar que aquest tipus d'activitats tindrien un gran impacte en el nostre país, com es veu en el fet que es podrien interpretar en el sentit que el 24,3% de les persones declarades a la federació i del 62,7% del total de targes federatives haurien pres part en aquest tipus de proves competitives. De tota manera, cal tenir en compte que, si es reparteixen el total de persones entre les proves, ens trobarem amb una mitjana de 241 persones per prova, xifra que dona una visió diferent de la mateixa realitat.

A més a més, aquesta darrera xifra -241 persones per cada prova competitiva- podria semblar un nombre important, però cal agrupar les dades en dos blocs diferents:

- Activitats que estan clarament per sota d'aquesta mitjana: l'escalada, l'esquí, els raids i els ral·lis
- Activitats que estan per sobre de la mitjana: les curses (amb una relació molt propera a la mitjana) i les marxes.

De fet, el panorama canviaria molt si separéssim les dades corresponents a marxes i curses de la resta. Així, si als 14.969 participants li traiem els 2.767 que corresponen a les curses i els 10.403 de les marxes, queden un total de 1.799 participants en tot un any. Repartits en el total de 27 proves que queden, fan una participació de poc més de 66 persones per prova.

Sembla que cal relativitzar, i molt, l'impacte quantitatiu de la competició perquè, per posar l'exemple de les marxes, només la Matagalls-Montserrat de l'any 2005 va comptar amb més de 2.800 persones inscrites.⁶⁵ Així mateix, la Núria-Queralt⁶⁶ ha arribat aquest 2008 als 600 participants, la Reus-Prades⁶⁷ als 700 i la Travessa del Montseny⁶⁸ als 580. Entre les quatre marxes estarien cobrint pràcticament la meitat de participants a la Copa Catalana de Caminades de Resistència. A més a més, en casos com la Matagalls-Montserrat, només arriben dues de cada tres persones que han començat la marxa.⁶⁹

Un estudi de la classificació de la Copa de Caminades de Resistència de l'any 2008, fet a partir de les 15 curses que s'havien dut a terme fins a octubre de

---

⁶⁵ "La pluja no desllueix una nova fantàstica edició de la Matagalls-Montserrat" Document digital disponible a <http://feec.org/Noticies/noticia.php?noti=2400>. Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

⁶⁶ "La Núria-Queralt bat tots els rècords". Document digital disponible a <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=4227> Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

⁶⁷ "Caminada Reus-Prades-Reus: poc fang a les sabates". Document digital disponible a <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=4178> Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

⁶⁸ "L'aiguat i la tristor acompanyen la travessa del Montseny". Document digital disponible a <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=4165> Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

⁶⁹ "Què és la Mm?". Document digital disponible a http://www.cegracia.cat/mm08/index.php?option=com_content&view=article&id=101&Itemid=116 Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

2008 (de les 18 de què consta aquest circuit) indica que en total s'havien inscrit 1.441 persones com a mínim a una de les proves (participants únics).⁷⁰

La Taula 9 permet arribar a algunes conclusions. La primera és que en les activitats competitives ha anat augmentant el nombre de persones que hi ha participat en aquests darrers anys (tant si ho comptem com a participants finalitzats com a partir dels participants únics). Ara bé, les dades de què es disposa pels darrers anys posen en evidència que entre el 50% i el 60% de les persones participen només en una única cursa (percentatge una cursa), fet que podria començar a permetre de posar en entredit la importància de la competició. L'any 2008, el 90% de les persones que varen prendre part en aquesta copa, només havien assistit a 6 o menys caminades. D'aquí es podria extreure que els afanys realment competitius sembla que només afecten un 10% o menys del total de participants. De fet, aquesta és la idea que sustenta que García Ferrando, en l'estudi *Los hábitos deportivos de los españoles* (2005), plantegés en la pregunta 8 la possibilitat de respondre que es competia amb amics per divertir-se quan es demanava si es participava regularment en competicions esportives.⁷¹

Però la dada més significativa és que les 1.382 persones que varen participar en les proves de l'any 2007 només representen el 2,2% de les persones declarades per les entitats a la FEEC i el 5,4% de les federades (a més, cal tenir en compte que per poder participar a la copa s'ha d'estar en possessió d'alguna assegurança federativa).

Any	Participants finalitzats	Participants únics	Percentatge una cursa
2005	3034	1059	43,2
2006	3129	1183	59,4
2007	3260	1382	63,4
2008	3845	1441	56,7

Taula 9 – Evolució dels participants a la Copa de Caminades de Resistència

L'entrevista que vàrem tenir amb el president del CEC va servir per fer-nos conscients que aquesta entitat actualment no obtindria cap avantatge, en relació als recursos esmerçats, pel fet d'organitzar algunes activitats competitives com campionats d'Espanya. Per això, la nova junta que presideix Josep M. Puente va apostar per deixar de fer aquelles activitats competitives que resultessin deficitàries, entenent aquest concepte no des d'un punt de vista exclusivament economicista. Aquestes activitats sembla ser que es

⁷⁰ Cal tenir en compte que aquestes dades només inclouen les persones que han puntuat en les proves, és a dir, aquelles que han acabat la marxa. Les dades han estat extretes de <http://www.feec.org/Activitats/marxes/2008/cccr2008/GeneralCCCR2008.xls>. Data de consulta 12 d'octubre de 2008.

⁷¹ En l'estudi esmentat el 12,4% a nivell espanyol i el 9,2% dels casos catalans deien competir amb amics per divertir-se.

deixen a càrrec de les federacions, l'actuació de les quals va ser reportada com una intromissió en la vida dels centres durant aquesta entrevista.

Resum:

- En els darrers anys s'ha produït un increment molt significatiu en el nombre de persones federades; en canvi, les dades registrades de persones que formen part de les entitats, tot i créixer al voltant d'un 30%, mostren un creixement menys espectacular. Això permet pensar que el creixement de llicències es deu en bona part a efectes conjunturals i segurament lligats a factors de tipus federatiu i no tant a canvis en la demanda de pràctica excursionista.
- La majoria de les llicències (90%) correspon a persones adultes segons la classificació de la FEEC i homes (70%).
- Una tendència creixent s'observa també en la quantitat de centres inscrits dins de la FEEC.
- La majoria d'aquests centres i d'aquestes persones radiquen, a grans trets, a l'àrea metropolitana de Barcelona.
- En els darrers anys s'apunta una tendència a l'increment de proves competitives, però aquestes dades podrien tenir una dimensió molt conjuntural.
- Sembla que la participació a les proves competitives afecta un percentatge molt baixes d'excursionistes, si s'exceptua el cas de les marxes de resistència.

Estudi dels internautes de FEEC.cat

L'estiu de 2004 la FEEC va dur a terme una enquesta electrònica per recollir informació sobre el funcionament del seu web.⁷² Tot i el seu objectiu inicial, algunes de les dades que es varen obtenir tenen un cert interès per als nostres propòsits.

En primer lloc cal dir que es varen recollir 857 respostes, fet que suposa un marge d'error del 3,42% (2 sigma), suposant que es tracta d'una població infinita.

Després d'una sèrie de preguntes de les que pràcticament cap resulta rellevant en aquest moment, es demanava a les persones enquestades de què es consideraven practicants habituals. La llista l'encapçalava l'excursionisme amb gairebé el 20% del total, tal com es veu en la Taula 10.

Una altra qüestió interessant és que el 70% de les persones enquestades varen manifestar estar federades, tot i que cal prendre en consideració que la manera d'accedir a aquesta enquesta era mitjançant el web d'aquesta federació.

Més de la meitat de les persones que varen contestar l'enquesta tenien entre 26 i 41 anys, tal com es veu en la Taula 11.

En total, les 857 persones que varen donar la seva opinió varen afirmar conèixer 258 llocs web diferents que, tal com es va interpretar en el seu moment, *"són un indicatiu del grau d'afecció a estar informat de qualsevol cosa relacionada amb la muntanya"*.

Les pàgines web més visitades eren les següents:

- www.barrabes.com (citada 292 vegades)
- www.desnivel.com (citada 155 vegades)
- i www.madteam.net (citada 141 vegades).
- La resta dels webs citats més de 10 vegades era la següent:
  - o www.caranorte.com
  - o www.fedme.es
  - o www.aresta.com
  - o www.esquidemuntanya.com
  - o www.kpujo.com
  - o www.pirineos3000.com
  - o www.cec-centre.org

---

⁷² Corbella, Josep M.: "Bona nota dels internautes al web de la FEEC" document electrònic disponible a <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=1822> . Data de consulta: 12 de març de 2008.

- 0 www.senderisme.com
- 0 www.tempsdaventura.com
- 0 www.onaclimb.com
- 0 www.altamuntanya.com
- 0 www.infohielo.com
- 0 www.meteocat.com
- 0 www.uecgracia.org

Et consideres practicant habitual de ... ?	
Excursionisme	19.7%
Senderisme	12.4%
Alpinisme	11.7%
Bicicleta tot terreny	10.5%
Esquí de muntanya	8.1%
Escalada en roca	6.6%
Esquí de pista	6.2%
Escalada esportiva	4.8%
Curses de muntanya	4.7%
Raquetes	3.9%
Descens de barrancs	3.2%
Esquí de fons	2.9%
Marxes d'orientació	2.0%
Escalada en glaç	1.6%
Espeleologia	0.9%
Expedicions	0.8%

Taula 10 – Activitat habitual les persones enquestades. Font: FEEC, 2004.

Edat	Percentatge
menys de 20 anys	6%
de 21 a 25 anys	16%
de 26 a 30 anys	26%
de 31 a 40 anys	31%
de 41 a 50 anys	14%
de 51 a 60 anys	5%
més de 61 anys	1%

Taula 11 – Edat de les persones entrevistades. Font: FEEC, 2004

És interessant remarcar com la majoria de webs més visitades corresponien a iniciatives empresarials o a alguns clubs. Entre aquests darrers, la primacia corresponia ja en aquell moment a Madteam, seguit del CEC i la UEC de Gràcia.

La xifra de 258 llocs web esmentats indica la importància quantitativa de la informació digital ja en aquell any. La notícia que comentem es va demanar també què buscava la gent en aquests webs. En general, el que la gent buscava era informació, tant si era general (158 casos) com ressenyes o informacions molt especialitzades (117 casos, més altres que en el seu moment es varen tabular de manera independent). Un segon bloc de motius d'interès tenien a veure amb els interessos com a clients de certs establiments (79 casos). Cal remarcar que només 35 persones visitaven aquests llocs pels fòrums (13,5%)

Resum:

- La informació digital sembla tenir una gran importància en el nou excursionisme que actualment creix a casa nostra.
- De tota manera, aquesta font documental no ens diu res de la importància de les relacions personals en aquestes noves comunitats. De fet, ni tan sols es podria parlar de l'existència de comunitats virtuals excursionistes a partir d'aquests dades.

Dades diverses sense significació estadística

En aquest apartat es pretenen recollir algunes dades diverses que s'han trobat en diferents pàgines web. El punt d'inici va ser una cerca feta al buscador Google el dia 10 de març de 2008 en la qual es varen combinar els termes *excursionisme* i *enquesta*. Arran dels resultats obtinguts i seguint alguns enllaços es va poder obtenir la següent informació.

Encara que no sigui massa fiable, i simplement a nivell il·lustratiu, una enquesta de l'Ajuntament de Monistrol de Montserrat situava la pràctica de l'excursionisme com a tercera activitat esportiva, amb gairebé el 10% de les persones entrevistades.⁷³ Per damunt només hi havia el futbol i el futbol sala i l'atletisme.

Com ja se sap, actualment l'excursionisme és una amalgama de pràctiques i activitats diferents que es desenvolupen sobre un mateix medi, la muntanya. En aquest sentit, el Centre Excursionista la Senyera va fer dues enquestes complementàries que aporten una informació de cert interès.

La primera, que va estar activa durant tot el mes de març de 2005, pretenia esbrinar quina activitat de muntanya practicaven les persones que contestaven. Amb un total de 134 respostes, el senderisme ocupava la primera posició, amb el 48% del total; el seguia l'alpinisme amb el 19% i l'escalada amb el 16%.⁷⁴

Tres anys més tard, es va preguntar quina activitat de muntanya es preferia practicar a l'hivern. En aquest cas, la pràctica majoritària era l'esquí (32%), seguit de les raquetes (22%), l'alpinisme (20%) i el surf de neu i l'esquí de fons (amb un 12% cadascun).⁷⁵

Malgrat que les dades de les dues enquestes no són comparables, sí que es pot veure de manera diàfana que hi ha una tendència a l'estacionalitat, entesa en

---

⁷³ La pregunta era "Quin és l'esport que més practiquen els/les Monistrolencs/ques?" i l'havien respost 95 persones.
<http://www.monistroidemontserrat.org/html/modules.php?name=Surveys&op=results&pollID=16&mode=&order=&thold=>. Data de consulta 13 de març de 2008.

⁷⁴ "Quina activitat practiques a la muntanya?".
http://www.celasenyera.org/nweb/venquesta.asp?id_enquesta=1 Data de consulta: 13 de març de 2008.

⁷⁵ "Quina activitat de muntanya prefereixes practicar a l'hivern?".
http://www.celasenyera.org/nweb/venquesta.asp?id_enquesta=5 Data de consulta: 13 de març de 2008.

el sentit que segons el moment de l'any es duen a terme unes activitats o unes altres.

Una altra enquesta interessant la va dur a terme aquesta entitat entre octubre de 2005 i novembre del mateix any. En aquest cas es preguntava a les persones si estaven federades. El resultat va ser que el 23% de les 72 persones que varen manifestar la seva opinió varen dir que no estaven federades.⁷⁶

Dues noves enquestes de l'any 2005 indicaven que les activitats i competicions realitzades a l'aire lliure podien afectar al medi ambient (87% de persones a favor)⁷⁷ i que els grans refugis guardats afavorien la massificació de la muntanya (86% a favor)⁷⁸.

Enquesta sobre els hàbits esportius dels federats a la FEEC, 2007

L'estiu de 2007, la FEEC va fer una altra enquesta, aquesta vegada dirigida a conèixer els hàbits esportius de les persones federades. El nombre de respostes va ser de 1.364, comptant les recollides *online* i les que es varen respondre amb el qüestionari encartat al número 212 de la revista *Vèrtex*. L'objectiu declarat era *"saber què fan els federats a la FEEC, quines activitats practiquen principalment, i també on van a fer-les, sempre en relació als esports de muntanya"*⁷⁹ per oferir a les persones federades uns millors serveis.

La Taula 12 recull les activitats i els llocs on es desenvolupen, i es va publicar acompanyant l'article que comentem. Com s'intueix, es tractava d'una pregunta de resposta múltiple. També cal esmentar el fet que la realització de les preguntes no va ser massa acurada i això impedeix aprofitar la informació obtinguda al màxim nivell possible (per exemple, hauria calgut especificar una mica millor els àmbits geogràfics a analitzar: per posar només un cas, no té massa sentit mantenir dins de la mateixa categoria Catalunya i la resta d'Espanya; aquesta escala no és l'apropiada).

Convé ressaltar que el 50% de tota l'activitat es realitza a Catalunya o Espanya, mentre que només el 12,8% es fa més enllà del Pirineu. L'activitat més practicada, independentment de l'àmbit geogràfic que s'estudiï, era l'excursionisme, seguit per l'alpinisme o l'alta muntanya. En el cas de l'estat espanyol, l'excursionisme representava el 22,3% del total, cinc punts per sobre de l'alpinisme.

---

⁷⁶ "Estàs federat?". http://www.celassenyera.org/nweb/venquesta.asp?id_enquesta=4 Data de consulta: 13 de març de 2008.

⁷⁷ http://www.celassenyera.org/nweb/venquesta.asp?id_enquesta=2 Data de consulta: 13 de març de 2008.

⁷⁸ http://www.celassenyera.org/nweb/venquesta.asp?id_enquesta=3 Data de consulta: 13 de març de 2008

⁷⁹ "1.364 persones responen a l'enquesta sobre els hàbits esportius dels federats" article digital publicat el 4 de juliol de 2007, disponible a <http://www.feec.org/Noticies/noticia.php?noti=3613>. Data de consulta: 12 de març de 2008.

No val la pena donar massa voltes als resultats. En tot cas, es reproduïxen les conclusions que es varen publicar al web de la FEEC:

- *L'activitat més practicada és l'excursionisme o senderisme seguit de l'alpinisme o l'alta muntanya, amb molta diferència respecte altres activitats.*
- *Del total d'activitats practicades, la meitat es practiquen a Catalunya i Espanya.*
- *El que més es practica als Pirineus francesos i Andorra, així com a la resta de món, són les activitats relacionades amb la neu, juntament amb les que s'ha indicat anteriorment que més es practiquen: excursionisme i alpinisme.*
- *Algunes activitats com la bicicleta de muntanya, el descens de barrancs i l'espeleologia es practiquen majoritàriament a Catalunya i Espanya*
- *Mirant en percentatge sobre un àmbit geogràfic determinat, l'excursionisme o senderisme, l'alpinisme o l'alta muntanya i l'esquí de travessa es practiquen més fora de Catalunya/Espanya que a dins.⁸⁰*

	Catalunya Espanya	Pirineus Andorra	francesos o	Rest del món
Excursionisme o senderisme	1279	1059		438
Alpinisme o alta muntanya	1017	928		422
Esquí de pista	600	530		162
Raquetes de neu	582	423		31
BTT	654	251		76
Escalada	510	280		118
Esquí de travessa	398	356		135
Esquí nòrdic	245	170		29
Descens de barrancs	288	119		19
Surf de neu	70	57		18
Espeleologia	90	25		6

Taula 12 – Activitats i lloc de destinació de les persones federades a la FEEC, 2007.

Font: FEEC, 2007

⁸⁰ "1.364 persones responen a l'enquesta sobre els hàbits esportius dels federats". Op. Cit.

Resum:

- Dins de les pràctiques excursionistes, la caminada (diguem-li excursionisme, senderisme o una altra cosa) és la més habitual.
- En conjunt, es detecten indicis d'estacionalitat i preocupació per la massificació que s'està donant en aquest tipus d'activitats.
- Bona part de la pràctica excursionista es duu a terme a Catalunya, però hi ha un grup important de gent que surt més enllà de les nostres fronteres a practicar excursionisme o algunes activitats afins.

Enquesta del Servei d'Informació de Senders

Gràcies a l'amabilitat de l'Associació Catalana de Senderisme es va poder disposar de les dades d'una enquesta que l'associació té en marxa des de l'any 2002.⁸¹

La primera cosa que es veu és que hi ha poca informació: un total de 115 respostes en poc més de 6 anys, amb anys com el 2007 amb molt poques respostes (8 en total). Malgrat els problemes de representativitat d'aquestes dades i el fet que, com ens deia Josep M. Jerez, *“A més, es detecta que la tramitació d'una enquesta en molts casos es fa, més que per expressar una opinió, per tramitar una queixa o fer una consulta, que són coses molt diferents i que s'haurien de fer també per canals diferents”*⁸², alguna informació de tipus qualitatiu i que apunta algunes tendències sí que se'n pot extreure.

Any	Freqüència	Percentatge
2002	28	24,30%
2003	24	20,90%
2004	9	7,80%
2005	29	25,20%
2006	16	13,90%
2007	8	7,00%
2008	1	0,90%
Total	115	100,00%

Taula 13 – Nombre de respostes per any.

Font: Catalana de Senderisme, 2008

⁸¹ Agraïm especialment la informació facilitat per Josep M. Jerez.

⁸² Correu electrònic a l'autor de data 11 de març de 2008.

Les dades sobre freqüència de la pràctica excursionista i senderista indiquen que la majoria de persones entrevistades van a la muntanya amb aquestes finalitats entre dos i quatre cops al més (70,5%), mentre que gairebé un 20% hi van entre sis i deu cops l'any.

Modalitat pràctica	Freqüència	Percentatge
Altres	30	34,10%
entitat	15	17,00%
Família	23	26,10%
gent gran	3	3,40%
joves	17	19,30%
Total	88	100,00%

Taula 14 – Modalitat de pràctica del senderisme.

Font: Catalana de Senderisme, 2008

Tal com mostra la Taula 14, una quarta part d'aquestes sortides es duen a terme en família, una cinquena part en grups de joves i al voltant del 17% són sortides organitzades per alguna entitat.

Pel que fa al moment de l'any en què se surt a la muntanya per dur a terme activitats senderistes, cal dir que la immensa majoria són activitats de cap de setmana (87% del total) i, en molta menor mesura, de vacances (12%).

Pel que fa als sistemes d'informació, semblaria que la majoria de les persones no utilitzin les guies (topo-guides), tot i que, a causa del marge d'error de la mostra, les diferències no es poden considerar estadísticament significatives.

En canvi, sí que són significatives pel que fa a la possessió de llicència: gairebé del 80% de les persones que varen respondre, no tenien llicència federativa (vegeu Taula 15). Tot i que s'apunta una tendència a no pertànyer a cap entitat, les dades en aquest cas tampoc no mostren diferències que es puguin considerar significatives.

Llicència FEEC	Freqüència	Percentatge
No	87	79,80%
Sí	22	20,20%
Total	109	100,00%

Taula 15 – Persones dotades de llicència federativa.

Font: Catalana de Senderisme, 2008

L'enquesta⁸³ contenia també algunes preguntes obertes de tipus qualitatiu, d'entre les quals ens interessa sobretot la que fa referència als problemes trobats durant la pràctica senderista. En aquest sentit, el principal problema era la manca de senyalització o la seva deficiència. Això feia que algunes persones s'haguessin perdut:

“Hi ha vegades, com per exemple en el camí dels bons homes, que inclús amb el llibre guia, me vaig arribar a perdre... i sé que no sóc el primer.”

Ara bé, mentre la majoria de les queixes es referien a la manca de senyalització, una minoria també parlava de l'excessiva artificialització dels itineraris:

“La pega més gran que veig al tema dels senders és l'excessiva senyalització en una gran part d'aquests, [h]em d'aprendre a moure'ns sense artificialitzar tant la natura, s'hauria de restringir la senyalització a punts realment conflictius (colls, creuaments de camins...)”

En algun cas, fins i tot les queixes feien referència a la no concordança entre l'itinerari marcat i el que descriu la topografia. De fet, aquest aspecte es pot incloure dins d'un de més general que faria referència a la manca de manteniment o deixadesa d'alguns trams.

Al costat d'aquest també apareixien altres temes, aparentment menors, com ara el fet que algunes persones impedeixen o dificulten el pas per les seves propietats. En el mateix sentit, també es troben queixes en relació a la manca d'allotjament al llarg dels recorreguts, fet que impedeix fer segons quin tipus de traçats, la presència de gossos a les rodalies de zones habitades, la invasió del camí per la vegetació o la poca idoneïtat dels traçats (que a vegades segueixen pistes o espais molt humanitzats).

Hi havia, també, algunes persones que havien aprofitat l'enquesta per manifestar que estaven buscant altres persones per sortir juntes a fer senders:

“M'agradaria fer una colla per anar a la muntanya, ja que ara només tinc dues amigues que volen anar, però tampoc estan entusiasmades.”

“Havia sigut membre de UME (Unió Muntanyenca de l'Erampunyà) ara faig senderisme a títol personal i quan tinc temps, però m'agradaria apuntar-me en algun club.”

---

⁸³ Disponible a http://www.euro-senders.com/web_cat/enquesta.htm. Data de consulta 10 de març de 2008.

En un cas de l'any 2006, una persona explicava perquè no participava en la vida activa de cap entitat:

“Em vaig esborrar del centre excursionista perquè no serveixen per a res. A més a més, és absurd que, per a obtenir una llicència esportiva calgui ser soci d'un centre: pagar dos cops per a res. La muntanya és lliure i és de tots. Només cal respectar-la.”

Sembla que hi ha motius per pensar que algunes d'aquestes persones utilitzen el web, i en aquest cas concret aquesta enquesta, per trobar companys o companyes de caminada. En aquest sentit, l'any 2007, una persona demanava “[...] informació d'algun grup que realitzi senderisme els dilluns”.

De manera que es pot pensar que internet hauria de permetre algun canvi en la manera com dur a la pràctica aquesta activitat. Si més no, alguna persona es va manifestar en aquest sentit:

“Hoy en día, gracias a internet, publicaciones, asociaciones etc. es posible practicar el senderismo a su aire, quiero decir adaptándolo a las posibilidades de cada cual. Distinto por ejemplo a algunas salidas con grupos de excursionistas en las que distancia y ritmo de marcha van predeterminados. Pero para favorecer esto, el que la gente pueda hacer senderismo a su aire, es necesario que los senderos estén bien señalizados, y que haya libros descriptivos, a partir de ahí muchas personas (claro no todas, pues las hay que prefieren hacerlo en grupos o no les queda más remedio) se pueden organizar sus rutas a su aire.” (any 2005)

“A mida que el temps passa, cada cop tenim més dubtes de la confiabilitat dels itineraris i de les senyalitzacions. Evidentment, amb el temps s'esborren o algú les malmet i no hi ha cap mena de vehicle de consulta, a la web, on veure una informació actualitzada o inclús un espai on poder deixar-hi la informació que hem vist tal o qual problema.” (any 2006)

Resum:

- Les dades analitzades fan pensar que el senderisme correspon a un segment molt concret de la activitat de muntanya, amb algunes característiques pròpies. De tota manera, caldria investigar-ho més a fons.

- L'estudi de l'enquesta que des de fa 6 anys té en actiu l'Associació Catalana de Senderisme posa de relleu la importància que en aquest segment concret està adquirint la xarxa d'internet i com es pot plantejar la hipòtesi que al seu voltant s'estructuren veritables comunitats virtuals que tenen repercussions més enllà del món digital.

resultats obtinguts

e-xcursionismes 2.0

**l'excursionisme català a l'inici del segle XXI
una visió des de l'antropologia**

5 - Resultats obtinguts

A continuació es detallen els diferents resultats que s'han obtingut en les diferents fases d'aquesta recerca. L'exposició segueix l'ordre cronològic en què es va desenvolupar la investigació, però els resultats de les entrevistes que formen part de la fase 5, en comptes de ser exposats en un apartat concret, han estat distribuïts al llarg del text.

Aproximació qualitativa: fase exploratòria

Les 9 entrevistes que es varen dur a terme com a part de la fase exploratòria d'aquesta recerca varen aportar una informació molt rellevant que posteriorment es va fer servir per elaborar una enquesta semiestructurada que havia de permetre una primera aproximació qualitativa a la realitat de l'excursionisme a casa nostra.

A continuació s'exposen les idees més importants que varen sorgir en aquesta fase.

- Una de les coses que es va posar sobre la taula en aquesta fase és que la dedicació a la muntanya no sempre és la mateixa, que hi ha moments en què aquestes pràctiques són molt habituals i constants i altres en què es redueixen a mínims o fins i tot desapareixen.
  - o En el cas d'una dona amb un fill de 10 mesos, ens deia que estava “*fent un parèntesi*” i que aquest fet no la deixava “*fer tot el que voldria*”.

- o El Juan Carlos va fer escalada de jove i, després de gairebé vint-i-cinc anys sense escalar, *“Ahora he vuelto a las andadas (la cabra tira al monte). [...] Es como si me hubiesen congelado y ahora despertara en otra época.”*
- Un segon aspecte és que la llista de pràctiques és molt àmplia i inclou activitats tan diverses com senderisme, alpinisme de diferents nivells, escalada en diferents modalitats, espeleologia, tresc, descens d'engorjats, vies ferrades, esquí, raquetes de neu, bicicleta de muntanya (BTT), ràfting, alta muntanya, fotografia de muntanya, marxes de resistència, curses de muntanya, etc.
- També cal esmentar el fet que aquestes pràctiques no sempre són les mateixes, sinó que la mateixa persona va canviant a mida que va desenvolupant la seva existència o que els seus rols socials canvien.
  - o En aquest darrer sentit, Aguito comentava: *“El senderisme ara el vec amb millor ulls, tot gràcies al meu fill. Només té 2 anys i vull ensenyar-li la meva passió però tal i com jo la vaig aprendre poc a poc.”*
  - o Després de 25 sense escalar, el Juan Carlos va tornar a la muntanya: *“Empecé con excursiones a pie, de ahí pasé a las ferratas y, ahora, estoy empezando a volver a escalar.”*
 Quan li demanem per què va deixar la muntanya durant tant temps explica: *“primero me dediqué a aprender un oficio y situarme en la vida, tras una larga reflexión montserratina. Después, durante quince años, fui ciclista, que es mi otra gran afición.”*
  - o La Mariajo va començar fent passejades amb la seva família, després va continuar amb l'esquí de pista i va fer el salt al de muntanya i a les ascensions a pics, *“Arrel un viatge a Dolomites, fa 3 anys, vaig descobrir el món de l'escalada, primer vies ferrades, i des de fa un any, escalada en roca. He fet un parell de cursos i aquest mes en tinc dos més, un de via clàssica i un altre d'escalada artificial.”*
  - o En el cas del Mingo, *“Jo vaig començar ja fa molts anys, i mes o menys vaig començar com molta gent en aquella època primer practicant el que ara es diu senderisme, després l'escalada, l'esquí de muntanya. Actualment continuo practicant-ho tot però el que més em motiva és sens dubte l'escalada.”*
- També apareix una certa estacionalitat de les pràctiques.
  - o Com deia l'Aguito, *“Sempre dependent de l'època de l'any, els Pirineus per desgracia no són el Alps.”*
  - o La Verònica practica 5 o 6 activitats diferents i diu que *“Les vaig intercalant, no per etapes, sinó segons el que em vingui de gust de fer el cap de setmana o època de l'any que és mes agradable de practicar segons quines activitats. [...] A l'hivern vaig més*

[amb] BTT (xq no fa tanta calor), raquetes de neus..etc. A l'estiu-primavera pots fer millor barrancs..."

- En un sentit semblant, pel que suposa en relació a l'impacte en el medi natural, s'ha constatat que hi ha un sector excursionista que intenta no repetir massa les destinacions que tria (també hi ha una tendència en sentit contrari, com veurem més endavant).
  - o Com deia la Verònica, *"Sempre variem, no repetim gaire, com a molt repetim un cop a l'any. Anem pels Pirineus i Prepirineu Catalans/Aragonesos (Ocasionalment Francès), pel Montsant, Serralada Prelitoral..."*
- Els desencadenants sobre aquests canvis de pràctiques no estan del tot clars, però es podria parlar de diferents casos:
  - o Activitats formatives que es duen a terme (cursets). Com deia l'Aguito *"Un del punts d'inflexió importants va ser arrel d'un curs d'espeleologia que vàrem fer al SIE del Aliga. Allà vàrem tenir el primer contacte amb el mon vertical. Uns anys després el meu company va fer un parell de cursos d'escalada, un d'iniciació i un de perfeccionament. Jo me'ls vaig saltar, però des de llavors que escalem. Entre mig de les escalades, l'alta muntanya sempre ha estat present en els nostres objectius i junts varem fer un curs d'alpinisme hivernal avançat al CEC, crec que es diu nivell 2."*
  - o En el cas de la Mariajo, el salt a les practiques alpines es produeix per un canvi de residència (concretament se'n va a viure a la Vall d'Aran).
- Pel que fa als llocs per on la gent posa en pràctica les seves activitats excursionistes, es parla de Catalunya en general (i dins d'aquesta el Pirineu, i altres massissos), Pics d'Europa, Pirineu Central i Occidental, els Alps i algunes illes (Mallorca, Còrsega), fins i tot apareix l'Himàlaia.

Convé dir que en els casos en què els escenaris són llunyans, sempre acostuma a haver-hi un lloc a prop on dur a terme aquestes activitats.
- En el procés d'aprenentatge d'aquestes pràctiques apareixen diferents vies.
  - o L'Aguito va començar de petit fent senderisme en el marc d'un grup escolta al qual va accedir a través d'una cosina. De seguida, però, va entendre que *"el que volia era un contacte amb la muntanya diferent. El[s] anys va[n] anar passant i per casualitats de la vida el meus pares van comprar una caseta a les afores. Allà vaig conèixer el que avui dia es el meu company de cordada. Certament vam començar a fer excursions pels voltants, i poc a poc vàrem anar ampliant el nostre radi d'acció."*
  - o El Joan també va començar, si més no parcialment, en un grup escolta: *"L'espeleologia l'havia practicat de jove amb els minyons escoltes."*

- o En el cas del Juan Carlos el seu aprenentatge iniciàtic es produeix dins d'una altra organització juvenil: *"Empecé a ir a la montaña a los once años y a escalar a los trece. Mi primera escalada en Montserrat fue a los catorce, recién cumplidos. La Montpart del Gorro, con unos compañeros que eran tres años mayores que yo. Eso sucedió en el verano de 1971. Subí con unas chirucas y encordado con la cuerda directamente a la cintura."*

"Empecé a salir a la montaña con la O.J.E. (organización juvenil española), que dependía de la Falanje. Allí me enseñaron nudos, orientación, a rapelar, tirolinas, a montar una tienda de campaña, y muchas cosas más. Era lo que había en la época, y la verdad es que no estaba nada mal. En realidad, si no nos despojamos de prejuicios políticos (quede claro que soy ácrata), estaba pero que muy bien. Allí conocí a mis primeros compañeros de escalada, junto a los que me inicié, los que se iniciaron conmigo, con cuerdas de cáñamo y de nylon. Con un cordino de perlom, que era de la O.J.E. Con treinta mosquetones de hierro, que pesaban como su puta madre... Han pasado unos cuarenta años, desde aquellos inicios y, el invierno pasado, instalé una ferrata, en Montserrat, con uno de aquellos compañeros. Nos conocemos bien."
- o En el cas de la Mariajo, el punt inicial es lliga a la seva família: *"[...] la meva família és de l'Aragó i des de sempre, ja amb l'avi, doncs sortíem a passejar, llargs passeigs, d'un poble a l'altre, a les finques... [...] He viscut a la vall d'Aran, vaig fer COU allà i vaig començar a fer ascensions a pics i, bé, sempre m'ha agradat l'estudi de la flora i els líquens... amb la qual cosa m'hi passo molt de temps a muntanya."*
- o Sobre aquest punt, la Verònica diu: *"Vaig començar a practicar aquestes activitats per inquietuds professionals i personals (sóc geògrafa de professió i el treball de camp ha format part de la meva formació i per tant d'activitats a l'aire lliure o muntanya), i personalment per tradició familiar i per estar apuntada a centres d'excursionistes."*
- Un dels temes que a priori podria tenir certa rellevància a l'hora de desenvolupar aquesta mena de pràctiques podrien ser els companys o companyes amb què se surt a la muntanya. En aquest sentit,
  - o L'Aguito deia, *"Bé el meu company de cordada és un del millors amics que tinc, ens coneixem des de que tenim 8 anys, i les nostres famílies tenen molta relació. Tots dos vàrem començar junts. En el camí hem conegut molta gent, hem compartit cordades i ascensions."*
  - o El Juan Carlos planteja el tema d'una altra manera: *"Los compañeros son parte primordial en la escalada, aunque en ocasiones, me ha gustado practicar la escalada en solitario. La montaña en solitario, muchas veces, incluso he vivido solo, en Montserrat. Los compañeros son fundamentales, pero no*

depende de ellos el hecho de practicar o dejar de practicar los deportes de montaña. Como ya te he dicho, el deseo y la decisión de hacerlo, solo pueden salir del interior de uno mismo y, si se toma esa decisión, se tendrán compañeros.”

- Un altre dels temes que tenia interès en aquesta recerca era l'anàlisi de les noves sociabilitats a través de mitjans digitals. En aquest sentit, es va buscar expressament persones que formessin part del Club Excursionista Madteam, per la idiosincràsia especial que aquest presenta (vegeu l'apartat MadTeam.net).
  - o És el cas de l'Aguito, una persona que coneixia Madteam “*des de fa molt temps però no hi participava gaire, però un dia de cop i volta em vaig veure implicat en aquest gran projecte. Avui dia col·laboro amb el Webmaster en el desenvolupament de la web.*”
  - o També formava part d'aquest club el Juan Carlos. Per a ell, Madteam “*Es igual que un club tradicional solo que en vez de estar en un local, está en internet.*” “*La ventaja es que está siempre abierto, no tiene horarios. Por lo demás, es un club de montaña como otro cualquiera.*”
  - o La Mariajo també en formava part, i hi tenia un càrrec: “*Em van demanar si volia formar part de la Junta i col·laborar en temes de medi ambient i de muntanya amb nens i amb això estic.*”
- Un gran grup de temes per investigar giren entorn de la sociabilitat que apareix en aquest tipus d'espais.
  - o En contra del que podria semblar, l'Aguito deia que formar part d'aquest club virtual “*[...] bé podríem dir que m'ha permès fer mes muntanya però no perquè la relació amb ells m'hagi motivat mes sinó perquè ens hem trobat persones amb ambicions semblants.*”
- És aquest informant qui ens posa sobre una pista interessant quan diu:
  - o “*Et recomano que entris al foro del MadStage. Aquest event es la culminació del que t'explico... S'ajunten usuaris i no usuaris del portal per fer activitats, però lo millor és que es programen allà mateix, pots apuntar-te amb qui vulguis. Coneixes gent amb la que possiblement has conversat o t'has creuat informació. Certament és un esdeveniment únic. Pensa que hi va gent de tota Espanya.*”

Sobre el Madstage, vegeu l'apartat MadTeam.net.

- Evidentment, un dels temes que havia de sortir en aquesta nova sociabilitat feia referència a la visió dels centres excursionistes actuals. Així, han aparegut respostes com les que segueixen:
  - o “*Pel que fa al Madteam, em sembla interessant perquè mai m'ha agradat el model dels centres excursionistes, hi he estat a uns quants però per poder tramitar la meua llicència federativa i per fer algun curs només.*” (Aguito)

- o *“Al Madteam el funcionament és més anàrquic, tot es genera per interacció entre els usuaris, no hi ha una estructura organitzativa que decideix sinó que tot neix de la col·laboració. Si bé és cert hi ha hagut alguns malentesos però crec que es producte de la condició humana.”* (Aguito)
- o L'Aguito, que com hem vist té un paper important dins de Madteam i per tant una visió privilegiada del que passa en aquest centre, planteja que tot i que segurament algunes persones que formen part del club només tinguin interès en l'assegurança, possiblement hi hagi associats i associades amb altres interessos (traduït al nostre llenguatge, això podria voler dir que busquen un altre tipus de sociabilitat o un altre tipus de club excursionista).
- o Segons la Mariajo, aquest club, *“no té les rèmores ni problemes habituals dels clubs consolidats físicament! És un club amb gent jove, de tot el territori espanyol, hi ha uns 750 socis!!!”*
- En canvi, els centres excursionistes tradicionals responen a una altra imatge:
  - o *“Els centres excursionistes estan força burocratitzats, els costa molt evolucionar. Normalment tot gira entorn als veterans, “adaptar-se o morir”. Pensa en la quantitat de cursos que fan els Centres Excursionistes i en el nombre d'alumnes que segueixen al cap d'un any al centre, et sorprendria. Això no vol dir que no hi hagi bones iniciatives, tot i que normalment són algunes seccions concretes, no la direcció.”* (Aguito)
  - o La idea, exposada per l'Aguito, que *“Molta gent s'hi associa única i exclusivament per obtenir la llicència federativa per tenir coberta l'assegurança d'accidents [...]”* és una constant en aquest aspecte.
  - o *“Els clubs habituals tenen el problema de què s'han anquilosat, d q hi ha massa gent gran...”*, deia la Mariajo, per a la qual l'inconvenient més gran de centres com Madteam seria *“que no hi ha solera ni experts, aleshores el procés iniciàtic o d'iniciació s'ha de fer amb altres clubs.... que de fet, tampoc és cap inconvenient....”*. D'aquí que la seva conclusió fos que *“seria bo per a mi que es sumessin esforços i que hi hagués una barreja i una sinèrgia entre aquest tipus de club virtual i els clubs de sempre”*.
  - o El Joan, que forma part de la junta d'un centre excursionista “tradicional”, tot i que té una pàgina web molt interactiva, donava la seva opinió sobre els motius pels quals la major part de la gent que surt a la muntanya ho fa sense passar per la Federació. Segons ell, *“si estàs en alguna entitat excursionista, ja tens alguna avantatge amb les activitats que pugui organitzar aquesta entitat, en el lloguer de material, etc. Si a més estàs federat, en la llicència hi està inclosa una assegurança que et cobreix algun accident que puguis tenir a la muntanya, a més de*

poder obtenir algun descompte en refugis de muntanya i en algunes botigues.”

- Un altre tema és què cal entendre per *excursionisme* i què ofereix a les persones que el practiquen. En primer lloc, no es tracta només d'una pràctica fisiològica, sinó de moltes coses més:
  - o La Mariajo ho va exposar d'una manera molt clara: *“M'agrada estar a la muntanya, a la natura pq d'alguna forma m'ajuda a sostenir-me, a alliberar-me de l'absurd de tot plegat... Penso q quan tornes de muntanya ets millor persona.”* L'*excursionisme* és, si més no en aquest cas, una activitat existencial.
  - o L'Aguito també anava en una línia semblant: *“M'agrada la verticalitat, el sentiment de llibertat i de superació. L'alpinisme és un esport molt exigent, tant a nivell físic com mental. T'asseguro que hi ha cops que un avança per una cornisa perquè el seu cap li permet no perquè les forces hi tinguin res a veure.”*
  - o El Juan Carlos va seguir també en aquesta línia transcendental: *“La escalada es la más bella aventura que el humano pueda soñar. ¿Cómo no voy a escalar? Sería desperdiciar la vida.”*
“Si no fuese escalador, no sería yo. Yo soy escalador de nacimiento.”
“Desde un punto de vista más convencional, más cercano a los planteamientos a los que estamos acostumbrados, yo diría que lo que nos mueve a ir a la montaña, es la búsqueda de sentimientos de alta intensidad, junto con la atracción que siente el humano por la naturaleza, de la cual forma parte (no todos los humanos la sienten, pero si la mayoría).”
“Cuando entramos en el terreno de la escalada (me refiero a la clásica, porque la deportiva es otra cuestión), lo de los sentimientos intensos, alcanza una magnitud superlativa, como también lo hace la amistad del compañero de cordada.”
“Yo no sería como soy, si no hubiese practicado la escalada. Es algo que me ha enriquecido y fortalecido, que ha formado mi carácter y mi visión del mundo.”
  - o Per a la Mariajo, *“L'escalada em proporciona un auto-coneixement brutal... Progressar, adquirir consciència corporal m'ajuden a treure a la llum molts aspectes del meu món interior... Per a mi l'escalada és un camí personal, d'autonomia, d'humilitat... i al mateix temps, un camí per a fer cordada, per a compartir, des de la responsabilitat d'un mateix, la il·lusió de situacions efímeres, de reptes...”*
- L'*excursionisme* en general és un joc constant entre el jo i els altres, el jo i el món, una mena de dansa vertical que comunica el món intern i l'extern.

- o En aquest sentit, per a la Verònica la muntanya significava *“disconnectar, llibertat, pau, tranquil·litat, observació de la natura”*.
- o Un cas molt interessant en aquest sentit és el de l'Alfred. Junt amb la seva companya es dedica a fer alpinisme, especialment a l'hivern, i fotografia de muntanya, o sigui, *“moltes ascensions nocturnes quan hi ha lluna plena per aprofitar les primeres llums del dia per fer fotos des dels cims i fer moltes fotografies nocturnes (una visió diferent de les nostres muntanyes per les que hem estat premiats en concursos de fotografia de muntanya).”*⁸⁴
- o El Juan Carlos deia *“En cuanto a recuerdos de situaciones concretas, especialmente relevantes, no sabría cual mencionar, son tantos... la superación de la pared soñada, los vivacs agónicos, la soledad, la amistad de un perro salvaje y, por supuesto, la amistad de los compañeros de cordada, amistad que no puede compararse con ninguna otra, de ninguna manera.”* I en dir això ens duia a una reflexió: en quin context i per quins motius coses com els bivacs agònics o la solitud es poden convertir en situacions agradables? Què fa que es puguin arribar a definir com a tals? I el Juan Carlos responia: la resposta, com deia Bob Dylan, només la sap el vent...
- En general, pel que es desprèn d'aquestes entrevistes exploratòries, la muntanya genera satisfacció, i és vista com una activitat passional, incontrolable:
  - o *“Crec que l'alpinisme forma part de les persones, de vegades es pateix, es sent por, no ens enganyem[,] però després s'obté satisfacció, a tothom no li agrada aquest tipus d'activitats.”* (Aguito)
  - o *“Bé, la muntanya és la meva passió.”* (Aguito).
  - o *“Si supiese contestarte a por qué he vuelto a escalar, seguramente sería el primer escalador de la historia, capaz de explicar por qué escala”,* deia el Juan Carlos.
- En alguns casos, quan es tractava d'explicar els motius de la practica muntanyenca, es produïa una derrapada biològitzant:
  - o En el cas de l'Aguito, es veu clarament quan deia *“Suposo que a nivell biològic les endorfines hi juguen un paper importat. Quan acabes una jornada de 10h destrossat tens una sensació de*

---

⁸⁴ Aquest tipus de pràctica era completament desconegut per a l'autor d'aquesta tesi. Després d'aquest primer contacte, va trobar una segona activitat en el mateix sentit en un fòrum del programa “Temps d'Aventura” de TV3. En un post, Robanroban havia escrit: *“Hola!! se que es una mica just pero per qui es vulgui apuntar jo i 3 companys mes akest dissabte anem a fer el pic bastiments amb lluna plena ja que coincideix que es aquest dissabte. Crec que es una ruta no molt sacrificada ja que l'he fet altre vegades i es pot fer facilmente. Si algu s ápunta o desitja mes info es pot posar amb contacte amb mi per mail”*.

benestar i tranquil·litat tot i que els teus músculs estiguin ben cansats.”

- o Però també el Juan Carlos va derrapar en el mateix sentit: quan es parla de perquè la gent va a la muntanya,

“[...] siempre se responde con argumentos poéticos, sublimes, ambiguos. Seguro que si se realiza un estudio científico del tema, se encuentra una respuesta basada en formulaciones químicas de nuestro cerebro, ya que, al final, eso es lo único que hay. Y si no se encuentra, es porque la ciencia bioquímica no ha avanzado lo suficiente.

Lo malo es que por ese camino, no vamos a llegar a ningún sitio, por falta de conocimientos y, además no nos serviría para mucho, a los escaladores, a los montañeros, a los buscadores de setas...

Claro que los sentimientos pueden llegar a ser explicados con psicología y, más allá de eso, con bioquímica pero, ¿es esa la explicación que buscamos?, o ¿es mejor que nos quedemos con que subimos a la montañas porque están ahí? Ahora te pregunto yo a ti.”

(la conversa va continuar una mica més fins que va dir)

“Pues sí, creo que, en el fondo, solo hay reacciones electroquímicas en el cerebro. Sin embargo, también creo que ese no es el enfoque que estamos buscando.”

- o La Mariajo també va portar les coses cap al mateix camí, però en va trobar una sortida diferent: *“penso que molta gent no es planteja perquè fa les coses, les fa pq d'alguna manera obté una compensació, i aquest fet és condició necessària i suficient per a continuar fent aquesta activitat... sense anar a l'origen ni donar més voltes... és una opció! D'altra banda, metges, psiquiatres i químics, et diran que les hormones, endorfines i demés substàncies que es veuen implicades en les situacions de risc, perill, aventura extrema... són la veritable raó per les activitats de muntanya... és important conèixer-ho, però ens quedàriem amb una dimensió físico-química-biològica, per a mi no suficient, manca la component simbòlica!”*
- o I aquesta component simbòlica es trobava en el fet que *“hi ha gent q obté energia de fer aquestes activitats, el contacte amb la natura, el fet de canviar de punt de referència, d'estar acompanyats de persones amb les mateixes aficions, el conèixer directament el territori que t'estimes, experimentar una forma de vida... doncs podria ser la raó de l'excursionisme...”*
- Posats a parlar del que és l'excursionisme, hi ha una certa unanimitat entre les persones amb qui s'ha parlat en el sentit que no n'hi ha una única definició, sinó que, com deia la Mariajo *“suposo q hi ha tantes percepcions de l'excursionisme com excursionistes....”*

- Aquest fet és força clar i en el transcurs de les nostres xerrades virtuals va anar apareixent un tema que no s'havia plantejat al principi: les diferències de gènere en la percepció de la relació medial. La primera pista la va aportar la Mariajo quan deia que havia participat a la VI trobada de noies escaladores a Vilanova de Meià. A partir d'aquí el tema es va plantejar obertament i, tirant del fil, es va arribar a la M. F.
    - o Segons la Mariajo, *"hi ha una gran diferència entre l'actitud d les dones i els homes davant d la muntanya..."*:
      - *"els homes, molts homes, van a la muntanya rememorant antics temps de guerrers... només cal veure el llenguatge emprat: conquerir el cim, atacar la muntanya.... la muntanya és moltes vegades una enemiga a vèncer, a sometre... l'actitud de molts escaladors, sobretot els d'escalada amb gel, em fa pensar a guerrers punks amb els seus piolets-armes... en els homes priva penso l'objectiu, assolir una fita."*
      - *"les dones, la majoria de les que coneixo... ens trobem com a casa, potser rememorant èpoques matriarcals, de la "diosa madre"... per nosaltres el camí de la muntanya és interior, de superació, coneixement personal i que ens ajuda a conservar el misteri. penso que per a les dones l'important és la trajectòria, la progressió, fer camí."*⁸⁵
    - o M. F., d'entrada, va voler deixar clar que ella no havia organitzat aquella trobada de dones escaladores i, en dos mails consecutius, va explicar en què consistia aquest esdeveniment i com havia nascut:
      - *"Es una història llarga... T'imagines que a les comarques de Girona... soms tres les noies que ens trobem més assíduament a l'escalada... totes de pobles diferents.. sempre acompanyades de nois... passa el temps i ens anem fent amigues.. més temps.. més amigues.. sempre que podem ens trobem amb una altre de barna i ens anem a escalar les quatre juntes a fer via llarga.. ens ho passem súper be.. repetim i repetim... coincidim amb altres noies escaladores i ens agafem el núm. de mòbil.. i més noies i més números de mòbil... i...*
- 20 i 21 d'octubre 2001 (fires de Girona!!) I Trobada de noies escaladores. Ens trobem 12 noies a Vilanova de Meià. Hem quedat per missatge al mòbil. Sopem juntes i al matí següent marxem juntes cap a la paret.*
- Ja portem així 6 anys, ja no ens enviem missatges, ara ens ho diem per email i hem arribat a ser 50. Però no tenim cap tipus d'intenció que deixi de ser així. Som una*

---

⁸⁵ Arran d'aquesta idea es va posar un post en un fòrum de la UOC, però no es va trobar cap resposta.

colla de noies escaladores que volem conèixer altres noies escaladores amb un factor masculí mínim obligatori (els petits necessiten cangurs) i poder estar amb noies escaladores.

Aquesta és la idea inicial... però constantment tenim pressió per part d'entitats

He mirat de ser breu..."

- o Quan preguntem a M. F. què vol dir amb "pressió de les entitats", explica:

- *"Doncs que es fàcil de vendre, i que posant-nos el peixet de que podem treure diners, sempre hi ha algú que vol endur-se la "medalla" de que això es gràcies a .....*

I no es així, moltes de nosaltres volem escalar amb les amigues i fer-ne de noves.! També és fàcil d'entendre que al ser tantes, no totes pensem igual. Ni a totes ens van bé les mateixes dates, ni totes ho faríem igual. Per tant, el que ha passat aquest any, es que les de Girona ja no teníem ganes de preparar-ho (hi ha poca molt poca feina, però n'hi ha i que hem canviat l'escalada per la bicicleta!) i des de les terres de Tarragona se n'han encarregat, per que n'hi havia que en tenien ganes.

Aquest any 2007, ha set molt íntim, i molt maco, ja que érem com unes 20 i pico, i es que sí som moltes, també es degrada. En cap moment busquem un numero. Volem passar-nos-ho bé.

I si es fa, es per que nosaltres volem fer-ho.

Això no treu que paral·lelament existeixin altres tipus de trobades per a noies escaladores, com ens hem trobat dos anys, la trobada internacional de noies escaladores amb les mateixes dates i als mateixos llocs. (però ens hem assabentat per que coincidíem!!!)

si???"

- Un aspecte relacionat amb aquest és el de l'existència d'una ètica excursionista més o menys autònoma de la resta d'àmbits. Tot i que no es va obtenir massa informació en aquesta fase sobre el tema, sí que cal deixar constància que hi ha persones que consideren que hi ha una ètica restringida a l'àmbit excursionista i altres que, com el Juan Carlos, consideren que no:
  - o *"Si se tiene una ética, esta sirve para todos los aspectos de la vida, incluida la montaña. Cada uno tiene su propia ética, sus principios morales. La ética es una, para todo. Cada uno la que tenga. No creo en éticas diferentes para aspectos diferentes de la vida, por lo tanto, si se tiene una ética, esta es válida también en la montaña."*

Un cop repassats els grans temes que es varen tractar en aquesta fase exploratòria, es pot intentar una primera aproximació quantitativa al contingut de les entrevistes. Evidentment, fer el pas de dades de tipus qualitatiu a resultats quantitatius sempre és prendre alguns riscos. Per això es prega al lector o lectora que tingui en compte la precarietat de les informacions que se'n puguin extreure.

Tècnicament, aquest pas del discurs a una taula de freqüències s'ha dut a terme utilitzant el *word cruncher* del programa Atlas.ti. El procediment consisteix a comptabilitzar cada paraula que apareix en el text seleccionat i oferir-ne els resultats en un fitxer en format CSV, exportable a Excel o qualsevol programa de tractament estadístic.

Fet aquesta pas, es va trobar que les paraules que apareixien més vegades eren, per aquest ordre, *mntanya*, *escalada*, *gent*, *company*, *activitats*, *noies*, *senderisme* i *salut* (vegeu Taula 16).⁸⁶

Això podria voler dir que, per als primers informants, l'excursionisme era una activitat que tenia que veure amb la muntanya, però especialment amb l'escalada o el senderisme. Es reconeixia també la importància de temes com la salut o les relacions personals en aquest rànquing. (S'ha exclòs la paraula *noies* d'aquesta interpretació perquè la seva aparició en el discurs es podia considerar que va ser molt circumstancial. De tota manera, no es podrà oblidar més endavant.)

Paraula	Freqüència
MUNTANYA	60
ESCALADA	48
GENT	16
COMPANY	14
ACTIVITATS	14
NOIES	11
SENDERISME	10
SALUT	10

Taula 16 – Freqüències de les paraules aparegudes en la fase exploratòria

⁸⁶ Aquestes freqüències s'han obtingut agrupant diferents formes de la mateixa paraula, per exemple, singulars i plurals, masculins i femenins, etc.

Aproximació qualitativa: entrevistes online

Per fer la descripció de les respostes obtingudes en la fase d'entrevistes semiestructurades *online*, desglossarem les informacions en funció dels 6 eixos temàtics que es varen plantejar. Val a dir que es varen obtenir un total de 147 respostes.

Bloc temàtic 1

Quines activitats excursionistes duus a terme actualment i quines activitats excursionistes has realitzat en el passat?

Amb quina freqüència vas a la muntanya i a què fer?

A quins llocs vas normalment? Vas sempre als mateixos o depèn d'alguna cosa?

Una llista de les activitats excursionistes que varen aparèixer en aquesta fase de la recerca inclouria els següents elements:

- Alpinisme
- Alta Muntanya
- Barranquisme - descens d'engorjats
- BTT
- Curses de muntanya
- Escalada
- Escalada en gel
- Espeleologia
- Esquí de muntanya
- Esquí de fons
- Excursionisme
- Geocaching
- Marxes de resistència
- Marxes populars
- Orientació esportiva
- Parapent / ala delta
- Rafting, hidrospeed...
- Senderisme (GR i PR)
- Vies ferrades
- Surf de neu
- Tresc

Evidentment, per la natura de la informació recollida en aquesta mostra de població, no té cap sentit intentar quantificar la presència de cadascuna d'aquestes activitats. Aquest seria un dels objectius de la propera fase de la recerca.

Cal remarcar que, tal com s'havia apuntat en la fase exploratòria, les pràctiques no han estat les mateixes en moments diferents de la biografia de les persones entrevistades i que s'intueix una compaginació de pràctiques diferents (aquest darrer punt podria permetre parlar d'una no especialització de la pràctica excursionista en l'actualitat). De nou, per la natura de la informació obtinguda, no té cap sentit intentar buscar associacions de pràctiques entre elles; aquest objectiu també queda per a una propera fase de la recerca.

Pel que fa a la **freqüència en l'accés a la muntanya** cal dir que hi ha una gran varietat de casos, des de persones que hi van de manera molt regular i freqüent fins a aquelles que només hi accedeixen de manera esporàdica. S'intueix que aquesta diferenciació podria estar relacionada amb el tipus de pràctiques i el lloc de residència. D'aquesta manera, per exemple, una persona que dedica l'estiu a la bicicleta de muntanya i que es mou per les Guillerries (S1) diu que surt 3 o 4 dies a la setmana. En el mateix sentit, S5 afirma que surt *"cada setmana com a mínim una vegada"* i que es mou *"per l'àmbit local"*, que en aquest cas sembla també ser les Guillerries-Montseny. I també S61, que surt un mínim de dues vegades setmanals o més per anar a llocs a mitja hora o una hora de casa tot intentant descobrir nous indrets. També apareix un cas d'una persona (S8) que pot anar entre 5 i 7 dies a la muntanya cada setmana, però cal fer constar que es tracta d'una persona que treballa a la muntanya (no se sap quin ofici hi fa).

La major freqüentació, però, sembla que se l'adjudica S42:

"Surto sempre que puc, vol dir totes les vacances i tots els caps de setmana. També algunes tardes perdudes quan l'horari de la feina ho permet. Darrerament més a escalar, però també molt a córrer i a caminar."

Hi ha algun cas més imprecís, com S9, que diu que va a la muntanya *"Sempre"*. En aquest cas no se sap si vol dir que hi va molt sovint o que en el seu temps lliure no té cap altra activitat. En aquest darrer cas, s'hauria d'interpretar com una manera de posicionar-se personalment davant del que es considera legítim i interessant de dur a terme en el temps lliure (vegeu l'apartat dedicat a la filosofia excursionista).

Fora d'aquests casos, les sortides sembla que acostumen a concentrar-se en els caps de setmana. Hi ha persones que hi van gairebé cada cap de setmana (S2, S4, S5, S7, S15, S16, S33 per exemple) i altres que només hi van un cop al mes (S3) o menys (S6 hi va un cop cada dos mesos; S48 dos o tres cops l'any).

En algun cas la freqüència de les seves sortides depèn de “*si trobo gent que vulgui venir amb mi*” (S19) o, com diu S26, dels “*compromisos dels companys*”. Un altre aspecte són les limitacions familiars, que apareixen en S27 i S28, o relacionals com en S143 quan diu “*En el passat no en feia perquè no tenia ningú amb qui anar, ara he conegut un grup molt maco i per això faig més activitats*”.

Sembla que la **importància dels acompanyants** es posa de manifest en aquests casos, com també en S46: “*Si puc intento anar a llocs que no conec, però no m'importa repetir objectius si la companyia és bona.*”

És també el cas S59, una persona jubilada que surt 4 dies al mes i que afirma que “*Tot i que no m'agrada repetir llocs -amb algunes excepcions- en repeteixo: a voltes és més important la bona companyia que el fet de repetir, més encara si el nou company no hi ha estat. Sempre que és possible, però, m'estimo més la 'descoberta'.*”

S66 només repeteix itineraris en BTT quan surt amb la seva xicota, perquè aquesta està més fluixa de cames i té vertigen. Tal com es veu en el cas S78, les companyies determinen en bona part el lloc i l'activitat que es durà a terme: “*M'agrada, sobretot, caminar. Fer cims no m'interessa especialment, però sí als meus acompanyants, és a dir que toca sovint.*”

Igualment, S91 també va d'excursió “*a molts llocs segons els meus amics o segons qui em segueix*” i S93 diu que la seva activitat “*depèn dels meus companys*”. En el mateix sentit es manifesta S124.

Pel que fa als **llocs on es duu a terme aquesta pràctica**, semblen insinuar-se dues tendències, precisament en el mateix sentit que en la fase exploratòria:

- Aquelles persones que intenten canviar sempre de lloc (com S7, S19, S21, S53, S131 o S60 que diu que “*el lloc el decideixo segons el rampell*”) i
- Aquelles persones que semblen especialitzar-se en un únic espai. En aquesta situació apareixen molts casos, i sembla que s'insinua la tendència a què aquesta especialització es dona lligada a una exploració d'espais més locals. Aquest és el cas S30, una persona que entén la seva pràctica com “*descobrir la natura i el país 'de proximitat'*”, i també de S116, que viu a prop de Montserrat i acostuma a desplaçar-s'hi unes tres vegades per setmana, “*més que res perquè el tinc al costadet de casa*”. També és el cas S117, que diu “*excursió cada setmana perquè tinc la natura prop de casa*”, i de S128 que els estius va a Europa o Amèrica i amb freqüència a Montserrat “*perquè està a prop i té molta varietat i encant*”. De tota manera, el cas S21 sembla indicar justament el contrari: es tracta d'una persona que diu que intenta variar en les seves destinacions, però que el que acostuma a visitar són llocs on “*puc anar i tornar en un dia*”.

Una anotació interessant sobre les persones que canvien de lloc és que en aquests casos apareix una certa estacionalitat, o, com deia S9, les activitats que duu a terme es desenvolupen en espais diferents, “*segons època-estació*”. En aquest sentit, S34 combina la pràctica del barranquisme estiuenc amb

l'esquí de muntanya hivernal. La freqüentació de S107 també varia segons l'estació de l'any.

En el cas S16, les sortides depenen en bona part *"del temps que fa"*; en el mateix sentit també s'expressen S26, S53, S69, S74, S84 i S143. Com deia S28, *"la meteorologia també mana!"*.

Una altra variació apareix en funció de la disponibilitat de vacances, moment aquest en què es fa una activitat de més durada i en un espai més allunyat. En aquest sentit, S10 marxa durant les vacances als Alps, els Andes o l'Himàlaia. La destinació també té que veure amb la disponibilitat de més de dos dies festius consecutius, com en el cas S20, que segons si té un *"cap de setmana normal o llarg, vaig a un lloc o un altre, però normalment al Pirineu. Algunes matinal per la zona del Montseny o Similar. Algun estiu Alps"*.

Com diu S23, *"els desplaçaments prenen temps"*. Per això, S35 s'adapta al temps que té i afirma que no té predilecció de zona, el cas és intentar sortir cada setmana, sigui a un lloc més proper o més llunyà. L'important, per a aquesta persona, és no repetir cap sortida. *"El lloc depèn bàsicament del temps del que disposo"*, afirma també S108.

En un sentit complementari, algunes persones veuen limitada l'expansió de les seves activitats per motius laborals. Així, S29 surt *"cada cap de setmana i sempre que la feina ho permeti"*. S33 intenta sortir, com a mínim, dos caps de setmana al mes, perquè la feina li priva de fer les seves sortides més regularment.

En aquest sentit, un cas específic seria el d'aquelles persones jubilades que tenen una gran disponibilitat per fer excursions. És el cas S45, que surt a caminar els dimecres amb una colla de jubilats, i en solitari i a prop de casa alguna sortideta d'un parell d'hores. S59, una persona també jubilada amb un ampli passat excursionista, surt dos diumenges i dos dijous al mes.

El cas S58 sembla indicar que hi ha algun tipus de pràctiques que exigeixen acostar-se a llocs geogràfics diferents, com és el cas de l'escalada esportiva: *"Les zones d'escalada esportiva vaig variant[-les] cada cap de setmana, vaig variant molt de zones, buscant diferents tipus de roca."* La gran diversitat de llocs que presenta S130 es lliga a les seves activitats professionals (càmera de televisió) i de competició.

Una mena de resum el podríem trobar en l'expressió de S113 que diu que escull els llocs on va d'excursió en funció de l'època de l'any, el temps i la neu. Si es canvia la darrera dimensió per les condicions objectives necessàries per realitzar qualsevol tipus de practica, segurament es trobaran les variables amb major influència sobre la freqüentació i les destinacions de les activitats de muntanya. En un sentit semblant s'expressa S125.

Així mateix, quan S115 afirma que *"els llocs depenen del temps, de l'activitat i dels amics que hi vulguin venir"*, segurament haurem trobat la resta de variables que un estudi més aprofundit demostrarà que es comporten com a variables independents.

Bloc temàtic 2

Quines fonts d'informació utilitzes per anar a la muntanya?

Llegeixes llibres o revistes de muntanya? Amb quina freqüència?

Busques informació a internet sobre els llocs que vols visitar o has visitat?

Sense perdre de vista que aquesta fase es va fer de manera totalment *online* i que això fa que els resultats apuntin en una línia concreta, no hi ha cap dubte que la novetat més important pel que fa a les fonts d'informació utilitzades per a la pràctica excursionista és l'àmplia utilització d'internet.

Internet es consolida com una font informativa al mateix nivell que la bibliografia o les revistes. De fet, sembla clara la tendència a què la major part de les persones entrevistades facin servir la xarxa en algun moment per informar-se. Ara bé, es detecten dues tendències:

- Aquelles persones que busquen informació abans de sortir d'excursió (per exemple, S6, S10, S127, S140) i
- Aquelles persones que demanden informació un cop que han tornat de la seva sortida (com ara S8, S96).

Sembla que internet és una font informativa en creixement, perquè diverses persones comenten que cada vegada fan servir més aquest canal (S1, S7, S58, S61, S66, S71, S73, S95, S105, S106, S107, S111, S115, S116, S117). En alguns casos, esdevé la font d'informació reconeguda més important (S61, S128, S132, S139, S143, S147, per exemple). Tal com diu S88, internet és "*la mare de totes les informacions*"; o com ho diu S117, "*avui l'eina bàsica és internet*". En el cas S63, internet és el pont que permet accedir a la compra de material imprès: "*També trobo molt útil comprar-hi llibres, sobretot els que costen de trobar.*"

De tota manera, algunes persones consideren que la informació que hi ha penjada a internet és diferent de la que es publica en mitjans com llibres i revistes. I pot ser diferent perquè:

- **Sigui menys fiable** perquè se suposa que és més subjectiva (S4, S72). Això fa que en alguns casos, després d'obtenir la primera informació per via internet, les persones busquin informació en altres fonts (que se suposa que es consideren més fiables), normalment llibres i revistes. Aquest és el cas de l'entrevista S10.

En un sentit semblant, S57 fa servir alguna vegada internet, però no l'utilitza gaire, "*perquè em sembla que són molt millor les guies*". I S89, tot i buscar informació a internet, afirma que "*no es troba gaire informació bona*" en aquest mitjà.

- **Estigui més actualitzada o potser contingui més detalls.** Així, S21 diu que "*Quan he decidit fer una excursió miro per internet l'itinerari, etc. per buscar variants del recorregut, més informació...*".

Com diu S29, *“Internet és una font de com està al moment la muntanya. Sobretot pel que fa [...] l'esquí, pots saber com està el panorama llegint sobretot fòrums”*

Segons S50, *“cada cop més utilitzo internet per cercar itineraris, però sobretot per saber les condicions de la muntanya (neu, equipament, senyalització), ja que està més actualitzat que a les guies.”*

Un tema que apareix en el conjunt de les entrevistes fetes és la utilització de mitjans informatius 2.0, com els blocs o els fòrums. En aquest sentit, S29 parla de la informació actualitzada que ofereixen els fòrums, i S38 utilitza la informació d'internet per trobar informació, opinions i, sobretot, fotografies que *“et donen idea de les condicions i l'entorn”*. Una idea semblant es desprèn de S147.

S42 parla de la importància d'aquest canvi, sobretot en el món de l'escalada: *“darrerament internet s'ha convertit en una bona font d'informació, i en escalada encara més a partir de l'aparició [del blog] de blogs d'escaladors catalans.”* Els blocs com a font important d'informació també són esmentats per S58 i S75.

Altres fonts d'informació són llibres, revistes, mapes, fulletons informatius, companys o persones conegudes i, en menor mesura, informants del territori o sistemes tecnològics com els GPS, documentals o la mateixa televisió. Moltes vegades, s'arriba a aquestes fonts després de consultar internet (S98, S114 per exemple).

Els companys, amics o coneguts són un dels elements que es repeteix força sovint (S3, S5, S23, S24, S25, S55, S56, S74, S81, S83, S85, S86, S93, S94, S96, S99, S103, S125, S133 i S142). Tal com es diu, el boca orella és una font d'informació (S25, S107, S112, S134, S144).

Com a prolongació d'aquesta via d'informació, hi ha el paper que juguen els mateixos clubs com a font de coneixement. Aquest fet és reconegut per S44, S61, S83, S93, S109 i S115. S88 afirma que actualment no fa servir cap font d'informació perquè sempre hi ha un responsable de la sortida setmanal en què participa. En canvi, S64 apunta que *“Anys enrere la principal font d'informació era la vida social dins el Club Excursionista. [Però ara] Internet és una font inesgotable d'informació i sí, hi busco informació.”* En un sentit semblant s'expressa S97. Per això, en aquest punt es podria plantejar una hipòtesi relacionada amb el canvi del paper que juguen els centres excursionistes en el moment actual.

També hi ha alguns casos, que en principi semblen minoritaris, en què no es demanda informació perquè es prefereix sortir a la muntanya d'una manera més aventurera. És el cas S8, que diu que *“en general m'agrada no tenir massa informació i ensortir-me'n per la meua pròpia intuïció i recursos”*. En el mateix sentit, S12 afirma que *“l'aventura de perdre's (no en el sentit poètic) continua essent la font d'informació més bona”*. I S128 que diu que *“De vegades la falta d'informació pot ser un al·licient”*.

Una bona explicació d'aquesta tendència es troba en S31: *“penso que alguns cops satura tanta informació i alguna vegada només obro el mapa de l'Alpina i senyalo un punt i és allí on em deixo caure i em marco sobre la marxa el camí a seguir cap a l'objectiu final. [...] A internet busco algun cop, quan tinc dubtes o em falta la informació que necessito, tot i que també el trobo saturat i penso que es perden així, de tanta informació, el sabor a la aventura de lo desconegut...”*

En el mateix sentit, hi ha persones que la seva font d'informació principal és la seva pròpia experiència (S23, S70, S118, per exemple) o la de persones conegudes: S25, per exemple, no busca informació de rutes que ja coneix per haver-hi anat amb algú altre abans i S51 diu que no fa servir cap font d'informació perquè *“on vaig ho conec”*. Per a S86, la principal font d'informació és *“La meva experiència i coneixements de veterà”*.

Bloc temàtic 3

Com t'has format en el món de l'excursionisme i la muntanya? (si ho has fet).

Hi ha una ètica de la muntanya? En cas afirmatiu i des del teu punt de vista, en què consisteix?

Has tingut algun accident de muntanya? En cas afirmatiu, t'ha fet replantejar alguna cosa de la teva pràctica excursionista?

Pel que fa a **la formació** dins del món excursionista cal destacar la importància de la formació autodidacta, o com deia S20 *“m'he format a base d'anar-hi anant”*. Un altre informant dóna una definició clara d'aquest procés: es tractaria d'una *“Formació a l'antiga. Amb gent que en sap més que tu. No hi havien cursets ni monogràfics”* (S36).

Aquesta formació, generalment feta fora de l'àmbit institucional, es lliga a diferents agents socialitzadors, entre els quals cal destacar la família, els amics i els companys de centre excursionista. Les entrevistes deixen veure que, en un segon moment, s'ha dut a terme una formació més vinculada a les entitats i s'endevina que aquesta formació va tenir un caràcter més tècnic.

Així, els agents de socialització que més freqüentment apareixen són:

- la família (S4, S9, S12, S22, S42, S54, S134),
- les amistats (S14, S21, S31, S133) i els companys (S41, que tenia un company de cordada que era professor d'una escola de muntanya; S79 s'aprofita dels coneixements que han adquirit alguns dels seus companys en cursos en què ell no ha participat),
- les organitzacions escoltes i els Minyons de Muntanya (S8, S16, S30, S45, S49, S70, S72, S73, S96, S99, S113, S117, S127) o esplais (S87, S105, S118, S140, S146),
- els mateixos centres excursionistes o la FEEC, mitjançant activitats formatives o no (S6, S10, S11, S26, S28, S31, S32, S34, S38, S128, S140, S146, S147),
- llibres i obres escrites en general (S8, S21, S25).

Pel que fa a la combinació de tots aquests elements per aconseguir la formació de l'excursionista, S50 parla d'un *“itinerari molt clàssic: iniciació familiar, fer-me membre d'un centre excursionista, apuntar-me a varis cursets i molta autoformació”*. S57 també apunta en la mateixa línia: *“És una combinació d'experiència, llibres/revistes i companys que sabien coses que jo no sabia. També he fet algun curset, però ja fa temps”*.

En aquest sentit, el que no acaba de quedar clar és en quin moment es duen a terme els cursets de formació, si a l'inici de la trajectòria excursionista, a la seva meitat o en un moment molt més avançat. Hi ha persones, com S58, que varen començar fent un curset en un centre i després *“ja he anat 'a la meva'”*, però aquest cas no sembla generalitzable.

Un tema interessant són els nous agents de socialització. En aquest sentit, es constata l'aparició d'un grup de gent que reconeix haver-se format a partir d'internet (S5, S84) i en alguns casos apareixen persones formades dins de les escoles, instituts i fins i tot universitats (S66, S69, S75)

Sobre el tema de **l'ètica de la muntanya**, es constata que en general es considera que aquesta existeix i que no sempre és igual que l'ètica en abstracte o l'ètica de la resta de la vida. Bona part de l'ètica exposada en les entrevistes es lliga a uns quants aspectes concrets:

- No alterar el medi natural: no llençar escombraries, no fer sorolls,
  - o *“Ètica?!? segur! Des del meu punt de vista l'ètica passa per respectar l'entorn pel que et mous. És com la llibertat: La pràctica de les activitats que jo practico a la muntanya no té que perjudicar les pràctiques d'altres activitats d'altres persones que es mouen en el mateix entorn i en el mateix moment. Igualment l'impacte de la meva activitat sobre el medi ha de ser mínim o inapreciable per la resta d'activitats que es practiquin en el mateix entorn” (S53).*
  - o *“Ètica: deixar la natura en un estat com mínim igual de bo com la has trobat, estar equipat i preparat (o anar MOLT de compte), saber renunciar” (S79).*
  - o *“L'ètica de la muntanya consisteix en tenir molt de respecte per la natura i -es faci l'activitat que es faci- no malmetre-la mai” (S118).*
- Respectar el medi i les persones que s'hi trobin, tant si són excursionistes com residents o altres tipus d'usuaris. Respecte per la fauna i la flora:
  - o *“Sí, existeix una ètica. Deriva de l'amor pel territori i l'entorn natural i es tradueix en ser respectuós amb aquest i amb les persones que el freqüenten” (S48).*
  - o *“Crec que si hi ha una ètica del muntanyenc i així me l'han transmès. Consisteix en un compromís amb el medi i entorn natural, la seva defensa, compromís amb el país, amb els companys, pensar sempre en el més dèbil del grup! la solidaritat” (S52).*
  - o *“Entenc per ètica de la muntanya el respecte a l'entorn per tal de poder gaudir-ne fent allò que t'agrada: caminar, escalar, córrer, esquiar, pujar muntanyes. No només respecte per mantenir la natura neta, sinó en el sentit de tenir respecte per allò que amb el temps vas estimant i apreciand, i acaba formant part del teu ser i experiència” (S73).*
- Ser cordial i amable amb les persones que et trobes en aquest medi.

- o *“Sí que existeix una ètica de muntanya. Respecte pels altres, pels seus ritmes, costums, per les pertinences d'altre i sobretot, per la natura” (S78).*
- o *“Sí que crec que hi ha una ètica què compartim tots els que anem a la muntanya. Sobretot es basa en preservar el medi, deixar-lo fins i tot millor de com el trobes i després tot un respecte entre tots els que anem a la muntanya” (S94).*
- Companyonia, solidaritat, convivència, respecte:
  - o *“Sí, s'ha d'ajudar a d'altres excursionistes en cas d'accident o lesió, si s'han perdut, si van mal equipats, (si es dediquen a collir Tora Blava se'ls ha d'avisar). No és una competició, l'important és arribar. Al marxar d'un lloc ho has de deixar tan o més net del que estava; etc.” (S56).*
  - o *“Sí q[ue] hi ha una ètica de la muntanya. Des del meu punt de vista és compartir el q[ue] hi hagi, sigui bo o dolent, i des de la responsabilitat i la autonomia, fer q[ue] tots els integrants del grup facin el camí” (S68).*
  - o *“Solidaritat, transmissió de coneixements, els valors de l'ecologisme. Respecte per la gent, els pobles i les propietats a la muntanya” (S81).*
  - o *“Si és molt especial: és il·lusió, emoció, compartir-ho amb altra gent, es estar amb bona forma física i amb bona forma relacional amb la família per quan surt una bona oportunitat per anar a la muntanya poder-hi anar amb les millors condicions” (S135).*
- Ajudar les persones que puguin estar en perill:
  - o *“a la muntanya no és ètic ometre l'ajut, però a més pot tenir conseqüències mortals” (S5).*
  - o *“en el compartiment de les coses; en el suport als companys quan passen malt moment; en ensenyar als demés lo que to has après” (S91).*
  - o *“El respecte per la natura i la preservació que es mereix, cal consciència a tothom inclòs als governants per la seva protecció. També considero que hi ha un sentit de germanor al mon de la Muntanya, on no pot faltar l'ajut als muntanyencs que practiquen aquest esport i per circumstàncies els hi cal” (S96).*

A vegades es considera l'ètica com un procés d'aprenentatge de diferents actituds i valors, com en el cas de S30, per a qui,

- *“L'ètica de la muntanya podríem dir que és aprendre a valorar les petites coses (aigua, bon temps, natura...), aprendre a esforçar-se per aconseguir o no una cosa, aprendre a ser solidari amb els altres... descobrir que viure val la pena.”*

- *“Si que existeix la “ètica de muntanya”: per mi (i molt breument) consisteix en un esperit constant de superació personal, unida a un lligam i companyerisme molt forts” (S39).*
- *“Per mi sí que hi ha una ètica de la muntanya, i crec que és trobar-se a si mateix... superar barreres que no et veies capaç d'aconseguir... mirar fins on pots arribar... i una cosa molt important és no deixar cap rastre a la muntanya per saber si allà hi ha hagut algú” (S109).*

Com es veu, les persones entrevistades consideren l'ètica com una forma de comportament, fet que fa que a vegades es resumeixi la moral en una manera d'actuar:

- *En aquest sentit, S11 responia que “No val arribar tu sol al cim, val arribar-hi tot[s] i en bones condicions.”*
- *“Respecte a la natura, respecte a les persones i primer les persones que les fites personals” (S18).*
- *“Per anar segur a la muntanya s'hi ha d'anar preparat, si pot ser mai sol, i mai amb la intenció de fer activitats superiors al nostre nivell. No cal posar la nostra vida en perill ni la dels altres” (S20).*
- *“Hi ha una ètica. Respectar a les persones i la natura. Cal ser prudent i anar ben equipat. Donar un cop de ma i ajudar sempre que calgui a qualsevol persona que trobes” (S21).*
- *“Si tiene y debe existir una ética en la montaña. Yo creo que las montañas siempre están hay (sic) y en caso de mal tiempo o contratiempos mejor volver a atrás y no arriesgar más de la cuenta, otro día podremos volver si no hacemos el bestia arriesgando” (S24).*
- *“take only photographs; leave only footprints” (S27).*
- *“Si que hi ha una ètica de muntanya, per mi seria prevaler la pròpia seguretat i de la gent que et trobes pel camí, abans que la realització dels teus objectius i segon deixar la muntanya igual com estava sense que es noti que s'hi ha passat” (S40).*
- *“Sí que hi ha una ètica de la muntanya. Hi anem en grup. Quan una persona s'apunta ha de conèixer i ser conscient de si té la preparació necessària. I un cop a muntanya, primer és el grup, la persona. La fita, l'objectiu, es fa si és possible. També hi ha el tema dels riscos. Fent sortides en grup, cal ésser prou flexible per modificar la planificació d'itinerari inicial per evitar riscos d'allaus, mal temps, etc.” (S44).*
- *“Crec q[ue] sí, En el respecte, l'ajuda, la convivència dels companys i de la natura” (S74).*
- *“Penso que hi ha ètica a la muntanya, jo veig el món de la muntanya com un espai únic on anem a gaudir i mai a competir amb altres rivalitzant (S120).*
- *“L'ètica a muntanya és el respecte a l'entorn, la natura, els companys... i sobretot a un mateix, ja que cal saber de què som*

capaços, què és el que podem fer i el que no. En definitiva, l'ètica també seria el coneixement de les nostres pròpies limitacions, i no exposar-nos a un perill que de per si ja temptegem per molt preparats que anem” (S125).

- *“Disfrutar de la muntanya sense competir amb ningú més que no sigui tu mateix” (S140).*

Un cas interessant és S34, el qual recull els temes més importants de l'ètica excursionista i els distingeix de polèmiques més concretes i tècniques que, amb noms semblants, moltes vegades han donat lloc a grans discussions dins del fet muntanyenc:

- *“Penso que a muntanya és important l'ètica, com en altres àmbits de la vida. La muntanya pot ser a vegades un medi hostil i cal ajudar i ser ajudats pels altres companys amb qui compartim la sortida. També és bàsic un respecte pel medi ambient on desenvolupem l'activitat; un medi ben conservat és un dels principals al·licients per anar a la muntanya. Dir que s'ha pujat un cim sense haver-hi estat, que has pujat una via però t'has agafat a les assegurances,... crec que són tonteries de menys importància. Sí que penso que s'ha de respectar l'esperit de les vies d'escalada de quan es van obrir, sense afegir-hi més assegurances permanents.”*

Aquesta forma de capteniment, però, no pot negar la llibertat de les persones, si més no així ho exposen algunes persones:

- *Per a S16, l'ètica de la muntanya seria “respectar i cuidar la muntanya fins el més mínim detall però l'hem de gaudir amb tota llibertat”.*
- *“Sí, sí que hi ha una ètica de muntanya. Seria molt llarg parlar-ne. La meua ètica de muntanya inclou un respecte al medi natural, un respecte al paisatge i un respecte als companys. Finalment un respecte a un mateix. És a dir, s'ha de preservar i defensar el medi i el paisatge i no trair als companys ni al pensament d'un mateix. Aquesta ètica és un camp de llibertat quasi absoluta i de coneixement propi” (S50).*
- *“Sí, fés tot el que vulguis mentre no destorbis els demés, incloent els animals, fauna y flora, y la natura en general” (S122).*

En relació a aquesta ètica apareixen alguns temes interessants que apunten cap a altres direccions.

El primer d'ells és el fet que la gent, quan va a la muntanya, canvia (S5), o que la gent que va a la muntanya és diferent de la resta:

- *“Penso que sí que hi ha ètica. Sempre hi ha de tot, però encara pots anar tranquil per la muntanya, la gent sol ser agradable i educada i bastant conscienciada pel medi ambient” (S17).*
- *“Pel que fa a la ètica, sempre he cregut que n'hi havia una que feia el món de la muntanya especial, més sincer un lloc de trobada més pur que el dia a dia” (S72).*

En alguns casos, fins i tot se sobreentén que la natura imposa una determinada manera d'actuar a les persones:

- Així, S7 diu *“L’ètica de la muntanya s’aprèn observant la natura i respectant-la”*.

L’ètica de l’excursionisme és com una forma de viure, una manera de comportar-se:

- Com deia S10, *“Crec que hi ha d’haver una ètica de la muntanya, ja que és quasi una forma de viure.”*
- En el mateix sentit, *“Per a mi la muntanya no la veig com un esport, tota la meua vida ha estat envoltada de muntanya, amics, etc. com es sol dir una forma de vida”* (S13).
- *“Sobre l’ètica... bé, és important no considerar-ho només com un esport, sinó com una forma d’entendre la vida, contemplar, gaudir, disfrutar, cansar-se... un equilibri entre la natura i tu mateix”* (S69).

Una manera de viure o una forma de comportar-se que en alguns casos s’expandeix cap a la vida fora de la muntanya:

- Com deia S14, *“Aquesta ètica s’aplica a la vida quotidiana”*.

En alguns dels casos estudiats, aquesta forma de viure que seria l’excursionisme ha patit canvis importants en els darrers anys, canvis que se suposa que el condueixen a una situació diferent i a vegades, per no dir normalment, pitjor. En aquest sentit s’expressaven algunes entrevistes:

- *“De tota manera, avui en dia l’activitat en natura va canviat d’acord amb el temps i potser ja no es pensa tant en gaudir dels escenaris visitats, sinó que la competitivitat ens ha anat guanyant i ha transformat la visió. I potser ha d’ésser així. Però continuo pensant que confiar amb els companys de cordada i d’activitat és un punt clau de la nostra activitat en muntanya”* (S10).
- *“L’ètica de la muntanya, sí abans hi era, crec que s’està perdent. L’ètica la portem cadascú dins nostre, suposo que per cadascú significa quelcom diferent. Per mi l’ètica, significa respecte per la muntanya, per l’entorn, pels excursionistes”* (S85).
- *“En tot hi ha una ètica, personal i social. La muntanya no s’escapa, el problema és que no hi ha una força social prou forta avui en dia i quan el que predominen són les ètiques personals malament rai. Malauradament, el referent ètic de l’excursionisme català ja es troba només a les biblioteques i al cap d’alguns erudits del tema (afortunadament no s’ha perdut de la memòria)”* (S98).
- *“Sí, especialment amb el respecte al medi ambient, la solidaritat entre la gent de muntanya, encara que potser ja no és el que era anys enrere”* (S99).
- *“Sí que hi ha una ètica, encara que es va perdent”* (S101).
- *“Ètica?? Que es això??? De petit, sí que hi havia ètica, però ara cadascú va a la seva i fa el que vol”* (S104).

En aquest punt, algunes de les persones entrevistades fan un salt cap a la consideració de les persones que es dediquen a l'excursionisme com a persones adscrites en certa mesura a un estatus superior:

- *“Quan mes gent n'hi [ha] mes brutícia y soroll hi ha. Aquí a Catalunya y Espanya la pauta és que (com a tot) la gent surt amb un grup multitudinari com si fos al futbol y per tant no s'enteren de res - sorolls de la natura (ocells, animals) i deixen papers[,] espanten la fauna” (S27).*
- *Crec que la gent que s'estima la muntanya i que ja hi té experiència sortint i vivint l'ambient muntanyenc sí que té certa ètica i respecte envers l'entorn i la forma de comportar-se. En canvi, amb la proliferació dels "excursionistes d'un cop", gent inexperta i que va a la muntanya com qui va a Port Aventura, desapareix completament aquesta ètica, succés que acabem pagant tots els que disfrutem a muntanya, ja sigui amb prohibicions, aflluència exagerada, brutícia, etc...” (S47).*
- *“L'ètica de la muntanya és cada cop més comercial. Les administracions, amb l'excusa de la seguretat fan que es potenciïn cada cop més les empreses d'aventura. Jo crec que la muntanya ha de ser per a qui l'estima i la respecta, i no per a qui només busca "sensacions fortes", però que ni coneix ni respecta la muntanya” (S55).*
- *“Ètica?, en gran part si però, l'aflluència massiva ha fet perdre els orígens, massa massificat, degradació de l'entorn, mocadors de papers, llaunes[,] en fi...” (S65).*
- *“Crec que hi ha una ètica de muntanya, però només per aquells que estimen la natura, l'excursionisme i el respecte per a les persones i als animals. A la muntanya hi ha molta gent escampant brutícia, gent irrespectuosa, gent que es salta les normes, que t'omple de pols passant ultra ràpid amb la moto o amb el quad...” (S80).*
- *“Pel que fa al tema de l'ètica doncs s'entén com un compromís de defensa i respecte de l'entorn sobretot ara que s'ha massificat tant el món de l'excursionisme... vas als refugis i semblen el Carrefour un dissabte a la tarda. Ara intento evitar anar a llocs molt assequibles, busco llocs més desconeguts i perduts” (S113).*
- *“No et sabria dir si n'hi ha una ètica de la muntanya, però més aviat suposo que és la mateixa que a la societat en general. També és cert que et trobes comportaments una mica més ètics en la gent que va a la muntanya però suposo que es quelcom corporatiu. Suposo que en altres grups de gent que fan una mateixa activitat podries trobar aquesta mateixa manera d'interactuar” (S114).*

Sobre el tema dels **accidents en activitats de muntanya**, val a dir que la conclusió més impactant que se'n treu és l'extensió de petites lesions i fins i tot grans accidents. De tota manera, cal remarcar que la pregunta, en aquest

cas, no pretenia tant conèixer el nombre d'accidents com veure si aquests havien afectat la cosmovisió de les persones que duïen a terme activitats de muntanya.

En aquest sentit, després de constatar la presència força repetida d'aquest tipus d'infortunis, cal esmentar que hi ha persones que han seguit fent les mateixes activitats i que diuen que això no els ha afectat en la seva pràctica excursionista, al costat de les quals es troben persones que sí que han vist canviar la seva relació amb la muntanya. Entre aquestes darreres esmentarem els casos següents:

- *“Si, vam tenir un accident fent "esquí de muntanya", bàsicament era una sortida amb esquís que et pujaven amb telefèric fins a 3400 m i després baixaves esquiant per una gelera. En aquest cas un dels companys va caure en una esquerdada i vam tenir un bon ensurt. Aquella experiència em va fer replantejar la forma de fer. És a dir, abans de decidir, comprovar que la informació que et diuen es correcta i decidir per tu mateix. No anàvem encordats, i la gent tampoc tenia experiència en geleres o esquí fora pista extrem” (S6).*
- *“Vaig tenir un accident d'escalada i des de llavors he escalat amb por a la caiguda. M'han caigut llamps relativament a prop i també hi tinc molt de respecte” (S34).*
- *“Si, he tingut algun accident a muntanya. M'ha fet plantejar moltes coses perquè hi va morir un company amb el que vaig haver de passar tota una nit amb ell” (S51).*
- *“Accident: no m'ha passat mai res. conec persones que han mort d'accidents de muntanya (i d'espeleo). des de llavors tinc més respecte de la neu i potser que només faig coses hivernals més lleugeres” (S79).*
- *“Per sort no he patit cap accident greu directament. Els ensurts més grans els he tingut a la neu, relliscant en flanquejos o bé grimpant. Però he conegut accidents molt greus de familiars directes que m'han fet adonar del perill de la muntanya, de com una badada o la mala sort pot provocar un accident. Encara que jo no hagi patit directament l'accident, m'he adonat que cal anar sempre amb 4 ulls, no sobreexposar-nos i no anar mai per sobre de les meves possibilitats. Més d'una vegada he girat cua a pocs metres d'un cim pq venia una tempesta. I no me n'he arrepenit” (S125).*

Com ja es veia en aquest darrer cas, en bona part, un dels canvis més freqüents sembla que és l'increment de la prudència en les futures sortides:

- *“No he patit directament cap accident de muntanya, però n'he vist alguns i he participat en alguns rescats. M'ha fet reflexionar molt i han estat una crida a la prudència” (S50).*
- *“He viscut uns quants accidents: "som molt petits"... no se si han estat els accidents o la maduresa, però la muntanya ens fa més responsables i ens fa prendre consciència dels riscos als que ens exposem” (S64).*

- *“No he tingut cap accident, però si m'he trobat en alguna situació que m'ha ensenyat a tenir respecte per la muntanya i aprendre a gaudir-la coneixent les regles que ella imposa” (S73).*
- *“Sí, congelaciones con amputación de un dedo. No, sigo haciendo montaña con la misma ilusión y ganas. Tal vez, este incidente (que no accidente), ha hecho que sea más consciente de los riesgos de este deporte, y por tanto, a prever/preparar al máximo la actividad” (S76).*
- *“Sí, he sufrido algún incidente, si, mi prudencia, mi preparación, el conocimiento de mis límites, mi conocimiento del medio” (S87).*
- *“Desgraciadament n'he tingut un....però per sort va quedar tan sols en un ensurt...estava fent esquí de muntanya quan de kop em trobo gairebé a dalt de tot i rellesco per tota una pendent de gel cap avall, vaig estar a punt de caure per un barranc. Tot i així només ma fet replantejar que s'ha d'anar amb compte quan estàs a la muntanya per que a la mínima se't pot donar la volta a la truita” (S109).*
- *“No he tingut mai cap accident però companys si i et serveix per no perdre-li el respecte mai!” (S113).*
- *“Si, he tingut accidents el més greu quedar sepultat per un allau a la Maladeta jo i els meus dos companys. Aquell accident (any 93 aprox) hem va fer replantejar moltes coses sobre el nivell que portava, diríem que la muntanya em va posar a lloc i vaig baixar una mica el nivell sense apurar tant. Encara tinc por a les allaus, en el llibre "La zona de la muerte" de Reinhold Messner hi trobaràs bones explicacions del perquè a uns ens afecta més que a altres (depèn una mica si durant la "ostia" acceptes o no que moriràs i que això s'ha acabat, jo en cap moment vaig pensar que s'havia acabat)i a la neu tot i així continuo obrint traça. He tingut algun altre accident però sense importància” (S121).*

De tota manera, en molts casos, la muntanya sembla tenir un poder d'atracció que fa impossible deixar-la:

- *“Directament no he sofert cap accident, però he viscut directament la pèrdua de companys i parents en la muntanya. I sovint he pensat en replantejar la meva activitat muntanyera. En èpoques fins potser he arribat a pensar a deixar-ho, però l'atracció de l'activitat a la muntanya és molt forta i pensar que els companys perduts també et fa continuar” (S10).*
- *“He tingut un parell d'accidents de muntanya. Al primer no vaig tenir lesions, al segon sí. En els dos casos em vaig replantejar la pràctica de la meva activitat, però no la passió per la muntanya” (S77).*
- *“Accidents, no. Però he perdut algun company d'expedició, i realment et replantes la vida, no la practica excursionista, que segueix estant aquí, com una forma de viure” (S85).*
- *“Sortosament no, algun que altre susto si, però el verí de la muntanya ha sigut mes fort” (S95).*

- *“Faig excursionisme des de fa 48 anys. He tingut petits accidents. He auxiliat algun accident mortal i un dels mes amics va matar-se en un accident de muntanya. Mai me replantejat la meva afecció” (S110).*

Una possible explicació a perquè es continua sortint a la muntanya després d'aquests trasbalsos es troba en el gaudi que aquest fet produeix a certes persones:

- *“Jo personalment no he tingut cap accident a la muntanya (alguna lesió de poca importància sí), però gent pròxima sí que n'ha tingut de bastant greus. En el moment que passa, sempre et pares a pensar si val la pena córrer riscos així, però la resposta per a mí sempre és la mateixa: si disfrutes, està clar que val la pena!” (S19).*
- *“He sofert diversos accidents lleus, cap de greu, ara mateix estic amb un turmell tocat per una torcada corrent a un 4000 a Colorado, em replantejo cada dia la meua practica e intento ser coherent amb els coneixements que tinc sobre preparació física, tècnica i el pas dels anys. Tot i així sóc un defensor de l'assumpció dels riscos. Com algú va dir, que la por a morir no t'impedeixi viure” (S98).*

I, en un altre sentit, anar a la muntanya comportaria assumir una sèrie de riscos inherents i que no es poden evitar:

- *“[He patit] Un accident escalant en roca i un fent alpinisme. M'han fet pensar molt aquests dos accidents i he canviat algunes pràctiques. Però per sort abans de tenir-los ja sabia què implicava fer aquella activitat amb tots els seus riscos” (S115).*
- *“Accident greu no, imprudències algunes. Accidents de coneguts fan lògicament replantejar alguna activitat, però són accidents...” (S117).*
- *“Afortunadament no he patit accidents a la muntanya, però si alguna situació tensa, cosa que m'ha ensenyat a ser molt més prudent. Si existissin els deu manaments dels muntanyers, jo diria en primer lloc: a la muntanya s'hi ha d'anar amb humilitat i respecte” (S120).*
- *“No he tingut cap accident de muntanya encara, però per estadística sé que algun dia em tocarà tenir algun tipus d'accident. Intento ser caute i prendre les mesures adients, però com és lògic això no és suficient i de fet ja he perdut algun amic” (S122).*

Resumint aquest punt, diríem que la idea de la muntanya es construeix i reconstrueix en funció de la relació que un/a estableixi amb el medi que l'envolta i, en aquest sentit, un accident pot fer que canviï la manera d'afrontar-s'hi i la imatge que se'n té.

Bloc temàtic 4

Què s'entén per excursionisme?

Ser excursionista, vol dir alguna cosa especial per a tu?

La definició d'excursionisme que es troba en aquestes entrevistes posa en relació diferents aspectes, entre els quals cal esmentar els següents:

- És una activitat humana practicada en espais naturals:
  - o *“és aquella activitat esportiva practicada en espais poc humanitzats o antròpics. No té perquè relacionar-se 100% amb muntanya (hi ha espais de muntanya massa artificialitzats, i altres que no són muntanya on la presència humana és baixa), però sí que crec que caldria deslligar-ho amb la mateixa pràctica esportiva en llocs urbans, per exemple”* (S4).
  - o *“Per nosaltres l'excursionisme és sortir a caminar pels espais naturals, sigui muntanya, mar o altres llocs”* (S7).
  - o *“Per a mi significa estar en contacte amb la natura i respectar-la el màxim possible”* (S26).
- I utilitzant alguns sistemes determinats per acostar-s'hi, especialment els no agressius, entre els quals destaca la caminada:
  - o *“Per mi l'excursionisme es caminar per senderols de muntanya senzilla”* (S9).
  - o *“Recórrer les muntanyes, altes o baixes, a peu o amb esquís, etc., tot estimant la muntanya”* (S11).
  - o *“El fet d'accedir a la muntanya d'una manera no competitiva”* (S15).
  - o *“Viatjar per l'entorn natural, utilitzant bàsicament el teu propi cos”* (S28).
  - o *“Por excursionismo entiendo un término genérico que engloba la mayoría de actividades que se dan en la montaña y que no requieran más medios que andar o ocasionalmente usar las manos como apoyos”* (S41).
  - o *“Caminar envoltat de natura, poder arribar a llocs només accedint amb el teu esforç”* (S43).
  - o *“Per a mi excursionisme és conèixer espais naturals pel teu propi peu sense moltes complicacions”* (S122).
- Per a algunes persones aquesta activitat té una dimensió de descoberta del país, de la muntanya i d'altres espais naturals:
  - o *“Excursionisme és conèixer el país caminant. Et relaciones amb gent molt diferent i a cada excursió coneixes gent de la zona que t'explica anècdotes, rutes, històries,... veus animals diferents, paisatges diferents, per tant excursionisme és un*

conjunt de coses que fa que a cada excursió descobreixis el país” (S6).

- o *“Conèixer el territori, la cultura, la natura del país, de la terra i el món on vivim. Tinguem un compromís i uns valors ètics. Els ideals del romanticisme, particularment el català -conegut com a Renaixença. Formar part de la natura” (S8).*
  - o *“És l'activitat física en la natura, descobrint el seu patrimoni físic, cultural,...” (S10).*
  - o *“Conèixer el país des d'una altra vessant” (S18).*
  - o *“Excursionisme és una pràctica que s'interessa per descobrir el territori per a un mateix i per mostrar el que coneixem a amics i familiars. Investigant el territori ens fixem en flora, fauna, geologia, cartografia, astronomia, els propis límits físics i psicològics,...” (S34).*
  - o *“‘Excursionisme’ aglutina tot un seguit d'activitats que es dúen a terme en el medi natural. La practica d'aquestes activitats acaben conduint a un coneixement i amor profund de l'entorn en el qual es desenvolupen. Això en el meu entendre exclou les persones que s'hi apropen per una mera diversió mitjançant una empresa d'esports d'aventura” (S48).*
  - o *“Excursionisme per a mi, es una forma d'entendre la relació entre l'home i la natura, una forma d'accedir a ell: a peu, en bici, escalant, etc d'una forma respectuosa” (S77).*
  - o *“Per a mi practicar l'excursionisme vol dir tenir un cert grau de implicació en el territori, en el país, en la seva conservació, sentir-te'l com a teu o bé al inrevés, sentir que tu en formes part” (S138).*
- I també una dimensió d'estima del medi natural o humà que es visita:
    - o *“Ser excursionista vol dir estimar la natura” (S7).*
    - o *L'excursionisme inclou “Tothom que emprèn una aventura al medi natural amb un respecte envers el medi” (S16).*
    - o *“Passar el dia gaudint de la natura, respectar-la i gaudir-la” (S17).*
    - o *“Ser excursionista vol dir anar a sentir la natura, gaudir d'ella fer esport en entorns privilegiats i gaudir de tots els paisatges amb companyia d'amics o a vegades en solitari, te l'al·licient també de conèixer entorns nous cada vegada que surts, o redescobrir llocs on ja has estat” (S40).*
  - Però l'excursionisme, per a algunes persones, tampoc no està exempt d'una dimensió relacional. En aquest sentit, es considera que les amistats i les altres persones hi tenen un lloc molt important:

- o *“Per excursionista entenc, gaudir de la muntanya, compromís amb la muntanya, compromís i amistat amb els companys, tenir cura l'entorn, caminar, escalar, fer alpinisme, anar amb BTT, baixar pous, esquiar, etc.” (S13).*
- o *“Gaudir de la muntanya cadascú de la seva manera i sobretot, respectar molt la muntanya i natura: no embrutar, no destrossar... Companyerisme, respecte” (S20).*
- o *“Ser excursionista vol dir estimar fer activitats mínimament agressives en un entorn natural molt fràgil i delicat. Cal tenir esperit de superació per poder assolir petits reptes (com és el de pujar a un cim dies en què les condicions climàtiques són desfavorables...) i gaudir compartint el temps amb els companys de sortida” (S22).*
- o *“La muntanya es risc i compromís. Te l'has de guanyar. No val tot. Per mi significa repte personal, amistat, esforç...” (S36).*
- o *“Vol dir una relació més cultural que esportiva amb la muntanya, per això jo em defineixo com a muntanyenc, que no nega la part més cultural però la deixa en segon terme. Per a mi és més important el gaudi personal que cap altra cosa, i això vol dir estar en forma per patir poc i poder fer molt, i anar amb bona companyia o tot sol. I sempre a indrets que venen de gust i com més tranquils millor” (S42).*
- o *“No sé si s'ha d'entendre alguna especial per excursionisme. Per a mi anar i compartir la muntanya em fa sentir be, vol dir una manera de sentir-se be” (S46).*
- o *“[...] implica una forma d'interactuar amb la natura i amb els altres excursionistes, i una ètica com molt bé deies abans, que només entens quan vius l'excursionisme en el seu estat pur, sortint molt sovint, per llocs molt diversos, parlant amb la gent que et trobes, vivint l'ambient dels refugis, etc, etc.” (S47).*
- o *“Excursionisme per mi es anar a passejar per una zona i disfrutar-ne amb tots els sentits, tant del lloc com de la gent que t'acompanya, de l'origen, el camí i el destí....la preparació de la sortida i les batalletes de després..es una forma de relacionar-se socialment” (S53).*
- o *“Principalment caminar per les muntanyes. Sí, gaudir i compartir la natura i en acabat filosofar sobre la vida amb un porró de vi i un bon esmorzar” (S62).*
- o *“Relación con la Naturaleza y con tus Amigos, en un entorno de Baja/Media montaña” (S76).*
- o *“Gaudir de la natura i de la companyia de gent que té els teus mateixos sentiments vers el que ens envolta” (S86).*
- o *“Gaudir de la natura fent un petit esforç per descobrir lo més petit fins lo més gran, juntament amb uns amics” (S93).*

Per tot plegat, en alguns casos es parla de l'excursionisme com una activitat relacionada amb el món de la salut:

- *“És una forma de vida saludable” (S17).*
- *“Anar a la muntanya es molt important per mi, em fa sentir lliure i amb ple contacte amb la natura, a més crec que es molt bo pel cos ja que es fa una activitat física que et permet mantenir-te en forma” (S45).*
- *“És una escola de salut i a més és també una escola de convivència” (S88).*

O bé de l'esport:

- *“Anar a fer excursions o rutes, tan per muntanya com per llocs plans com costa o valls. [...] és un esport que faig amb els meus amics” (S32).*
- *“Gaudir de la natura i fer esport” (S21).*
- *“Crec que és un esport a través del qual et relaciones amb altra gent, amb el paisatge i el país per on el fas. Per a mi representa una manera d'entendre la vida i les relacions” (S75).*
- *“Practica[r] un esport en un entorn natural i a l'aire lliure” (S99).*

D'altra banda, en el conjunt de respostes es nota la idea que l'excursionisme és alguna cosa més que esport, com ja s'ha vist, però també té una rellevància social molt important:

- *“Per mi significa molt perquè penso que és una molt bona forma d'orientar els meus fills cap a uns valors millors que els que em sembla entendre té gran part de la gent d'avui dia” (S 2).*
- *“Ser excursionista no és sols fer "excursions", sinó que és una "filosofia de vida", una manera d'entendre la vida, l'estima i respecte per la resta (persones, flora, fauna i vida mineral), i una forma, perquè no dir-ho, de valorar més la vida urbana que molts portem” (S4).*
- *“Per a mi és mitja vida, si no pogués anar m'ofegaria dins aquest món actual” (S65).*
- *“Ser excursionista és ser curiós, amant de la natura, humil, i integrant d'un col·lectiu” (S68).*
- *“Ser excursionista és una manera d'estimar el país. No ho he considerat mai un esport, sinó una eina de formació i aprenentatge en valors col·lectius i personals (tant si ho fas en grup com si ho fas sol) (S70).*
- *“Integració a la natura, al país i enllaçar amb la llarga tradició excursionista que tenim” (S92).*
- *“A mi m'identifica molt, és porta a dins, penso que no ho podria deixar. El contacte amb la naturalesa, els coneixements que t'aporta, no s'acaben mai. Et fa ser decidit en les decisions, amable, tenir companyia amb la gent...., valors que potser avui en dia no es troben” (S105).*

Un altre aspecte molt repetit és l'excursionisme com a manera de viure o filosofia de la vida:

- *“Em considero més muntanyenc que no pas excursionista. És la meva vida” (S9).*
- *“És quasi una forma de vida que et permet conèixer el medi natural amb tota la seva dimensió, així com conèixer-te a tu mateix i als companys” (S10).*
- *“Fer muntanya, però per extensió manera de viure” (S35).*
- *“Sí, un estil de vida” (S37).*
- *“Per mi és una passió, així doncs [l'excursionista] és especial pel fet de practicar aquesta activitat” (S38).*
- *“Per mi significa una llibertat i tranquil·litat que no obtinc en cap altre lloc, i una manera de viure la vida que compleix tot allò que és important per mi” (S39).*
- *“Per mi és una manera d'entendre la vida, l'oci, el lleure. Implica una actitud determinada, de respecte a l'entorn, de relació amb la gent, d'hàbits de vida...” (S44).*
- *“Per a mi ser excursionista ha estat quasi una religió. Ha marcat molt profundament la meva vida i ha condicionat molts aspectes d'ella. N'he obtingut molt i crec que m'ha conformat com a persona” (S50).*
- *“Per a mi és una activitat física que consisteix en recórrer el territori per a conèixer-ne tots els seus racons. Crec que es pot practicar de moltes maneres: caminant, escalant, esquiant i encara avui d'altres maneres que fa anys no es feia. Ser excursionista vol dir portar una forma de vida especial: és una manera d'entendre la vida” (S51).*
- *“Per mi l'excursionisme és relació lúdica amb la muntanya i alguna cosa intangible que no sé explicar. Per mi és part de la meva vida” (S71).*
- *“Per a mi ser excursionista és una manera d'entendre la vida, que et marca el dia a dia” (S77).*
- *“Ser excursionista és una forma de ser” (S101).*
- *“Una forma d'entendre la vida” (S102).*
- *“És una manera especial de viure i entendre la vida. El contacte amb la natura fa especials els moments i la gent amb la que estàs” (S108).*
- *“Ser excursionista ha estat per a mi una filosofia de vida” (S110).*
- *“Per a mi és una forma de viure la vida. És molt especial per a mi aquesta paraula, com ja he dit és una actitud davant la vida” (S115).*
- *“Jo entenc excursionisme com l'acte de sortir a la muntanya amb finalitats lúdiques. Per a mi ser excursionista és un estil de vida, és el meu estil de vida, gairebé tot el que faig està relacionat amb la muntanya i l'esport” (S120).*

I això porta directament algunes persones a entendre que són gent especial o dotades de certes característiques que les fan diferents:

- *“Ser excursionista sí que vol dir alguna cosa especial per a mi: Vol dir estimar la muntanya, saber-la cuidar, intentar evitar els riscos objectius, no fer-la enfadar, saber conviure amb la gent, etc. No sé, penso que les persones que sabem estimar la muntanya, som persones especials”* (S11).
- *“Ser excursionista sí es especial, porque me permito disfruta de algo que nos brinda el planeta, la naturaleza, a más o menos nivel o tiempo de dedicación, pero que otros ni siquiera no aprovechan ni 5 minutos”* (S24).
- *“Per a mi un excursionista és una persona amb una actitud activa davant la vida, una actitud de descobrir nous indrets i no empassar-se el que el màrqueting li proposa (TV, música, cinema, sales de moda,...)”* (S34).
- *“Recordo que quan era infant somiava ser muntanyenc algun dia. Des que em vaig adonar que havia acomplert -modestament- aquell somni, per a mi, ser excursionista o muntanyenc, per a mi, és un gran privilegi, quasi un miracle, pel fet d'haver gaudit d'unes experiències tan meravelloses”* (S57).
- *“Excursionisme: estimar el país, la natura, la terra, la gent... Sí, crec que tenim un esperit més disposat a fer coses que potser no és podrien fer”* (S67).
- *“Sí, em sento orgullós de ser excursionista. M'agrada profundament la muntanya”* (S81).
- *“Ser excursionista no implica res especial, qualsevol ho pot ser... Ara, ser raider, fer curses de muntanya, duatlons... sí que implica algo per mi, ja que no tothom s'atreveix a fer-ho o almenys intentar-ho”* (S104).
- *“Crec, tot i que soni rar o pedant, que hi ha tot un col·lectiu de gent de muntanya que te una forma de vida i veure les coses tant a nivell de muntanya com social i de preocupacions de valors i ecologia que van més enllà dels sistemes actuals establerts que podrien fer aquest món una mica diferent”* (S146).
- *“Si mai et trobes un excursionista de cor i ànima, no dubtis que davant teu et trobes una persona noble, senzilla i amb bon cor. Una persona de la qual tots podríem aprendre d'ella”* (S132).
- *“Sí, sento que els excursionistes som d'una altra pasta”* (S143).

L'excursionisme permet el retrobament d'un món perdut, millor indubtablement, en el qual la relació mediambiental era més equilibrada:

- *“L'excursionisme em permet conèixer i gaudir d'un paisatge natural encara verge i recordar les èpoques en què l'antropització del territori era respectuosa amb l'entorn”* (S3).

- *“Seria una resposta molt extensa, però per mi el l'excursionisme es una manera de respectar, admirar i cuidar un entorn cada cop més destrossat. Una cosa especial no ho se però sento tenir una petita responsabilitat en la difusió, respecte, preservació de la muntanya i tot l'entorn que representa” (S72).*
- *“L'excursionisme és gaudir de la natura en primera persona. Suposo que m'ha canviat la vida. La manera de veure-la, almenys. Sóc molt tecnòfila, mai he sigut urbanita, però cada vegada puc suportar menys el món construït, perquè significa haver perdut món natural en detriment... Quan veig paisatges bonics (tota la natura és esplèndida) m'emociono. I quan miro les fotos em sembla increïble haver-hi estat. I em sento afortunada per haver-ho fet. Moltíssima gent s'ho perd i és el millor espectacle que existeix” (S78).*
- *“Les meves reflexions venen encaminades a deixar tot això i poder viure un món molt més feliç, més lliure.....no sé, simplement són reflexions” (S 132).*

I també, per a algunes persones, és una via per accedir a un/a mateix, per retrobar-se amb l'expressió més autèntica del Jo:

- *“Trobar-me a mi mateix. [...] Allunyar-me del caos de dilluns a divendres. És com un refugi particular on els problemes no hi arriben” (S14).*
- *“Si, molta pau, superació personal i una manera de entendre i d'afrontar la vida” (S18)*
- *“Exercici - sortir de la ciutat - pujar pics - posar-se un reto - trobar temps per a un sol - per pensar y desconnectar-se - el propi pols com a meditació (!)” (S27).*
- *“És un retorn als orígens i a un mateix. M'emociona pensar que per allà on jo estic caminant segurament ja hi passava algú fa milers d'anys, i més o menys, ho feia en les mateixes condicions. També vol dir retrobar-se amb un mateix, reflexionar sobre la vida diària, sobre allò que hem fet i també sobre el nostre futur” (S28).*
- *“Per mi es formar part de la natura i fusionar-te en ella, despullant-te de tot lo material i lo banal. Ser excursionista per mi vol dir tenir dos cames, unes mans, un cervell que pensa, un instint de conèixer, una curiositat...una descoberta del teu món interior” (S31).*
- *“Entenc com a excursionisme, un aprenentatge tant d'un espai com d'uns valors i unes tècniques mitjançant una activitat física. Crec que el fet excursionista ajuda a la formació física i intel·lectual de les persones. La muntanya t'espavila” (S60).*
- *“Sortir a la muntanya és ser lliure. Desconnectes de tot. Ets tu i l'entorn. Ara estic provant sortir sol, com a experiència personal” (S66).*

- *Per mi es la descoberta del indret bonic on només pots arribar-hi a peu, on saps que gaudiràs de l'obra de Deu sense que la ma de l'home no l'hagi malmès encara, es omplir el cor de joia i respirar amb tota la capacitat dels teus pulmons mentre penses... Gràcies al excursionisme sento a dins meu la natura amb les seves olors, la seva pau i percebeixo el cant dels ocells en plena llibertat, això no te preu. [...]* Ser excursionista, vol dir moltes coses apart de les que ja he anomenat, descobrim els boscos i cims amb un estat de bellesa que et proporciona la serenitat interior que ha copsat busquem a la vida, malgrat només sigui per un instant” (S96).
- *“Participar de l'excel·lència de la natura i de la companyia d'altres persones fent un grup, en solitari també és excel·lent però recorreguts més senzills. És especial ser excursionista per tal de potenciar la plenitud de la natura i les seves meravelloses manifestacions i regals per al nostre sentit” (S97).*
- *“Un dia un company em va dir que la muntanya és una forma de viure, amb els anys he descobert que tenia raó. El món de la muntanya és també una forma de desenvolupar el meu món interior, de donar forma a l'espiritualitat humana, va molt més enllà de la pràctica esportiva” (S100).*
- *“Per excursionisme, s'entén com una activitat a peu per qualsevol espai obert (a l'aire lliure) on i va un o més individus, amb la finalitat de buscar la seva felicitat personal. Ser excursionista per a mi vol dir moltes coses: com ara salut, intriga, teràpia, trobada entre amics i familiars, patiment,... i un llarg etcètera per tal d'aconseguir la felicitat en un mateix!” (S103).*

Podríem concloure, tal com ho fa S50, que l'excursionisme és una activitat molt complexa, multifacètica:

- *“Uf, és molt complex. Crec que l'excursionisme és una barreja d'esport, d'estimació a la natura i al medi ambient, de descobriment de la geografia i del país, d'enllaçar amb una tradició del passat i de mirar la muntanya d'una determinada manera” (S50).*
- *“Per mi ser excursionista, a part de l'activitat en si mateixa, és quelcom més. És il·lusió, que poses en els preparatius, la recerca de la informació, proposar-te nous reptes i aconseguir-los. Somniar en les properes vacances, si hi haurà neu...Pensar en aquell paisatge meravellós, en un moment difícil i evadir-te. També és cansament i fred, i mal de genoll, renunciar al cim, hores esperant un rescat, fins i tot la pèrdua de vides humanes. Aquest diumenge, tornaré a sortir a la muntanya” (S80).*
- *“Per a mi és el gaudi de la natura tot fent esport, però també és el fet de conèixer una terra, un territori, un país... A mi les muntanyes em diuen coses. Quan soc dalt d'un cim m'agrada mirar, escoltar el vent, el silenci. Jo considero a la muntanya com la vida mateixa: cal superar obstacles per assolir un objectiu, hi ha moments bons, d'altres menys bons. A vegades cal fer dues passes enrere per poder avançar*

endavant... I el comportament de la gent també em diu molt. Una persona generosa a la muntanya és també una persona generosa a la vida" (S125).

Bloc temàtic 5

Consideres que el medi natural ha de ser obert a tothom?

Prohibiries algun tipus de pràctica a la muntanya?

Estaries disposat/disposada a pagar per accedir al medi natural? Per què?

En general, les persones entrevistades pensen que el medi natural, per les seves característiques, hauria de ser obert a tothom, ara bé:

- Hi ha algunes persones que pensen que no tothom hi pot accedir.
  - o *“Malgrat que la meua resposta pugui semblar poc democràtica, penso que el medi natural no hauria d'estar obert a tothom. L'accés massiu a entorns verges produeix degradació i destrucció del medi, per irresponsabilitat humana. La massificació fa que el gaudi esdevingui estrès. Sí estaria disposada a pagar per accedir al medi natural si aquesta acció contribuís a millorar-ne la gestió i/o a evitar-ne la degradació”.*
  - o *“El medi natural ha de ser obert a tothom? No, per als que no saben respectar-ho” (S11).*
  - o *“Crec que caldria que el medi natural fos obert a tothom com ara, però caldria regular molt bé els drets i deures” (S12).*
  - o *“En aquest país no pot ser obert a tothom. Som uns porcs. Un dia de boira forta podries pujar a la Pica només seguint el rastre dels kleenex, colilles a peu de via d'escalada, etc.” (S14).*
  - o *“El medi natural en aquests moments és obert a tothom, però per desgràcia no tothom és capaç de comportar-se com cal en un medi natural (bé, aquells q no es comporten com cal a la muntanya segurament tampoc ho fan en cap altre lloc, és així de trist)” (S20).*
  - o *“És difícil dir que no prohibiria l'accés a ningú. Cal ser molt respectuós amb l'entorn a on et mous i sovint es nota que manca aquesta consciència. Llavors és quan considero que cal restringir-ne l'accés. Si no hi ha una cura (no se quina) destruïm allò que pretenem estimar” (S22).*
  - o *“No, el medi natural només ha de ser obert a aquell que el respecti i, per tant, estic a favor de totes les pràctiques restrictives que calguin mentre el col·lectiu no adopti un comportament més respectuós amb els altres habitants de la natura. Però també estic en contra de les prohibicions gratuïtes” (S42) .*
  - o *“Crec que la gent que no el sap cuidar [el medi] i respectar no hi hauria d'anar, al cap i a la fi només porten problemes com contaminació de tot tipus, accidents per falta de coneixement, experiència, etc.” (S56).*

- Per evitar que hi accedeixi tothom es proposen algunes mesures que intenten fer més difícil l'arribada als llocs de pràctica habitual:
  - o *"ACCÉS: sí, però que sigui obert no vol dir que hagi de ser fàcilment accessible, ans al contrari, ja que allà on arriben les masses es produeix la degradació, la Banalització"* (S57).
  - o *"Crec que ha de ser obert per a tothom que vagi a peu. Els cotxes i motos entenc que els fagin parar abans, el que no entenc es com el que fan a Aiguestortes, que has d'agafar el taxi per força, o fer 2 hores mes de caminata per no pagar-lo"* (S82).
- Hi ha persones que creuen que, tot i que tothom té dret a accedir-hi, aquesta activitat s'hauria de regular en benefici del mateix medi.
  - o Prohibiria *"Totes les que no es puguin fer amb altres mitjans que no sigui els propis com la força muscular, els recursos tècnics i les ganes de volguer fer-ho. Qui vulgui muntanya i natura que se la guanyi amb el seu propi esforç"* (S8).
  - o *"El medi ha de ser obert a tothom que el respecti. prohibiria les practiques agressives, com les competicions amb molta gent"* (S15).
  - o *"Sí, el medi natural ha de ser obert a tothom, com a principi m'agradaria que no fos prohibit l'accés a ningú; però la realitat és que no tothom té una cultura de respecte envers l'entorn i entenc algunes de les restriccions que s'estan imposant. Jo no prohibiria cap pràctica que fos respectuosa amb l'entorn, que aprofiti unes infraestructures bàsiques i mínimes, cabanes, refugis, bivac"* (S73).
- Un altre grup de gent s'inclina per permetre l'accés lliurement i no regular-lo, però fer una profunda tasca d'educació de la ciutadania.
  - o *"Prohibiríem qualsevol activitat que destrossi el medi ambient i destrueixi la tranquil·litat i pau, per exemple els quads i motos pel mig de la natura, o els boletaires que ho fan malbé tot i embruten sense cap tipus d'escrúpol. El medi natural no seria natural si féssim pagar per entrar-hi. Cal fer campanyes per educar a la gent a no fer-lo malbé i no educar per pagar a canvi de natura"* (S7).
  - o *"És millor educar que prohibir. Potser en casos excepcionals que afectin a espècies en perill d'extinció o ecosistemes extremadament sensibles"* (S28).
  - o *"Sí, obert a tothom però amb més guardes-guies-informadors a la natura, i més ben senyalitzada i cuidada. D'entrada, no prohibiria res"* (S30).
  - o *"Ha de ser obert però amb respecte, doncs sortir a la muntanya vol dir saber a on vas i amb el que et pots trobar. er lo tant, penso que una preparació prèvia és indispensable"* (S90).

Les persones que creuen que no tothom hauria d'accedir al medi natural plantegen diferents estratègies per assolir aquest objectiu:

- *“L'espai natural, si es fa bé, pot compatibilitzar-se amb la pràctica de muntanya i alhora amb el turisme de muntanya, però d'una forma més racional. una muntanya no es pot fer més alta per dalt, però si per baix (limitant accessos motoritzats, per exemple, no cal prohibir-hi l'accés, però sí que sigui més incòmode). vols accedir a l'espai natural? doncs "curra-t'ho", i no en termes econòmics em refereixo” (S4).*
- *“Crec que sí, que el medi natural ha de ser obert a tothom. El problema que hi veig, es que els nostres pares eren més respectuosos i que avui en dia, la gent no té cap respecte ni interès per res. Potser l'ideal és que si vols anar a muntanya, facis algun taller, on t'expliqui aquesta ètica no escrita, que és de lògica. O bé, que siguin les entitats excursionistes les encarregades de portar a la gent a la muntanya. La solució no la sé, però veig gent a la muntanya amb actituds poc respectuoses” (S6).*
- *“Prohibiria l'excessiva comercialització en determinades activitats: que fan que s'apropi a la muntanya un nombre massa gran de gent no preparada” (S48).*

Tal com es deia abans, el medi natural hauria de ser accessible perquè té unes característiques que així ho exigeixen. Quines són aquestes característiques?

- *“El medi és de tots” (S51).*
- *“[...] el medi natural és un bé comú” (S73).*
- *“Penso que el medi natural ha de ser un bé públic, el qual no ha de ser motiu de negoci” (S77).*
- *“[...] és patrimoni del país i ha de ser lliure” (S75).*
- *“[...] és un patrimoni de la humanitat” (S102).*
- *“En principi, no crec que s'hagi de pagar res per anar a la muntanya, és el medi natural, no és de ningú” (S78).*
- *“El medi natural no es patrimoni de ningú. No té cap sentit” (S81).*
- *“La muntanya es un bé universal i no es pot cobrar per accedir-hi. Seria com haver de pagar per l'aire que respirem. Com deia el vell indi: "La terra no pertany a l'home. És l'home que pertany a la terra" (S55).*
- *“La pròpia expressió ja ho diu, medi natural. La natura és un tresor que cal cuidar molt, però no crec en la solució de tancar espais naturals i fer pagar per accedir. Això a mi només em sona a negoci” (S58).*
- *“[...] la naturaleza debe de ser libre y gratuita para todo el mundo” (S84).*

- *“No hi estaria disposat a pagar, perquè el medi natural es patrimoni de la humanitat i forma part de la riquesa natural d'un poble que te el dret de disfrutar-la com l'obligació protegir-la” (S96).*
- *“El medi natural és un patrimoni de tothom, encara que no tothom es capaç d'estimar-lo ni respectar-lo com cal” (S107).*
- *“Les muntanyes no han de ser propietat de ningú” (S115).*
- *“La muntanya es casa meva i part de la meva vida, jo junt amb d'altres amics l'hem cuidada i la cuidem, la netejem sense dir res a ningú, procurem minimitzar el nostre impacte i sobretot perquè la muntanya ens pertany a tots es de tots (quan dic tots dic també als "tocacollons" dels caçadors sempre hi quan estigui tot en regla) (S121).*

En aquest context, què és el que molesta els i les excursionistes?, i per tant, què prohibirien? Una llista de respostes a aquestes preguntes inclouria:

- L'accés motoritzat al medi natural en general.
- Tot el que embruta d'alguna manera o fa malbé la natura (S33)
- El soroll, la contaminació acústica de certes activitats: motos, quads, vehicles tot-terreny, caça, cridar, porta música...
  - o *“Crec que no hauríem de pagar per accedir al medi natural, i que hauria de ser obert a tothom, doncs qui som nosaltres per prohibir-ho? Les nostres muntanyes no haurien de ser mai propietat de ningú, estic a favor de la creació de parcs naturals, que preservin i regulin l'accés, però mai estaré d'acord en que es converteixin en un parc temàtic, on hagis de pagar entrada. Pel que fa a prohibir algun tipus de pràctica a la muntanya, doncs prohibiria les que no són respectuoses amb el medi ambient, les que contaminin, o requereixin la tala d'arbres o la destrucció d'ecosistemes pel simple fet de fer calés. Ergo, en contra de motos i cotxes per la muntanya, en contra de parcs d'aventura amb tirolines i cosetes, que no tenen res a veure amb les vies ferrades COMPTE!, i en contra de pistes d'esquí” (S47).*
- Tot allò que contamina i que suposa un perill per a les persones que van a peu:
  - o *“Prohibiria algun tipus de pràctica a la muntanya? Sí, les motocicletes i els quads. És a dir, els que contaminen i són un perill pels que van a peu o en bici. A la muntanya es pot anar: caminant, en bici, a cavall, amb esquí, etc. però mai en quad! Si vas en quad, trenques la llibertat dels que van a peu. Un altres tipus de pràctica que també trenca la llibertat dels que estimen la muntanya son les estacions d'esquí. Sí poden haver-n'hi un mínim, però, quan no neva, perquè s'ha d'esquiar? No es respecta el medi ambient si omplim tota una muntanya de neu artificial, etc.” (S11).*
- Les pistes d'esquí, la urbanització, la caça, els *domingueros*, els camps de golf.

- Però també alguns pràctiques o infraestructures excursionistes:
  - o *“Prohibiria la millora indiscriminada de refugis. Són refugis, no fondes. Pistes forestals tallades a particulars. Pistes d'esquí, ja n'hi han prous. Esports d'aventura REGULATS i controlats”* (S36).
  - o *“No, només limitaria la instal·lació artificial (ferrades, etc).”* (S38).
  - o *“Prohibiria el descens d'engorjats en tots els torrents que porten aigua. Es el medi més fràgil que tenim i uns racons on fins fa ben poc, mai havíem trepitjat. Ho hem de malmetre tot?”* (S42).
  - o *“Crec que l'escalada artificial destrossa les roques i que els quads destrueixen el medi i contaminen molt (a part d'espantar els animals)”* (S56).
  - o *“No ho tinc clar, però no comprenc els excessos de senyalització (pintures, rètols, etc.), ni les ferrades, ni els excessos esportius (sobresaturació de vies) i coses similars”* (S56).
  - o *“Hi ha refugis que semblen hotels, tant pel preu, com pels serveis que donen”* (S85).
  - o *“Sí prohibiria baixar per alguns barrancs mes del nostre país (bàsicament per el greu deteriorament de la fauna) o els restringiria”* (S121).

La darrera pregunta d'aquest bloc consistia en si les persones entrevistades estarien **disposades a pagar per accedir al medi natural** i en quines condicions. En aquest sentit, hi ha dues tendències, les persones que manifesten estar d'acord amb aquest pagament i les que manifesten el contrari.

- *“No. Les roques, el cel, la neu, l'aigua, els arbres... no haurien de tenir propietari ni preu. I si algú s'atreveix a ficar-n'hi és que no sap el que valen”* (S28).
- *“A peu, no estic disposat a pagar per accedir a una zona. Les zones massificades s'hauria de veure, si es per fer ingressos o protegir el medi. Hi han moltes maneres d'anar a la muntanya”* (S29).
- *“Pagar??? no, embruta l'activitat, la muntanya és lliure i ho seguirà sent, no poden posar filferros a tot arreu, que em busquin. Cadascú ha de ser autosuficient, per tant, de pagar res. (no utilitzo mai aeris, cremalleres, taxis ni cap accés pagat a muntanya)”* (S35).
- *“No estoy dispuesto a pagar, el acceso al medio natural lo considero un derecho fundamental del ser humano (desgraciadamente en algunos casos pagamos por preservarlo, es triste he indignante pagar solo con fines lucrativos)”* (S87).

- *“No estic disposat a pagar per accedir al medi natural. Si em fan pagar aniré a un altre banda on no es pagui, però no pels diners, pels principis” (S122).*

Moltes de les persones que diuen que no s’ha de pagar per anar al medi natural ho justifiquen dient que això produiria desigualtats econòmiques (S34; S42, S96, S114) o que això hauria de sortir dels impostos que ja es paguen (S76, S108)

- *“TAXES: sí, si això suposés una millor conservació del medi natural i, per tant, repercutís en la qualitat de les activitats que s’hi practiquen” (S57).*
- *“Pagaria si fos necessari, però no m’agradaria: hi ha altres mitjans per regular l’accés al medi (quan cal), com per exemple el sistema de permisos per collir bolets que tenen a Suïssa” (S64).*
- *“En el cas d’un Parc Natural, sí. Crec que s’ha de pagar per mantenir el que altres potser fan malbé” (S67).*
- *“Pagaria si aquests diners servissin per la millora i preservació del medi natural, de fet ja ho estic fent col·laborant en alguna entitat” (S72).*
- *“En els moments que vivim, es lògic que es tingui que pagar per preservar el Medi Ambient, degut a la selva humana en que estem vivint, perquè per molta voluntat que hi posis els que surten per sortir son els que obliguen a posar aquest tipus de polítiques” (S88).*

Bloc temàtic 6

Finalment, si vols fer algun comentari, el pots fer a continuació

Com diu l'enunciat d'aquesta pregunta, en aquest cas es deixava un espai (en principi il·limitat) perquè les persones entrevistades poguessin fer els comentaris que els semblés. La majoria de les persones va deixar en blanc aquesta pregunta, però unes quantes hi varen escriure alguna cosa.

Una bona part dels comentaris varen girar sobre la mateixa enquesta o el projecte de recerca en general (fent comentaris de millora, demanant aclariment, encoratjant el seu autor, etc.).

Pel que fa a la resta de respostes, es podria dir que els temes que varen aparèixer giren entorn dels següents punts:

- Informacions sobre què s'entén per excursionisme:
  - o *"Remarcar que amb la gran quantitat de gent que va a la muntanya i la quantitat d'activitat que s'hi fa, segurament "excursionisme" ja no ens representa a tots, jo no em definiria com un excursionista Cal redefinir el mot? Altres mots l'hi han pres una part i ha quedat buit de contingut ?"* (S46).
  - o *"Quan fa temps que no surto a voltar sigui a peu o en BTT, estic més ansiós. Sortir a la muntanya influeix en el meu estat anímic"* (S66).
  - o *"La muntanya, crec q ens ensenya a conviure dins aquet món tant divers"* (S74).
  - o *"L'excursionisme és impressionant"* (S119).
- Queixes sobre restriccions a la pràctica excursionista:
  - o *"Sap greu que a molts llocs tens que acampar o fer bivac amb sac i amagar-ho tot perquè no és permès però en canvi hi ha refugis plens de porqueria al seu voltant. No tinc ni idea de quina hauria de ser la solució però a la majoria de llocs on arriba la massificació de gent perden gran part del seu encant degut a la degradació"* (S2).
  - o *"Si el problema de tanta prohibición creo que es por el abuso de unos pocos en estos medios y que por culpa de esos pagamos todos. Si todos respetaran nadie se tendría que quejar y no sería necesario prohibir y controlar nada, pero como hay una falta muy alta de ética y educación por parte de unos pocos, pringamos todos. Yo llevo desde muy pequeño practicando excursionismo y he visto de todo, aun hoy día puedes encontrar una lata de coca-cola en el Puigmal, quien sube una montaña de ese tipo y deja una lata tirada, que nos hace pensar eso..."* (S24).

- o *“La creació d'itineraris senyalitzats va en contra de l'essència excursionista i crea busca-marques... La creació d'espais naturals protegits afavoreixen a la pràctica la mercantilització de la muntanya (greu contrasentit!!)” (S54).*
- o *“Hi ha la pregunta de què prohibiria, però no la de que NO prohibiria: no prohibiria coses estúpides com per exemple que no es pugui fer un bivac dins d'un parc nacional com el d'Aigüestortes. No té cap sentit prohibir això i no crec que hi hagi cap motiu objectiu per fer-ho” (S108).*
- o *“M'agradaria afegir, que a Catalunya , no hi ha gaires rocòdroms ni tampoc competicions!! i es troba a faltar molt!!!” (S112).*
- Referències a la situació del món rural o natural:
  - o *“Cuidem a ramaders, pagesos i gent que viu tot l'any a la muntanya, doncs els son els jardineros i conservadors de la mateixa” (S19).*
  - o *“Controlar no vol dir pagar ja que la nostra mentalitat fa que sovint associem pagar a destrossar: "jo ja pago la seva recuperació" pensen molts dels que no tenen cura de l'entorn en el que es mouen. Abans, quan depeníem directament de l'entorn natural, la relació entre home i natura era molt més depenent i això feia que hi hagués major preocupació per la conservació i manteniment de l'entorn natural” (S22).*
  - o *“Estic actualment donat de alta en diferents clubs de muntanya i de ciclisme i crec que des d'aquestes entitats haurien de fer més per la Natura. No deixar-ho com ho estem deixant...que dona pena alguns racons de la nostra Muntanya” (S25).*
  - o *“Avorreixo una certa corrent (ecologisme de saló) que tendeix a entendre com a medi natural un determinat "medi". No ho haurien de ser tots de naturals o el més naturals possibles. Potser caldria replantejar-nos els models de producció, de ciutats, de transport, de vida... i no ens caldria parlar del medi natural com una relíquia a protegir” (S28).*
  - o *“Crec que s'hauria de potenciar encara més (que sigui més barat i més localitats) el futbol, basquet, handbol, etc., també els esports de motor en circuits, i grans esdeveniments (concerts, cinema, discoteques, etc.) a les grans ciutats, tots els caps de setmana, així, la majoria de brètols no els caldria anar a muntanya a xafar-ho tot” (S55).*
  - o *“La muntanya es per a tothom però estar clar que per 4 desgraciats ens la tancaran, o almenys tot el que son parcs naturals, hauràs de demanar permís o alguna cosa així (com al Teide). Prou d'ampliar pistes d'esquí ja estan com estan i hi ha prou” (S65).*
  - o *“Crec que la muntanya és un regal que la natura ens dona i que hem de saber respectar” (S90).*

- Informacions referents a la pràctica excursionista:
  - o *“Doncs que, com en molts altres casos, a la muntanya estem pagant justos per pecadors. Llocs on abans es podia acampar, ara ja no es pot pq la gent embruta. Refugis lliures que fan fàstic per culpa de quatre brètols. Refugis guardats on no pots deixar les teves coses per por a robatoris. I un llistat ben llarg de denúncies que podria fer. Afortunadament, però, arribar dalt d'un cim i poder contemplar tot el que t'envolta continua sense tenir greu”* (S20).
  - o *“En general crec que la gent de comarques el nostre comportament davant de l'excursionisme sempre ha sigut molt diferent a la gent de ciutat”* (S62).
  - o *“Jo crec que tot es basa en la conscienciació i en la educació. Jo particularment, intento que els meus fills creixin envoltats d'aquesta possibilitat d'esbarjo tan profitosa que es la muntanya, ja sigui per anar a buscar bolets, com per fer una ruta, com per fer un cim. A mi particularment em sobra la massificació. I avui en dia les competicions que es fan per la muntanya, no ajuden gaire, però es clar, tots en tenim la culpa, si ens agrada anar-hi, (i a mi el primer)”* (S85).
- Opinions sobre el pagament per accedir al medi natural i el paper de les administracions:
  - o *“Encara que al pagar uns opten per a un altre lloc, fins a un punt si es paga valors més ...”* (S27).
  - o *“Creo que cualquier organismo oficial o deportivo debería de preocuparse de apoyar y dar a conocer las maravillas de nuestro país”* (S84).
  - o *“Soc un excursionista normal com qualsevol i respecto el medi ambient, però també voldria més protecció per part dels poders governamentals, que pensin que cada cop hi ha menys natura viva que l'estem destruint mica a mica, sense anar massa lluny a Collserola hi ha un projecte que cal aturar, es la nostra muntanya es la de tots, no em de permetre la destrucció de varies hectàrees d'alzinar per la construcció d'una gran atracció, aquí es on em de demostrar el que vol el poble, el que demanem els que estimem la natura, exigir a l'Ajuntament la paralització de l'obra. Gracies”* (S96).
  - o *“Caldria facilitar l'oferta d'activitats guiades en dissabtes i sense cost”* (S106).
  - o *“Que els que disposin de llicència federativa de muntanya, no tinguessin cap mena de restricció, només pas lliure quan vulguin per anar a on vulgui”* (S126).
- Finalment, val la pena esmentar el que va comentar S147:

- o *“Vaig començar en el mon de l'excursionisme als 14 o 15 anys, a través d'una entitat excursionista. Curiosament me'n vaig apartar durant uns anys però amb el naixement de pàgines i fòrums sobre muntanya he anat coneixent gent amb els mateixos interessos, tot plegat m'ha fet tornar les ganes de sortir, i cada cop més”.*

Pregunta sobre col·laboració en segona fase

Aquesta enquesta acabava amb una invitació a la persona enquestada a participar en una segona fase de la recerca. Per manifestar el seu assentiment havia d'escriure el seu correu electrònic en l'espai que hi havia disponible.

D'aquesta manera es varen obtenir 146 correus que en principi estaven disponibles per a la tercera fase de la recerca (enquesta *online*).

Aproximació quantitativa

Dades sociodemogràfiques

La primera qüestió de què cal parlar és la composició de la mostra que va contestar aquest qüestionari. En aquest sentit, al voltant del 24% de les persones que varen respondre eren dones.

La mitjana d'edat se situava als 42,1 anys (DE=11,2) i aquesta variable es distribuïa d'acord amb la següent taula:

Edat	Freqüència
Menys de 26	17
26-30	30
31-35	42
36-40	39
41-45	40
46-50	46
51-55	29
56-60	22
61 i més	16
Total	281

Taula 17 – Distribució per edats agrupada

Tal com es veu en la Taula 17, hi ha representants de tots els grups d'edat, fet que està d'acord amb l'experiència que ens presentava Raimon Quera quan el vàrem entrevistar el 15 d'octubre de 2005 segons la qual a la seva llibreria especialitzada en excursionisme hi acudeix gent de totes les edats, des de persones grans veteranes fins a gent jove que comença la seva carrera excursionista.

La seva distribució territorial es detalla en la Taula 18. Com es veu, el Barcelonès, el Vallès i Osona varen ser les comarques més representades. La major part de les persones que varen contestar el qüestionari vivien en un medi urbà (al voltant del 75%).

La distribució social per classes autopercebudes mostrava un predomini de la classe mitjana o mitjana alta, com es veu en la Taula 19. La mitjana, en una escala de l'1-10, se situava en el 5,9 (DE 1,2).

P56 A quina comarca vius?	Freqüència	Percentatge
Alt Penedès	5	1,60%
Alt Urgell	3	1,00%
Altres	11	3,50%
Anoia	2	0,60%
Bages	17	5,40%
Baix Camps	7	2,20%
Baix Ebre	3	1,00%
Baix Empordà	2	0,60%
Baix Llobregat	17	5,40%
Barcelonès	89	28,30%
Berguedà	4	1,30%
Cerdanya	2	0,60%
Garraf	9	2,90%
Garrigues	1	0,30%
Garrotxa	2	0,60%
Gironès	8	2,50%
Maresme	14	4,50%
Noguera	1	0,30%
Osona	31	9,90%
Pla d'Urgell	2	0,60%
Ribera d'Ebre	1	0,30%
Ripollès	9	2,90%
Segarra	1	0,30%
Segrià	6	1,90%
Selva	3	1,00%
Solsonès	2	0,60%
Tarragonès	8	2,50%
Urgell	2	0,60%
Vallès Occidental	35	11,10%
Vallès Oriental	17	5,40%
Total	314	100,00%

Taula 18 – Distribució territorial de la mostra estudiada

P58 Parlem ara de la teva classe social...	Freqüència	Percentatge
1	1	0,30%
2	2	0,70%
3	4	1,30%
4	19	6,30%
5	91	30,30%
6	85	28,30%
7	77	25,70%
8	19	6,30%
9	2	0,70%
Total	300	100,00%

Taula 19 – Distribució de la mostra segons classe social

La majoria de les persones que varen respondre parlaven habitualment el català, tal com es veu en la Taula 20. Les persones que no parlaven aquesta llengua es varen situar en un 10,8%.

P59 A casa teva, quina llengua parleu habitualment?	Freqüència	Percentatge
Altres	34	10,80%
Català i castellà, indiferentment	39	12,40%
Sobretot castellà	33	10,50%
Sobretot català	208	66,20%
Total	314	100,00%

Taula 20 – Llengua parlada habitualment per les persones que formaven la mostra

Com es podia esperar, la gran majoria d'aquestes persones (94,3%) es consideraven practicants actius de l'excursionisme i havien dut a terme alguna activitat en el darrer mig any (95,1%). Una dada que cal tenir en compte és que al voltant del 8,4% del total de persones entrevistades tenien feines relacionades amb la muntanya.

Pràctiques excursionistes

Pel que fa a les pràctiques, en primer lloc es demanava quina era l'activitat més practicada en el moment de respondre el qüestionari. Tal com es veu en la Taula 21, l'activitat esportiva més practicada a la muntanya era l'excursionisme (30,3%), seguit de l'alpinisme (14,9%), el senderisme (14,4%) i l'escalada (8,5%).

La freqüència d'aquestes pràctiques en el medi muntanyenc tenia el seu màxim en una vegada a la setmana (33,2%), un cop cada quinze dies (18,6%) o un o dos cops al mes (18,8%). Cal destacar que un 16,3% duia a terme aquestes pràctiques més d'una vegada a la setmana. Molt poca gent sortia a la muntanya de manera esporàdica o menys d'un cop al mes (en total el 9,8%).

La mostra presentava molt poques persones que es consideressin elles mateixes com a aprenentes (només l'11,3%). En canvi, els practicants mitjans i veterans sumaven gairebé el 90% de la mostra (practicants mitjans, 49,1%; veterans o veteranes, 36,6%). Això es feia patent en la mitjana d'anys de pràctica de qualsevol esport de muntanya: 24,1 anys (DE: 13,3; mínim 0; màxim 60; moda 30).

P3 Actualment, quina activitat practiques més habitualment?	Freqüència	Percentatge
4 x 4	1	0,20%
Alpinisme	60	14,90%
Altres	5	1,20%
BTT - Bicicleta tot terreny	25	6,20%
Curses de muntanya	26	6,50%
Escalada	34	8,50%
Espeleologia	1	0,20%
Esquí de fons	2	0,50%
Esquí de muntanya	23	5,70%
Esquí de pista	7	1,70%
Excursionisme	122	30,30%
Geocaching	1	0,20%
Marxes de resistència	13	3,20%
Marxes populars	3	0,70%
Orientació esportiva	2	0,50%
Parapent / Ala delta	1	0,20%
Senderisme (PR, GR)	58	14,40%
Trèking	13	3,20%
Turisme de muntanya	3	0,70%
Vies ferrades	2	0,50%
Total	402	100,00%

Taula 21 – Les activitats excursionistes més practicades

Parlant sobre les activitats excursionistes, val la pena posar sobre la taula la informació que ens va aportar Raimon Quera, en l'entrevista que vàrem tenir el dia 15 d'octubre de 2008. Quera és el responsable de la llibreria Quera de Barcelona, una de les llibreries més antigues de la ciutat que fa anys que es va especialitzar en temàtica es excursionista. Segons ell, les vendes, i per tant les preferències dels i les excursionistes, “*van a modes*”. Fa un parell d'anys, la moda havia estat la bicicleta de muntanya; ara ja no està en un moment tan àlgid. Actualment es podria dir que es troben tendències a especialitzar-se en diferents activitats. Tal com diu Raimon Quera, “*l'excursionisme no és una moda*”, en el sentit que pres com a conjunt sempre es va venent alguna cosa (en canvi, les especialitats sí que responen a modes i factors conjunturals). Encara que hi hagi canvis en els gustos, el total de l'excursionisme sempre es va mantenint.

Aprenentatges

Com es veu en la Taula 22, l'aprenentatge dels valors i tècniques excursionistes va passar fonamentalment per les amistats, l'autodidactisme, els mitjans escrits i alguns agents de socialització secundària (escoltes, caus, esplais, etc.).

Sistema d'aprenentatge	Percentatge
Amics	65,7%
Cursos o activitats reglades	30,1%
Escola, institut o universitat	4,7%
Escoltes, caus, esplais, etc	32,1%
Llibres, revistes, etc	37,5%
Algun familiar	23,5%
Per propi aprenentatge	60,7%
Qüestions professionals	5,2%
Altres	6,4%

Taula 22 – Com has après com comportar-te a la muntanya?

Cal destacar que més de la meitat de les respostes afirmaven haver-ne après per compte propi. De fet, aquesta dada es confirma en la pregunta 36, en la qual gairebé dues tercers parts de les persones (62,4%) es consideraven autodidactes (Taula 23).

P36 Em considero autodidacta	Freqüència	Percentatges
Totalment d'acord	52	15,7%
D'acord	148	44,7%
En desacord	124	37,5%
Molt en desacord	7	2,1%
Total	331	100,0%

Taula 23 – Grau d'acord amb l'expressió “em considero autodidacta”

En aquest sentit, el 33,4% dels cursos de formació que les persones entrevistades deien haver fer, s'havien dut a la pràctica després d'haver après un mínim tècnic amb amics i coneguts. Només el 14,6% havien tingut lloc en el moment d'iniciar-se en el món excursionista (Taula 24).

P9 Si has fet cursos de formació, aquests varen ser fets...	Freqüència	Percentatge
Altres	35	12,2%
Després d'aprendre'n amb amics, coneguts, etc.	96	33,4%
En el moment d'iniciar-me al món excursionista	42	14,6%
En totes les anteriors	49	17,1%
Quan ja m'havia format de manera autodidacta	65	22,6%
Total	287	100,0%

Taula 24 – Moment de realització de les activitats de formació

Relacions socials

Un aspecte a tenir en compte és que la pràctica excursionista té una gran dosi de pràctica grupal o social. Així mateix, el 53% de la gent manifestava donar més importància a la gent amb qui sortia que no als llocs on anava (Taula 26). Només el 25% dels casos varen manifestar practicar l'excursionisme en solitari. La resta, ho feien acompanyats tal com indica la Taula 25.

Acompanyants	Percentatge
Amics	72,8%
Companys de l'entitat	44,4%
Familiars	15,8%
Gent de la feina	8,6%
Parella o fills	46,2%
En solitari	25,2%

Taula 25 – Les pràctiques acompanyades i la seva freqüència

P34 Dono més importància a la gent que no als llocs	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	34	10,50%
D'acord	138	42,60%
En desacord	134	41,40%
Molt en desacord	18	5,60%
Total	324	100,00%

Taula 26 - P34 Dono més importància a la gent que no als llocs

Practicants solitaris

Entre un 17% i un 25% de les persones entrevistades manifestaven anar soles a la muntanya de manera regular, tal com es veu en la Taula 27. En el 29,8% dels casos, aquesta sortida en solitari es devia al gust d'anar sol a la muntanya; els casos de persones que hi sortien per necessitat (és a dir, que no tenien ningú amb qui sortir) varen ser molt poc rellevants (10,7%).

P11 Si surts sol a la muntanya, per quin motiu és?	Freqüència	Percentatge
Altres	5	6,00%
Per les dues raons anteriors	45	53,60%
Perquè m'agrada	25	29,80%
Perquè no puc anar-hi amb ningú més	9	10,70%
Total	84	100,00%

Taula 27 – Motius per a la pràctica en solitari

A banda d'aquestes grans categories, les respostes lliurement exposades per sortir sense companyia giraven entorn de:

- La satisfacció que produeix
- Per gust, atractiu...
- Permet major concentració
- Dóna un plaer diferent a quan s'hi va acompanyat
- Es para més atenció al mitjà que es visita i al que un/a fa
- Tranquil·litat
- Gaudir de la solitud, el silenci,
- Gaudir el risc, l'aventura,
- Relació més íntima amb l'entorn
- Llibertat, retrobament amb un/a mateix/a
- Anar a buscar bolets
- Desconnectar, reflexionar
- Com a repte
- Dóna temps per pensar

Pràctiques en el passat

Una de les coses que destaca en la mostra estudiada és que havia tingut una gran quantitat de pràctiques diferents relacionades amb la muntanya. De fet, la mitjana se situava en 6,5 activitats diferents ($DE=4,2$; $\text{moda}=6$), sent les més habituals:

- Excursionisme, 41,8%
- Alpinisme, 10,7%
- Senderisme, 9,1%
- Bicicleta tot terreny, 7,4%
- Esquí de pista, 6,0%
- Tresc, 4,9
- Turisme de muntanya, 3,8%
- Escalada, 3,6%

Gairebé la meitat de les persones estudiades varen començar practicant excursionisme com a primera activitat. A gran distància es trobaven l'alpinisme, el senderisme, la BTT i l'esquí de pista.

Es constata una disminució d'algunes d'aquestes pràctiques a mida que es va canviant d'activitat. Així, en el segon lloc, l'excursionisme baixa fins al voltant del 12,1% mentre les activitats de més risc i que exigeixen tècniques més concretes augmenten: és el cas de l'alpinisme, que amb un 12,4% arriba a superar el mateix excursionisme, o de l'escalada, 9,6%. També augmenta la practica de l'esquí de pista, que passa al 9,3%, i de les marxes populars (6,5%).

Motius per canviar de pràctica excursionista

Els motius adduïts per canviar de la pràctica d'una activitat a una altra són molt diversos.

- A l'augmentar l'edat es practiquen esports de menys risc
- Lesions que obliguen a canviar de pràctica
- Accidents que comporten canvis en la cosmovisió de la muntanya
- Pràctiques simultànies o complementàries al llarg de l'any (estacionalitat)
- Per les amistats o coneguts; la família
- Per buscar una manera diferent d'anar a la muntanya
- Canvis de residència
- Canvis d'estil de vida
- Conèixer el país, el medi, etc.
- Motius econòmics
- Els estudis
- Motius ecològics
- Cerca de noves experiències, sensacions, etc.

Cal remarcar que moltes persones varen manifestar que no havien abandonat la pràctica original, sinó que havien incrementat el ventall de pràctiques que realitzaven. Així mateix, val la pena fer esment de la gran quantitat de canvis que apareixen lligats a variacions en les relacions personals (d'amistat, familiars, laborals, etc.).

En relació als canvis en les pràctiques excursionistes cal avançar el fet que el 60,4% de la mostra va estar d'acord amb què es considerava autodidacta.

Les pràctiques actuals

Amb aquests orígens i aquesta evolució, en el moment de contestar el qüestionari les pràctiques més populars serien l'excursionisme, el senderisme, l'alpinisme i la bicicleta tot terreny, tal com es veu en la Taula 28:

Activitat	Percentatge
Alpinisme	36,5%
4 x 4	4,7%
Alta muntanya	1,3%
Barranquisme	9,1%
BTT	31,1%
Caça/pesca	1,0%
Curses de muntanya	13,1%
Escalada	23,7%
Escalada en gel	6,4%
Espeleologia	3,5%
Esquí de fons	8,1%
Esquí de muntanya	19,8%
Esquí de pista	24,4%
Excursionisme	68,1%
Geocaching	2,0%
Marxes de resistència	14,8%
Marxes populars	18,3%
Orientació esportiva	5,4%
Senderisme (PR, GR)	47,7%
Surf de neu	2,7%
Tresc	27,2%
Turisme de muntanya	23,7%
Vies ferrades	22,2%

Taula 28 – Freqüència de les activitats practicades actualment

Les pràctiques del futur

L'enquesta també preguntava sobre les activitats que la persona entrevistada voldria dur a la pràctica en el futur. Els resultats són els que apareixen a la Taula 29.

Activitat	Percentatge
Alpinisme	32,1%
4 x 4	2,2%
Alta muntanya	0,7%
Barranquisme	9,4%
BTT	19,3%
Caça/pesca	1,2%
Curses de muntanya	12,8%
Escalada	17,5%
Escalada en gel	11,1%
Espeleologia	6,2%
Esquí de fons	15,1%
Esquí de muntanya	24,7%
Esquí de pista	12,1%
Excursionisme	36,5%
Geocaching	3,2%
Marxes de resistència	12,3%
Marxes populars	12,8%
Orientació esportiva	15,6%
Parapent / Ala delta	9,1%
Ràfting, hidrospeed	5,9%
Senderisme (PR, GR)	30,1%
Surf de neu	3,0%
Tresc	24,0%
Turisme de muntanya	16,3%
Vies ferrades	23,2%

Taula 29 – Pràctiques que es voldrien practicar en el futur

Motiu per triar el lloc de destinació

La pregunta 17 feia referència al motiu pel qual s'havia triat el lloc on s'havia desenvolupat la darrera sortida.

Tal com es veu en la Taula 30, els motius més importants (si es deixa de banda les respostes incloses dins de la categoria *altres*) tenen que veure amb:

- L'acompanyament d'altres persones (amics), i
- El temps de desplaçament.

Els resultats d'aquesta variable es poden interpretar en el sentit de donar una gran importància a les activitats relacionals: l'excursionisme és una pràctica en què les relacions amb les amistats són molt importants i, des d'aquest punt de vista, s'entén que un motiu per triar el lloc sigui el temps del desplaçament (per estar amb les amistats no necessàriament cal anar lluny).

Aquesta interpretació es fa més potent quan se sap que la meitat de la gent donava més importància a les persones amb qui anava que no al lloc que visitava (el 53% de la mostra va contestar que estava d'acord o molt d'acord amb què donava més importància a la gent que no al lloc en la pregunta 34 – vegeu Taula 26).

P17 Per quin motiu vares triar aquell lloc?	Freqüència	Percentatge
Altres	146	41,5%
Pel temps de desplaçament	78	22,2%
Per les condicions meteorològiques o climàtiques	59	16,8%
Perquè hi anaven uns amics meus	69	19,6%
Total	352	100,0%

Taula 30 – Motiu de l'elecció del lloc de destinació

Les fonts informació

Encara que hi ha un grup important de gent que no sent la necessitat de tenir informació quan surt d'excursió, segurament perquè forma part de la seva manera d'entendre l'aventura, aquestes persones estan en franca minoria davant del més del 80% que no està d'acord amb la sentència que diu que li agrada no tenir massa informació i sortir-se'n tot sol/a quan va a la muntanya (Taula 31).

P35 M'agrada no tenir massa informació quan surto d'excursió	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	9	2,7%
D'acord	51	15,4%
En desacord	188	56,6%
Molt en desacord	84	25,3%
Total	332	100,0%

Taula 31 – Desig d'informació

Entre les fonts d'informació reconeguda, es troben les que recull la Taula 32. Com es pot veure, els percentatges més elevats es troben en la cartografia, internet, els llibres i les revistes. És interessant remarcar la posició preponderant que té internet així com les amistats i persones conegudes.

Font d'informació	Percentatge
Fulletons informatius	13,8%
Gent del meu propi club	24,7%
GPS, PDA	12,1%
La pròpia experiència	43,0%
Llibres	52,6%
Cartografia	67,2%
Persones del territori	7,9%
Revistes	45,4%
Televisió	2,5%
Amics i coneguts	42,5%
Internet	66,4%

Taula 32 – Fonts d'informació utilitzades

Associacionisme

Pel que fa a aquestes pràctiques, la gran majoria (68,4%) es desenvolupen dins d'alguna entitat. Destaca, tal com es pot veure en la Taula 33, el gran nombre d'anys que porten aquestes persones dins de la mateixa entitat.

P21 Quant temps fa que pertanys a qualsevol entitat excursionista?	Freqüència	Percentatge
Menys d'1 any	12	4,4%
Entre 1 i 2 anys	17	6,2%
Més de dos anys i menys de 5	61	22,3%
Entre 5 i 10 anys	52	19,0%
Més de 10 anys	132	48,2%
Total	274	100,0%

Taula 33 – Anys de permanència a l'entitat

El motiu majoritari per entrar a formar part d'aquesta entitat era el fet de tenir-hi amics o coneguts (34,9%). La Taula 34 recull la resta de respostes.

P22 Quan hi vares ingressar va ser per...	Freqüència	Percentatge
Fer un curs de formació	20	7,4%
Hi tenia amics o coneguts	95	34,9%
La seva manera de ser	26	9,6%
M'hi varen apuntar els meus pares de petit	23	8,5%
Altres	108	39,7%
Total	272	100,0%

Taula 34 – Motiu per haver ingressat a l'entitat

Un estudi més aprofundit dels motius per haver triat aquest centre (o sigui, les respostes incloses dins de la categoria *altres*) inclouria els següents motius:

- Les amistats (que va ser una resposta amb alta freqüència)

- Conèixer altra gent
- Conèixer el país
- Proximitat al domicili (resposta també molt freqüent)
- Cost de la inscripció
- Per poder-se federar
- Per alguns serveis (rocòdrom, material, grups infantils, assegurança)
- Per la idiosincràsia o filosofia de l'entitat
- Per ser virtual (accessibilitat) o pel fet de funcionar per internet
- Per trobar sortides ja preparades

Una de les qüestions que interessa plantejar-se és el paper dels centres excursionistes tal com s'han entès fins al moment actual. En aquest sentit, la pregunta 30 pretenia esbrinar si la gent sentia necessitat de reformar les entitats o no. El resultat és clar: al voltant del 77% de la mostra estudiada no està d'acord amb que no li interessin els centres excursionistes tradicionals (vegeu Taula 35). Això vol dir que el percentatge de gent que no té cap interès en els centres excursionistes tradicionals se situava al voltant del 22%.

P30 Els centres excursionistes tradicionals no m'interessen	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	16	5,00%
D'acord	55	17,20%
En desacord	173	54,20%
Molt en desacord	75	23,50%
Total	319	100,00%

Taula 35 – Valoració dels centres excursionistes tradicionals

En l'entrevista amb Francesc Sanahuja, president del Club Excursionista de Gràcia i expresident de la FEEC, es va parlar de la necessitat que tenen les entitats excursionistes de fidelitzar els seus associats i associades. En el cas d'aquesta entitat, es diu que de cada cent persones que ingressen com a sòcies, cinquanta acaben abandonant-la al cap del primer any. Moltes vegades són persones que s'apunten a l'entitat per fer un curs i que després, un cop formades, s'adonen que els desplaçaments es converteixen en un inconvenient i decideixen buscar un centre més a prop de casa seva. També hi ha casos de persones que arriben a l'entitat amb unes expectatives que, amb el pas del temps, no veuen acomplertes. Una possible solució, apuntava Sanahuja, seria convertir els clubs excursionistes en entitats tècniques de formació en activitats a la natura. Per això aquesta entitat ha creat una

escola de muntanya pluriactiva, fet que els ha dut a haver-se de plantejar el tema de la professionalització de la gent que faci aquesta formació.⁸⁷

El Centre Excursionista de Catalunya continua tenint com a base de funcionament el voluntarisme dels seus socis, tot i que actualment hi ha una vintena de persones treballant, amb relacions contractuals diferents, per a l'entitat. Segons el seu president, Josep M. Puente, s'ha arribat a aquest punt per la manca de persones voluntàries i per la reglamentació administrativa de les entitats. Un altre factor a tenir en compte és la manca de compromís amb la marxa del centre per part del jovent.

Davant d'aquesta manca de compromís, l'escola de muntanya ha de jugar un paper molt important, però també cal potenciar radicalment les noves tecnologies, especialment la pàgina web. Actualment, i és un fet força recent, el web del CEC presenta una multitud d'ofertes d'activitats, no només al nostre país, sinó als Alps i en indrets més allunyats. Aquesta línia és la que es vol potenciar, deia Puente.

Per fer això, cal que hi hagi persones que tinguin una relació professional amb l'entitat. També això es lligaria al fet que cada cop menys associats i associades es desplaressin fins al local social, perquè es poden donar d'alta tant a l'entitat com a les activitats que programa mitjançant la pàgina web.

L'escola de muntanya i la potenciació d'aquest tipus d'activitats programades són dos dels pivots dels propers anys en aquesta entitat.⁸⁸

---

⁸⁷ Entrevista amb Francesc Sanahuja, 9 d'octubre de 2008.

⁸⁸ Entrevista amb Josep M. Puente, 16 d'octubre de 2008.

Valoració de la Federació

Quan es plantegen el mateix tipus de preguntes sobre la relació amb la federació, les dades també mostren un cert interès. D'entrada, convé dir que el 59% de les persones entrevistades estaven federades. Els motius adduïts per estar federat o federada es poden resumir en els següents punts:

- Estar en possessió de la llicència federativa, especialment pel fet de portar associada una assegurança d'accidents
- Per la tranquil·litat que suposa tenir-la quan es va a la muntanya
- Poder rebre la revista *Vèrtex*
- Avantatges en els refugis o alguns establiments
- Per fer front a rescats en cas de necessitat
- Per poder participar en determinades competicions
- Pel reconeixement social que pot tenir una federació amb més persones inscrites
- Perquè en algunes entitats és obligatori estar federat

En canvi, la gent que no estava federada va justificar la seva actitud amb els següents motius:

- Pràctiques esporàdiques o poc freqüents
- Pràctiques (percebudes com) de poc risc
- El cost i la seva relació amb els beneficis que pot donar
- No es considera necessària per a la pràctica de la muntanya
- El centre ofereix una assegurança alternativa
- Per no pertànyer a cap entitat
- Perquè fa poc que s'ha començat a sortir a la muntanya
- Per canvis en les relacions familiars, normalment tenir fills petits, que fan canviar el tipus de pràctiques que es duen a terme.

Percepció de l'excursionisme i la seva ètica

Més del 80% de les persones entrevistades varen considerar que la massificació actual era dolenta per a la muntanya (Taula 36). Tot i això, al voltant del 87% de la mostra va dir que el medi natural havia de ser obert a tothom (Taula 37). Entre els comentaris que es varen introduir a aquesta pregunta cal fer esment dels següents:

- La muntanya ha de ser oberta a tothom, sempre que no suposi canvis dràstics per al medi ambient
- Oberta a tothom que la respecti, l'aprecii, etc.
- Els sectors ecològicament més fràgils haurien d'estar tancats o regulats
- Caldria fer un esforç per conscienciar la gent, educar-la
- Vigilar la capacitat de càrrega dels espais protegits
- L'obligatorietat d'un accés a peu podria ser una solució; també baixar la qualitat dels serveis en els refugis
- Evitar els accessos motoritzats al medi natural
- No restriccions a les persones, però sí a determinades activitats

Tot i això, una àmplia part de la mostra (al voltant també del 81%) prohibiria algun tipus de pràctica a la muntanya (Taula 38). Entre les activitats que es prohibirien, es destacaven sobretot les que degradessin el medi muntanyenc. Entre les que es varen citar hi havia (comentari de la pregunta 48):

- Barranquisme
- Esquí de pista
- Trial, quads i activitats motoritzades en general
- Activitats que generen contaminació acústica
- Caça
- Pistes d'esquí, esquí alpí
- Vies ferrades
- Activitats amb afany de lucre (*paintball*, *ràfting*, etc.)
- Activitats de tipus competitiu
- Encesa de focs, costellades, *domingueros*
- I en general qualsevol tipus de pràctica duta a terme en medis considerats fràgils i fàcilment degradables

Cal fer esment que també hi ha hagut gent que ha indicat que no prohibiria cap activitat, sobretot si es duia a terme amb respecte mediambiental.

P32 La massificació actual és dolenta per a la muntanya	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	124	37,7%
D'acord	150	45,6%
En desacord	50	15,2%
Molt en desacord	5	1,5%
Total	329	100,0%

Taula 36 – Percepció de la massificació a la muntanya

P47 El medi natural ha de ser obert a tothom?	Freqüència	Percentatge
No	37	12,1%
Sí	270	87,9%
Total	307	100,0%

Taula 37 – Accessibilitat al medi natural

P48 Prohibiries algun tipus de practica a la muntanya?	Freqüència	Percentatge
No	57	18,2%
Sí	257	81,8%
Total	314	100,0%

Taula 38 – Prohibició de determinades practiques a la muntanya

P43 Creus que hi ha una ètica de la muntanya?	Freqüència	Percentatge
No	41	13,2%
Sí	270	86,8%
Total	311	100,0%

Taula 39 – Existència d'una ètica de la muntanya

P37 La muntanya té una ètica diferent de la resta	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	84	25,30%
D'acord	139	41,90%
En desacord	90	27,10%
Molt en desacord	19	5,70%
Total	332	100,00%

Taula 40 – L'ètica de la muntanya és diferent de la resta

El 86% de la mostra, una àmplia majoria, pensava que hi havia una ètica de la muntanya (Taula 39) i que la gent que va a la muntanya té una ètica diferent de la resta de la vida quotidiana (Taula 40).

Quan es va demanar d'especificar en què consistia aquesta ètica, les respostes obtingudes varen esmentar aspectes com els següents:

- El respecte per la natura i l'entorn i la seva defensa.
- El respecte per les persones
- La companyonia, l'amistat, la solidaritat
- L'ajut desinteressat als companys i companyes, l'altruisme, el fet de compartir
- El coneixement del que ens envolta
- Viure d'acord amb les normes de la natura
- Estimar la terra, la muntanya, la natura
- L'esforç
- La contemplació de la bellesa

La paraula més repetida en aquest cas va ser *respecte*, respecte per diferents coses, persones, medis, etc. però respecte en definitiva; és a dir, una actitud humil davant de tot plegat, sigui natural o humà. Això comportava unes actituds clarament de defensa del medi natural, des de postures molt activistes fins a posicions minimalistes en què l'important era la manera d'actuar d'un/a mateix/a en el curs de les seves activitats.

Aquestes actituds i maneres de ser i comportar-se eren considerades diferents de les de les persones no excursionistes, o persones de ciutat en general. Com va dir una persona, l'ètica excursionista *“et fa ser més humil i veure la vida quotidiana d'una altra manera”*. Això suposaria una cultura diferent de l'esforç i del treball en equip en alguns casos, o *“posar el bé del grup per sobre del propi”*, sense esperar res a canvi.

En el mateix sentit, i amb un percentatge del 69%, també es va considerar que la gent de muntanya té una manera de ser diferent de la resta (Taula 41) i, amb un percentatge per sobre del 90%, que la muntanya imposa una manera diferent d'actuar a les persones (Taula 42).

P38 La gent de muntanya tenim una manera de ser diferent	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	58	17,8%
D'acord	168	51,7%
En desacord	86	26,5%
Molt en desacord	13	4,0%
Total	325	100,0%

Taula 41 – Les persones excursionistes es consideren diferents de la resta

P39 A la muntanya, la natura imposa una manera d'actuar	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	105	31,9%
D'acord	194	59,0%
En desacord	21	6,4%
Molt en desacord	9	2,7%
Total	329	100,0%

Taula 42 – La natura imposa una manera de ser

Per tot plegat s'entén que al voltant del 80% de les persones entrevistades estiguessin d'acord amb l'afirmació que l'excursionisme és una forma de viure (Taula 43). De tota manera, aquesta idea no s'acompanya de la creença que els i les excursionistes tinguin un estatus superior: només al voltant del 15% de la mostra estava d'acord amb aquesta idea (Taula 44).

P40 L'excursionisme és una forma de viure	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	85	26,0%
D'acord	183	56,0%
En desacord	55	16,8%
Molt en desacord	4	1,2%
Total	327	100,0%

Taula 43 – L'excursionisme com a forma de viure

P41 Els excursionistes tenim un estatus superior	Freqüència	Percentatge
Totalment d'acord	10	3,1%
D'acord	41	12,6%
En desacord	167	51,2%
Molt en desacord	108	33,1%
Total	326	100,0%

Taula 44 – Els i les excursionistes com un estatus superior

En el procés d'aprenentatge de les pautes de comportament a la muntanya, de manera lliure es varen esmentar els següents agents (pregunta 45 del qüestionari):

- Per propi aprenentatge a còpia d'anar sortint a la muntanya
- A casa, família
- A l'escola, col·legi
- Escoltisme
- Esplais
- Amb els companys de sortides, a vegades més grans però no necessàriament
- Al centre excursionista
- Cursos de formació i reciclatge
- Llibres i revistes
- La muntanya, en general, o certs escenaris naturals

La pregunta 46 consistia en una prioritització dels diferents aspectes que podien formar part d'aquesta ètica. Entre els elements que es varen posar en primer lloc, i que suposaven un percentatge superior al 10% de la mostra, hi ha:

- En primer lloc, no alterar el medi natural (26%)
- Ajudar les persones en perill (17%)
- Companyonia, solidaritat, convivència (15%)

El conjunt de les respostes es pot veure en la taula següent (Taula 45).

P46 Ordre importància en l'ètica excursionista (Rànquing 1)	Freqüència	Percentatge
No alterar el medi natural	67	26,0%
Ajudar persones en perill	46	17,8%
Companyonia, solidaritat, convivència	41	15,9%
Respectar les persones	24	9,3%
Aprendre a valorar les petites coses	22	8,5%
Trobar-se a un/a mateix/a	19	7,4%
La seguretat	16	6,2%
Superació personal	16	6,2%
No importa fer el cim a qualsevol preu	6	2,3%
Ser cordial i amable	1	0,4%
Total	258	100,0%

Taula 45 – Rànquing dels elements de l'ètica excursionista

Un altre aspecte a tenir en compte és que encara no una tercera part de les persones entrevistades (el 31,3% del total) es varen manifestar disposades a pagar per accedir al medi natural (Taula 46). Els comentaris lliures sobre aquest fet anaven en la línia que:

- Això crearia diferències i desigualtats socials en l'accés a la muntanya
- El medi natural ha de ser públic i propietat de tothom
- Es podria plantejar en certes situacions, però no com a regla general
- Especialment, s'estaria més d'acord a pagar quan això revertís en el propi medi muntanyenc i es fes d'una manera transparent.

P49 Estaries disposat/da a pagar per accedir al medi natural?	Freqüència	Percentatge
No	204	68,70%
Sí	93	31,30%
Total	297	100,00%

Taula 46 – Disposició a pagar per accedir al medi natural

Per entendre millor la cosmovisió de l'excursionisme que tenien les persones entrevistades, se'ls va demanar si volien dir tres paraules que de manera lliure i sense pensar-hi associessin a la paraula *muntanya*. *Natura*, *amics*, *companyonia*, *coneixement* i *superació* varen encapçalar la llista, amb una freqüència igual o superior a 10 en cada cas. La Taula 47 recull la recodificació de les diferents respostes, ordenades per ordre decreixent de freqüències:

natura	13	sensacions	4	repte	2
amics	11	felicitat	4	interès	2
companyerisme	11	cim	4	obert	2
coneixement	10	disfrutar	4	horitzó	2
superació	10	alegria	4	ètica	2
llibertat	9	aprendre	4	pur	2
mntanya	9	aventura	4	centre	2
aire	7	cultura	3	Catalunya	2
salut	7	il·lusió	3	catalanisme	2
Tranquil·litat	6	relacions	3	amor	2
respecte	6	família	3	serenitat	2
sol	6	exercici	3	silenci	2
relaxació	6	lleure	3	compartir	2
país	6	medi	3	social	2
lliure	6	satisfacció	3	viatge	2
paisatge	6	solidaritat	3	activitat	2
esport	6	frequència	3	vivència	2
pau	5	plenitud	3	calma	2
personal	5	patiment	3	autonomia	2
camí	5	paraules	3	territori	2
bellesa	5	interior	3	tradició	2
espai	5	forma	3	sacrifici	2
diversió	5	oci	2	conviure	2
descoberta	5	experiències	2	desconnectar	2
entorn	4	fred	2	emocions	2
esforç	4	món	2	dificultat	2
equilibri	4	mental	2	entendre	2
plaer	4	motxilla	2	sensibilitat	2
gaudir	4	kumbaya	2		

Taula 47 – Paraules associades amb el concepte *mntanya*

Excursionisme 2.0

Com ja s'ha dit, un dels objectius d'aquesta recerca és saber si existeix un excursionisme 2.0. Per respondre aquesta pregunta, primer s'han de plantejar una sèrie de qüestions relacionades amb la navegació i l'ús que es fa d'internet.

D'entrada, la gran majoria de les persones estudiades (73,8%) havien fet servir internet amb alguna finalitat vinculada a l'excursionisme. La Taula 48 recull els diferents usos que es varen especificar:

Servei internet ⁸⁹	Percentatge
Buscador	39,5%
Correu electrònic per quedar	37,0%
Correu electrònic per buscar informació	20,0%
Escriure en un bloc excursionista	13,6%
Llegir un bloc excursionista	43,2%
Navegar per internet	58,5%

Taula 48 – Usos dels diferents serveis d'internet

A banda d'aquestes dades, cal fer esment que el 17% de les persones disposaven en aquell moment de bloc o pàgina web de temàtica excursionista.

A l'hora de valorar, en una escala de l'1 al 10, l'activitat social excursionista que es desenvolupava dins i fora d'internet, els resultats obtinguts varen ser:

- A l'interior de la xarxa: mitjana de 5,2 (DE: 2,5; moda: 5)
- Fora de la xarxa: mitjana de 6,4 (DE: 2,2; moda: 8)

De manera que l'activitat fora de la xarxa era més important que la que es desenvolupava únicament dins d'internet.

---

⁸⁹ Sempre amb finalitat excursionista.

Sobre el comentari lliure final

La darrera pregunta d'aquest qüestionari convidava les persones enquestades a deixar qualsevol tipus de comentari sobre la mateixa enquesta. Alguns dels comentaris es poden agrupar en els següents blocs:

- Algunes precisions sobre la metodologia que s'havia fet servir
- Demanda d'informació futura sobre els resultats de l'enquesta
- Alguns informacions d'interès que es reproduïen textualment:
  - o *“Personalment, estem molt decebuts del funcionament de les entitats excursionistes, obsoletes, sense renovació i mancades de contacte amb la pròpia realitat social que les envolta. S'acosten tan sols al medi natural i obvien on viuen, crec que per a molts”.*
  - o *“Cada cop hi ha més gent que va a la muntanya i no la respecta”.*
  - o *“Me gustaría saber que relación guarda el tema lingüístico con la montaña, creo que ha sido una sorpresa desagradable y te recomiendo que si haces encuestas sobre montaña no mezcles temas ajenos, o en todo caso que lo adviertas al principio.”*
  - o *“Voldria saber la diferencia entre: excursionisme, senderisme i trekking, per a mi son bastant equivalents. No parla de les raquetes de neu, nosaltres en fem al hivern, ja que l'esqui es massa dur (i car)”.*

Informació sobre el servei Adwords de Google

Tal com s'ha dit en l'apartat dedicat a la metodologia, per donar a conèixer aquesta enquesta es va contractar el servei Adwords. A banda de l'ajut que això va suposar en el reclutament de persones entrevistades, aquest servei també permet fer un monitoratge de les cerques fetes dins d'internet. Abans de comentar els resultats obtinguts es considera interessant fer una petita descripció del seu funcionament.

Adwords és un producte comercial de la casa Google que consisteix a oferir la possibilitat d'incloure petits anuncis dissenyats pels mateixos clients en algunes pàgines vinculades a aquesta empresa. Els passos a seguir, després de contractar el servei, són els següents:

1. Decidir quines paraules clau es faran servir: l'anunci que es dissenyarà apareixerà alguna de les vegades que es mostri aquesta paraula en fer una cerca als buscadors de Google o en les pàgines que s'anomenen xarxa de contingut de Google.⁹⁰ Cal remarcar que no apareix totes les vegades, sinó que ho fa aleatòriament en funció del preu contractat (com més es paga, més probable és que l'anunci es mostri) i dels altres clients que puguin estar utilitzant simultàniament les mateixes paraules clau.
2. Dissenyar l'anunci que apareixerà. Aquest anunci consta d'un petit text i permet portar la persona interessada fins a la nostra pàgina web (en aquest cas, l'enquesta)

A partir d'aquest moment, les persones que naveguen per internet poden trobar-se amb l'anunci en algunes cerques a Google o utilitzant alguns serveis d'aquesta empresa o contractats per ella.

La campanya de promoció d'aquesta enquesta va estar vigent entre el 28 de gener i el 15 de juny de 2008. Les paraules que es varen seleccionar són les que apareixen en la Taula 49. Cal explicitar que aquest sistema de reclutament, en vista de les dades de visites del servidor, va ser molt més efectiu que les notícies aparegudes en alguns mitjans digitals com els webs de la FEEC o del CEC.

---

⁹⁰ A la xarxa de contingut hi ha serveis tan populars com el servei de correu electrònic Gmail o els anuncis que algunes pàgines web inserten a canvi d'un pagament per part de l'empresa Google. Val a dir que va ser, amb escreix, la major font de reclutament de persones enquestades.

Paraules	Impressions	Clics
bicicleta	2.016	6
btt	895	3
senderisme	677	2
escalada	625	0
curses	310	0
barranquisme	149	0
muntanya	141	0
excursionisme	140	3
esquí	116	0
alta muntanya	57	0
ferrada	53	0
geocaching	23	0
alpinisme	15	0
treking	15	0
ferrades	14	0
ferrata	7	0
espeleologia	4	0
Total	5.257	14

Taula 49 – Dades de la campanya Adwords de Google

A l'hora d'obtenir dades d'aquest servei, la primera cosa que cal tenir en compte és que el 99% de les vegades que es va mostrar l'anunci va ser a la xarxa de contingut. D'aquesta manera, les impressions es distribuïren de la següent manera:

- Cercador Google: 5.257 impressions
- Xarxa de contingut de Google: 573.476 impressions
- Rendiment global: 578.733 impressions

Així mateix, cal esmentar que les paraules relacionades amb la bicicleta (tal com es veu en la Taula 49) varen ser les més buscades. La paraula *excursionisme* només va mostrar l'anunci 140 vegades i encara s'ha de dir que d'aquestes, en només tres ocasions es va fer clic al link per accedir a l'enquesta (i encara més, segurament aquests tres clics foren els que va fer l'investigador per provar si el sistema funcionava!).

D'aquesta manera, la conclusió més important d'aquest apartat és que sembla que es verifica un poc ús de la paraula *excursionisme*, en favor d'altres conceptes més especialitzats i segurament més nous.

Diferències de gènere

En aquest apartat s'inicia un estudi sobre les diferències significatives entre diferents grups de persones que practiquen l'excursionisme. Cal tenir en compte que les diferències que es donaran són aquelles, i només aquelles, que resulten estadísticament significatives amb un interval de confiança del 95%.

En aquest sentit, i pel que fa al gènere, s'evidencia que les dones tenen menys anys d'experiència (donen respostes més baixes a la pregunta de quants anys fa que practiquen qualsevol activitat de muntanya): mentre elles tenen 17,8 anys de mitjana, els homes se situen en els 26,6 ($p=0,00$). Així mateix, les dones es consideren menys veteranes que els homes ($p=0,00$), com es veu en la Taula 50.

P8 EN L'ACTIVITAT A LA MUNTANYA, ET CONSIDERES...				
P54 Ets un home o una dona?	Aprenent	Practicant mitjà	Veterà o veterana	TOTAL
Dona	10	50	16	76
% Fila	13,2	65,8	21,1	100
% Columna	33,3	32,1	12,7	24,4
Home	20	106	110	236
% Fila	8,5	44,9	46,6	100
% Columna	66,7	67,9	87,3	75,6
TOTAL	30	156	126	312
% Fila	9,6	50	40,4	100
% Columna	100	100	100	100

Taula 50 – Grau d'experiència en relació al gènere

També les dones tenen menys pràctiques solitàries ($p=0,00$), però aquesta dada s'ha de prendre amb molt de compte, perquè només es té informació de 8 dones que normalment vagin soles a la muntanya:

P10 ACOSTUMES A ANAR SOL/A A LA MUNTANYA?			
P54 Ets un home o una dona?	No	Sí	TOTAL
Dona	68	8	76
% Fila	89,5	10,5	100
% Columna	28,1	11,8	24,5
Home	174	60	234
% Fila	74,4	25,6	100
% Columna	71,9	88,2	75,5
TOTAL	242	68	310
% Fila	78,1	21,9	100
% Columna	100	100	100

I tenien motius significativament diferents per anar d'excursió ($p=0,04$):

P17 PER QUIN MOTIU VARES TRIAR AQUELL LLOC?			
P54 Ets un home o una dona?	Altres	Pel temps de desplaçament	Condicions meteorològiques o climàtiques
Dona	28	11	18
% Fila	37,3	14,7	24
% Columna	20,9	16,2	34
Home	106	57	35
% Fila	45,1	24,3	14,9
% Columna	79,1	83,8	66
TOTAL	134	68	53
% Fila	43,2	21,9	17,1
% Columna	100	100	100

Les fonts d'informació també són significativament diferents de les dels homes pel que fa al recurs a amics i coneguts ($p=0,02$):

P18 FONTS D'INFORMACIÓ (AMICS I CONEGUTS)			
P54 Ets un home o una dona?	No	Sí	TOTAL
Dona	30	46	76
% Fila	39,5	60,5	100
% Columna	19,4	29,1	24,3
Home	125	112	237
% Fila	52,7	47,3	100
% Columna	80,6	70,9	75,7
TOTAL	155	158	313
% Fila	49,5	50,5	100
% Columna	100	100	100

Cal tenir en compte que no hi ha diferències significatives pel que fa al recurs a gent del seu propi club, i, a més a més, que les dones són significativament més joves que els homes, fet que podria funcionar com una variable confusora en aquest cas.

Pel que fa a la manera d'entendre l'excursionisme, les dones tenien una major tendència a considerar que la massificació era dolenta per a la muntanya ($p=0,02$).

P32 LA MASSIFICACIÓ ACTUAL ÉS DOLENTA PER A LA MUNTANYA			
P54 Ets un home o una dona?	Acord	Desacord	TOTAL
Dona	68	7	75
% Fila	90,7	9,3	100
% Columna	26,5	14	24,4
Home	189	43	232
% Fila	81,5	18,5	100
% Columna	73,5	86	75,6
TOTAL	257	50	307
% Fila	83,7	16,3	100
% Columna	100	100	100

Així mateix, les dones deien no anar tant a llocs propers a casa seva com ho feien els homes ($p=0,00$):

P33 ACOSTUMO A SORTIR A LLOCS PROPERS DE CASA MEVA			
P54 Ets un home o una dona?	Acord	Desacord	TOTAL
Dona	24	52	76
% Fila	31,6	68,4	100
% Columna	17,9	29,7	24,6
Home	110	123	233
% Fila	47,2	52,8	100
% Columna	82,1	70,3	75,4
TOTAL	134	175	309
% Fila	43,4	56,6	100
% Columna	100	100	100

I preferien tenir més informació que els homes ($p=0,00$):

P35 M'AGRADA NO TENIR MASSA INFORMACIÓ			
P54 Ets un home o una dona?	Acord	Desacord	TOTAL
Dona	7	69	76
% Fila	9,2	90,8	100
% Columna	12,5	27,1	24,4
Home	49	186	235
% Fila	20,9	79,1	100
% Columna	87,5	72,9	75,6
TOTAL	56	255	311
% Fila	18	82	100
% Columna	100	100	100

En un sentit semblant, els homes es consideraven més autodidactes que les dones ($p=0,00$)

P36 EM CONSIDERO AUTODIDACTA			
P54 Ets un home o una dona?	Acord	Desacord	TOTAL
Dona	36	39	75
% Fila	48	52	100
% Columna	19	32	24,1
Home	153	83	236
% Fila	64,8	35,2	100
% Columna	81	68	75,9
TOTAL	189	122	311
% Fila	60,8	39,2	100
% Columna	100	100	100

Les diferències també es varen mostrar significatives ($p=0,00$) en relació a la tinença o no de pàgina web de temàtica excursionista: és més probable que en tinguin els homes que les dones.

P52 TENS BLOC O PÀGINA WEB?			
P54 Ets un home o una dona?	No	Sí	TOTAL
Dona	65	6	71
% Fila	91,5	8,5	100
% Columna	28,6	8,7	24
Home	162	63	225
% Fila	72	28	100
% Columna	71,4	91,3	76
TOTAL	227	69	296
% Fila	76,7	23,3	100
% Columna	100	100	100

Finalment, i pel que fa a les diferències de gènere, es va observar una major feminització en la pràctica del senderisme.

Diferències segons l'edat

Pel que fa a les diferències generacionals, es va observar que les persones que havien après com comportar-se a la muntanya a partir d'algun familiar eren uns sis anys més joves que les que no havien après per aquesta via ($p=0,00$). Així, la gent que havia après dels familiars tenia una mitjana de 37,1 (DE: 11,1) mentre que les persones que varen contestar que no se situaven en els 43,5 (DE: 10,8). Les modes també eren molt diferents (27 i 48 anys respectivament).

Una cosa semblant passava amb les persones que havien après a l'escola, l'institut i la universitat. Tot i que les dades varen resultar significatives ($p=0,00$) no es prenen en consideració per fer referència a un grup de només 13 persones. A més a més, aquesta podria ser una relació espúria, perquè sembla clar que les persones que han après a anar a la muntanya en el seu període educatiu formal siguin més joves que la resta, i que aquest fet no tingui res a veure amb la seva pràctica excursionista.

També cal tenir en compte que les persones que es consideraven aprenentes tenien una mitjana d'edat de 33,4 anys (DE: 8,3), els practicants mitjans 39,4 (DE: 9,9) i els veterans o veteranes 48,0 (DE: 10,7).

Les persones que sortien amb amistats a la muntanya eren tres anys més joves que les que no ho feien, tot i que aquestes dades no eren massa significatives (amb tot $p=0,04$). En un sentit complementari, les persones que deien sortir amb companyies de l'entitat eren 7 anys més grans que les que no (38,6 davant de 45,9; $p=0,00$). En canvi, les persones que sortien amb familiars a la muntanya eren més joves que les que no hi sortien (37,1 davant de 43,1 anys; $p=0,00$).

Pel que fa a possibles diferències d'edat en funció del tipus de pràctica excursionista que es realitzés, només es varen trobar diferències significatives entre:

- Les persones que practicaven barranquisme (38,0 anys de mitjana davant dels 42,6 dels qui no en practicaven; $P=0,03$)
- Els i les practicants de BTT eren gairebé quatre anys més joves que els no practicants (39,4 anys davant els 43,7; $p=0,00$)
- Tot i que les diferències pel que fa a caça i pesca es varen mostrar significatives no es prenen en consideració per estar parlant només de tres persones.
- La gent que practicava curses de muntanya tendia a ser una mica més jove que les persones que no en practicaven (38,9 anys davant dels 42,7; $p=0,03$)

- Escaladors i escaladores eren significativament més joves que la resta del col·lectiu excursionista (36,0 anys davant dels 44,2; $p=0,00$).
- El mateix passava amb els esquiadors i les esquiadores de muntanya (39,2 anys davant dels 43,0; $p=0,01$) i amb els surfistes (25,6 davant dels 42,6; $p=0,00$), tot i que en aquest darrer cas només hi havia dades de 8 persones.
- En canvi, la gent que reconeixia practicar excursionisme en sentit estricte era cinc anys més gran de mitjana que la que no en practicava (43,0 anys davant dels 38,9; $p=0,00$).
- Els orientadors i orientadores esportives tenien una mitjana d'edat (34,1) més baixa que els no orientadors (42,7), amb una $p=0,00$.
- La mateixa tendència es repetia en el cas de les vies ferrades (39,6 anys els practicants davant dels 43,0 de la resta; $p=0,02$).
- I encara es tornava a repetir en el cas del tresc (39,7 anys davant dels 43,1 dels no practicants; $p=0,01$).

També es va trobar una diferència clarament significativa ($p=0,01$) en la mitjana d'edat de les persones que pertanyien a alguna entitat excursionista: aquelles persones que en formen part són uns quatre anys més grans que les que no estan associades (42,9 anys per a les persones associades, davant els 38,9 de les no associades).

Segona aproximació qualitativa

En aquest apartat es pretén analitzar algunes sèries documentals de tipus secundari que ajudaran a entendre una mica millor el que s'ha anat trobant en les dues fases anteriors.

La primera d'aquestes sèries són els fòrums del centre excursionista Madteam, en els quals, a més de preocupar-nos pel contingut del que es debat, ens preocuparem també per la possible existència del que anomenem excursionisme 2.0.

Més endavant, es parlarà d'altres centres o comunitats virtuals i d'alguns fets no directament relacionats amb cap entitat en concret.

Així, s'estudiaran les interaccions en diferents centres (vegeu-ne la relació i una petita descripció tot seguit) i alguns fets que es varen produir durant la realització d'aquesta tesi i que tenen un interès innegable, com és el cas de la manifestació al refugi d'Agulles del mes de febrer de 2008.

Per dur a terme aquesta part de la recerca, l'autor d'aquesta tesi es va inscriure en diferents comunitats virtuals per fer-ne el seguiment. A continuació es presenten les comunitats més importants i sobre les quals s'ha fet l'anàlisi posterior.

MadTeam.net

Fa poc més de deu anys va començar com una pàgina web de temàtica excursionista purament personal. Avui dia, s'ha transformat en una comunitat virtual amb 7.000 persones registrades que rep unes 8.000 visites cada dia. Aquesta comunitat -amb membres a Catalunya, Madrid, el País Basc, la resta d'Espanya i Sud-Amèrica, per aquest ordre- actualment funciona com una autèntica comunitat virtual, és a dir, sense que ningú s'hagi d'encarregar d'aportar contingut a la plataforma, sinó que aquesta creix diàriament amb les interaccions dels seus membres.

Com que la comunitat va començar a créixer, fa tres anys es va decidir constituir-se com a entitat federada a la FEEC. Aquest club actualment té cap

a 800 socis i, segons fonts de l'entitat, durant l'any 2008 era previsible que es convertís en el club amb major nombre de federats de Catalunya.

El nombre de visites que rep la comunitat virtual ha permès que el que s'ingressa en concepte de publicitat permeti pagar les despeses per mantenir la infraestructura de la comunitat.

De fet, el cas de Madteam demostra que es podia fer una web interactiva i participativa fins i tot abans de la moda del 2.0. El que caldria esbrinar és fins a quin punt aquesta experiència hagués estat possible sense l'existència d'una empresa com Google i sense els coneixements informàtics del seu impulsor, Madveras.

Els fòrums de Madteam són un dels llocs on qualsevol persona de qualsevol part del món pot trobar altres persones interessades a dur a terme activitats excursionistes per compartir-les amb elles. Funcionen com un lloc de trobada, però, com es veurà, permeten molt més que això, ja que estructuren una comunitat virtual que pot tenir repercussions molt importants en la vida real.

La mateixa definició que s'acaba de donar d'aquests espais de debat porta implícita una certa precaució pels límits, sobretot socials i geogràfics, del camp d'estudi. Madteam és un club català (està federat a la FEEC), però moltes de les persones que hi conviuen són d'altres parts d'Espanya i, fins i tot, de l'estranger. Això vol dir que s'ha de tenir una certa precaució en extrapolar les dades que se'n puguin extreure a la realitat de l'excursionisme *català*. També cal tenir present que existeixen dues realitats anomenades Madteam, semblants però diferents:

- Madteam.net és una comunitat online d'accés lliure i gratuït per a qualsevol persona, en canvi
- Madteam.cat és un centre excursionista (és aquesta part la està dins de la FEEC) que oficialment es diu Club Excursionista Madteam. És, per tant, una comunitat *online* menys oberta, entre altres coses perquè per accedir a algunes de les seves parts es necessita ser soci de l'entitat.

Cal deixar clar, d'entrada, que la major part de la informació que segueix prové de la comunitat de lliure accés (Madteam.net).⁹¹

Pirineos 3000

Amb més de 4.300 usuaris registrats i unes 4.500 visites diàries (visitants únics), Pirineos 3000 és una de les comunitats virtuals més potents del panorama català. També té l'honor de ser, segons els seus gestors, el web de muntanya més antic de l'estat espanyol. Gestionada des de Barcelona pel David i el Marc és un altre exemple que l'excursionisme existeix més enllà de les entitats. Curiosament, la majoria de les persones que formen la comunitat

---

⁹¹ Informació obtinguda del web de Madteam i de David Oliveras, el responsable d'aquesta comunitat, en una entrevista del dia 15 de maig de 2008. Aquesta entrevista no es va poder gravar per la precarietat del so en un espai públic (bar molt concorregut)

no són de Catalunya. Possiblement per qüestions de llengua, perquè tot i que en aquest espai cadascú es pot expressar en l'idioma que se senti més còmode, a la pràctica la llengua vehicular més habitual és el castellà.

Pirineos 3000 és un projecte econòmicament deficitari que, per intentar fer algun diner i pagar encara que només sigui el *hosting*, va crear una llibreria virtual especialitzada en temes de muntanya. En el moment de fer l'entrevista, en el mateix sentit, acabava de sortir el número 0 de la revista *Pirineos 3000*, la "*primera revista digital de muntanya redactada íntegrament pels usuaris de la web*".

Els seus gestors afirmen que no hi ha controvèrsies entre els seus membres. En aquest espai es parla de muntanya, sense estridències i sense necessitat de moderar les intervencions dels seus membres. Això marca una gran diferència amb el funcionament que presenten comunitats com Madteam o Kpujo.com.

La part més important de la web correspon a les aportacions dels seus membres: en ella es poden trobar descripcions de les ascensions a les principals muntanyes i vies, no només del Pirineu. També altra informació. Actualment aquest tipus d'informació té un gran valor, perquè es pot actualitzar amb més facilitat i perquè el fet de veure els perfils de les persones que l'han escrita permet fer-se una idea de com valorar la informació que se sol·licita.

En definitiva, Pirineos 3000 és, des de ja fa temps, un referent de l'excursionisme a casa nostra.⁹²

Unió Excursionista de Catalunya de Mataró

El fòrum de la UEC ha resultat ser un dels més actius dels estudiats. Tècnicament es tracta d'una llista de distribució sense moderació per la qual ha circulat molta informació. La junta directiva està estudiant la possibilitat d'implantar una nova plataforma en format 2.0.⁹³

Es tracta d'una comunitat virtual que, tot i que es recolza en una entitat federada d'uns 850 associats i associades, ha obert el seu accés a qualsevol persona interessada en el tema. Això li dóna una idiosincràsia especial i la fa diferent de les comunitats anteriors. El fet que el nucli originari sigui una entitat fa que s'hagi utilitzat aquest espai per debatre alguns aspectes del seu funcionament o per programar-ne alguns actes.

A inicis de setembre de 2008, coincidint amb la tornada de vacances i la necessitat de programar la resta de l'any, es va produir un interessant debat sobre com i quan programar les propostes. El dia 4, la vocalia de muntanya proposava un protocol d'actuació de la secció que havia de permetre programar de manera pautaada les activitats.

---

⁹² Informació obtinguda de l'entrevista feta el dia 16 de setembre de 2008 amb el Marc i el David, responsables de Pirineos 3000.

⁹³ Entrevista amb Ramon Boter de Palau, 10 d'octubre de 2008.

Arran d'aquest intercanvi d'opinions, una persona que havia estat entre les que havien posat en marxa la llista de distribució va escriure un mail en què exposava algunes idees sobre l'origen d'aquesta comunitat:

“Sense entrar a valorar els últims correus, com a creador de la llista ja fa uns anys, només comentar que tal i com posa al final de cada correu, la llista no es un canal oficial de l'entitat, i últimament s'està desvirtuant l'objectiu de la mateixa. Les llistes de correu no serveixen per fer debats.” (A. T. 4-09-08)

El dia següent una altra persona afegia: *“la llista no és un canal de l'entitat sinó una llista d'amics que els hi agrada fer muntanya siguin o no socis de la UEC. Els debats a la UEC.”* (N. 5-09-08).

La darrera frase *–els debats a la UEC–* feia referència a com s'havien de prendre les decisions en el si de la secció, perquè alguns aspectes de la programació s'havien decidit fent el vermut a la platja (segons A. A. en un correu del 5-09-08). La discussió no només feia referència al lloc on prendre els acords referents a la vida quotidiana de la secció, sinó que el seu rerefons era molt més profund, perquè estava qüestionant la raó de ser de la comunitat virtual.

La posada en marxa d'una plantilla en la qual fer les propostes de sortida de la secció (feta per la vocal en un correu del 10-09-08) parla de la importància que tindria un grup de gent que, si més no en principi, vol sortir plegada, en un context en què se suposa que la gent pot fer o fa sortides sense organitzar i moltes vegades desvinculades de l'entitat. O sigui, que la dimensió relacional, que és ben clara en la comunitat virtual, es manté o si més no es vol mantenir en el món presencial.

Agrupació Excursionista Pedraforca

Aquesta comunitat té un funcionament molt semblant al de la UEC Mataró, tot i que durant el període estudiat hi ha circulat un volum menor d'informació. Tot i això, els temes tractats han tingut una certa rellevància des del punt de vista dels objectius que es planteja aquesta recerca.

La comunitat de l'Agrupació Excursionista Pedraforca, en canvi, ha resultat ser una mica més activa en el sentit que hi ha circulat força més informació no directament vinculada a l'entitat que li dona suport. Entre altres coses, va fer-se ressò de la campanya per catalanitzar el web del Parlament Europeu que s'analitzarà més endavant.

Cal dir que per aquesta comunitat virtual ha circulat molta informació i hi ha hagut molts intercanvis amb el catalanisme com a tema de fons.

Cordada

Cordada, Associació Excursionista i Ecologista és un club barceloní nascut l'any 1994 amb la intenció de fomentar i practicar els esports de muntanya, amb un compromís en la defensa de la natura i una actitud solidària envers les problemàtiques socials.⁹⁴

A diferència de la majoria de clubs, la seva filosofia es basa en la posada en funcionament de diversos programes d'activitats guiades, adreçades a joves i grans i per a tots els gustos i nivells físics.

A més a més, Cordada es dedica a fer formació i per això disposa d'una escola de muntanya, creada el 1996, que organitza cursos, tallers, conferències, etc., *“per tal de facilitar la iniciació i el perfeccionament de la pràctica de tots els esports de muntanya, a augmentar així la seguretat i l'assoliment dels reptes personals.”*

Una vegada passada la primera fase de formació, es pretén que les persones que en formen part puguin tenir una pràctica contínua, no ja amb les activitats programades per l'entitat, sinó *“gràcies al coneixement d'altres companys amb qui poder compartir experiències.”*

L'entitat es dirigeix per una Junta Directiva, escollida democràticament entre els socis, però bona part de la vida quotidiana de Cordada es basa en la tasca de professionals qualificats, que intenten garantir la qualitat de les activitats, i en la feina dels mateixos socis que vulguin participar voluntàriament, de manera puntual o estable.⁹⁵

Cordada no és un club virtual, però la manera de funcionar que s'ha explicat, unit a la presència d'una pàgina web amb molts continguts i molt ben actualitzada, ha fet que, a la pràctica, funcioni en bona part com a tal. Com a mínim així ens la presentaven algunes persones amb qui s'ha parlat.⁹⁶

Es poden trobar més dades sobre aquesta entitat a l'apartat Les entitats excursionistes del capítol titulat Aproximació a l'excursionisme a inicis del segle XXI.

Kpujo.com

Aquest web, mantingut per Francesc Salvadó, se centra en l'escalada montserratina i, en general, en tots els temes muntanyencs que tenen com a

---

⁹⁴ Extret de <http://www.cordada.org/presentacio.asp> [Data de consulta: 25 de setembre de 2008].

⁹⁵ Informació obtinguda del web <http://www.cordad.org>.

⁹⁶ És el cas de l'entrevista que es va fer amb Josep M. Jerez el 19 de setembre de 2008.

escenari aquest massís. Està elaborat en català, castellà i anglès, tot i que la part catalana és la que està més actualitzada.

Segurament, el seu sigui un dels fòrums virtuals més interessants per acostar-se al món de l'escalada i per poder conèixer els discursos que s'hi vehiculen. De tota manera, després de l'anàlisi de contingut que s'ha dut a terme, encara queda la sensació de no acabar de valorar si els intercanvis que es produeixen són sincers o no, però aquest fet segurament està desvirtuat per la presència de persones molt concretes en aquesta comunitat.

L'aventura de Kpujo.com va començar cap a l'any 2000 amb la intenció de fer un web amb tota la informació de totes les zones d'escalada de Catalunya. El temps va demostrar que no podia ser i el seu gestor i impulsor, Francesc Salvadó, va decidir centrar-se només en aquell espai que més coneix, el massís de Montserrat.

Originàriament aquest web no disposava de fòrums, però un cop en marxa es va veure que podien ser útils, sobretot perquè permeten tenir una informació més actualitzada que no la que ofereixen les guies d'escalada, sobretot en les vies clàssiques (no és el mateix en les vies d'escalada esportiva).

Actualment rep una mitjana d'unes 150 visites diàries.⁹⁷

Altres comunitats

A més de les comunitats que s'han esmentat, també es va fer un seguiment d'altres comunitats que, per tenir un menor volum d'informació en circulació o pel seu funcionament, han resultat menys útils a l'hora de recollir informació.

Entre aquestes comunitats hi ha la de la Unió Excursionista de Vic, que ha tingut un baix volum d'intercanvis i que a la pràctica ha funcionat com a element difusor de les activitats de l'entitat. Val la pena destacar, però, un missatge del 16 de setembre en què s'anunciava la posada en marxa dels cursos extraescolars d'esports de muntanya i d'escalada, adreçats a joves i infants de l'entitat.

Un sentit semblant ha tingut la comunitat del Club Excursionista Ripoll, amb un volum molt baix d'intercanvis.

A més a més, s'han efectuat visites puntuals a altres fòrums virtuals propietat de diferents clubs i de la mateixa FEEC.

---

⁹⁷ Informació facilitada per Francesc Salvadó en l'entrevista del dia 8 d'octubre de 2008.

Un espai de relació i d'ajuda mútua

La dimensió relacional d'aquest fòrum queda patent en un missatge que Roca va enviar el 25 de gener de 2008. Textualment hi deia:

“Hola... Comparto con vosotros el gran regalo que me han hecho los foros de montaña...”

La buena gente es lo mejor que te encuentras en los foros... Os deseo que encontréis ese tipo de foreros que te estrechan la mano y te animan a estrenarte en actividades de montaña totalmente nuevas para ti...

Yo he tenido esa suerte y estoy muy agradecido por ello a los foros de montaña que circulan por la red...”

Aquest missatge anava acompanyat d'un vídeo on es veien diferents imatges, suposadament de l'autor del missatge duent a terme una gran varietat d'activitats de muntanya. Tot i l'entusiasme per les relacions a la xarxa que demostra aquest post, no està clar quina experiència hi havia al darrere del missatge optimista del seu autor. Per aquest motiu es va intentar contactar amb aquesta persona, mitjançant un missatge privat. El resultat va ser que no es va aconseguir contactar amb ell/a.

“La buena gente es lo mejor que te encuentras en los foros”, deia Roca. I és precisament això el que han fet algunes persones: acostar-se al fòrum per trobar-hi altres persones.

Així, a finals de novembre de 2007, concretament el dia 30, Midi feia una proposta per al següent diumenge, proposta que començava dient “A veces pasa que no coincides con los compañeros y quieres salir sin falta a estirar las piernas y te ves mas sola que la una!!!!”. Esperant trobar algú amb qui sortir d'excursió al Pirineu català, Midi deixava el seu número de telèfon mòbil en el post.

En el mateix sentit, amb el títol “Gente para salir a la Montaña”, Aragon enviava un post el 9 de desembre de 2007 en què explicava que feia poc temps que se n'havia anat a viure a la vall de l'Aragón i que buscava persones per sortir a la muntanya, per fer-hi coses poc difícils (caminar, algun pic fàcil, alguna grimpada), “[...] en fin, disfrutar de la montaña, sin mirar la altitud, ni el grado, sólo pasarlo bien”.

L'11 de desembre de 2007, Beewaa, un noi neozelandès de 27 anys que vivia a Andorra, enviava un missatge al fòrum en què deia que buscava persones per fer escalada, alpinisme o muntanya. Dos dies més tard, Nock li contesta que el dia següent pujarà a Andorra, que s'hi estarà fins al diumenge i aprofita per

dir-li “[...] *si quieres podemos hacer algo de montaña*”. Al costat del comiat, hi apareixia el seu número de telèfon mòbil.

L'any 2008 començava amb un missatge d'Asha dient que buscava “[...] *gent interessada en compartir entrenament i sortides per a poder assistir a curses d'orientació, btt, triatlons..., la intenció és entrenar per poder fer raids. Només he fet alguna cursa, nivell mig.*”

De tota manera, un dels missatges més interessants seria, sens dubte, el de Manaslu (29 de desembre de 2007). En aquest post, l'autor buscava algun company per anar a escalar a la Patagònia a finals de gener i principis de febrer. En un sentit semblant, Linceul buscava algú que l'acompanyés als Alps a fer el Cerví (12 d'agost de 2008).

En un sentit semblant, Jhon, el 6 de març, escrivia un post en què deia que buscava algun company per anar a Dolomites al mes de juny (quinze o vint dies) a fer vies ferrades i ascensions.⁹⁸ El curiós del cas és que aquest missatge no el va escriure Jhon, sinó un amic seu que es deia Xavi, tal com especificava el post. O sigui, que es pot pensar que la xarxa de relació d'aquesta plataforma s'estén fins i tot a persones que normalment no hi tenen accés.

Igualment, Picu havia demanat si algú volia anar a fer gel a Rjukan (Noruega) a mitjan mes de febrer. Es tractava de compartir despeses.⁹⁹ I el mes de març Kili demanava si algú volia anar al Elbrus a final de juny.¹⁰⁰

Aquests són només alguns exemples de posts en què algunes persones busquen altres companys o companyes per dur a terme activitats excursionistes, però se'n poden trobar força més. Tants que, finalment, a l'octubre de 2008, el webmaster es va veure obligat a crear un fòrum exclusiu per a aquests temes:

“En vista últimamente de la cantidad de post que hay del tipo “busco gente para escalar”, “busco gente para salir al monte por Madrid”, etc. y que ya más de una vez se había pedido, ayer creé un nuevo apartado del foro exclusivamente para esto. Es el foro de Busco gente, Encuentros, Quedadas ... sí... mucho no me he matado con el nombre” (Madveras, 21-10-08).

De tota manera, on es veu més clara aquesta dimensió relacional de la web de Madteam és en els *madstages*.

Els madstage són trobades presencials i voluntàries d'alguns associats i associades de la comunitat excursionista Madteam. En programar el primer de l'any 2008, l'onzè en la història del grup, es va recordar la definició que s'havia donat en el segon:

---

⁹⁸ http://www.madteam.net/foro/ver.php/general_26829.html Data de consulta: 6 de març de 2008.

⁹⁹ http://www.madteam.net/foro/ver.php/general_26758.html Data de consulta: 2 de febrer de 2008.

¹⁰⁰ http://www.madteam.net/foro/ver.php/general_26904.html Data de consulta: 16 de març de 2008.

“¿Qué es el madstage?

La definición que hizo Farell en el foro en referencia al IIº MadStage creo que es la más exacta que se podría hacer :-)

"...es algo así como una concentración espontánea que surgió a finales del 02 o principios del 03 entre el madveras, el igna y yo... propusimos quedar para ir a la zona de los fajoles (en Ulldeter)... Madveras vio que más gente se interesaba y sugirió hacerlo bajo un nombre, como conmemoración del 10º aniversario de "los Madteam"... veintialgo personas nos juntamos allá por el mes de febrero... fue todo un éxito..."

L'11è Madstage es va començar a organitzar el 4 de gener de 2008, quan Madveras proposava el tema en el fòrum. A partir d'aquí va ser un seguit d'idees sobre llocs, dates, activitats a fer, i sobretot i a mida que s'acostava el dia (el primer cap de setmana de març), "quedades" diverses entre persones que moltes vegades no es coneixien personalment. Les quaranta-vuit hores abans de la trobada "oficial" varen ser frenètiques pel que fa a l'intercanvi de missatges.

De tota manera, el Madstage conserva sempre el seu caràcter informal i sobretot desvinculat del club. Així ho recordava Madveras en nom del club, el 24 de gener:

"En un Madstage no hay ninguna actividad organizada por el portal www.madteam.net ni el C. E. Madteam -cuya participación se limita a poner los medios necesarios para facilitar la reserva de alojamiento y cena durante dicho encuentro-.

Por tanto, son los participantes en el Madstage quienes asumen la responsabilidad de las actividades que libremente decidan llevar a cabo, quedando expresamente exentos el portal www.madteam.net y el C. E. Madteam de toda responsabilidad.

En resumen, el portal y el club nos encargamos de buscar el sitio ande dormir y cenar, para facilitar la logística y tener un punto donde encontrarnos todos y echar las risas de cada MS... las actividades, cada uno/a hace lo que puede, no hay NADA organizado en ese sentido."

Precisament, arran de l'organització del primer Madstage de 2008, Vanessa enviava un post en què parlava de les seves ganes d'assistir-hi, però plantejava un petit problema:

"El problema es que no sí estaré a vuestro nivel, ya que, aunque la montaña es lo que más me gusta y he estado haciendo algunas cosillas durante estos años, tb reconozco que eran bastante "lights", ya se sabe

que la vida moderna siempre requiere unos sacrificios..., , aunque ganas no me faltan..."

Per això, Vanessa demanava si hi hauria activitats poc "professionals" o per a "novatos como yo".

Poc després, Ricard li contestava:

"Si tienes ganas de venir, no te preocupes por las actividades. Para empezar, ni la pagina ni el club organizan ninguna actividad "reglada".

Lo importante es conocer a la gente que escribe por aquí, y pasar un buen rato. Si además la climatología lo permite, la gente se une en grupos y hacen actividades, de todo pelaje. Desde escalada, corredores, paseos, patinar sobre hielo, esquí de travesía, esquí de pista, ascensiones fáciles, raquetas, escalada en hielo, boulder, rocódromo, patxaraning.... Todas estas cosas se han hecho en algún que otro MS, así que tranquila, no te preocupes, ven, seguro que alguna actividad se adecuará a tus ganas."

I Lluís.m li assegurava que "[...] es una reunión familiar para hacer amigos con ganas de pasárselo bien, i si encima te animas para hacer alguna cosilla mejor que mejor te lo pasaras muy bien".

En els darrers dies, també varen aparèixer una sèrie de missatges en un sentit molt semblant, però que aquest cop feien referència a persones de més de quaranta anys.

De fet, tot i que Madteam és un club virtual, les trobades presencials que es duen a terme permeten inscriure alguns fets en la història col·lectiva de l'entitat, fets que actuen com a referents i vincle d'unió simbòlica de tota la comunitat. El record dels moments viscuts plegats crea el sentiment de grup, fins i tot en un mitjà no sincrònic.

Un altre tipus de comunicació molt habitual és la recerca d'informació sobre activitats, zones, situació de la muntanya, etc. A principis de desembre de 2007, amb l'arribada dels primers freds, Xiruquero començava un intercanvi d'informacions sobre on trobar corredors o cascades per fer escalada en gel. Aquest tipus d'intercanvi permet un coneixement més acurat i actualitzat de la situació de la muntanya: poc després un altre membre del fòrum explicava la situació de diverses zones del Pirineu aragonès que coneixia per haver-hi anat el cap de setmana anterior.

A finals de juliol de 2008, un excursionista va morir a la Sierra de Chía (Osca). Arran d'aquest accident es va posar sobre la taula, tot i que de manera indirecta, la natura més actualitzada de la informació que circula a internet sobre la situació de la muntanya.

El tema va començar quan Montgròs va comentar la dificultat del tram final on s'havia produït l'accident (en les seves paraules, quan ho havia intentat "No vi ningún paso fácil para proseguir y lo dejé para otra ocasión. Desde luego,

para pasar por ahí se necesitaba material de escalada y la roca se veía descompuesta”). El cas és que les guies deien que no hi havia cap tipus de dificultat fent l'ascensió per la cresta (Montgros, 31-07-08). L'interessant venia a continuació:

“Hasta la aparición de internet y de las guías de David Atela no descubrí que la ascensión tenía truco: al llegar a dicha brecha, había que hacer un flanqueo por unas viras por la vertiente de Barbaruens y tras pasar unos cuantos espolones, atacar la cima por unas canales. Todo ello sin dificultad siempre que sea sin nieve.”

O sigui, que les bones guies i internet han afegit seguretat a l'ascensió. Fter va apuntar que a ell li havia passat el mateix i carregava contra les guies fetes d'oïda (Fter, 1-08-08). Això va motivar la següent intervenció d'Aneou:

“Totalmente de acuerdo con vosotros en lo referente a la gente que guía itinerarios sin habérselos pateado. Hoy gracias a internet y a paginas como ésta de Madteam, yo prefiero buscar la información aquí de primera mano, reciente y muchas veces con fotografías, que leerme 5 guías de autores dudosos... Llevo 40 años practicando montaña en sus diversas facetas (empecé con 8) y la información que existe hoy y la seguridad en montaña es abrumadoramente superior a hace unos años, pero depende de nosotros saberla utilizar adecuadamente y saber darse media vuelta cuando no lo tenemos claro, aunque creo que en este accidente en concreto, como en otros muchos, la fatalidad y mala suerte juegan un papel protagonista indeseable” (Aneou, 1-08-08).

Com es veu, el mitjà virtual pot aportar una informació que pot arribar a ser millor que la que es pot trobar en els mitjans tradicionals com els llibres.

Aquesta informació, en algunes ocasions adquireix categoria de formació, especialment quan s'intenten donar consells sobre la manera com afrontar-se a la muntanya. En aquest sentit, el 5 de març Llenagram demanava informació sobre les condicions de la neu, les canals i les allaus a la cara nord del Cadí. Aquells dies varen coincidir amb el pas d'un front que va deixar importants cotes de neu al Pirineu més occidental. Però les previsions eren força catastrofistes.

Potser per això David P li va contestar el mateix dia:

“Engega la televisió i posa el 3/24 ... veuràs que està nevant a dojo... No crec que sigui gens prudent ficar-te a una canal, aquest cap de setmana... Com comprendràs a mitja nevada... ningú et dirà com estan les cornises...”

La resposta que va donar Llenagram és una mica imprecisa, en el sentit que no se sap si s'ha d'interpretar en to irònic o imprudent:

“el 3/24 no el veig, em fa paràsits. a més que està nevant ja ho sé. i d'aquí a dissabte encara queden 2 dies. (és que només puc coincidir amb un amic aquest dissabte i esperarem fins l'últim moment per decidirse o no) el que està clar és que no ens fotrem on no ens demanin. de totes maneres gràcies”

La part formativa d'aquest fòrum queda clara a partir del moment que Narhinan publica el seu post el dia 6:

“Si només podeu sortir aquest dissabte aneu quedant per fer alguna altra cosa home. Vols dir que cal esperar fins l'últim moment amb la que sembla que està caient?”

Què esperes que passi en aquest dos dies que permeti unes condicions adequades a la neu de les canals del Cadí???? Ho pregunto amb una curiositat gairebé morbosa i, si s'escau, per aprendre alguna cosa.

Vinga, anar-hi anant... però quan es pugui”.

Una intervenció posterior de Rapaz advertia sobre el risc d'allaus previst pel Servei Meteorològic de Catalunya i aconsellava *“haurem d'esperar una mica”*.

Davant d'aquests consells, va semblar que Llenagran i el seu amic canviarien de destinació, especialment quan el primer va dir *“com que ja teníem pensat sortir igualment, [a]nirem a fer algu d'escalada per algun lloc.”* Però no va ser així, el vespre del dia 9 de març enviava un darrer post en què explicava que havien anat fins al peu de la canal, on pràcticament no hi havia neu nova i la que hi havia estava en perfectes condicions per pujar. Varen fer la Canal Amagada *“i la veritat és que va anar molt bé.”* I acabava dient,

“hauríem d'aprendre que per la tele ens volen fer creure el que els interessa als interessats.”

La cooperació entre els membres de Madteam es va posar de manifest en diferents moments. Un d'ells va ser a inicis de juny de 2008, quan Loybcn escrivia un post sobre la compra massiva d'aliments liofilitzats. S'ha de suposar que la frase amb què acabava aquest comunicat *“Haremos un pedido, si alguien se anima, podeis entrar en este link”*- era una invitació a fer una gran compra per poder demanar preus més assequibles en un context en què les vacances estaven molt properes.

De tota manera, un post de Pelayo13 que demanava si *“¿Alguien me puede decir que son los liofilizados? En qué consiste? Cuando se utilizan? Qué hace falta para comérselos?...”* segurament s'ha d'interpretar en el sentit que el

món de la muntanya està format per persones d'interessos i coneixements molt diversos.

En aquest sentit, al mes de juliol de 2008, una persona que signava com a Minombre enviava un post amb el títol "!!!! Novatos!!!" en què es queixava del tracte que en alguns àmbits es dóna als practicants novells:

"El que los novatos planteemos "post" en los cuales fácilmente se nos "detecta" por preguntar cosas que para muchos son obviedades (ropa para ir a Monte Perdido, encordarse a mochilas, etc.), NO significa ser estúpido, sólo significa que careces de conocimientos en un tema concreto. Los novatos, no somos estúpidos aunque nuestras preguntas parezcan para algunos "estúpidas y básicas". (18/07/2008)

Segons Minombre, davant les "preguntas estúpidas" dels novells les persones més veteranes en comptes d'aportar la informació sol·licitada

"[...] lo que hacen en muchas ocasiones es mandarte a "un cursillo" o "a ir a otro monte que no sea Monte Perdido " (los novatos estropeamos el paisaje de Monte Perdido los expertos en escalada con su presencia al parecer, lo hacen más bonito) [...]"

"Si te aburre responder a preguntas de novatos y domingueros perfecto, pero no nos mandéis a cursillos porque a veces lo que parece es que nos "mandáis a la mierda"."

Malgrat el context i les males maneres, reals o suposades, que es poden haver donat, el cert és que la demanda d'informació per persones que es volen iniciar en aquest món de la muntanya ha estat una constant durant el període estudiat. Per posar-ne un exemple, podem recordar el fil argumental iniciat per Zebraman el 13 de juny de 2008 amb el títol "Novatada al canto".

Zebraman i la seva parella havien decidit canviar d'aires, "*cansados de la gran ciudad, cambiar las fiestas con tabaco, alcohol y demás por un hobby que hemos tenido desde siempre pero MUY abandonado, que es la montaña.*" El que demanaven era per on començar, si trobarien algun lloc on apuntar-se a fer senderisme o alguna altra activitat de muntanya.

De tota manera, les primeres respostes que varen tenir varen ser sobre llocs on es podia anar d'excursió sense complicacions tècniques i amb un component paisatgístic important (Zebraman havia mostrat interès per les fotografies penjades a Madteam i havia esmentat el seu interès pel paisatge). Això fins que Kik va dir que a la muntanya s'hi podia anar a fer moltes coses ("*Montaña se puede hacer de muchas maneras, btt, escalada, vías ferratas, ascensiones, senderismo o incluso ir a buscar setas!*"), però que

“Quizás primero deberéis meteros en el ambiente, conociendo gente y seguramente después iréis depurando q disciplina os gusta más (o varias de ellas).

Hay clubs de excursionismo en todos lados donde a parte de conocer gente organizan salidas, te sugiero q busques el más cercano a tu barrio (busca en el google o pregunta por aquí!) los q yo conozco son de Gavà.”

El cas de Zebraman i la resposta que va suscitar demostra que les noves comunitats virtuals serveixen com a proveïdors d'informació i de formació (moltes vegades) informal i que en alguns casos serveixen també com a porta d'accés a tot el sistema d'entitats excursionistes. Una altra cosa que plana en aquest seguit de consells és com contactarà Zebraman amb unes persones que no coneix i que el consideraran un neòfit?

Un espai de cooperació

El mes de novembre de 2007 Abdon enviava un missatge al fòrum:

“Hola, necesito ayuda!!!! Alguien conoce a este chico? Encontré una cámara y supongo ke es suya. Llamar a [66-----]”

Al dia següent, Sky enviava un post en què deia que durant el cap de setmana havien vist una nota escrita en un indicador de l'aparcament de Cavallers on es demanava si algú havia trobat una càmera fotogràfica. Hi havia un número de telèfon, que ell no recordava, i proposava que, si algú hi pujava el proper cap de setmana, que anotés el número i el passés al fòrum. Poc després, Abdon agraïa la iniciativa i acabava dient *“Demostremos el espíritu montañero.”*

En el proper post, Icekikie ja va publicar el número de telèfon. A més, indicava que havia trucat al telèfon i comprovat que encara no havia aparegut la càmera. Davant d'això va dir a qui l'havia perduda que per recuperar-la es posés en contacte amb la web de Madteam.

Finalment, va aparèixer el propietari de la màquina, que agraïa l'acció amb el següent missatge, que duia per títol *“El de la cara de tonto soy yo!!!”*:

“Gracias a todos los implicados en esta buena acción. Debe ser que la Montaña atrae a los buenos... Sky, Ice-kike y Abdon cuando vengáis por Ainsa os mostramos nuestra gratitud si nos llamáis. El tf ya lo conocéis (vosotros y todo el val de Boi)”.

Com s'intueix en aquesta conversa, algú havia penjat una de les fotografies de la màquina, fet que havia permès assegurar qui n'era el propietari. Aquest final va permetre desencallar un altre afer semblant que seguia pendent.

Un altre membre del fòrum feia dues setmanes que havia trobat una altra càmera, que no havia obert *“per allò de preservar la intimitat dels afectats i tal...”*. En vista de l'experiència, es va decidir a penjar la foto.

Davant d'això, Ricard va fer un comentari graciós, acompanyat d'una nota interessant:

“pues a ver qué foto seleccionas, por que vaya careto han sacado del colega... (jijiji). Me alegro un montón de que haya podido recuperar la cámara, te da un sentimiento de "no todo es una mierda, aun queda gente guai" ha tenido mucha suerte.”

El comentari de l'acte de lliurament de la càmera, també té el seu interès:

“Bueno pues, ayer por fin entregué la cámara encontrada a su propietario. Kedamos en Ainsa y por fin nos conocimos. De toda esta movida me kedo con la amistad ke puede haber surgido. Doy las gracias a sky y a Icekike por su gran ayuda. Y ke viva el espíritu montañero.”

L'1 d'octubre de 2008, Renè enviava un missatge al fòrum en què havia trobat una càmera digital a Peña Montañesa. Per si algú l'havia trobada a faltar i la volia recuperar, posava el seu número de telèfon.

En un sentit semblant de cooperació i ajuda mútua es troben una sèrie de converses en les quals els temes se centren en qüestions vinculades amb la salut de les persones que van a la muntanya.

A inici del mes de juny Carlos7370 plantejava el seu problema: unes molèsties en un taló conegudes com fascitis plantar o espoló calcani. La seva pregunta era molt clara:

“¿alguien me recomienda algo? ¿experiencia personal...?”

Carlos havia arribat aquí després que el seu traumatòleg li recomanés repòs i gel i de no notar cap mena de milloria.

La primera recomanació, de la mà de Madveras, va ser que anés a veure un fisioterapeuta, osteòpata o podòleg.¹⁰¹ Eneko es va sumar a la recomanació; Klk va recomanar un podòleg suposadament car però molt efectiu i Ratpenat aconsellava un tractament basat en l'ús del gel. Capitrato va aportar la seva experiència personal, que reforçava la vàlua professional del podòleg esmentat anteriorment, i Klk va insistir en el mateix tema:

“El tio es el mejor..tiene la sala de espera llena de craks de todos los deportes..to KISKI ha pasado por sus manos.. con sus pies”

Eto4444 va continuar amb una nova recomanació: plantilles, repòs, fred i calor i estiraments, sense descartar infiltracions i antiinflamatoris. Amb la participació d'altres persones, el debat va adquirir un caire tècnic que no ressenyem, però no va faltar qui va recomanar un tractament homeopàtic (per cert, sense hac).

Pels mateixos dies, Eneko plantejava un problema semblant: una ruptura parcial al canell, que la mútua es negava a operar mentre el metge de capçalera semblava aconsellar de fer-ho. La pregunta era la mateixa:

“Alguien ha tenido este problema? lo ha solucionado? ha operado o aconseja otro tipo de tratamiento?”

Iran, que va dir que de tractaments no hi entenia gaire, amb tot, aconsellava:

“Yo no te quiero ayudar a tomar una decisión concreta, pero sí a que averigües cuáles son realmente las opciones. A ver si das con un buen médico que te indique en qué consiste, llegado el caso, la cirugía, y los pros y los contras, le explicas que no quieres tener una mano funcional para coger cubiertos y abrir puertas, que quieres que te quede bien para trabajar y escalar, y que sea sincero, sobre todo, de las garantías que tiene la operación, y cada uno de los tratamientos alternativos que pueda haber.”

Arran d'això, Eneko va exposar els seus temors:

---

¹⁰¹ En la conversa que vàrem tenir amb Madveras (David Oliveras) ens va explicar que estava estudiant osteopatia.

“lo ke no se es si es mejor seguir apretando hasta petar del todo o dejar e intentar operar. pero ke pasa, ke si en la mutua no ven ke tengo la mano tonta pues soy apto... pa currar claro, lo de ke yo me kede sin trepar a ellos les da igual, pero a mi es una de las cosas ke mas me importa. otra es una clínica de pago pero soy pobre jejeje... aiiiiiiiiiiiiixxxxxxxxxxxx pues ke espero ke alguien ke haya tenido el problema me diga algo.”

Ricard va aconsellar la visita a un metge privat, entre altres coses per un tema que ja ha sortit en altres llocs:

“[...] el de la mutua se lo mirara todo desde el lado del laburo, y los de la S[eguridad] S[ocial] pues como que se te puede atrofiar la mano antes de que te lo miren.”

En una línia semblant, i per les mateixes dates (5 de juny de 2008) Cucu plantejava que havia estat a punt de perdre un ull a causa d'un accident i que en aquell moment no podia pujar més amunt dels 1.500 metres. La seva consulta se centrava en

“si sabéis de algún libro o guía de rutas por Tarragona (lo digo por la altitud) y luego de aristas por el pre-pirineo, porque si no encuentro algo para hacer y estar un poco en forma, me va a dar algo!!!!”¹⁰²

Aquest post va ser contestat per Una Chica, que havia conegut a Cucu en el darrer Madstage i li va donar alguns consells. Aquí va ser un bon moment per rememorar aquella trobada (es deia que ella havia sortit molt de pressa i havia deixat els altres enrere). Animat per la invitació que ella va fer de visitar les comarques de Tarragona, Narhinan va mostrar també el seu interès, invitació a la qual Una Chica va contestar:

“Narhinan...la travessa per les terres del sud quan vulguis, a peu, en bici, en barrancs, en avencs, en quad, parapent, a la pota coixa... tria modalitat que m'apunto a un bombardeig!!! només cal que busquis

---

¹⁰² Un tema interessant per investigar seria el fet que Cucu demanés informació sobre muntanyes de Tarragona en el moment en què no podia ascendir grans alçades: no estaria confonent el sud amb la terra baixa?

dates que pel que m'has comentat vas una mica liat... i que concretem 'en tancat'".

Continuant amb el tema de la salut, el 9 de juliol de 2008 Sky plantejava que tenia un problema amb el menisc i demanava l'opinió de la resta de la comunitat.

En la comunitat també han aparegut temes relacionats amb activitats de cooperació (com una proposta de Lupus del 22 de juliol de 2008 en suport d'una ascensió solidària a Petretxema, que dit sigui de passada, va tenir nul·la resposta) o advertències com la de David P. del 18 de juliol de 2008 sobre els robatoris que s'estaven produint en vehicles estacionats als aparcaments de muntanya de Benasc.

La dimensió relacional, doncs, d'aquesta comunitat virtual apareix a cada moment i, valgui com a consideració epistemològica, el fet que quedi enregistrada per escrit és un gran avantatge per als investigadors.

Un espai de resistència

El 2 de desembre de 2007, Iran enviava un post al fòrum en què explicava el que li havia passat en una visita a una botiga de la coneguda empresa de distribució de material esportiu Decathlon. Segons ell, amb Hos, estaven buscant unes botes d'esquí a la botiga de Lasarte (Guipúscoa), on els varen dir que no tenien el seu número perquè eren de la temporada passada, però que a la botiga d'Irun sí que les tindrien, perquè ja els havien arribat les de la nova temporada.

Un cop en aquest establiment, s'adonen que els preus no són els mateixos i sospiten que els volen vendre material de la temporada anterior com si fos d'aquesta. Total, que sota de l'etiqueta del preu aconsegueixen trobar l'etiqueta de l'any anterior, on posava un preu molt més baix (55 € menys). Després de parlar amb dues persones de la botiga, aconsegueixen que els les deixin pel preu de la temporada anterior.

"En fin, nos fuimos al rocódromo todo rebotados a ahogar las penas haciendo una sesioncilla de lanzamientos y bloques y ya está. Era eso, o romperle la crisma a alguien. Je je. Pues eso, que lo sepáis, que estos del Decathlon quieren sacar más tajada de la que ya sacan. Al lorito!"

En aquest post, Iran plantejava un tema tècnico comercial interessant: com se sabia si unes botes eren de la temporada anterior o no? En les que els havien ensenyat hi havia una referència, que ell suposava que volia dir que les botes eren de la temporada anterior, però no ho tenia clar...

El mateix dia, Elales li va contestar dient que podria ser que no els haguessin volgut enredar i que tot plegat fos una confusió de la persona que havia etiquetat les botes. I afegia que ell s'havia trobat amb casos en què l'etiqueta marcava la meitat del que hauria de valdre el producte.

A banda d'això, explicava que la referència FW 2005/2006 que havien vist en les botes significava Fall/Winter 2005/2006, o sigui que el material que els volien vendre era de feia dues temporades. I afegia, “[...] *suele pasar en las grandes superficies cuando contratan a gente que no tiene demasiada idea del material que vende.*”

Poques hores després, Don Marcial informava de la manera d'etiquetar que té la casa Trangoworld, i com distingir les temporades dels seus productes. Acabava dient que aquest tipus d'etiquetatges haurien de fer-se així per llei (com es veurà més endavant, Don Marcial era propietari d'una botiga d'esports a Saragossa).

David P feia un comentari irònic que deia així: *“Echa un vistazo a la sección de empleo de Decathlon y comprenderás muchas cosas...”*.

Hos, que havia estat implicat en l'inici del tema, va respondre que el fet que la gent que treballés a la botiga fos nova, no impedia que hi hagués persones responsables que les tinguessin al seu càrrec,

“así que voy a ir mañana a comprarme las botas de hace dos temporadas y no por el precio que allí ponía, pero antes pondré en conocimiento de la oficina del consumidor a ver qué me dicen.

[...]

Que sean novatos, o que cobren poco o lo que se quiera no exime para que se haga bien el trabajo, acaso no tenemos derechos como consumidores? Lo peor es salir con la idea de que con todo hacen así y se te queda una cara de tonto.”

David P va contestar parlant de les pràctiques de les multinacionals, però apuntava un altre tema:

“Más grave que lo que comentáis es que vendan material de escalada sin tener idea de para qué sirve, cosa que se ha comentado en más de una ocasión en este foro. Si no me falla la memoria lo último que se comento es que vendían un pato para rapelar... vaya como si fuera un ocho...”

¿Y qué hace la administración? Pasar de todo como no.”

Finalment, Pablo Mármol, amb una experiència de 14 anys de venda en establiments d'esports, apuntava un possible punt de vista de l'empresa i algunes qüestions personals:

“Decathlon es un gran almacén, no todos los centros funcionan exactamente igual (Aunque deberían según la empresa), a mí me han cobrado de menos en muchas ocasiones y algunos artículos no me los han cobrado por error, si alguno está marcado con el precio de este año y es del anterior, eso es una práctica habitual en todos los comercios, cuando suben los precios etiquetan toda la existencia (He trabajado 14 años en una tienda de deportes), actualmente es el comercio que menos reparos pone a cambiar por dinero cualquier compra no deseada por el motivo que sea. Personalmente no creo que Decathlon quiera engañar a nadie, es totalmente transparente, aunque tiene fallos puntuales como cualquier gran almacén. Les han estado engañando masivamente cambiando etiquetas de unos artículos a otros más caros, aunque lo están solucionando. Problemas siempre hay.”

En un sentit semblant, el 17 de febrer de 2008 Noretua preguntava sobre els anoracs de la casa North Face, en un post que va quedar sense resposta:

“nadie sabe si las north face de internet son verdaderas. por eso kiero vuestra opinión sobre paginas k suelen ser correctas en base a la ley y k sean baratas. un saludo. noretua.”

Si el cas de Decathlon –i el darrer post- demostra fins a quin punt els espais de debat poden suposar canvis en la comunitat de consumidors de materials de muntanya, també s'ha de dir que algunes empreses o persones han utilitzat aquesta via per promocionar els seus productes o activitats.

En aquest sentit, a final de novembre, Don Marcial, convidava la gent del fòrum a visitar el web de Deportes Marboré, de Saragossa. I, de passada, posava a la llum pública un malentès:

“Solamente una cuestión: NO AGRADECER, EN ABSOLUTO, que el personal de MAD TEAM no se haya molestado, no ya en añadirnos a su directorio, sino que, además, ni siquiera se han molestado en contestarnos a las preguntas que les hemos hecho al respecto. Y como supongo que, en el 99% de los casos, el colectivo montañero y alpinista, no se parece absolutamente EN NADA a los gestores de la web. Siendo como es, de Justicia, o al menos, cuestión de educación, os envío un fuerte saludo a todos.”

De seguida, Madveras, el webmaster de Madteam, va exposar que no havien rebut cap de les preguntes que es deia en el missatge anterior. Tot va acabar en un malentès (com a mínim públicament), però des de la botiga de Saragossa s'explicava el motiu del seu enuig:

“Como dicen por aquí, por supuesto, esta es una web privada, y no está obligada a nada. Pero, con lo complicado que es sobrevivir por libre (temerario, diría yo), tener problemas para aparecer en los directorios significa, simplemente, no existir. De ahí mi cabreo...”

En un sentit semblant al de Decathlon, el 21 de desembre de 2007 Manuleon començava una fil de debat sobre el Bazar Juvenil, una botiga de Sevilla que també ven per internet. Manuleon hi havia comprat un parell de piolets, havia fet l'ingrés dels diners i no n'havia sabut res més. Ningú responia els missatges, ni el telèfon... El problema era que la pàgina web seguia oberta i semblava que no servia els productes que se li demanaven.

Miranda, un altre membre del fòrum, va provar de posar-se en contacte amb Luís, el responsable de l'establiment, però no ho va aconseguir. Hi havia indicis que li podia haver passat alguna cosa (una dependenta d'un establiment veí estava preocupada). Però aquests fets no eren nous, durant l'estiu havia tingut un accident i no havia obert la botiga durant molt temps.

Finalment, el mateix Luís va trucar Manuleon per disculpar-se i dir-li que havia estat malalt. De tota manera, aquest fet creava desconfiança en les possibles transaccions futures. Fins al punt que a finals de gener de 2009 Manuleon enviava un post al fòrum en què deia que *“[...] cada vez que entro en el buscador para ver su página, sale mi aviso, y le estoy jodiendo con la mala publicidad.”* Finalment, per arreglar les coses, el webmàster va eliminar el missatge.

Però, tornant a l'espai de resistència en què es poden convertir aquests fòrums en determinants moments, cal explicar que el dia 15 de juny de 2008, Koissy enviava un missatge al fòrum que duia per títol “Tristes montañas humeantes”. La millor manera d'entendre què pretenia el seu autor és llegir directament el que va escriure:

“Escribo por la siguiente cuestión; no sé si sabíais, que a raíz de todo lo que está ocurriendo en China con la represión del Tíbet y los Juegos Olímpicos, se organizó una obra de arte como actuación social (protesta) por parte de los montañeros, organizada por un italiano. La cosa consistía en subir a un pico los 10 primeros día de mayo con señales de humo...”

Segons Koissy, el dia 8 d'agost a la una del migdia, coincidint amb l'acte d'inauguració dels Jocs Olímpics, tindria lloc la segona manifestació en aquest sentit. Ell pensava pujar al Perdiguero i demanava si *“Alguien más está pensando en realizarlo o sabe algo?”*. No consta que hi hagués cap reacció.

La mort d'Iñaki Ochoa

Al mes de maig de 2008, Iñaki Ochoa de Olza¹⁰³ va morir a l'Annapurna després d'un intent de rescat angoixant. Aquest accident va permetre la manifestació de força sentiments lligats a la muntanya.

Dins del fòrum de Madteam, tot va començar quan Lupus, el 20 de maig, donava la notícia tal com apareixia en el *Diario de Navarra*¹⁰⁴.

Havent aconseguit 12 dels 14 vuitmils, Ochoa es debatia entre la vida i la mort a més de 7.000 metres d'alçada després de quedar-se a pocs metres del cim. L'acompanyava el romanès Horia Colibasanu, en les mans del qual quedava la seva vida. Al mateix temps, diferents muntanyencs que es trobaven a la zona organitzaven un rescat.

Des que es va saber la notícia varen anar apareixent comentaris de suport en aquest fòrum, com per exemple aquest de Vica:

“Iñaki estamos con el corazón en un puño, sé fuerte, hay que bajar y volver a Iruña. Toda la suerte del mundo!!!” (20 de maig de 2008)

O aquest altre de Basobaltz41 del mateix dia:

“aupá inaki!!!!aguanta el tirón!!!venga ven pronto hacia casa. animo y fuerzas!!! esperamos noticias buenas de ti!!”

A partir d'aquí, el tema del debat va ser la solidaritat que s'havia manifestat en el seu rescat. Tal com ho deia Basobaltz41 el dia 23:

“[...] desde luego, kreo ke una vez pasado todo, habría ke hablar muxo y bien de komo esta portándose la gente en el anapurna. es inkreible la respuesta ke están dando estos pedazos de montañeros!!! se han ganado todos los respetos y admiración del mundo de la montana. MIL GRACIAS A ELLOS, y mucha suerte!!!”

Com en altres casos, la mort d'aquest muntanyenc va suposar un seguit d'expressions de condol al fòrum, condols que s'anaven alternant amb comentaris sobre la solidaritat a la muntanya:

---

103 Sobre aquest muntanyenc, vegeu <http://www.navarra8000.com/navarra8000-15-04-04.html> Data de consulta 26 de maig de 2008.

104 <http://www.diariodenavarra.es/20080520/deportes/situacion-critica-choa-olza-annapurna.html?not=2008052002115986&idnot=2008052002115986&dia=20080520&seccion=deportes&seccion2=masNavarra&chnl=20> Data de consulta 26 de maig de 2008.

“No deixar de destacar la increïble la col·laboració desinteressada de molts alpinistes en el rescat d'Iñaki... increïble... sense paraules. Una mostra exemplar dels valors al món de alpinisme i de com no! de l'apreci que tots tenen a Iñaki, com muntanyer i persona” (Rapaz i Oroneta, 23 de maig de 2008)

“Pues sí, joder... ¡Qué pena! Y coincido con todos: chapeau a los que han intentado rescatarle. Uno recoge lo que siembra, y hasta donde yo sé, él era de los que se jugaba el tipo en esas situaciones tan chungas” (Xuac, 23 de maig de 2008)

Iñaki Ochoa era una persona molt estimada dins del món alpinístic, segurament per la seva manera de ser caracteritzada per, com Lupus va dir, *“su falta de divismo y ego [...] sin ningunearnos ni vanagloriarse [...]”*. És possible que aquesta estima li vingués precisament d'aquesta manca de “divisme” i pel fet d'encarnar una visió de la muntanya en certa manera força idíl·lica, tal com es desprèn del següent text:

“Creo que una de las numerosas razones por las que practicamos la escalada en el Himalaya es simplemente para purgar de nuestros cuerpos los demonios de la civilización occidental. Me refiero, como algunos de ustedes intuyen, a la soledad no elegida, el hastío, la depresión, el consumismo, el clima político que nos rodea, la violencia, las diversas adicciones posibles y probables, además de los malignos centros comerciales. Todos estos demonios se han quedado directamente en casa, incapaces como son de desplazarse en el espacio hasta aquí. Mientras tanto, sus compañeros el colesterol, el sedentarismo, el aburrimiento y el sobrepeso, que quizás han viajado hasta aquí, están a punto de perecer con saña, sumidos los pobres en los inevitables encantos de la cara sur de esta montaña sin par. Pronto va a empezar un baile salvaje, que dejará nuestros cuerpos limpios y desnudos, privados de todo resto de fuerza, pero cargados hasta los topes de esa energía espiritual rica como pocas, que da cuerda a nuestras vidas sin cicatería alguna. Lo que ustedes pueden hacer por nosotros es enviar fuerza y buenos deseos, rezar si saben o quieren, y quizás dejar de lado por un rato el periódico o el ordenador y salir a dar una vuelta, correr o andar en bicicleta... más que nada, por sacudirse de encima por un rato a esos demonios de los que hablaba, tan poco amigables pero también tan débiles de carácter, los muy cobardes” (text d'Iñaki Otxoa de Olza, aportat per Peul al fòrum amb motiu de la mort d'Iñaki el dia 23 de maig)

lñaki representava el muntanyenc salvatge, allunyat i revoltat de la societat;¹⁰⁵ una persona que no accepta els designis del món capitalista i que troba, en les muntanyes, la seva salvació. Per això, atenent que es tractava de “[...] una persona que supo vivir el ideal de la montaña y transmitir a lo largo de su vida los más nobles valores humanos”, el Govern Foral navarrès li va concedir la Medalla d'Or al mèrit esportiu conjuntament amb l'equip d'alpinistes que havien intentat el seu rescat.¹⁰⁶ Aquests darrers, davant de les “*impresionantes muestras de solidaridad y compañerismo*” que havien donat, fins al punt d'arriscar les seves vides, “*merecen figurar en la memoria colectiva de todos los navarros por su gran generosidad y la humanidad que demostraron al no dejar sólo en sus últimos momentos*” al muntanyenc navarrès.¹⁰⁷

La mort d'lñaki va dur un assidu dels fòrums de Madteam -Vica- a reflexionar sobre el muntanyisme actual (24 de maig de 2008). Segons ell “[...] *el montañismo autentico jamás morirá y goza de muy buena salud.*” En un moment de massificació de les muntanyes, les rutes normals són menysvalorades i l'escalada artificial mal vista, deia Vica. Però és més important com s'escala que no què s'escala, continuava. I això el portava a dir que

“[...] *las montañas se merecen que las tratemos con ética, que disfrutemos con ellas con pureza, que escalemos como lo hacían los Bonatti, Messner... de tú a tú limpiamente, cada montañero en su nivel pero siempre con ética y buscando siempre la superación y la satisfacción personal que proporcionan este tipo de ascensiones bien sea en Pirineos o en el Himalaya.*”

[...]

“*El rescate de lñaki en el Anapurna, ha demostrado que la solidaridad y la filosofía de vida y ética de los pioneros jamás va a desaparecer porque existen y siempre existirán personas íntegras y comprometidas con una manera de entender la montaña que yo considero que es la mejor.*”

Lupus es va afegir a aquest debat el dia 25 mentre reclamava:

“*Un respeto a la Montaña, a su espíritu y cuerpo, en el sentido de protegerla, respetarla; no usarla como algo privativo, sino un bien de todos, para todos y, que "perdure para los que vengan detrás de*

---

105 Vegeu

http://www.elpais.com/articulo/deportes/cima/traidora/elpepudep/20080523elpepudep_9/Tes Data de consulta 26 de maig de 2008.

106 http://www.as.com/mas-deporte/articulo/ochoa-olza-equipo-rescate-medallas/dasmas/20080526dasdasmas_1/Tes Data de consulta 26 de maig de 2008.

107 ídem.

nosotros" que no vean la botella de plástico tirada, la cafetería a mayor altura o el complejo hotelero con vistas al glaciar... sino un sarrío entre las peñas, una flor que sobresale del claro de nieve y un ibón de aguas libres. Por lo menos, que las generaciones que se suceden, tengan -por nuestra parte- como mínimo, montañas con su espíritu y cuerpo, para que ellos tengan la opción de disfrutar de ellas. Y esta responsabilidad es "nuestra" como comunidad montañera, desde dentro en colectivo e individualmente, porque ya están los de afuera con sus negocios, caprichos y gustos para arrebatarnos "a toda la sociedad" troxos de montaña."

L'estiu de 2008 va ser un estiu molt perillós des del punt de vista muntanyenc, perquè als mesos d'estiu, quan es produeix l'arribada de persones en període vacacional, les condicions de neu eren excepcionals. Arran d'un accident al Mont Perdut de principis de juliol, la llista de Madteam ja parlava que aquest podria ser un estiu negre... com així es va demostrar.

La raó principal de la perillositat objectiva de la muntanya era l'existència d'esquerdes en llocs no acostumats en els darrers anys. A més a més, les persones que anaven a la muntanya, segons les informacions aportades en aquesta comunitat, continuaven amb la manera de fer habitual dels estius anteriors, de manera que molts d'ells i elles es presentaven als llocs nevats cap al migdia, moment en què les condicions de la neu i el gel eren les menys adequades. Un post d'Atay del dia 7 de juliol de 2008, parlant de l'accident al Mont Perdut, era molt expressiu:

"I jo em pregunto? Que feien allà a les cinc de la tarda amb la neu i la calda que fa, els monitors en que pensaven? Per què no van matinar per fer l'ascensió[?]"

El dia següent, Narhinan duia el tema cap al vessant administratiu, fet que sembla que deixa transcendir una certa visió de la muntanya com a extensió d'un espai controlat per les autoritats administratives:

"Jo aniria més enllà que tu i preguntaria, com és que amb les nevades que van caure el maig i a començaments de juny, els serveis oficials de previsió d'allaus i informació nivològica van tancar, diguem-ne, per vacances? Com és que atesa l'extraordinarietat de les nevades i el distint comportament de la neu en aquesta època de l'any, no s'ha establert un sistema extraordinari d'informació oficial ja fos a través de les federacions i clubs, dels refugis i també dels principals accessos a les zones d'alta muntanya? Com és que en aquest país costa tant de reaccionar preventivament?" (Narhinan, 8-07-08).

En el fòrum es parlava d'accidents inevitables i sobtats que havien sorprès fins i tot a muntanyencs experimentats. En aquest context, el debat va

derivar cap a la necessitat que aquest tipus de pràctiques fossin guiades per persones professionals (cal dir que l'accident va afectar un grup de joves que anaven amb els seus monitors) i no per monitors de temps lliure (tot i que els que s'hi varen veure implicats formaven part d'una entitat molt solvent del panorama barceloní). El següent post de Mik deixa veure el to que va adquirir el debat:

"Jo afegiria una altra pregunta, com es que no és van preocupar de preguntar les condicions de la zona?, i si ho van fer, què feien a aquelles hores al costat d'una rimaia.

No oblidem que els únics responsables són el monitors, que per això estaven.

I si eren tots voluntaris, pot ser que comencem a agafar professionals que ben t'asseguro estan perfectament informats de les condicions de les zones que hi van, tampoc hem d'oblidar deixem els nens o joves en mans de persones que pensen han de estar capacitades per portar grups amb total seguretat." (Mik, 8-07-08).

La situació objectivament perillosa de la muntanya es va posar de manifest en un post enviat per Ayanami l'11 de juliol en el qual es reproduïa una notícia de *El Periódico* que informava sobre la perillositat de la situació d'aquell moment.¹⁰⁸ Les reaccions que es varen produir a aquesta informació deixen veure força clarament la manera de pensar d'alguns excursionistes:

---

¹⁰⁸ A continuació es reproduïx el post enviat per Ayanami l'11 de juliol:

Noticia de el Periodico

Grandes espesores de nieve mantienen en alerta al Pirineo

· Los equipos de rescate advierten a los excursionistas del alto riesgo de accidentes

· En determinadas zonas, el simple paso de una persona puede causar una avalancha

El aviso va muy en serio: con la montaña no se puede jugar. Y mucho menos estos días, en que algunos lugares del Pirineo acumulan espesores de nieve más propios de un mes de mayo que de julio. De momento, ya ha habido una víctima mortal, un joven de Barcelona de 17 años que el 1 de julio se precipitó por una grieta de la montaña durante una travesía por Ordesa (Huesca). La sima estaba cubierta por una capa de nieve, sobre la que fue a pisar el menor.

La situación, motivada por las nevadas tardías, mantiene a los equipos de rescate de los Bomberos de la Generalitat y de la Guardia Civil en estado de alerta, al menos hasta que termine el deshielo, que parece haberse acelerado en los últimos días por el calor. "Es mejor dar marcha atrás a tiempo, por mucho esfuerzo que se haya invertido, que arriesgarse a tener un desliz, un pequeño resbalón, porque en las condiciones actuales, eso puede ser mortal", afirma Miquel Arilla, bombero del Grup de Recolzament d'Activitats Especials (GRAE) con base en La Pobla de Segur (Pallars Jussà).

MÁS QUE EN 1997

"La montaña está complicada. Mucho más que en 1997, cuando también se llegó al verano con mucha nieve", recuerda el joven. Ese año, solo en la Pica d'Estats (Pallars Sobirà), los miembros del GRAE de La Pobla intervinieron en el rescate de cinco excursionistas muertos. "En estos momentos, en la Pica hay más nieve que entonces", asegura Arilla. Además, añade, "como las temperaturas nocturnas están siendo bajas, se encuentran todavía muchas placas de hielo, lo que dificulta aún más las travesías".

En el Pirineo catalán, señala el bombero de La Pobla, Aigüestortes y su zona periférica son los lugares donde las acumulaciones de nieve son más importantes. "Hay heleros pde varios

“Esto hace 20 años no lo tendrían que haber avisado. Al menos yo, sin tener demasiada experiencia, estoy evitando las subidas a los tresmiles y las zonas que tanto me gustan en esta época, porque sin haber leído eso, ya sabía o me imaginaba lo que me podía encontrar.

Pero ahora, con el veranito, los montañeros del decathlon, van a ir como locos al Pirineo, a jugar a ser los protagonistas de un documental de al filo de lo imposible y poder presumir después en el trabajo de las grandes hazañas realizadas por tan intrépidos "montañeros".

Y claro, las montañas se van a llenar de "montañeros" en chancletas que cuando vean la nieve, se van a ir a por ella para hacerse la foto, y pasara lo que tenga que pasar, desgraciadamente.

A mí, un día en la Renclusa, en pleno agosto, cuando el glaciar del Aneto era HIELO PURO, me preguntaban unos que si no era exagerado ir con crampones, piolet y toda la pesca.

Terminaran poniendo puertas a la montaña y quien quiera ir a la montaña, será pagando, por culpa de estos mierdas de domingueros, que ayer iban a la playa porque era lo mas cool, hoy van a la montaña, porque es lo mas cool y mañana se dedicaran a la visita de monumentos históricos, porque se pondrá de moda.” (AfricaTwin, 11-07-08)

En relació a aquest tema, justament a partir del dia 30 de juliol de 2008 es va plantejar el problema dels perills objectius a la muntanya. El debat es va iniciar quan Iran va escriure un post en què parlava dels despreniments que hi havia hagut a la muntanya i com posaven en perill la integritat de les persones, que d'aquesta manera podien resultar accidentades sense haver-se posat en cap situació de risc especial.

Aquell mateix dia, Hos va apuntar que es podria deure al canvi climàtic, fet que de seguida es va posar en qüestió per Klaix:

---

metros", asegura. En Huesca, las áreas de más riesgo --y muy frecuentadas por excursionistas-- están en Ordesa y el Monte Perdido, apuntan fuentes de la Guardia Civil de Boltaña, responsable de los rescates en esa zona.

"Aunque no es habitual en esta época del año, la gente debe equiparse con material de invierno, es decir, con grampones metálicos y unas buenas botas. ¡Que a nadie se le ocurra ir estos días a la montaña en zapatillas!", avisa Arilla. "Va a haber áreas con hielo, los denominados neveros, durante prácticamente todo el mes de julio", añade Miguel Domínguez, sargento del grupo de rescate de Boltaña.

Lo que más preocupa a los cuerpos de seguridad es que, a partir de la semana próxima, en torno al 15 de julio, está previsto un notable incremento de excursionistas en el Pirineo y eso, observan, "puede incrementar, si cabe, el riesgo de aludes ", alertan. El paso de una persona, detallan, puede causar una pequeña avalancha de nieve, que, sin pretenderlo, llegue a caer sobre algún compañero situado ladera abajo.

saludos

“No sé, yo creo que más que aumenten los desprendimientos, lo que aumenta es la gente que los ve, porque hay más gente en las montañas, y la información corre mucho más rápido gracias a internet, con lo cual el volumen de noticias aumenta mucho más rápido” (Klaix, 30-07-08).

Al final es va apostar per una explicació que inclogués tant els aspectes humans com ecològics.

Un espai de formació d'imatges col·lectives

Els fòrums i les comunitats virtuals serveixen també per formar imatges col·lectives, és a dir, que formen una part molt important del procés de construcció social de la realitat. Un cas en aquest sentit és el del documental sobre el Cerví de Javier García Mascarell.

L'1 de desembre de 2007, Mascarell enviava una nota al fòrum dient que ja es podia descarregar mitjançant l'emule el seu documental sobre el Cerví en solitari, una ascensió que havia dut a terme feia poc. Al cap de poc, Mascarell va haver de confessar la seva poca experiència en els formats digitals i donava un nou enllaç a un lloc on es podia baixar el fitxer via http, que és molt més ràpida que el P2P. En un nou post demanava si hi havia algú amb experiència suficient com per pujar-lo a You-tube alhora que *“espero que me contéis qué os parece y que los que podáis lo pongáis en el EMULE para compartir”*.

Sembla clar que l'objectiu de Mascarell era utilitzar la xarxa per promocionar un vídeo sobre la seva activitat privada a la muntanya. El mateix estava fent en altres àmbits: *“gracias al amigo Ximo Pérez fotògraf i administrador del periòdic digital L'Informador de la Costera”* acabava d'aconseguir un enllaç a un servidor que permetia visualitzar el documental de manera molt més còmoda.

En el cas de Mascarell, les reaccions varen ser positives, tot i que poques (tres o quatre). En canvi, el cas de Jesús Calleja va ser completament diferent, potser per les dimensions mediàtiques d'aquest darrer.¹⁰⁹

Tot va començar el 22 de desembre de 2007, quan Manuleon iniciava una reflexió sobre l'activitat d'aquest muntanyenc, que pretenia ser extrema, en comparació al que estaven fent altres persones d'aquell moment o el que havien fet personatges que han marcat època, com per exemple Jordi Pons.

El mateix dia, Frigopie enviava una resposta que portava com a títol *“Marketing extremo”* i Manuleon hi afegia un comentari sobre la llibertat d'expressió en aquest fòrum:

---

¹⁰⁹ Sobre la figura de Jesús Calleja, vegeu <http://www.jesus calleja.es/>

“Pues menos mal que aquí no vetan el tema, porque es imposible decir nada al respecto en cualquier otro sitio.”

De fet, aquesta va ser una de les converses més animades de la temporada. De seguida varen aparèixer els defensors de Calleja: *“Puede que sea mucho marketing y que no sea “Extremo”, pero Jesús Calleja me merece mucho respeto y seguro que el documental estará muy bien hecho!!”*, deia Clint.

De fet, el tema que el documental estigués ben fet va permetre que el debat continués endavant, perquè rodar una pel·lícula amb dues o tres càmeres, no podia haver-se fet en un ambient massa extrem. *“Seguramente por eso no hay documentales de Humar o de los intentos de este invierno al Makalu, Broad Peak y Nanga Parbat”*, afegia Ctesifone.

Balerdi va posar un toc erudit en aquest debat i conclouïa que:

“Para mí, este programa es una farsa en la que la televisión únicamente busca vender, publicidad, audiencia, dinero. El buen montañista por si, no busca la fama, simplemente emprende hazañas que le llenan por el hecho de conquistar (sic) lo inútil y disfrutar de la vida.”

De manera que sembla que les crítiques se centren en aspectes vinculats a la utilització que es fa de les activitats muntanyenques. Així, Ricard afirmava que *“lo que hace es una simple y pura acción comercial y de marketing”* i acabava dient,

“le felicito por poder vivir haciendo lo que le gusta, sea ir en moto, escalar ocho miles con oxígeno por la vía normal, o cualquier actividad que se le ocurra, la disfrute y la pueda vender bien.”

En una línia semblant es va manifestar Elales:

“También nosotros es que nos pasamos de puristas, joder. Parece que nos toca los cojones que de repente salga alguien que se lo ha montado mejor que nosotros y ha convencido a unos productores de que su programa es la hostia. El tío ha vendido su producto y le ha salido muy bien, pues bravo.

¿Consideráis que es marketing? Claro, nos ha jodido mayo con las flores. No va a llamar al programa “Lo que hago no es para tanto” o “Cualquier julio hace esto con la picha”. Es como cuando oigo a algún cocinero decir que lo del Arguiñano ha sido vender la moto por su aparición en televisión y que está sobrevalorado. Pues bien, de

acuerdo, pero para mí que no tengo ni puta idea de cocina me parece que lo que hace es acojonante, igual que el barbas de Bricomanía.

No es que le vayan a dar el Piolet d'Or, pero igual hace un programa entretenido y lo ve mucha gente, que es de lo que se trata (por si habíais perdido la perspectiva de los objetivos de un programa de televisión)."

De seguida, Manuleon va parodiar el cas, dient que l'havien d'ajudar a trobar patrocinador per al seu projecte:

"espero me ayudes a encontrar, tú y quienes tanto le admiráis, patrocinio para mi proyecto "en los límites de lo humano". consiste en un reto personal, al límite de lo que yo considero humano, y que tengo previsto que se emita en TVE 1, en prime time. el proyecto consiste en hacer, en un plazo máximo de dos años "la integral del curso de aguas de valporquero", para seguir con la "directísima cara sur normal del urriello". a continuación me propongo participar y finalizar la "carrera del pavo de nochebuena en león", para, casi sin descanso, correr y cruzar la meta de la "san silvestre vallecana" diez kilómetros de infarto. y, por si todo ello fuera poco, ya como colofón, ascender, en solitario y sin ayuda de oxígeno artificial, el "pico teide", tras arribar a la isla en auténtica clase turista, sin levantarme del asiento para evitar el terrible síndrome de la clase turista (valga la redundancia). de momento no tengo patrocinadores, pero en cuanto entienda alguno que para mis condiciones es un reto al filo de lo humanamente posible, no tardarán en aparecer. y desde aquí doy gracias anticipadas a todos los que, al igual que a calleja, sin duda me vais a dar todo vuestro apoyo."

Arran d'axiò, Elales va posar al descobert l'estratègia de Manuleon:

"Eres más pesado que un abuelo sin tabaco. Te has dedicado en este último mes a darte de alta en todos los foros posibles para ponerlo a parir. Por cierto, ¿lo odias por algo personal o es sólo la envidia que ya has reconocido?

No sé lo que tienes contra este tío (al que, para tu información, ni conozco ni admiro). Por lo que leo en tus 5 comentarios en Barrabés - todos en la misma noticia, cansino- lo que te jode es que a él le apoyen y a ti no. Pues chaval, habértelo montado mejor, unos nacen con estrella y otros estrellados."

Com es veu, post a post es va construint la identitat de certes persones i, com no se'ns escapa, al darrere d'aquesta construcció hi poden haver xifres importants de diners. De fet, la utilització de la televisió com a mitjà de promoció i de guanyar-se la vida, finalment no va ser qüestionat; el que

sembla que més desagradava a les persones que es varen manifestar era el fet d'anomenar la seva activitat com a extrema. En el fons, aquest extremisme, que seria subjectiu, com algú va dir, o que dependria del context en què es donés, estava parlant del que havia de ser la muntanya des del punt de vista esportiu. I es pot entendre que en el fons inclouria una ètica diferent de la que s'utilitza en els mitjans de comunicació de masses. De fet, no queda clar fins a quin punt no hi havia una dimensió de classe al darrere d'aquest conflicte, perquè com va dir Manuleon,

"[...] que algunos (que nadie se enfade porque me incluya) hemos pasado "muy buenos ratos" en una sima de Picos. Otros chavales de león han subido el nanga, el cho oyu, o han cruzado el polo norte a base de cojones y nadie les ha hecho caso por aquí. Si le va bien y el programa es bonito, mejor, pero titúlalo de otra forma. Este chico ha tenido la suerte de nacer con pasta y lleva una vida entera recorriendo el mundo, y encima vende los proyectos de una forma que consigue contratos como el que sacó con la junta de castilla y león, de un montonazo de millones. Ole sus huevos. Pero de extremo, nada. Y no leas su página web o sus crónicas en el diario de león, porque parece que está permanentemente al borde de la muerte. Y tal como es lo cuento, sin exagerar un pelo."

Jotas també va apuntar en el mateix sentit:

"Marketing? Coño si no es así no sale. Si no que se lo pregunten a los muchos que tienen proyectos cojonudos... pero sólo eso."

Alvaro Bultó 2. Pero es que Alvarito lleva toda su puta vida buscándose la vida con desafíos (ahora anda saltando de aviones). Otros lo han intentado Marichalares y Callejas. Bultó es el Miguel de la Cuadra de nuestra época. Rubio y pijo? sí, y qué? Os imagináis hacer lo que más os mola y ganáros la vida con eso? La Ostia!!! Pues eso es lo que deberíamos reconocer. Envidia, sana pero una envidia de cojones. Ojala hubiera más y a lo mejor alguno de nosotros podría pillar cacho".

Tal com havia dit Balerdi uns dies abans,

"Extremo es salir a currar todos los días aunque no nos apetezca una mierda a la mayoría de nosotros. Lo que hace el pavo éste es disfrutar extremadamente de lo que le gusta, encima con pasta por detrás, suerte que tienen algunos!!"

Per acabar aquest espai dedicat a la formació d'imatges col·lectives cal dir que algunes de les informacions i comunicacions que varen passar per aquest canal durant el període estudiat ajudaven a definir aquesta presentació

pública del jo: es formava i deformava la imatge que un autèntic muntanyenc havia de donar. Això, en alguns casos, havia passat pel tipus de pel·lícula que calia veure o de llibre que s'havia de llegir (vegeu, per exemple, el post de Ricard del 25 de juliol de 2008 sobre la pel·lícula *Tocando el vacío*).

En el mateix sentit, Pelayo¹³ proposava el 7 d'agost de 2008 de fer una llista de les cinc millors rutes en territori espanyol. La potència d'aquestes actuacions en la formació d'imatges col·lectives va ser posada de relleu per Oroneta quan va dir *“Jo ja he agafat algunes idees dels vostres TOP 5 per a les pròximes sortides...”* (8-08-08). Aquesta llista de propostes també va servir per refermar en la idea del Holandes Errante que havia triat bé la destinació de les seves vacances (08-08-08).

Fer foc a la muntanya, un tema tabú?

A principis de juny de 2008 Jotas va presentar un tema al debat que va donar lloc a un intercanvi interessant d'informacions. Revisant el conjunt del fòrum, s'havia adonat que no es parlava del foc, en el sentit de fer focs de campament. I per això conclouia, demanant opinions i experiències:

“Que sí, que en el bosque por norma general está prohibido desde hace ya años hacer fuego. Pero, y cuando vivaqueáis ¿qué hacéis? ¿Cómo lo hacéis?, ¿es un tema tabú?”

Parlant del fet de passar per la muntanya sense deixar-hi rastre, Klaix va ser el primer a afegir-se al debat:

“En general, el espíritu montañero manda que no dejes rastros de tu paso por la montaña. Una fogata es un rastro más que evidente, con lo cual la mayoría no las usamos, y más desde que hace algunos años se inventaron unos aparatejos llamados hornillos, algunos a gas, algunos a gasolina, algunos a alcohol... que te permiten cocinar sin dejar una mancha negra de medio metro en el suelo.”

Després que Chemi digués que *“[...] ni se me pasa por la cabeza encender un fuego en la montaña”*, Klk apuntava que feia *“muchos años”* era normal fer foc i que no passava res, i acabava dient:

“La verdad hacía un ambiente nocturno q se echa de menos!! Hoy en día como están las cosas no lo haría ni loco... menudo marrón!”

Més enllà de la multa, va insistir de nou Klaix, el problema era l'impacte sobre el paisatge¹¹⁰. I acabava dient *“Repito que un deber de los amantes de la naturaleza y las montañas es hacer el mínimo impacto posible, y la ceniza no deja de ser basura.”*

Madveras va portar el tema cap al vessant del risc de generar incendis forestals, sobretot a l'estiu. I Lupus en va donar una explicació ecològica:

“A parte de las razones de peso que te están comentando los compañeros; decirte que, desde el punto de vista ecológico, una fogata (que en 5 segundos se le puede ir de la mano a cualquiera) la primera acción negativa es la destrucción de la primera capa del suelo, llamada "humus", que es materia orgánica que aporta fertilidad, nutrientes..., vida. En altura -cuanto más peor- los microorganismos del suelo son básicos para la alimentación animal y vegetal, se rompe la cadena y se produce un desequilibrio; si la regeneración a niveles normales es difícil, larga y suele intervenir la mano del hombre, imagínate en altura. Por otro lado la madera muerta (que es la que se utiliza) son oasis para muchas especies (hongos, invertebrados, aves, reptiles, anfibios, incluso mamíferos). A menor altura, donde haya bosques, la madera muerta aporta tal vitalidad, que ver árboles muertos dentro del bosque es sinónimo de buen futuro.

Como montañero, siempre que puedo vivaqueo por muchas razones, llevo hornillo para calentar la comida o me aguanto y como algo frío... No sé si te ha tocado ver algún incendio de cerca; a mí por desgracia sí, y a parte de que el fuego puede calcinar la vida de los seres vivos. Es tal la tristeza del incendio por sí mismo que se te saltan las lágrimas.”

Davant d'aquesta disquisició, Klk va escriure *“Lo ves jotitas??. ahora ya sabes q es "UN TEMA TABU"!!!”*. Però Klaix no considerava que fos un tema tabú:

---

¹¹⁰ *“Pero la cuestión no es la multa!! La cuestión es el impacto que producen estas fogatas! Imagínate tu que cada grupillo hace una fogata donde le da la gana plantarse con la tienda o vivaqueando, toda la montaña llena de cercos de piedras negros!”*

“No es que sea un tema tabú, simplemente es un tema que la mayoría lo tenemos muy claro, porque lo entendemos como de sentido común, que el impacto ambiental es demasiado grande y el potencial peligro es inaceptable.

Entiendo que un tema tabú es un tema del que no se puede hablar ni preguntar, y no es el caso.”

A partir d'aquí es va començar a parlar de la relació entre societat i muntanya. La primera aportació va ser la de Narhinan, el qual començava parlant del prohibicionisme actual a la muntanya:

“Jo penso que el nivell de prohibició actual no és res més que un peatge que hem de pagar per la urbanització massiva, d'una societat que abans era més rural, i per la popularització de les escapades dels urbanites (jo inclòs) al medi natural. També perquè la despoblació del medi rural també ha portat implícit un abandonament de les terres de conreu i, en conseqüència, l'extensió de superfícies herbades, arbustives o boscanes, la qual cosa possibilita una major propagació dels incendis.

Altrament caldria convenir que una cosa és fer foc durant un estiu sec i l'altra, molt diferent, fer-lo en una tardor o un hivern humits. Jo recordo perfectament, quan era un nen (ja fa molt temps jeje), anar amb el meu pare a buscar bolets a punta de dia i un parell d'hores després, en arribar al bosc determinat, fer una foguera controlada per a escalfar-nos mentre esmorzàvem. Evidentment abans de marxar, el foc s'apagava del tot amb aigua o terra i, a ser possible, se separaren els troncs mig cremats i les cendres per evitar que res continués cremant en somort i una ventada ho pogués revifar.

Pel que fa a l'estètica pocs problemes també, doncs la primera pluja ja hi feia una bona netejada i, què més natural que el rastre d'humans fent foc? Altra cosa seria que cadascú que passés fes una foguera nova.

No sé, acato l'ordenament actual, però no comparteixo alguns dels arguments exposats aquí, ben intencionats sí, però al meu entendre, més teòrics que coneixedors pràctics.”

Aquest llarg i meditat missatge va ser contestat per Klk donant la raó a Narhinan, però duent les coses cap a un altre terreny: *“com sempre pagant justos per pecadors!!”*. I Maik entrava en la diferenciació entre les restes de cendra i altres escombraries:

“Si veo una mancha de fogata me puedo plantear que alguien por necesidad ha tenido que recurrir a hacer fuego, pero cuando te encuentras tirado un cartucho de gas vacío, o unos envoltorios de chocolatina (muy habitual), mira, es que mataba. Porque eso no responde a ninguna necesidad”.

De nou, Jotas va introduir la diferència qualitativa entre la gent que va a la muntanya i la resta:

“Por qué se queman los bosques es tema de debate curioso. Pero seguro que ningún montañero provocó jamás un incendio. Jamás. Ni por accidente ni ostias. No sería un montañero sería un meapinos. Como aquel que hace ya muchos años me amenazo, me monto la bulla cuando me descubrió (yo no suelo estar a la vista) en un recodo de un río haciendo una chera. Al cabo de unas horas me lo encontré con su tropa, con las brasas encendidas mientras jugaban a fútbol en un prado a 150 metros. Eso si el fuego lo habían hecho en las barbacoas de la boca sur del túnel. SUUU puta madre.”

En el moment que el Holandés Errante va explicar que s'havia fabricat un woodstove (una mena de fogonet que funciona amb petites branquetes de fusta) es va produir una desviació del tema principal. Després de diversos post explicant el seu invent (amb fotos incloses), el Holandés va explicar el que pretenia:

“Si, con mi pequeña aportación, puedo conseguir que una sola persona deje de encender un fuego directamente en el suelo, o sea, cualquier fogata, por pequeña que sea, me doy por satisfecho.”

Els problemes, segons ell, es trobaven a tres nivells: el perill de l'incendi, l'impacte ambiental i els aspectes estètics de les restes dels focs a la muntanya (impacte visual). Per tot això, apostava per no fer foc directament al terra i acabava amb una cita d'Alfred Wainwright:

*Take nothing but Pictures,
Kill nothing but Time*

Leave nothing but Footprints.

“Encendiendo una fogata vulneras los tres pilares básicos de esta cita y toda la filosofía”.

Els gossos a la muntanya

El dia 10 de desembre de 2007, Grantudela plantejava un dels grans temes de debat: els gossos i la muntanya. El tema va resultar molt interessant, no tant pel que s'hi tractava directament, com pel fet que, mitjançant els gossos, es podia entreveure la concepció de la muntanya i de l'excursionisme que tenien la gent que va participar en aquest fòrum.

Grantudela deia,

“Este post tiene la pretensión de abrir un debate acerca de la ética de algunos alpinistas que imponen su pasión por los perros a otros montañeros.”

Tot havia començat després d'haver encabit en un refugi de Sierra Nevada, habilitat per a 12-16 persones, la quantitat de 38 persones i dos gossos. El problema moral era si s'havia d'imposar a algú el fet de dormir al costat d'un gos. Tangencialment també apareixia el problema de si es podia fumar o no en aquest context.

Un dels temes que va aparèixer va ser la normativa de certs parcs que prohibeix l'accés dels animals. De seguida, algunes persones es varen posicionar a favor i en contra d'aquest tipus de regulació. David P., per exemple, deia que entenia la normativa després d'haver vist un gos atacar una marmota. I altres persones varen manifestar el problema de persones incíviques que deixaven escombraries o embrutaven els refugis (amb gossos o sense).

De seguida, però, el benestar dels gossos va passar a primer pla. Manolito va plantejar que “[...] *la persona que no tiene perro es la que es respetuosa con los animales y no la que sí que tiene perro*” i això va obrir la porta a la idealització del gos i, de retruc, de la vida natural:

“No te quepa la menor duda que tu perro en vez de estar esclavizado contigo hubiese preferido corretear por el monte y cazar conejos.

No, si todavía los animales nos tendrán que dar las gracias por vivir en una ciudad, no te digo...”

De seguida Jamesjones va posar de manifest la falsedat de la idea romàntica del gos com a animal natural que ha de viure en llibertat. I dies més tard, donava una visió del que per a ell era la muntanya:

“Todo el mundo tiene derecho a disfrutar de la montaña, ya sea animal o persona, a mí también me molesta[n] los típicos niños tirando piedras o armando escándalo mientras los padres les ríen las gracias (eso por no mencionar el comportamiento de algunos niños en algunos refugios, que a veces son peor que un perro durmiendo tranquilamente), o los típicos escandalosos de turno que van dejando basura y colillas por toda la montaña, y no por eso voy a pedir que prohíban los niños en las montañas o a la gente.”

Visions idealitzades –socialment construïdes i ancorades en la nostra cultura– són les que ens fan actuar com ho fem, i fins i tot són les que ens fan sentir el que sentim. Aquestes visions, construïdes a partir de l’intercanvi lingüístic, acaben constituint la realitat, en el sentit de Berger i Luckmann que són coses que no creiem que puguem fer desaparèixer amb la nostra voluntat. Però cal no perdre de vista que moltes d’aquestes realitats es construeixen al voltant d’elements físicoquímics reals.

Em federo?

Faltaven tres dies per acabar l'any 2007 quan Clint va plantejar aquest dubte: s'havia de federar o no?¹¹¹

De seguida, David P li va respondre que si no especificava quin tipus d'activitats feia no se'l podia aconsellar en cap sentit. Ràpidament, però, se li varen començar a plantejar avantatges i inconvenients:

Avantatges:

- La llicència federativa i l'assegurança
- Descomptes en refugis i potser alguna preferència en cas de sobrefreqüentació
- No pagament dels rescats
- Responsabilitats davant de tercers parts
- Descomptes en alguns establiments
- Subscripció a la revista *Vèrtex*¹¹²
- Facilitats ofertes pel club mitjançant el qual estàs federat

---

¹¹¹ David Oliveras va apuntar en l'entrevista que li vàrem fer que aquest és el tema estrella de cada principip d'any.

¹¹² Només en la federació catalana (FEEC).

- Assistència sanitària alternativa a la Seguretat Social

Inconvenients:

- Fonamentalment, el preu.

Un dels temes col·laterals a aquest és el fet que, per federar-se, cal estar inscrit en algun club. Per això Pureto advertia que calia vigilar també en quina entitat et federaves, perquè hi ha entitats on es paga molt i les prestacions són poques. Així que es va posar sobre la taula els dos clubs més barats del panorama català, el Club d'Escalada la Fuixarda i el Club Excursionista Madteam, on la inscripció costa 15 € anuals.

Des d'aquest punt de vista, sembla que l'elecció de federar-se o no sigui un simple joc de cost-benefici, però Rapaz va introduir una dimensió comunitària del tema:

“Per això de federar-se, pensa que a més del tema dels rescats i descomptes en algunes tendes (cosa que segurament és la prioritat per a la majoria de federats), està el tema de què si no ens federem els usuaris de la muntanya, al final els refus no s'acondicionaran, no es renovaran quan calga. Vaja, que el tema de federar-se es una "responsabilitat col·lectiva" per tal que pugam seguir gaudint de les instal·lacions que tots els federats paguem. La feec deu haver recaptat uns 2 milions d'euros (26.000 federats a una mitja de 80 euros), i amb això si es gasten bé, es pot fer molta cosa”.

Sembla que un dels temes que més preocupava en aquest aspecte era l'assistència sanitària i els rescats, i concretant una mica més, la posició de la Seguretat Social en tot aquest enjoc.

Africa Twin va tenir una fractura de peroné l'any 2006, el va rescatar la Guàrdia Civil i no li va costar res. El metge li va aconsellar d'operar-se, però la Seguretat Social no ho va considerar convenient. Acabat el procés de recuperació, davant la continuïtat dels dolors, va acudir a un altre metge mitjançant la federació. Aquest cop li varen diagnosticar una distròfia simpaticoreflexa. Segons ell, si hagués fet cas a la Seguretat Social, ara estaria coix i amb dolor crònic al peu:

“De la Seguridad Social, no me pienso fiar nunca más, porque no tienen reparos en permitir que un tío de 30 años, se quede jodido para el resto de su vida, ya que como ellos dirían, no es urgente. Así que a día de hoy, pago mi seguro en la Federación y por otro lado, me pago todos los meses una póliza sanitaria DKV. Espero con esto, no tener que pisar un hospital de la SS.”

La cartografia i els tresmils del Pirineu

El 2 de març de 2008 començava una altra polèmica de cert interès, aquesta vegada amb la cartografia com a fons.¹¹³

Aquell dia Pemomo publicava el post que originàriament duia per títol *Jodidos mapas Alpina*. Segons ell, assumint que els mapes d'aquesta editorial són els millors que hi ha al país des del punt de vista excursionista, les noves tecnologies, sobretot els GPS, “[...] *dejan en evidencia cada dos por tres la calidad de los mapas de Editorial Alpina.*”

Parlant del mapa de Posets d'escala 1:25.000, posava exemples de diferències de posicionament de fins a 200 metres en alguns casos

No sabem si Pemomo sabia qui era Montgròs, però no va tardar a conèixer-lo. Montgròs és l'autor del treball de camp d'aquell mapa,¹¹⁴ en la seva edició de 2006, i va posar la queixa en coneixement de la direcció de l'editorial, la qual li va explicar que la causa era que estava utilitzant una edició antiga del mapa. En el seu post de resposta així ho explicava, i a més afegia:

“De todas maneras, te agradecería que antes de señalar unos supuestos errores y de titular tu post con palabras tan fuertes como “Jodidos mapas Alpina” te asegures de qué edición estás hablando y si existe una edición posterior [donde] estos errores ya están corregidos. La nueva edición del mapa E-25 de Posets ya salió hace un par de años y, por tanto, ya has tenido oportunidad de verla.”

A partir d'aquí, Pemomo va canviar el títol del seu post: els *jodidos* mapes passaven a ser els “*inexactos mapas Alpina*”:

“Antes de nada, si te ha molestado lo de “jodidos”, lo cambio por cualquier otro adjetivo/sinónimo (dichosos, inexactos,...) más llevadero. No era mi intención causar ofensas personales, así que por mi parte, retirado está el adjetivo. (Retirado moral y literalmente, cómo se ve en el nuevo título del post).”

A més a més, suggeria que tot i que s'havia comprat el mapa feia cinc o sis mesos, podia ser que li haguessin venut una edició antiga. D'aquesta manera,

---

¹¹³ Es pot seguir a http://www.madteam.net/foro/ver.php/general_26862.html Data de consulta 7 de març de 2008.

¹¹⁴ Més endavant es va identificar dient “yo soy Soro, el del libro de Gorgas y barrancos de Catalunya, Mallorca y alto Ésera.”

si Montgròs no havia fet el treball de camp de l'edició primera, tot quedava arreglat, si més no entre ells dos.

Com havia dit Montgròs, l'editorial es va comprometre a entregar a Pemomo un mapa nou i actualitzat, i ho va fer en format digital, que es va descarregar en un sistema que suposem era un ftp.

Amb el mapa nou, dos dels problemes varen desaparèixer, però el cim del Diente Royo seguia no estant ben situat: hi seguia havent un ball d'uns cent metres.

Montgròs va explicar que aquest cas podria deure's al fet que “[...] *está situado dando más importancia a la cota que a su posición real.*” La qüestió estava en què:

“Si te vas a su supuesta posición real, verás que no alcanza los 3.000 metros por poco. Es un caso parecido a la ubicación de la Torre Cordier. Si colocas la cima donde te da el GPS, sobre el mapa compruebas que la altura no se corresponde con la teórica ya que es más baja (unos 40 metros menos).”

El problema és que amb la definició de les corbes de nivell en alguns llocs és molt difícil poder situar certes agulles, com el cas del Diente Royo. Altres mesuraments fets amb GPS també donaven que aquest cim no arribaria als 3.000 metres. Segons això, alguns cims secundaris deixarien de sobrepassar els 3.000 metres d'altura i per tant caldria refer la llista de tresmils del Pirineu.

Acabat el debat, quedava encara una altra possibilitat per discutir: el paper d'algunes botigues que venen material desfasat. Va ser Luisildo qui va introduir el tema el dia 5 de març. La solució ja l'havia insinuada anteriorment Pemomo, però El Holandés Errante hi va tornar a insistir: caldria posar la data d'edició en el materials, encara que fossin digitals.

Morta va intervenir en aquest debat (de fet era la segona vegada que ho feia) per proposar que quan es fes una nova edició d'algun mapa o llibre es fes una revisió d'aquest tipus de dades. Ahora insistia en la necessitat de notificar aquestes errades a les editorials “[...] *por si tienen a bien modificarlo. Si todos lo hiciéramos en vez de quejarnos (yo el primero) quizá se solucionarían muchos errores*”.

Després d'aquestes reflexions, es va tornar de nou al tema dels tresmils del Pirineu. David P apuntava que caldria revisar el llibre *Los tresmiles del Pirineo*, que està considerada la gran referència en aquest assumpte. La llista de cims de 3.000 metres o més, que força gent intenta completar,¹¹⁵ caldria

---

¹¹⁵ Aquest afició compta amb una pàgina web amb deu anys d'història (Pirineos 3000 <http://www.pirineos3000.com>) en la qual es relacionen els pics inclosos en la categoria. El dia 7 de març de 2008 eren 213 cims. Es tracta d'una pàgina catalana dirigida per David Buenacasa i Marc Subirà (informació extreta de <http://www.pirineos3000.com/servlet/QuienesSomos> data de consulta 7 de març de 2008).

que es redefinís després de l'aparició dels GPS. El cas és que alguns cims deixarien de ser tresmils, però també n'apareixerien de nous.

Després d'un comentari irònic d'El Ferratero Valiente,¹¹⁶ FTer va continuar el debat en el nivell tècnic, posant en evidència les incongruències en les mesures fetes, de manera suposadament objectiva, per institucions diferents. Els treballs fets per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, el Instituto Cartográfico Nacional i l'Institut Géographique National difícilment coincideixen en alguns casos. En aquest context, cada nova mesura ha de suposar un canvi en la llista oficial? No seria millor esperar a tenir més certesos i haver acumulat prou mesures?

Evidentment, estem davant de la idealització dels cims i del medi natural. De fet, bona part del que anomenem medi natural té ben poca cosa de natural: que el medi existeixi físicament no vol dir que se'ns presenti tal com és. Al contrari, com a éssers humans li hem de donar sentit i, per fer-ho, ens basem en la nostra capacitat d'intercanviar valors i símbols mitjançant el llenguatge. D'aquí la importància que té l'estudi dels fòrums en els nous mitjans virtuals.

Els guions del programa *Al filo de lo imposible*

El 4 de març de 2008, *Desnivel* publicava la notícia que el Festival de Cinema de Trento havia concedit un premi al programa *Al filo de lo imposible* de Televisió Espanyola.¹¹⁷ Aquell mateix dia, Lupus en donava la notícia en el fòrum de Madteam.net¹¹⁸ en els següents termes:

“Otro premio más al palmarés del equipo de Al filo. La calidad tiene su recompensa”.

Aquest comentari va ser l'inici d'un ampli debat en què es va posar de manifest el canvi de percepció de la relació amb la muntanya. Tot va començar dos dies més tard, quan Areta va dubtar de la qualitat del programa:

“Eso de que la calidad tiene un premio... me parece muy pero que muy discutible! A mí personalmente los guiones de Al filo me parecen un

---

¹¹⁶ “*¡¡¡Ahivaj!!! Montañas de tresmil metros que aparecen!!! Cómo es posible? Menos mal q hay montañeros que exploran los Pirineos con esos aparatos tan modernos i deskubren estan montañas de tresmil metros okultas,,, i ponen sus nombres de primera aszension para ke se sepa”.*

¹¹⁷ <http://www.desnivel.com/object.php?o=16737> Data de consulta 7 de març de 2008.

¹¹⁸ http://www.madteam.net/foro/ver.php/general_26865.html Data de consulta 4 de març de 2008.

bodrio infumable, tanto que a veces prefiero quitarle el sonido a la tele para no tener que sufrir esa verborrea infumable de la que hacen gala Sebastián Álvaro y sus secuaces...

Me parece muy bien que les den esos premios de los que hablas, pero a mí personalmente el susodicho programa me parece una inmejorable manera de tirar el dinero... A mi modesto entender ya va siendo hora de que esa cuadrilla se someta a un fuerte reciclaje, porque ya les vale!"

En un sentit més o menys semblant es va manifestar el webmàster i ànima del club, Madveras

"Más o menos pienso lo mismo.... dejé de ver 'al filo...' porque la manera de presentarlo se me hacía pesada... quizás deberían cambiar la dinámica del programa, el enfoque que le dan ... como bien dices, hacer un reciclaje."

Poc després, Lupus s'afegiria al debat dient que el programa li agradava i donava la llista de premis que havia rebut a nivell internacional, entre els quals el fet d'haver estat durant quinze anys en antena. Jotas es va afegir al debat recordant el cas de Jesús Calleja (vegeu més enrere) i dient que, malgrat que la televisió és un mitjà generalista i que els premis podien respondre a qüestions de màrqueting,

"Pero ostia prefiero ver montaña, aunque no sea megaextrema, aunque la locución y ritmo no sea la leche... a cambiar de canal y solo encontrarme cuatro críos millonarios en calzoncillos corriendo como gilipoyas detrás de una pelotita. Como si quieren poner de locutor al portavoz del Vaticano... pero que me den montaña".

Madveras li va donar la raó, però Igna va centrar el tema en parlar del desfasament del programa en relació a les noves maneres de veure la muntanya.

"Llevaba años viendo Al filo... pero últimamente para ver poesía me voy a las lecturas de la biblioteca. Creo que se han quedado anclados en la visión romántica de la montaña esa de finales del S-XIX y principios del XX."

El Ferratero Valiente i Lagartijo varen intervenir per defensar el programa:

“Lo q pasa es q el lenguaje de AFDL imposible es para la gente q no es alpinista,,, no como yo ke soy una makina y me publikan cosas,,, por eso te parece "" un bodrio infumable"",,, porque no van dirigidos a ti,,, Lo de ""secuaces"" y ""cuadrilla"" suena mal,,, porque esta gente creo yo q hacen cosas xungas” (Ferratero Valiente).

En un to menys agressiu, Larryak proposava un canvi d'estil per fer el programa més atractiu:

“Tienen un estilo muy particular y personal. Creo que no se parece a ningún otro de deporte. La verdad es que suena un poco rancio el estilo. Podrían darle un toque más atractivo y ganarían mucho.”

Eneko insistia en què el problema era el guió i defensava algunes figures de l'equip mentre carregava contra altres. El problema, per a ell, era el següent:

“a mí personalmente pues me pasa como a la mayoría... está bien, pero los guiones parecen sacados de típico realiti yanki. y eso sí. pa los ke sabemos de ke va esto, pues lo ke ya se ha hablado más veces y hace poco con el de la cuatro. pues ke no es pa tanto y ke por supuesto hay un millón de actividades de peña ke dan mil vueltas a las del programa. eso sí, sin olvidar ke si ke se han filmado actividades muy buenas.”

El tema del format o estil del programa deixa veure maneres diferents d'entendre l'èpica de la muntanya. En aquest sentit, el dia 16 de març de 2008, Vanpukins enviava un post en què reprenia el tema i comparava els estils del programa en qüestió i els de la cadena televisiva Cuatro:

Hay que diferenciar entre el enfoque de al filo, enfoque alpinista verdadero (disfrutar de la naturaleza, historia, cultura... etc.), ya que ese es el verdadero alpinista. El otro enfoque, el de CUATRO es deporte extremo, que a mí no me gusta, unos hacen deporte[s] extremos en la montaña y otros corren el Tour, para mí igual de extremo. Para mí el alpinismo es otra cosa no?

Además creo que subir a ACONCAGUA no es tan extremo y parecía que estaban subiendo al Everest, donde si suben los de al filo, ... cada uno que opine lo que le dé la gana.”

El dia 18 de març, Ricard parlava de què durant anys aquest programa havia estat *“(....) una de la pocas cosas agradables que hacian por la tele”*. A més a més, havia dut a terme una tasca divulgativa d'importància en donar a conèixer personatges com *“Rabada i Navarro, Hillary, Tensing, Bonatti,*

Bonington, Admunsen, Shackelton...” Però els guions continuaven sent el punt feble:

“¿Los guiones? Pues bastante truño. Un tonito entre místico-poético-romántico-idealista que a mí me carga un poco, pero bueno.”

(...)

“A lo mejor hay que modernizar el programa, el formato tiene muchos años... etc. de acuerdo con la crítica, pero de ahí a llamarles cuadrilla o secuaces...”

Amb tot, el perill continuaven sent els guions desmesurats, impostats sobre la idea d'un perill constant:

“Nada que ver con el pallaso del Calleja, será moderno el formato, pero es una gran mentira, como su ascensión al Elbrus "jugándome la vida por grietas peligrosas" subido a una ratrack... qué triste que hablemos de él en este foro.”

Es pot acabar aquest tema citant la resposta d'Areta, en la qual s'introduïa el tema del nacionalisme. Sense dir el nom, però referint-se clarament a Sebastián Álvaro, deia

“[...] ese endiosado personaje del que si consultáis su blog podrías flipar de lo que piensa de los vascos, un tipo que se ha pasado media vida currando con ellos ahora va y nos dice que tenemos que ser españoles y punto, porque lo dice él y encima alardea de haber militado 20 años en el partido Comunista!

Me reitero en lo dicho, que se vaya a casa!”

Els nous refugis

El 3 de setembre de 2008, Manolito enviava un post al fòrum de Madteam que titulava “Refugios de Aigüestortes – atropello para el montañero”. En ell explicava que acabava d'enviar un escrit a la central de reserves dels refugis del parc queixant-se que en les confirmacions de reserva hi havia una nota sobre les cancel·lacions: si l'anul·lació tenia lloc dins de la darrera setmana, es perdia el 100% de la paga i senyal. La pregunta de Manolito era

“¿qué pasa si dos días antes dan un tiempo malísimo? Porque ustedes sabrán que esto no se sabe con fiabilidad hasta 2/3 días antes de la fecha indicada”.

Manolito deia en el seu escrit que segurament tot això es devia a la travessia Carros de Foc, que atreu milers de persones cada any.

Madveras va intervenir el mateix dia per explicar que en el refugi d'Amitges, davant unes previsions de temps molt dolentes, els havien dit que no poguessin, però que es quedaven sense paga i senyal. Madveras també pensava que la Carros de Foc tenia alguna cosa que veure amb aquest tema, per la via de la massificació que ha generat.¹¹⁹

Ricard va intervenir per dir que li semblava que això era només la punta d'un iceberg que marcaria una tendència en el futur. Com a contrast, explicava el tracte que havia rebut als Alps italians, quelcom que *“aquí es IMPENSABLE”*.

La interpretació, tal com ja s'havia parlat en altres ocasions era que

“[...] refugios/hotel por muy chulos que sean, al final prima lo de todos los sitios, el dinero”.

Fern es va afegir el mateix dia al debat intentant demostrar que una gran part de la culpa de tot plegat la tenien els mateixos excursionistes. Per demostrar-ho, posava l'exemple del que li havia passat a Picos de Europa: davant del mal temps, una tercera part de la gent que havia fet les reserves no havia pujat fins al refugi i ni tan sols havia avisat. Aquesta era la raó de perquè es demanaven avançaments de les estades en alguns refugis i que aquests no es retornessin en cap situació. També explicava un cas que li havia passat al Pirineu Aragonès, en què varen arribar un dia més tard, i no els el varen cobrar (possiblement perquè havien avisat amb anterioritat).

Ricard va discrepar de l'opinió de Fern (tot i que aquest després va dir que no estava opinant, sinó que explicava la realitat de la situació)¹²⁰ i va afirmar que:

“un refugio debería ser un servicio público. si lo uso, pago de acuerdo a sus tarifas. si no lo uso, no pago. al transformar los refugios en negocios surgen los problemas. a veces le están diciendo a alguien que no hay sitio, y luego el grupo de 8 resulta que solo son 4...”

si el sueldo del guarda (o una buena parte de él) no dependiera de vender cervezas, tener el refugio lleno etc., si el refugio simplemente

---

¹¹⁹ L'11 de setembre, Xiruquero insistia en el mateix tema: *“Lo de Aigüestortes no tiene nombre... Todo el parque está montado para sacar pasta. Ya se ha hablado mucho del tema, que si los refus, que si los taxis, que si la normativa, que si la carros...”*

¹²⁰ *“Bueno, Ricard, yo más bien he dicho porque creo que ocurre esto actualmente. No he dicho ni que esté de acuerdo con ello ni que esté en desacuerdo. Así que difícilmente puedes no estar de acuerdo conmigo.”*

estuviera allí, y el guarda solamente tuviera que preocuparse de que estuviera limpio, y preparado para cualquier eventualidad, pues no lamentaríamos estas cosas.

pero claro, a todos nos gusta llegar al Respumoso y que te pongan una fantástica cerveza helada de presión, mientras miras un video de los Huber haciendo barbaridades en la Patagonia,... si queremos hoteles, actuaran como hoteles."

Jotas, el día 4, va a proposar de passar a l'acció, perquè "La pasta mueve más montañas que la Fe y por otra parte la popularización de las montañas lleva a una masificación imparable":

"Pero coño! juguemos con lo que hay y aunque a algunos les pueda dar grima la expresión, Todavía hay clases!.

Juguemos con sus armas. Distingámonos y hagámonos distinguir. propongamos actuaciones.

Hace tiempo que le doy vueltas a la idea de hacer una asociación con el fin de recuperar antiguas cabañas y refugios (NO HOTELES, refugios, de los que sirven para refugiarse no para ir de finde.)

No es tan descabellado es fácil que siempre haya alguien que pase y eche un vistazo a las muchos refugios que hay por el monte.

Solo tendría éxito si empezara como una corriente, una forma de pensar y de hacer de la propia comunidad de montañeros. Si no he actuado hasta ahora es porque dudo que funcionara como una asociación reglada.

Que los meapinos se queden con nuestros exrefugios hoy hoteles, recuperemos los refus".

El dia següent, Chies va manifestar el seu acord amb aquesta idea, tot i que calia tocar de peus a terra: farien falta diners per condicionar mínimament els refugis.

"Eso estaría bien si las federaciones se dejaran de gastar tanto dinero en subvencionar las expediciones elitistas y se gastaran un poco más en los de a pie: arreglo y señalización correcta de senderos, hay algunos que la señalización da pena, acondicionamiento, mínimo, de cabañas y masías abandonadas, acondicionamiento y señalización de las fuentes que están al lado o cerca de los caminos, etc. etc."

“Mientras tengamos a los directivos que tenemos, poco podemos hacer”, conclouïa, idees que varen ser posades en quarantena per Lamussaranya¹²¹.

D'aquest debat s'hauria de guardar la idea que el món de la gent que va a la muntanya presenta importants fractures internes, que en ocasions semblen respondre a diferències de classe. En aquest sentit, dins de la idea que la gent que va a la muntanya podria ser diferent de la resta, es produiria una altra divisió entre maneres diferents d'entendre i de viure la muntanya. La separació, buscada i volguda, del món comercial, de les persones que utilitzen els refugis o serveis en general com un producte comercial, per part del moviment excursionista, sembla indicar que aquesta frontera seria d'una gran importància. De fet, les entrevistes fetes a informants clau (vegeu més endavant) permeten mantenir aquesta idea: en poc més de vint-i-quatre hores es passava d'estar assegut davant d'una persona vestida *d'escalador de carrer* a trobar-se al costat d'un executiu d'una multinacional, que a més a més, presidia alguna de les entitats més importants del país. És clar que entre ells tenen moltes coses en comú, però només una mirada serveix per comprendre les grans diferències entre ambdues persones.

---

¹²¹ *“Apreciado Amigo Chies, cuando te refieres a los directivos, piensas que lo que hacen está mal? Ten en cuenta que la federación somos todos, no los que mandan y los otros que obedecen, para esto (cambiar las cosas) están las elecciones. Por otro lado también es digno de mencionar que el trabajo que se realiza por parte de los miembros directivos no es remunerado (se dedica mucho tiempo que por otro lado podríamos dedicar a la montaña o la familia), y finalmente que las aportaciones monetarias por parte de los gobiernos (autonómicos y/o central) es irrisoria”* (Jotas, 5 de setembre de 2008).

L'Agrupació Excursionista Pedraforca

L'agrupació Excursionista Pedraforca (AEP) és una altra de les entitats que ha fet el salt cap a les tecnologies web 2.0. En concret, ha posat en marxa un grup de distribució hostatjat en el servei de grups de l'empresa Google. Tal com es veurà tot seguit, alguns dels seus membres consideren que la tecnologia pot aportar alguna solució a la situació de manca de compromís d'alguns associats i associades amb l'entitat.

En aquest sentit, a principis de gener de 2008, l'Agrupació Excursionista Pedraforca celebrava una assemblea extraordinària de la secció d'esquí. Es tractava de triar una nova junta, fet que no va ser fàcil:

“Sí que va costar que alguna d'aquestes persones acabés assumint el paper de la presidència de la secció. Som en temps en els que molts dels que hi volem participar més activament en la secció tenim criatures petites, i alguns de nosaltres vivim lluny de Barcelona, però tot i que sens dubte això pot ser una limitació, la tecnologia actual permet trobar alternatives de gestió que superin aquestes limitacions.” (MNJ, 14-01-08).

Aquest missatge acabava dient: *“Gràcies al Pedra hem fet moltes coses. Gràcies al Pedra els nostres fills han fet nous amics. És l'hora de Recompensar al Pedra... no creieu?”*

L'AEP, com la majoria d'entitats, tenia problemes per aconseguir persones que volguessin prendre responsabilitats en la marxa de l'entitat, sobretot perquè les persones més actives havien crescut i els vincles familiars els impedié implicar-se més amb l'entitat. Pel que es veu, sembla que la tecnologia podria aportar una possible solució a aquest punt.

Un altre punt que apareix en el grup de distribució de l'AEP és la sociabilitat que embolcalla tot el fet excursionista. A través de la llista de distribució, una persona demanarà als seus consocis i consòcies que facin donació de sang a favor de la filla d'un soci que ha de ser operada (FM, 14-01-08).

Davant la proximitat de la sortida social d'esquí de fons de l'entitat, EiP enviaven un mail convidant la resta del grup a assistir-hi (14-01-07) en el qual es llegia: *“És moment de gaudir de la natura i els amics”*.

L'interès per crear una xarxa virtual d'excursionistes no només es veu en aquesta llista de distribució. També es va posar de manifest en un missatge en què un dels socis destacats de l'entitat donava a conèixer Facebook.com amb aquestes paraules:

“Pels que no ho coneguin, és una xarxa social d’internet i la més visitada del món. Serveix per estar en contacte amb els amics i compartir coses plegats. Ara està disponible també en castellà” (Missatge de FM, 8-2-2008).

En el mateix sentit de resistència comentat més amunt caldria esmentar la difusió de convocatòries de certes campanyes mitjançant la xarxa d’excursionisme 2.0. Alguns dels casos de què caldria parlar són la campanya de la Plataforma pel Dret a Decidir per la millora de les infraestructures a Catalunya (que es va difondre, com a mínim, a les llistes de la UEC i de l’AEP). En la convocatòria d’aquesta darrera entitat, Joan donava una bona prova de la importància que encara podria tenir el fet excursionista en la nostra societat quan deia que:

“Des del meu humil punt de vista, penso que és hora que la societat civil catalana passem per davant dels partits polítics i els traquem la son de les orelles... res millor que demostrar-ho amb mobilitzacions” (mail llista AEP, 15-11-2007).

També cal recordar que un soci va trametre un missatge en què convidava els seus consocis i consòcies a participar en una enquesta de la pàgina web del diari *El Mundo*. La intenció era “rebentar-ne” els resultats, tot intentant aconseguir que el resultat anés en contra del que se suposava que seria la idea inicial del periòdic. La pregunta en qüestió era *¿Le parece justo que el 90% de los colegios den las clases de Primaria en catalán?* No sabem si els excursionistes varen aconseguir el seu objectiu, el que si se sap és que un mes després de rebre’s el correu, el resultat donava un 61% de respostes positives (havien votat unes 3.500 persones).¹²²

També en un sentit polític, per la llista del Pedraforca s’han distribuït durant el període estudiat diferents missatges de conscienciació independentista. Així, FC, el 17 de febrer, convidava a llegir un article de Catalunya Acció, una plataforma per aconseguir la independència al 2014.¹²³ Més tard, un nou missatge (5-3-2008) signat per Joan aportava noves dades sobre la catalanitat de Cristòfol Colom. I el dia 24 d’octubre, la mateixa persona insistia en el tema i convidava els membres de la comunitat a votar en una enquesta de *La Vanguardia* sobre la catalanitat de l’insigne navegant.

En un sentit força anàleg, el 19 de febrer, FF convidava a votar en l’enquesta per triar els noms dels carrers de nou Monopoli mundial:

---

¹²² Data de consulta 9 de març de 2008, vegeu

<http://www.elmundo.es/elmundo/debate/2008/01/1052/prevotaciones1052.html>

¹²³ No es pot assegurar que la notícia a què es fes referència fos la mateixa, però el dia 9 de març. El link proposat apuntava a un article fent una crida a l’abstenció en les eleccions general. <http://www.catalunyaaccio.org/> Data de consulta 9 de març de 2008. Sembla ser que l’article parlava de la catalanitat d’alguns personatges com Colom o Cervantes (?).

“Durant els darrers mesos l'empresa responsable del monopoly ha engegat una campanya a nivell mundial per tal que la gent pugui elegir les ciutats que conformaran el taulell de la propera edició del joc: un monopoly mundial on cada carrer correspondrà a una ciutat. Fins fa uns dies Barcelona ocupava un lloc privilegiat entre els 10 primers, mentre que Madrid no entrava ni entre els primers 20 (al taulell hi haurà 20 ciutats). Semblava impossible doncs, que els espanyols no es mobilitzessin, i així ha estat. En pocs dies, i fruit d'una campanya per votar massivament Madrid i qualsevol ciutat que pogués relegar a Barcelona, han aconseguit situar Madrid entre els 20 primers i relegar Barcelona al lloc 22è. Tot i així, encara hi som a temps. Fins [al] dia 28 es pot votar (es permet un vot per usuari i dia), i aconseguir que Barcelona torni als llocs de sortida d'on mai hauria d'haver sortit. L'enllaç per incriure's és el següent:

http://www.monopolyworldvote.com/es_ES/world

Tothom a votar!! Salutacions!” (mail llista AEP, 19-2-2008).

En el mateix sentit, es va fer ressò de la creació del Cercle Català de Negocis, el qual va aprofitar que un dels seus membres fundadors formava part de la comunitat per donar-se a conèixer i convocar els possibles simpatitzants a la manifestació de l'11 de Setembre de 2008. En aquesta manifestació, el Cercle duria una pancarta amb el lema *"Les empreses catalanes necessitem un Estat propi. Sense Estat ho tenim mal parat"* (MJ, 07-09-08).

El dia 9 de setembre, I. S. enviava un correu en què es feia referència a les conseqüències negatives, des del punt de vista de la salut, del consum de Coca-Cola. El títol del missatge era “Publicitat anticocacola” i al final del mateix apareixia una referència a un blog d'on es deia que s'havia obtingut la informació.

En to irònic, MJ va reprendre el sentit nacionalista quan va enviar un post de resposta en què convidava a beure la Cola Catalana, produïda a la Catalunya Nord i distribuïda per *“un patriota de St. Feliu de Codines”* (MJ, 10-09-08).

Així mateix, va ser dins d'aquesta entitat que es va enviar un missatge amb una suposada carta d'un noi de Capellades dirigida als directius de Telemadrid (6 de juliol de 2008):

“Aquí us envío una carta feta per un noi de Capellades dirigint-se a Telemadrid

M'agradaria que la féssiu córrer a tots els vostres contactes perquè així coneguin el que realment passa a Catalunya amb el maleït bilingüisme. A veure si enviant-ho a força gent pot arribar als mateixos ulls que el programa de Telemadrid. La informació ens farà lliures...o això és el que diuen.

Aquí va la carta:

Escribo esta carta para Telemadrid, espero que la lean y se pongan en mi lugar (sé que no va a ser así). Les hablo en castellano para que me

entiendan con facilidad y no se tengan que esforzar en usar un traductor. He visto su documental llamado 'Ciudadanos de segunda' ¿y saben qué? Me han hecho llorar. Suena penoso, ¿no? Me da igual, no tengo reparo en mostrar mis sentimientos. Les contaré, me llamo Arnau, soy de un pueblo de 'la Anoia' (provincia de Barcelona) llamado Capellades, de unos 5000 habitantes, he sido escolarizado toda mi vida en la escuela pública, donde nunca he destacado y siempre he ido justo a la hora de pasar cursos, llegando a repetir 1º de bachillerato. Actualmente estoy cursando 2º del ya dicho curso, tengo dieciocho años. Sin embargo, me considero plenamente capaz de presentarles ya sea verbalmente o escrita cualquier tipo de argumentación en su lengua, el argentino.

Y no solo me atrevo a decirles esto, sino que también me atrevo a decirles que desconozco cualquier persona que no sea capaz de hacerlo. También me considero capaz de hablarles con suma facilidad en su lengua, me siento capaz de sentarme delante de ustedes y expresarles en castellano mis sentimientos con toda facilidad. La supuesta discriminación que he sufrido en la educación catalana, me permite saber un idioma más que ustedes y utilizar el suyo en su máximo nivel, no tengo nada que envidiar a una persona de mi edad que resida en Madrid y se lo digo por experiencia. ¿Se creen que no soy capaz de leer el Quijote? Lo he leído, es más, hace dos años, a los 16. ¿Me creen incapaz de leer El Lazarillo de Tormes o 'la Celestina'? Se equivocan. ¿Creen que no me gusta Lorca? ¿Creen que no me gusta Machado? Se equivocan. ¿Creen que el castellano es una lengua extraña para mí? ¡Pero sí es mi segunda lengua!, la domino a la perfección; ¡leo libros en castellano desde siempre!; de hecho, desde primero de ESO estoy obligado a leer tres libros de castellano por año y en primaria también tenía que leer uno por año, además, mi bachillerato incluye una asignatura llamada Literatura Castellana. Pero también leo por iniciativa propia en castellano, en mi tiempo de ocio me he leído todas las novelas de Harry Potter en castellano.

No soy de mente cerrada, la diversidad bien entendida, en la que una cultura no se come a la otra es un hecho enriquecedor desde mi humilde punto de vista. Yo soy catalán, independentista, de estos malos, como diría Joel Joan o Mikimoto. Les podría meter un rollo de 25 páginas del porque me siento catalán y no español, pero se lo resumiré en una frase: Porque estamos en el siglo XXI y me da la gana. ¿Qué van a hacer señores? ¿Lo que hizo Felipe V? ¿Lo que hizo Primo de Rivera? ¿Lo que hizo Franco? ¿O a caso estoy manipulando la historia y estas ilustres personas (para ustedes) fueron una eminencia respetando los derechos humanos y la libertad de expresión? No quiero entrar en detalles históricos de cada uno de estos personajes, porque así no me pueden acusar de modificar la historia, como siempre hacen ustedes. Todos sabemos que la historia la escriben los vencedores. Por cierto, mi bisabuelo era católico, pero catalanista, lo mató uno de estos tres señores que hicieron lo que ustedes quieren hacer a mi país, destruirlo.

Decirles también, y retomando el hilo anterior, que en mi instituto no

todas las asignaturas comunes se hacen en valenciano: he hecho, matemáticas, filosofía, literatura, inglés y sociales en castellano, además, en el resto de asignaturas, la mayoría de profesores optan por contestar en el idioma en que se les pregunta, cosa que encuentro totalmente mal ya que creo que a la larga, el castellano acabará sustituyendo el catalán en las aulas, relegándolo, pues, al uso familiar. Las lenguas son como las especies, hay que protegerlas, la extinción de una lengua, tendría que ser traumática en ojos de cualquier humano (un español, por ejemplo), de lo contrario, este demuestra un racismo lingüístico total, un imperialismo, una poca sensibilidad que creía desaparecida del ciudadano español.

No hablamos catalán para molestar. Si no mantenemos el catalán vivo, nadie lo va a hacer por nosotros, nos vemos con esta obligación moral. ¿Racistas, nosotros? En absoluto, acogemos a todo el mundo que no quiera destruir nuestra cultura imponiendo la suya, me da igual que vecino tenga, pero que respete el estatuto de la escalera y si no lo hace, si busca destruir mi escalera, le pediré con toda la educación del mundo que se vaya. Los catalanes no podemos ser racistas, nuestras raíces son mestizas al 100% y orgullosos, si señores, estoy orgulloso de la inmigración andaluza de los 60, orgullósísimo, la mayoría de mis amigos tienen raíces andaluzas, pero ellos se consideran catalanes y lo son tanto como yo, sin lugar a dudas. Además, como nos pueden considerar racistas si tenemos como presidente un hombre de origen andaluz y con mucha dificultad para hablar el valenciano, ¿sería el caso a la inversa posible en Andalucía o Madrid? No lo entiendo. Los racistas son ustedes, que quieren imponer su pensamiento en un lugar ajeno, considerando pues, el pensamiento de la gente de este lugar, inferior y menos válido, creando una discriminación evidente entre personas, que se puede tachar, pues, de racista.

Espero que lean mi carta, la he hecho rápido, desordenada y no he hecho un esquema previo como mi profesora de argentino dice. Espero que sepan leer entre líneas. Que sepan ustedes, que las lágrimas que me han hecho derramar riegan mi conciencia, que reside abierta y con ansias de libertad para mi pueblo. 'Ladran, luego cabalgamos', como se dice en castellano. Les dejo con una frase en catalán, como en su documental: Que les meves llàgrimes de ràbia ofeguin la vostra ignorància."

El 30 d'octubre de 2008, MJ enviava un mail en què proposava el boicot al premi Planeta de Fernando Sabater *La hermandad de la buena suerte*, pel fet que aquest autor havia estat entre els signants del manifest de la llengua comuna.

En un altre ordre de coses, durant el període estudiat, el grup de distribució del Pedraforca es va mostrar molt actiu en certes dates. Una de les coses que s'hi va detectar va ser la realització d'activitats únicament per a dones, com per exemple una esqujada a principis de febrer de 2008. El final de festa va ser un bany en un establiment d'aigües termals.

Parlant d'aquesta activitat, val la pena retenir el missatge d'una d'aquestes dones que deia:

“Espero poder apuntar-me el pròxim any, sobretot si hi ha banys termals i altres activitats extra esquí. Els nois ho tenen difícil per superar-vos!” (mail llista AEP, 5-2-2008).

La separació homes dones i, sobretot, la complementarietat de les activitats dutes a terme després de l'esquiada són dos elements a retenir per més endavant.

La UEC de Mataró

Com es pot suposar, en aquestes comunitats virtual circulen informacions de tipus polític. Un cas ben clar és el de la UEC de Mataró, en la llista de la qual va tenir lloc un intent de convocar una vaga contra la cadena Tele 5 (val a dir que aquesta iniciativa s'havia originat en àmbits no excursionistes).

Segons s'explicava, Tele 5 s'havia adherit al *Manifiesto por la lengua común*, un projecte endegat pel diari *El Mundo*.¹²⁴ A la veu de "Telecinco mai més!" es convocava "[...] una vaga que consisteix en no mirar Telecinco."

La campanya en si no va tenir massa ressò en aquesta llista (i tampoc a nivell general), però de seguida es va posar de manifest el fet que aquest canal televisiu no era massa del gust dels excursionistes de la llista. Així, en dies posteriors, varen aparèixer els següents comentaris:

"He rebut l'interessant proposta de fer vaga de la cadena Telecinco, però la pregunta qu'em faig es: Algú de la UEC de Mataró se la mirava?!?" (4 de juliol de 2008).

La idea de treballar pel país, que històricament hauria estat central per a l'excursionisme català, va aparèixer en diferents ocasions en aquesta llista. Una de les darreres va ser el 8 de juliol quan Joan va promocionar mitjançant aquesta llista de distribució el Cercle Català de Negocis amb aquestes paraules:

"Us demano que la divulgueu a aquelles persones que creieu pugui interessar. En principi està adreçat a empresaris de PIME's i directius d'empreses catalanes (dels països catalans). Continuem fent país..." (8 de juliol de 2008)

Una setmana després, el 16 de juliol, la mateixa persona tornava a postejar un missatge sobre la injustícia de les relacions entre comunitats autònomes a la llum de les balances fiscals. I el 16 de setembre s'enviava a la llista un *Manifiesto de solidaridad con España* en què es posava sobre la taula les

---

¹²⁴ El manifest deia textualment "La cadena comparteix les exigències d'aquest grup d'intel·lectuals, entre els quals hi ha Mario Vargas Llosa, Fernando Savater o Álvaro Pombo, que demanen que el parlament espanyol elabori una normativa per fixar que el castellà sigui la llengua oficial de tot el territori i l'única 'que pot ser-li suposada' als seus ciutadans'." (3 de juliol de 2008).

desigualtats i les injustícies causades per les diferències entre comunitats autònomes (cal recordar que era el moment mediàticament àlgid de la negociació del nou model de finançament de les comunitats autònomes catalanes).¹²⁵

En la mateixa llista, el 24 de juliol es va difondre un missatge en què es convidava a visitar el web www.europarl.cat. Tal com deia el missatge, la veracitat del qual no ha estat confirmada:

“Aquest lloc web és una traducció calcada, perfecta i impecable de la web del Parlament Europeu feta per un jove de Lleida. Ho sembla, però no és el web oficial. Malgrat que el web autèntic està traduït a més de vint llengües europees, moltes de les quals amb molt menys parlants que el català(1), el Parlament Europeu ha denunciat el plagiat i vol fer tancar la versió catalana. Si fins ara no s’ha tancat és simplement perquè s’han quedat sorpresos de les moltes visites que ha rebut.

Per tant, passeu si us plau aquesta informació als vostres contactes: com més visites més possibilitats hi ha que s’ho repensin!

1 - Llengües com el letó, l'estonià, el finès o l'eslovè, així com el maltès amb només uns 300.000 parlants tenen estatus de llengua oficial a Europa.

En canvi el català amb uns 9.500.000 parlants i sent la desena llengua europea en importància, no té cap reconeixement en l'àmbit europeu.”

Aquest tema també va aparèixer en la llista de l'A. E. Pedraforca, però en aquest cas, abans del text citat anteriorment, es deia el següent:

*“Cal que entreu a la pàgina web del parlament europeu i cliqueu a la pestanya del català, i després reenviar el correu. Si la visitem molta gent no eliminaran la versió catalana!” (F i C, 5-09-08).*¹²⁶

Encara que no correspongui a aquesta entitat, es pot parlar aquí de la iniciativa Estelada.cat. Amb motiu del centenari de la creació de la bandera catalana estelada, aquesta comissió va endegar un projecte que consistia a “[...] plantar l'estelada en cent cims, per celebrar aquests cent anys” (missatge del 29 de febrer de 2008).

---

¹²⁵ Aquest manifest havia aparegut el dia 13 d'agost en un fòrum del diari *El País* (<http://foros.elpais.com/index.php?s=e28094369092120992f716738bf1de5d&showtopic=17367&st=0&p=293356&#entry293356> [data de consulta: 25 de setembre de 2008]).

¹²⁶ Quan, al mes de setembre, es va voler visitar la pàgina web de què s'està parlant aquesta ja no estava operativa. Sense dubtar de les bones intencions de les persones que varen enviar el missatge a la llista, les instruccions que havien donat semblen, a simple vista, una mica estranyes: es diu que cal entrar al web del Parlament Europeu, clicar a la pestanya del català i reenviar el correu... Possiblement es tractés d'un frau amb la intenció de recollir adreces de correu amb finalitats il·lícites.

Els actes començaren, formalment, el 14 d'abril (se suposa que no va ser una coincidència que s'escollís la data de la proclamació de la república l'any 1931). Al projecte dels cent cims s'hi va adherir una expedició de la UEC-Gràcia formada per Xavier Aymar i Xavier Arias que pretenia assolir el sostre de l'Everest

Al mes de juliol de 2008, aquesta campanya ja havia assolit 73 cims i el compromís d'Enciclopèdia Catalana d'incloure en la seva obra l'entrada dedicada a Vicenç Albert Ballester i Camps, dissenyador de la bandera estelada.

La diada de l'11 de Setembre alguns ajuntaments i entitats penjaren la bandera estelada, fet que en alguns casos va causar alguna polèmica, segons varen informar aquell dia els mitjans de comunicació.

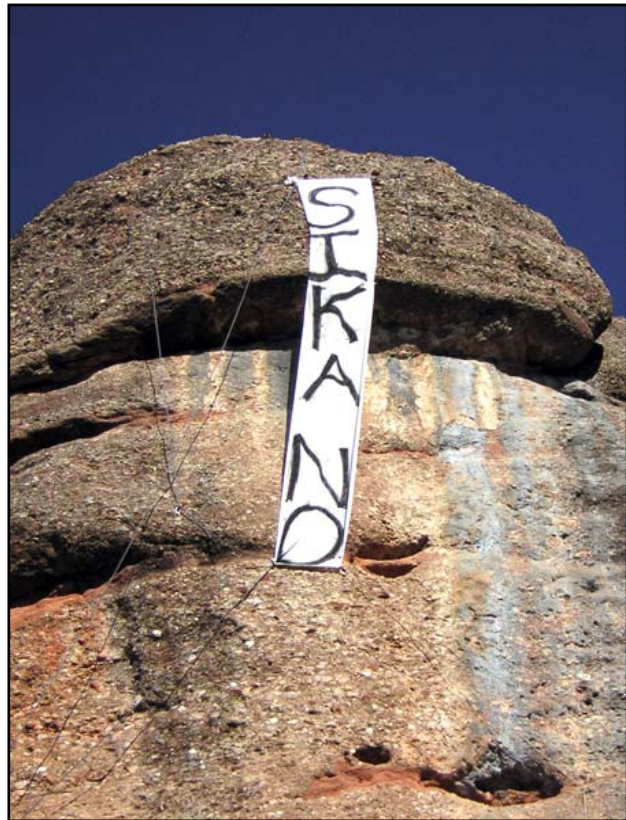
Per acabar amb aquesta comunitat, es pot dir que a la llista de la UEC es trametia la convocatòria de cinc minuts d'apagada dels llums del dia 23 de gener de 2008 per conscienciar de la necessitat d'estalviar energia i aconseguir una societat més sostenible (mail del 23-01-2008).

El conflicte ètic dels sellaments químics a Montserrat

El dia 9 de febrer de 2008 va tenir lloc una manifestació al refugi Vicenç Barbé, a les Agulles de Montserrat.¹²⁷ L'acte va reunir unes 180 persones,¹²⁸ i, segons varen publicar Vilaweb i altres mitjans digitals, no havia estat organitzat per cap entitat o grup de persones en concret.¹²⁹

En principi, es tractava d'una convocatòria contra "l'escalada de saturació" i la utilització de resina en els equipaments de vies. És bastant difícil saber a quin tipus de saturació es fa referència. Per exemple, en el fòrum de Madteam es parlava de "la intenció de protegir el patrimoni de vies ja existents"¹³⁰ mentre que en el de Montserratclassic es llegia que "uf!!! pensava que era la saturació de vies amb escaladors i no..... Ara he vist que es refereix a la saturació de les parets amb vies!!!!"¹³¹. Un cop passat l'acte, el portal Desnivel parlava d'una "forma de protesta per el uso

Il·lustració 2 Foto procedent de www.desnivel.es

¹²⁷ Vegeu més informació en l'annex **¡Error! No se encuentra el origen de la referencia..**

¹²⁸ Segons dades publicades a <http://www.desnivel.com/object.php?o=16659> (consultat l'1 de març de 2008).

¹²⁹ http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=2727758 (consultat l'1 de març de 2008).

¹³⁰ http://www.madteam.net/foro/ver.php/escalada_16641.html (consultat l'1 de març de 2008).

¹³¹ <http://montserratclassic.blogspot.com/2008/01/manifestaci-contra-la-escalada-de.html> (consultat l'1 de març de 2008).

*indiscriminado de sica y por la masificación de vías”.*¹³²

Aquesta manifestació té interès en diferents sentits. En primer lloc per l'àmplia utilització de mitjans digitals (perquè la difusió es va fer cara a cara i mitjançant pàgines web, blocs i fòrums especialitzats). En segon lloc, perquè al darrere de la polèmica sobre el reequipament de vies es manifesten diferents maneres d'entendre la muntanya, des de posicions més tecnològiques (que utilitzen màquines de perforar i sellaments químics en vies normalment obertes des de dalt) fins a posicions més puristes que intenten minimitzar l'ús de mitjans artificials. Les parets d'escalada no són rocòdroms, planteja la darrera visió, i l'ús d'aquests mitjans artificials les acosta a aquests equipaments urbans.

El conflicte es manifesta entre una relació que se suposa més “natural” amb el medi rupestre i una relació més clarament tecnològica. Enmig de tot plegat, apareixen els drets individuals a escalar i equipar les parets segons els plantejaments personals de cadascú, el dret a què es respectin les obres (vies) en l'estat en què varen ser obertes, la comercialització d'alguns serveis, la seguretat, la distinció entre una elit escaladora i la gran massa, etc. I, sobretot, apareix una suposada ètica de la muntanya i l'impacte que la massificació està causant en aquesta activitat de muntanya.

Aquest aspecte va aparèixer amb molta claredat en el fòrum de Desnivel a mitjan febrer. Parlant de Montserrat, davidurquiza hi escrivia:

*“No sé exactamente qué se ha propuesto ahí [Montserrat], imagino que evitar sikar y tallar indiscriminadamente, creo que la escalada como actividad en su conjunto mejorará así sustancialmente, el aspecto ecológico del asunto me importa un pito, me importa mucho la ecología, pero yendo en coche a Montserrat se la está perjudicando mucho más que poniendo sika, esto último no afecta a la ecología, nos afecta sólo a nosotros.”*¹³³

Manuel Villa, en el mateix fòrum, exposava un punt de vista interessant: els equipaments de vies des de dalt suposarien un greu problema ètic:

*“Todo comenzó el día en que alguien (como he leído en algún sitio que no recuerdo) mató la aventura y equipó desde arriba... ahora... ¿quién para todo esto? el nivel ha subido gracias al equipamiento, sin duda, pero ¿cómo medimos el punto en que la ética deja de serlo? de todas formas, sí que se contamina. al menos de forma visual. pero, lo dicho: ¿quién para esto, en Montserrat o en cualquier otro sitio?”*¹³⁴

¹³² <http://www.desnivel.com/object.php?o=16659> (consultat l'1 de març de 2008).

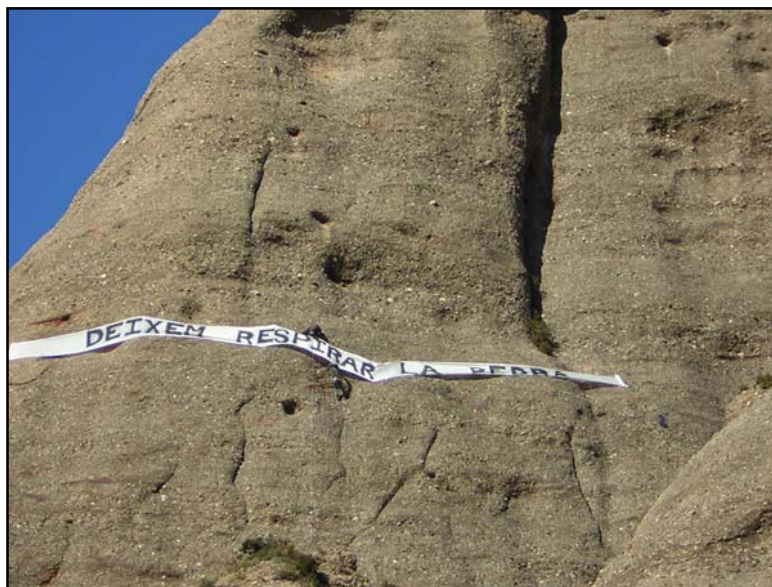
¹³³ <http://www.desnivel.com/foros/viewtopic.php?t=456> (consultat l'1 de març de 2008).

¹³⁴ <http://www.desnivel.com/foros/viewtopic.php?t=456> (consultat l'1 de març de 2008).

De manera que la tècnica esdevé moral. En un article antic, però que es va recuperar amb motiu d'aquesta concentració, Josep Maria Alsina defensava que

“Des d’una perspectiva ètica, estètica i ecològica, el rastre que deixem en una paret indica la nostra inadaptació a aquest medi. El fet d’anar equipats amb martell per a “preparar” el terreny representa una actitud no gaire amable envers de l’estimada natura.”¹³⁵

Aquest conflicte en plena muntanya ens ensenya que la capacitat humana per adoptar i fer-nos nostre el medi natural és molt gran i que som capaços de donar significat als elements objectius que ens envolten. Els fem parlar tal com parlen les parets de Montserrat de les que pengen pancartes reivindicatives... El medi natural és tan natural com humà. És més, sense humanitat no existiria el medi natural.

Il·lustració 3 – Foto procedent de www.desnivel.es

Segons Francesc Salvadó, aquesta manifestació va servir perquè la persona implicada, que es dedicava a obrir totes les vies d’una zona, deixés córrer la seva intenció.¹³⁶ A banda d’això, en aquest marc ens interessa constatar que

---

¹³⁵ Alsina, Josep M.: “L’edat del ferro”, publicat originàriament a la revista Vèrtex, 168 (desembre de 1998). Es pot consultar a http://www.agulles.org/index.php?option=com_content&task=view&id=21&Itemid=52 (consultat l’1 de març de 2008).

¹³⁶ Entrevista amb Francesc Salvadó, 8-10-08.

va ser una acció concertada entre diferents persones i col·lectius que es va posar en marxa utilitzant diferents xarxes i comunitats virtuals. És una mostra de la importància que en el futur podrien adquirir aquestes noves formes de relació.

Les cabres a Montserrat

La reintroducció de cabres salvatges (capra pyrenaica) al parc natural de Montserrat ha fet que, en un cert sentit, aquestes entressin en competència amb alguns col·lectius excursionistes, especialment els escaladors i les escaladores. Si més no, així ho interpreten alguns dels protagonistes d'aquest debat que va tenir lloc en el web Kpujo.com, un espai dedicat a debatre sobre temes relacionats amb l'escalada en aquest massís.¹³⁷

Tot va començar quan Trepa va enviar un post titulat "Cabres a Montserrat ja està bé", el 12 de desembre de 2005. Resumint, mentre escalaven a la zona de Can Jorba varen veure

"[...] un ramat d'unes 20 cabres aprox. campant lliurement per les zones superiors a les vies, tant d'esportiva com les llargues, provocant varies caigudes de pedres. Fins i tot es van acostar a uns 2 o 3 metres per on estava escalant."

En la seva opinió, l'assumpte s'havia anat de les mans de la gent que administra el parc i les cabres, "[...] ara per ara són un perill, hi han masses."

"Alguna cosa haurem de fer, penso que amb un accident ja hi ha prou, si no es fa alguna cosa probablement n'hi hauran més, perquè es imprevisible quan estaran a sobre teu."

De seguida Gatsaule va contestar des d'un punt de vista que podríem dir ecologista:

"Jo diria que és més natural que hi hagi cabres que no que hi hagi escaladors, així que paciència que Montserrat no és Port Aventura i cal que puguin conviure la fauna de la muntanya amb la "fauna urbana". Si et queixes de les cabres, què diràs el dia que hi hagin llops?"

137

<http://foro.kpujo.com/viewtopic.php?t=277&start=0&postdays=0&postorder=asc&highlight=>
Data de consulta: 17 de març de 2008.

Potser les cabres ajudaran a deixar de veure escaladors sense casc....”

Pere f va aportar la seva experiència (una “*allau*” de pedres llançades per les cabres els havia caigut al damunt) i acabava dient “[...] *vaig passar pànic, m'agradaria que els amants de les cabres passessin una experiència ecològica com aquesta.*”

Després, Fr va intervenir per explicar que les cabres introduïdes en un massís on no tenen depredadors naturals podien provocar problemes als excursionistes i fins i tot al mateix ecosistema:

“Les cabres actualment a Montserrat no tenen cap tipus de predadors. No es pot reintroduir una espècie animal sense els condicionants que n'equilibren el desenvolupament massiu. Aquest PERILL pels escaladors també ho és per als excursionistes, visitants, el territori, els arbusts dels quals s'alimenten, les malalties que poden propagar, etc... i sembla que actualment el tema no té fre.

Si la ecologia depengués NOMÉS de quatre banyuts trescant per les agulles tot seria bastant fàcil, però no, srs ecologistes, la ECOLOGIA és una actuació molt més global i sobretot EQUILIBRADA, que no pot basar-se en victòries o plans tant concrets com la reintroducció de les cabres en un espai que no habitaven de feia segles, sense els factors de regulació que hi havia (predadors, caçadors, etc, que abans tenien...).

Qualsevol altra argumentació, si bé plena de bona voluntat i intencions ecologistes, és un error a mig i llarg plaç. Les cabres difícilment desplaçaran als humans (abans començaran a pelar-les com a l'óssa del Pallars), però una població descontrolada tindrà efectes sobre el seu entorn i aleshores es veuran de nou aquestes CAGADES de l'administració que l'únic que sembla que faci de vegades és intentar acontentar a col·lectius de manera puntual amb polítiques sense massa visió a llarg plaç.

I als pseudoecologistes que TANT sembla que els agradi la bel·ligerància a favor de la natura, que es mirin una mica el melic i que aprenguin d'una vegada que PRIMER ÉS LA GUERRA i DESPRÉS LA REVOLUCIÓ... s'han equivocat d'enemic (o no els interessa reconèixer-lo). El perill a Montserrat són les massificacions de persones al Monestir i pels camins, i la mena de expiació que s'ha volgut fotent cabres a manta perquè sembli que no hi ha cap problema...”

De fet, en aquest post apareixen alguns dels grans dilemes del món actual en la seva relació medial, però, com deia Fr, el més important és que

“[...] això de jugar a ser déus amb la natura, a l'home sempre li ha anat bastant malament (tant actuant com a INVASORS o com a SALVADORS)...”

Gatsaule, en una nova intervenció, va plantejar que preferia “[...] el risc de les caigudes de pedres a moure'm per muntanyes semi-urbanitzades. [...] Però continuo pensant que a la muntanya hi cabem tots: les cabres, els escaladors, les rapinyaires, els turistes, els ossos, els excursionistes...”.

Una ecologista anònima es va afegir al debat amb el següent post, que com es veurà va animar considerablement el debat:

“és molt fàcil criticar als ecologistes amb arguments pseudocientífics, però ningú com nosaltres sap que els problemes ambientals no són fàcils de resoldre, entre d'altres coses perquè ens passem moltes hores intentant buscar solucions que acontentin mínimament a tothom i rebem insults i crítiques de totes bandes.

mentres, d'altres es dediquen a prendre el solet i fer vies.

pretendre usar el món com si fóssiu els reis del mambo queda molt cool, però per molt que no us agradi, seguirà existint la llei de la gravetat, amb o sense cabres.

no us agrada tant el risc?, doncs a vigilar i atingueu-vos a les conseqüències!”

El següent post apareix registrat com si l'hagués escrit Tr, però sembla que correspondria a l'anterior Fr. En tot cas, després de defensar la seva posició, s'acarava directament a l'ecologista anònima:

“NO HE VIST cap al·legat TEU en contra la muntanya de ferralla (i soroll continu) que és el cremallera de Monistrol a Monestir, ni en contra de les cues i milers de embragaments cremant combustible i pol·lucionant, el pàrquing del monestir, ni en contra dels milers de persones que escampen bosses, llaunes i colilles pel torrent de la Vallmala mentre pugen els pocs graons que els seus contaminats pulmons els deixen.

Sortosament cada X anys la Muntanya, que és sàvia, ho fot tot avall de nou amb una bona riada...”

[...]

En general POCS escaladors trobaràs que no facin més que MOLTS ecologistes per preservar les àrees i zones on practiquem l'esport.

Es tracta de crear el mínim d'impacte possible, i de que la nostra activitat (productiva i de gaudiment), alteri en el mínim possible el nostre entorn.

[...] i el col·lectiu muntanyenc és un dels més implicats en la conservació del medi on viu i actua...”

En aquest debat es va posar sobre la taula un dels temes en què la confrontació entre excursionistes i conservacionistes ha estat més intensa: la gestió del parc nacional d'Aigüestortes. Tr es queixava de la manca d'interlocució del col·lectiu d'escaladors davant de l'administració¹³⁸ i com aquesta sembla escoltar més altres col·lectius:

“En lloc d'usar una PSEUDOFILOSOFIA per fer-te TU la COOL, PASSA't un finde pel parc d'Aigüestortes i veuràs que a CANVI de posar-hi un parell d'óssos (que els habitants locals ja van pelar l'any passat), els de SORT i ESPOT hi pugen milers de persones cada dia en JEEP fins a 2.600 mts, contínuament. VAYA acció ecologista més ben guanyada!”

[...]

“Apreciada ecologista, el dia que un ramat de cabretes foti una pedrada sobre el monestir o sobre un turista veuràs com tothom es posa les mans al cap i sortireu vosaltres a donar les culpes a l'administració per una mala gestió de la població i el creixement incontrolat, alhora que el Patronat començarà a fotre batudes o emmetzinaments massius (què creus que passa al Pirineu?), per reduir allò que ells mateixos han creat.

[...]

Si de veritat creus en GAIA treu-te el vel de la cara (i del cervell) que et fa mirar les coses de tant a prop, i allunya't una mica del tema per veure-ho de manera més ampla.”

La noia ecologista, lluny de deixar córrer el tema, va continuar el seu debat, i ho va fer parlant del que per a ella era el principal problema de Montserrat. Des del seu punt de vista, aquests no seria la hiperfreqüentació, “[...] *sinó l'aïllament de l'espai per tot tipus d'infraestructures que impedeixen el pas de la fauna i la interconnexió de les poblacions*”. Però per a Tr calia seguir parlant de la freqüentació, perquè la resposta, per part de l'administració sempre

“[...] ha estat prohibir (PRECISAMENT) aquelles activitats que menys impacte causen, TOLERANT en canvi un seguit d'activitats immensament més perniciosos per l'entorn que diuen defensar (l'exemple del parc d'Aigüestortes o Montserrat són àmpliament descriptius del que et dic, i si no és que no hi has estat gaire...)”.

[...]

I el problema d'ARREL, la sobreexplotació de la muntanya (turística, Immobiliària, etc) SEGUEIX IGUAL.”

---

¹³⁸ “Ningú va de rei del mambo pel monte (els escaladors menys donat que hi són el col·lectiu més marginal a l'hora de negociacions d'ús i millora dels parcs naturals).”

Després, Martí va exposar un cas que havia viscut, quan es va trobar una cabra enmig d'una via d'escalada i els va caure un munt de pedres al damunt. Aquesta intervenció acabava defensant que calia conviure amb les cabres, idea que va reprendre després Miau, perquè

"[...] si continueu així, li donareu al patronat l'excusa perfecta per prohibir l'escalada, ja que serà incompatible amb el medi i a més quedaran bé perquè us faran el favor de protegir-vos. El que heu de fer és aprendre dels malaurats accidents que hi han hagut i prendre precaucions."

Un de tants va entrar en el debat dient que el fet d'escalar amb casc li treia llibertat¹³⁹ i Kalamontse proposava de posar unes xarxes als "totxos" per protegir els escaladors de les caigudes de pedres.¹⁴⁰

No massa més tard, Jordi explicava una experiència personal amb la qual reintroduïa el tema de la freqüentació. Compartint el terreny amb caçadors, es demanava si sempre els caçadors tindrien prou seny com per no espantar els escaladors a trets i esperava que l'administració *"[...] no els doni més suport a ells que a nosaltres"*.

De fet, el tema del col·lectiu escalador i la seva presència davant de l'administració és un tema recurrent i en el qual es deixa veure una suposada superioritat de coneixement del medi i de compromís amb la societat per part d'algunes de les persones que freqüenten el medi natural. Quan finalment, mentre es feia el treball per aquesta tesi, es va aprovar la regulació de l'escalada a Montserrat, i vàrem demanar si l'administració de la muntanya havia tingut en compte els interessos dels escaladors i escaladores, la resposta de Francesc Salvadó va ser positiva¹⁴¹ (el mateix s'havia fet anteriorment a Sant Llorenç del Munt).

Un altre tema de debat en el mateix sentit es va començar un mes després amb el títol "què passa amb els boccs?" i més endavant amb "Cabres, cabrons o el misteri de la bamba". El motiu del títol del segon debat feia referència a la inseguretat que es viu a la muntanya, on de tant en tant es produeixen robatoris.

Un nou tema relacionat amb les diferències entre els sectors ecologistes i excursionistes es va començar a desenvolupar des del mes de juny de 2005 amb el nom de "carta/protesta a Montserrat".

Tot va començar quan un visitant anònim va transcriure *"[...] una carta escrita por escaladores asiduos de Montserrat en parte a una protesta hacia la asociación excursionista "Cordada", por diferentes reequipamientos en vías de escalada ya existentes."*

¹³⁹ "No m'agrada escalar amb casc, em treu llibertat."

¹⁴⁰ Sembla que la proposta tenia un sentit irònic.

¹⁴¹ Entrevista del 8 d'octubre de 2008.

La carta en qüestió començava explicitant la sorpresa de qui la redactava pel fet que havia trobat

“[...] buena parte de la zona de escalada Montserratina de Fra Garí completamente “recosida” de casquillos de Espits y material variado, atropellando las vías existentes equipadas por los asiduos a la zona para uso y disfrute de todos.”

L'autor¹⁴² considerava que aquest reequipament havia estat *“una falta de respeto muy grande a la roca de la zona y al trabajo ajeno.”* Més enllà dels problemes derivats de la reacció en el moment de trobar les persones implicades en procés de reequipament, i del fet que tot plegat es produís dins d'un curs d'escalada, el problema era:

“¿Qué se supone que van a aprender los cursillistas que observan como sus instructores perforan indiscriminadamente las vías ya equipadas por otros?

¿A maltratar la roca? ¿A destrozar la ilusión y horas de esfuerzo de personas que en su momento colaboraron en el equipamiento de las rutas de escalada?

¿A tratar con desprecio públicamente a los asiduos de la zona?”

Més endavant, una persona anònima va mostrar el seu agraïment (així es titulava el seu post) pels posts anteriors i posava sobre la taula el veritable problema: la possibilitat o no de compartir un mateix espai muntanyenc per a pràctiques diferents. De fet, la zona en qüestió havia estat equipada per l'Escala Catalana d'Alta Muntanya com a escola d'escalada i les reformes fetes pretenien mantenir-ne la mateixa funció, compaginant-la amb els practicants esportius (no aprenents) que en volguessin fer ús.

Miau va respondre dient que la resposta anterior no aclaria res (fet que realment és cert) i demanava si s'havien afegit assegurances en altres vies i perquè feien servir material per equipament fix en cursets d'iniciació. El tema va morir en aquest punt. Però ha deixat veure un dels conflictes més persistents en el món de l'escalada: el reequipament de vies i com al seu voltant es teixeixen un seguit de relacions socials.

De fet, l'entrevista amb Francesc Salvadó ens va fer veure la importància dels reequipaments en algunes vies. Salvadó ens posava l'exemple de l'Aresta Brucs al Dit (regió d'Agulles). Aquesta via va ser oberta col·locant molt poc material fix a la paret i així s'ha fet durant anys. D'una banda, instal·lar nou material violaria l'obra dels primers ascensionistes i mataria l'essència de la via (en aquest cas el fet que és una via força *desprotegida*, tot i no ser extraordinàriament difícil). Però hi ha un altre aspecte que costa més de veure: obrir una nova via en aquella paret, a escassos metres de l'original, i

---

¹⁴² El post anava signat per “Los asiduos de la zona”.

equipar-la amb una assegurança cada pocs metres suposava la desaparició de la via original que, en no tenir assegurances, perdia les referències al seu traçat. Això sense que els traçats dels dos itineraris coincidissin o es creuessin. En part, aquest va ser un dels motius que va provocar la manifestació a les Agulles de la que hem parlat poc més enrere.

Francesc Salvadó¹⁴³ va defensar que les vies equipades amb parabolts cada pocs metres (que actualment s'equipen utilitzant màquines perforadores i en molts casos "des de dalt") acabaven sent totes "iguals". Aquest aspecte és molt important per entendre el conflicte que es planteja en el món de l'escalada: no es tracta de què la paret tingui una morfologia o una altra, sinó que l'equipament (la presència humana, la humanització de la paret) pot generar diferents vies en funció de l'exposició (risc lligat a l'estat de l'equipament) que aquestes presentin. Una paret sense assegurances dóna lloc a una via i a una experiència personal diferent de la que es troba en la mateixa paret si es pot trobar una bona assegurança cada tres o quatre metres. Així, afegir assegurances a una via és trair l'esperit original de les persones que la varen obrir i *matar-la*. D'aquí l'origen del conflicte dels reequipaments, especialment quan algunes persones, amb ganes de viure una aventura més controlada o amb nivell tècnic menor, pretenen afegir assegurances fixes en aquests itineraris.

Com s'ha vist, un dels temes importants és l'apropiació de l'espai per a determinada pràctica esportiva. Aquest fet ha estat a la base de molts debats sobre la regulació de l'escalada en diferents marcs geogràfics i ja s'havia posat de manifest a partir del mes de juny de 2004 en aquest mateix fòrum.

La prohibició de l'escalada

El 8 de febrer de 2005 Mingo enviava un missatge al fòrum que duia per títol "Prohibicions a Montserrat Sud. No n'hi ha cap, de moment". Segons aquesta informació, a Montserrat ja s'estava parlant de regular l'escalada per protegir les aus. De qualsevol manera, la regulació havia de passar pel patronat de la muntanya, en el qual hi havia representants dels escaladors i escaladores. Mingo acabava dient:

"No us sàpiga greu escalar a les Garrigoses, Roca Gris... etc. Perquè encara no està comprovat que la nostra presència pugui causar un efecte negatiu sobre les aus rapinyaires."

El mateix dia, Trip va plantejar retòricament i irònicament el tema de la protecció de certes parts del massís mentre en altres es permetien tot tipus d'abusos:

---

¹⁴³ Entrevista del 8 d'octubre de 2008.

“No és per fer una protesta absurda ni per crear merder. ¿Com ens expliquen que el pas ocasional d'un escalador (quan moltes vies no es repeteixen en mesos) pugui afectar un ecosistema, i alhora tota l'activitat a la zona del monestir i a la carretera de Monistrol, i al camí dels funiculars i aeris i cremalleres, no impacta sobre res?”¹⁴⁴

Després Trip posava sobre la taula un suposat tracte desigual cap al col·lectiu dels muntanyencs: *“Som tontos els escaladors, o ens l'estan colant pel broc gros?”*; *“Sempre som els mateixos als qui ens toca pillar...”*. I, de passada, qüestionava la legitimitat d'aquestes normatives, que de tota manera deia que acceptaria, *“sempre i quan siguin en benefici de la natura”*.

Un missatge anònim també es va posicionar en el mateix sentit: *“defensem la natura. Jo també, però ens hem de mullar tots. No tant sols els escaladors. Sempre ens toca pringar als mateixos”*.

El cas és que aquest fòrum va publicar un post el dia 25 d'abril de 2005 en què s'aconsellava no escalar a la Palleta perquè hi havia una parella de rapinyaires que estaven criant. Després de diversos missatges demanant de respectar la via en l'època de cria, Piju enviava un post en què deia *“Si volem evitar la prohibició val més que ens ho currem nosaltres...”*.

Més endavant, el mateix Piju afirmava que

“El que es necessitaria és un contacte professional entre medi ambient i els escaladors per anar actualitzant les zones de nidificació que observem entre uns i altres i establir un procediment clar per comunicar-ho i senyalitzar-ho. Però això es massa feina i és més fàcil prohibir. La FEEC també està fallant en aquest tema.”

Mingo es va afegir al debat dient:

“Si és que tot funciona igual, seuen en una taula i comencen a prohibir.

A veure si se'ls posa al cap que els escaladors no estem en contra de les prohibicions que siguin justificades, el que li va passar, crec que es en Pau, no és agradable.¹⁴⁵ El que no es pot fer es au prohibir en gairebé tota la zona de Montserrat sud escalar. Que sigui seriós a qui li pertoca, coi que els paguem entre tots, que després els marrons ens els mengem els mateixos”.

El moviment que s'havia començat a organitzar va reclamar de seguida l'acció de la Federació, tal com s'acaba de veure:

¹⁴⁴ El mateix va manifestar Francesc Salvador en l'entrevista del 8 d'octubre de 2008.

¹⁴⁵ Segurament es refereix al fet de trobar-se les cries de rapinyaire mentre escalaven la via.

“De fet la FEEC ho podria facilitar molt, creant un apartat a la seva web on introduir els nius que anem detectant entre tots. La penya ho va plant als fòrums, però els missatges queden molt dispersos; i si algun dia van maldades, sempre podem demostrar que han sigut els propis escaladors els que han pres la iniciativa.”

Com ja s’ha vist, el col·lectiu escalador, que té un fort sentiment d’identitat i de grup, té interès a no quedar com l’agent de destrucció de la natura. En el mateix sentit, un dels problemes que es plantejava era si en la via inicial, aquella que havia escalat el Pau, hi havia d’haver hagut un cartell que prohibís l’escalada o no. Segons sembla, algú l’havia fet desaparèixer, extrem aquest que va fer que una aportació anònima al fòrum digues així:

“companys, el rètol existia però sempre hi ha trinxeraires que arrenquen els rètols i els tiren. Per 4 brètols ens ho faran pagar a tot el col·lectiu”.

Una persona que no es va voler identificar, que deia dedicar-se a l’ornitologia des de feia temps, va manifestar el seu desacord, perquè segons ell o ella no s’haurien de fer públiques les localitzacions dels nius dels ocells:

“Només un parell de coses, em sembla de conya tot el que he llegit dels nius, i això demostra que la penya està sensibilitzada pel tema dels ocells, però us demano que NO FEU PÚBLICA LA SITUACIÓ DELS NIUS, jo fa anys que em dedico al tema dels ocells (no a la zona de Montserrat) i fliparíeu del que arriba a fer la gent per, en el millor dels casos, acostar-se i fotografia un niu o per agafar-ne els polls en el cas pitjor.

Malgrat l’advertiment, el web de la FEEC va publicar una nota demanant que no s’escalés a l’agulla de la Palleta,¹⁴⁶ sembla ser que a iniciativa d’en Pau. Com que en el debat havien aparegut dues línies de treball (donar les localitzacions o no donar-les), Pau apostava per

“[...] comunicar a la Feec i als biòlegs que hi treballen directament, però en tot cas, sense donar les localitzacions dels nius en fòrums com aquest (tot i que jo penso com el piju que si algú va a pels nius de ben segur que no son els escaladors). No sé com podríem estendre aquesta actitud però... en tot cas, lo del directori de nius de la FEEC és un primer pas! Endavant.”

---

¹⁴⁶ <http://www.feec.es/Noticies/noticia.php?noti=2141> Data de consulta: 18 de març de 2008.

De la manera que va donar la notícia la FEEC no s'acaba d'entendre si la prohibició d'escalar a la Palleta era un consell o bé una prohibició administrativa. De fet, aquest és un dels dubtes més grans d'alguns escaladors, l'existència o no de regulació en determinades zones. Un altre aspecte, com ja s'ha vist, és la legitimitat d'aquesta. En el primer sentit, la confusió ja havia quedat ben manifesta el març de 2004, quan Trepà demanava:

"No sé si és que sóc ignorant o no m'he enterat però sembla ser que s'ha prohibit l'escalada "tot l'any" a la zona compresa entre camí dels francesos i la banda esquerra del Torrent del Pont. I a la zona dreta del torrent del Pont de Gener a Juliol. O almenys això és el que posa a la nova guia de Montserrat Sud.

Que jo sàpiga no ha aparegut cap notícia, ni hi cap cartell que ho indiqui, no crec que enterar-se per una guia sigui una bona opció, ja que tothom no comprarà la guia."

De seguida caldrà parlar d'aquesta advertència escrita en una guia. De moment, cal remarcar que Trepà havia plantejat un altre cop el tema del tracte diferencial dels escaladors i escaladores:

"Mentre a l'altra banda de la muntanya fan negoci, construeixen un cremallera, etc... a la zona sud prohibeixen escalar, com sempre els escaladors som els perjudicats."

Davant d'això, Piju plantejava una estratègia que evitava el problema sense plantejar-se'l:

"Doncs si només ho publiquen a la guia millor. Tu fas com si no sabessis res i a escalar. Això sí, caldrà anar-hi discretets. Respectem la muntanya, no els interessos d'uns quans polítics llepaculs."

En aquest missatge sembla clar que el problema no és la protecció del medi ambient, sinó la gestió que determinats agents en volen fer (en aquest cas, equiparats a polítics). Però Mohawk no deixava exemptes de culpa algunes instàncies excursionistes:

"El que sí que em sembla trist és que molts (inclosos federats i assidus a la web de la federació) ens enterem per una guia..."

De fet, els greuges ecològics comparatius amb el tracte que es dona als turistes a la zona del monestir van aparèixer altres vegades. Així, la “prohibició” va començar en una guia i la realitat és que en aquest llibre aquesta està redactada en forma de consell, perquè no hi havia prohibició administrativa a l'escalada (tot i que tothom intuïa que no tardaria a ser-hi). De fet, potser aquesta regulació era necessària, perquè en un missatge anònim es dubtava del valor ètic de la recomanació de Luís Alfonso i Xavi Buixó, els autors de la guia:

“a primer cop d'ull, mal rollo. ki son luis alfonso i xavi cuixò per dirnos si debemos o no escalar kuando en montse? Muy mal, nomes falta que els escaladors mateixos ens possem prohibicions.

“no se debe escalar de enero a junio” a la cara sur. Cuando, pues? a pleno verano.”

La dissensió dins del fet escalador sembla evident en aquests posts, però més endavant va adquirir una claredat meridiana. Es veu amb de manera diàfana en un post de Jordi C que diu:

“A més, no sé vosaltres, però jo el que més valoro d'aquestes zones és precisament la tranquil·litat i el contacte amb la natura i, malauradament, hi ha massa escalador urbanita que encara no s'ha adonat que, a part dels parabolts, el grau, el magnesi, etc. hi ha una cosa formada pel conjunt de pedres, vegetació i bitxos que pot ser molt més motivant que la resta.”

Aquesta dissensió es posa de manifest moltes vegades en els reequipaments de vies antigues i l'obertura de nous itineraris, sobretot en el debat sobre si és adequat obrir vies des de dalt. En els fòrums de Kpujo, aquest fet va conduir a parlar de l'ètica de la muntanya, en un debat molt llarg de posicions completament oposades. Per no allargar el tema, es proposa revisar el que se n'ha dit en l'apartat dedicat a la manifestació a Agulles (vegeu El conflicte ètic dels sellaments químics a Montserrat).

Per als qui desequipen

Durant l'any 2008, dins de Kpujo.com varen tenir lloc dos debats de temàtica semblant que se centraven en l'equipament i desequipament de vies d'escalada.

El primer debat va ser iniciat per Zaldyon el 14 de febrer amb el títol “Per als qui desequipen”. El tema inicial era una demanda a les persones que en

aquell moment es dedicaven a desequipar vies perquè amaguessin els espàrrecs dels parabolts i tapessin els forats amb *sika*.

Quatre dies més tard, Geremias li va respondre que els parabolts havien estat serrats i que era molt difícil que es veiessin, com ell mateix havia comprovat. I Zaldyon va respondre que ell no parlava de cap via concreta, sinó que ho feia en un sentit general. Zaldyon va demanar disculpes, tot i que pel to del missatge no queda clar si ho feia d'una manera irònica o sincera.

En tot cas, el dia 26 d'abril Markus donava la seva opinió sobre Geremias i deia:

“Sense ànims d’ofendre però em sembla ke es respecta molt poc als ke tenen menys nivell i alhora hi ha uns subiditos de muxo cuidao...”

Una persona convidada al debat, el 27 d'abril va intervenir per centrar el tema (segons deia, havia estat reflexionant mentre escalava). Després de donar la raó a pràcticament tothom i de dir que una via és com un camí, en el sentit que algú l'obre, però que altres persones el modifiquen, afegia:

“Mireu el q ens molesta a molta gent de q canviïn segurs i coses de les vies es q modifiquen el record de les sensacions q vam tenir quan vam pujar per primer cop, i malgrat pugem mil vegades (q jo no acostumo a repetir) recordarem les emocions del primer dia i si l’hi fotem més segurs no és el mateix.....els nostres records a pendre pel sac.

Tenim un cantant q diu q ell fa les cançons, la gent las canta i las fa seves i a partir d’aquest punt son del poble, siguem TOLERANTS q en els camins i les vies passa el mateix.”

Geremias va intervenir de nou, i el títol del seu post era prou evident: “Esteu matant l’escalada, amb aquests punts de vista!!”:

“L’escalada és molt mes que un esport! Encara que tots tenim diferents maneres de veure-la. Camineu, aneu a córrer, però d’aquí a fer l’escalada segura? Esteu aburgessant l’escalada com a tal, ni olímpica, ni reconeguda, que sigui com sempre, fora de la societat establerta, ara més que mai, on tots som víctimes de les marques, del demostrar als dames +, no vengueu l’escalada com un esport de masses, sembleu un anunci del decatlon!!”

Un convidat anònim no va tardar a contestar:

“Parece que a algunos, más que escalar, les gusta ser “uno de los pocos” que escalan. ¿qué problema hay que haya más personas que escalen? ¿para ser un escalador, no hay que tener en cuenta la seguridad? pues como no eres el único que escala, si no te gusta que las paredes “sean seguras”, pues eso, no chapes, y listo. si para ti la escalada es medir el ego en dificultad y peligro, pues eso, hazlas a pelo. Y si te molesta que haya otros escaladores “masificados” del decathlon, pues siempre podrás encontrar paredes solitarias. Cada vez queda más claro que tu problema no es la seguridad, sino que haya otros que escalen. Pues cómprate una montaña, y escala con tus amiguitos “del mundillo”.”

“Es increíble que este tipo de gente, supuestos “iniciados por el rito de la piedra”, confunda un deporte con un nicho de egolatrismo, desde un discurso cuasi fascistoide defiende la “exclusividad”. pues si quieres un deporte para pocos, invéntate uno. hay gente que ama la montaña más que su propio culo, y escalar más que ser “uno de los pocos que escalan”.”

Més endavant, un altre comentari retornava sobre el tema de la diferenciació social dins del món de l'escalada:

“Si senyor invitado, amb el comentari “deporte para pocos” has donat en el clau, es pot dir més alt però no més clar. I el Geremies aquest que va de comunista i no vegis si confon el tocino amb la velocitat, és molt més burgesa l'escalada que promou ell i encara no s'ha enterat. No veig la diferència entre el decathlon i el Black Diamon (per exemple)... bueno si, potser que aquest últim és bastant més car? encara que als “elegidos” ja els hi va be que sigui així, ja que la “massa” d'escaladors no hi pot accedir-hi.”

Aquests comentaris varen ser seguits per dos posts anònims que explicaven que en les seves escalades es dedicaven a desequipar un parabolts o dos a cada via, de manera que la deixaven com els semblava que hauria d'estar. El segon comentari, del 15 de juliol, a més de confessar el que s'ha dit, conclouïa: *“Cada día que passa sense que ningú tregui els parabolts de la Mon[t]part és un día perdut. Ja tardem!”*

Després que Geremies digués *“Pobra gorra Frigia, mira que tan ficat pircings, últimament”*, en referència al suposat excés d'equipament, i d'un altre comentari, el mateix Geremies va exposar una altra vegada el seu punt de vista (amb el suggerent títol de *“A la merda”*):

“!!! La escalada segura esta en els rocòdroms, aneu-hi!? L'escalada en si es asocial, respecte a les ciutats, la feina, la novia (poder?), l'institut, la uni, les drogues, els problemes petits i grans, la política el turisme, les masses.... Jo almenys [h]e intentat veure així, que no

vol dir que no faci reflexionar sobre totes aquestes abans esmentades. Nosaltres mateixos som el seu enemic. aixina que passo de vosaltres.”

El debat va acabar, formalment, amb una mena de manifest tret dels fòrums de la FEEC. Val la pena transcriure la totalitat d'aquest post:

“Ja fa un temps que un, que ja es grandet, reflexiona i pensa en els joves... Jo vaig tenir l'oportunitat d'obrir i equipar vies a aquestes parets i avui dia les noves generacions han de tenir la mateixa oportunitat de fer-ho amb el mitjans actuals i amb el compromís d'abans.

Per compromís entenc que es/era una paret verge, que si pendulejo no arribo al bolt salvador, reunió etc..

Parlar avui dia de reequipar a aquestes vies i parets hem resulta anacrònic i absurd... ¿que volem perpetuar? que volem continuar? Moltes d'aquestes vies son monuments al ego de un escalador que perpetua la seva activitat per ¿"sempre"?... absurd Un acte de Honestitat cap la roca seria: Que es desmonti tot, que la paret sigui la paret, diables diables, el cavall, cavall i ja posats patriarcas patriarcas...

Sincerament crec, que s'ha de treure tota la "ferraya" i començar de nou, amb el mitjans d'ara, amb la vàlua d'ara, amb un nou compromís d'ara... per abaix, en lliure, amb compromís i fen una bona feina... fora les burilades a V+, si no es capaç no escalis a aquests sector hi han milions.... donem una oportunitat al talent, a la originalitat... als bons escaladors i treiem de aquestes parets... el "sobe" de las vías ultra transitades que hem convertit en ferrades..

TOT FORA, comencem de nou crec que val la pena... lo que es segur es que reequipan vies a prova de bomba estem perpetuant el error, la falta de essència y la manca de talent... i a tots ens agradaria fer 8a per baix sense seguros perquè el nivell ho permet, però aquest es un camp reduït per las persones amb talent... i han de tener on plasmar el seu art..

LLiberem les parets... ho necessiten... nomes una reflexió: Us podeu imaginar, el cavall, patriarcas, Diables, LA paret sense CAP VIA... uau... quin plaer... donem oportunitats, algú ens ho agrairà...”¹⁴⁷

Com s'ha dit més enrere, formalment aquest debat es va tancar aquí,¹⁴⁸ possiblement perquè el tema havia estat reprès mentrestant en un altre lloc, i amb alguns dels mateixos protagonistes que s'ha vist fins ara.

---

¹⁴⁷ Originàriament, aquest post havia estat enviat al fòrum de la FEEC el 17 de juliol de 2008. Vegeu <http://www.feec.org/forum/forum.php?accio=llegir&IdMissatge=16043&IdGrup=94>
Data de consulta 6-10-08.

¹⁴⁸ Com a mínim en data 6 d'octubre de 2008.

El desequipament de la via Montpart

El dia 9 de juny de 2008, Joanet Trons plantejava un tema en els fòrums de Kpujo.com que titulava “Monpart de Gorro desequipada”.¹⁴⁹ Després d'haver escalat aquesta via, que suposadament havia estat “arreglada” es varen trobar que:

“Al nostre parer van fer una xapusilla, perquè van posar més assegurances del que hi havien... però.”

Després d'això, algú havia desequipat la via i Joanet Trons deia que

“Si la van petar tota o casi tota (per cert que si els que la van reequipar (retromegaequipar) ho van fer malament, els que la van petar també, eh) Com la vem fer amb el que hi havia, passes una mica de canguel·lo però amb algun caxarro passes però la por ningú la treu.”

El tema tècnicament tenia que veure amb algunes preguntes que aquesta intervenció ja plantejava:

- Per què es va desequipar el parabolts en els llocs on hi havia una antiga assegurança?
- Per què van petar les reunions?
- Ho van fer per "pique" amb el suposat "fantasmilla" que la va retroequipar?
- Per què no varen petar el vell en comptes del nou?
- No es correcte que en 40 metres trobis 3 miserables assegurances en condicions?

Com en altres debats, el fet de prescindir d'algunes assegurances es va considerar que s'havia fet “*d'una manera tan poc ètica...*”, que a més havia deixat els espàrrecs dels parabolts a la vista. Sembla, doncs, que la dimensió ètica anava acompanyada d'un vessant estètic.

Joanet Trons acabava el seu missatge dient:

“Recordem que la Muntanya de Montserrat no és nostra, és de la Generalitat i la gestiona un patronat, ens agradi o no[,] i el nostre

---

¹⁴⁹ La via Montpart, situada a l'agulla coneguda com a Gorro Frigi, és una de les vies més clàssiques i accessibles del massís de Montserrat.

deure es cuidar-la (aquesta i totes, he!!) i així no ho fem. No es pot matar to el que es gros."

El Viejo va ser el primer de respondre, el mateix dia, indicant que calia tenir respecte *"hacia el patrimonio natural que estamos utilizando, y también hacia el resto del colectivo del que formamos parte"*. El Viejo apostava per canviar els materials vells per nous equipaments més moderns i segurs i reforçar les reunions. El problema, segons ell, estava en

"[...] la cabezonería de unos y de otros, en la cabezonería y en el afán de protagonismo y otras pajas mentales que se hace el personal y que, para su estudio sería necesario recurrir al psicoanálisis."

Quimet i Joanet Trons varen anar després de l'estiu a fer la via i varen constatar que només s'hi havia afegit un parabolts i que la resta havien estat col·locats just al costat d'on estaven les antigues assegurances. Així que cap problema, en principi, excepte que

"El que potser se li podria criticar al Sr. Jordi Pazos (Jordi Brasil) és que no hagués eliminat les assegurances velles reemplaçades. Però això, crec que se li podria haver preguntat a ell, el motiu pel qual no els havia tret no?"

El que ja no estic d'acord, i d'aquí la meva indignació, és que el que ha tret i aixafat els parabolts, per què no els ha deixat i ha eliminat els burins vells? (hi havia parabolts al costat del burí, per tant és un reemplaçament de peça)"(Quimet, 6-09-08).

De fet, Quimet ens posa sobre la pista quan planteja la pregunta: *"No creieu que és una estupidesa, fer aquestes criaturades per ressentiments i revenges?"*

Què havia passat? Doncs simplement, que la vida de la comunitat virtual havia tingut repercussions en l'espai físic o, tal com ho deia Quimet:

"Jo no estic d'acord amb la forma d'actuar del Sr. Jordi Pazos als fòrums, parlant de la forma que parla i insultant/malparlant, però si hagués de dir-li alguna cosa, li diria al fòrum, per correu, per telèfon, en persona o simplement ho ignoraria, però em sembla una canallada el que s'està fent a Montserrat per despit entre "col·legues""

El problema venia de lluny. Un missatge anònim enviat el dia 12 de setembre suposadament per Jordi Pazos parlava de les calúmnies de què havia estat objecte i es qualificava, en un sentit figurat que se suposa que és com la comunitat el tenia considerat, de *"mal bicho"* i *"cabrón de la escalada"*.

Segons aquest missatge, Jordi Pazos havia estat expulsat de Madteam¹⁵⁰ i després, parlant de la via Montpart, deia:

“Como siempre dije, encontré una vía histórica que casi nadie hacía (de los modernos, nadie) por el cutre estado, la reequipe, y previniendo la posibilidad de discutir el mejor trazado por que existen históricamente tres, no quite lo viejo, para realizar los cambios oportunos y después limpiarla, momento que aprovecharon para destrozarla, y volverla a dejar una pena (entre otras cosas pretenden destrozar todas las vías "fáciles" o equipadas seguras para frenar la aparición de nuevos escaladores), por mi código de ojo por ojo, yo intentaré echarlos a ellos de la escalada o al menos de Montserrat. Tiempo al tiempo!!!”

Juanningu li va contestar el dia 13 dient:

“Lo que pasa es que si pones de más [asegurances], aunque sea 1 por largo, o montas vías pisoteando las que existían, las mandas a la mierda en nombre de la seguridad. Y eso levanta ampollas y la reacción es la que ya conoces. Yo no sé cuál es realmente tu objetivo. Quizás hayas inventado una nueva manera de escalar y es la que enseñas a los novicios. Enséñales también que la montaña puede ser peligrosa y que haciendo vías tan cojonudamente seguras puede que eso se vuelva contra ellos el día que den el salto a otros lugares y no sepan reaccionar ante la ausencia de chapas relucientes.

Després d'una intervenció de Joanet Trons, Juanningu va continuar amb un nou missatge en què es podia llegir:

“Los seguros viejos se han de reemplazar por nuevos eso está claro, pero democratizar las paredes a base de parabolts resulta poco democrático. No quiero justificar a quienes arrasan con todo lo nuevo, pero sí entiendo los motivos que provocan una reacción furiosa. Hay gente que no soporta los parabolts desde hace 20 años y tiene una cierta lógica y es porque su uso indiscriminado ha ido cambiando el carácter aventurero de muchas vías. Egoístamente podría decir que me la bufa lo que ocurra en la Monpart o en todas esas vías superaseguradas de 3º y 4º si casi seguro que no las haré. Lo malo es que esto es indicativo de lo que está pasando en general. Sólo hay que echar un vistazo al foro de la feec con los reequipamientos en la pared del aeri.”

---

¹⁵⁰ El viejo hi havia fet referència en el transcurs de les entrevistes exploratòries que vàrem tenir.

Després, dirigint-se a Jordi Brasil, deia

“Pero si convertimos al buque insignia de la escalada catalana en un parque de atracciones tipo disney, yo tengo claro cuál es el bando del que tomaría parte. Hay espacio para todos, pero se ha de respetar el espacio del otro.

Si todo esto acaba como el rosario de la aurora, las restricciones serán cada vez peores llegando incluso a la prohibición, quien sabe. En ese caso extremo, esos que odian los parabolts se sentirían victoriosos pues ellos seguirían escalando furtivamente, seguro. Conozco la tropa.”

I en un nou missatge matisava que li importava el que passés a la natura i que per això, “[...] soy contrario al uso indiscriminado de herramientas que la domestican y urbanizan”. Quimet va entrar en aquest debat el 15 de setembre, primer fent notar les contradiccions de Juanningu (que “no és que no t’hagis expressat bé, del que has dit en els altres posts a aquest últim, has canviat per complet el que has dit.”) i després demanant-li directament “Què significa democratitzar una paret?”.

Després d’un temps, Juanningu va explicar el següent:

“Está bien montar vías para todos los públicos siempre y cuando no recorten los derechos de otros que además históricamente estaban antes y tienen otras sensibilidades. En caso contrario quienes son los integristas, los de la seguridad o los aventureros? Hay espacio para todos, esto es ya reiterativo y pesao.”

Una persona anònima va intervenir per defensar que

“Les vies són com són perquè qui les va escalar per primera vegada, així ho va voler. Aquesta és una de les virtuts de l’escalada i defensar el que tu defenses [el reequipament massiu] és pura mediocritat i intolerància pel que és diferent.”

[...]

“Ho torno a repetir perquè veig que els que pensen com tu no ho veieu de cap manera: La oferta és variada perquè el col·lectiu és variat. Hi ha vies i nivells de dificultat i d’exposició per a tothom i amb la teva actitud vas en contra d’aquesta diversitat, tens tendència a uniformitzar-ho tot sota el criteri de la seguretat.

“Deixa'ns en pau! Deixa en pau les vies ja obertes! Obre com a tu et doni la gana. Només hi ha una condició: que respectis el que han creat altres escaladors abans, que no ho modifiquis. I si vols vies segures, o les obres tu o escales les que han obert altres amb aquest propòsit

(sud del Gorro, per exemple, amb vies de tercer i quart repletes de parabolts, ah! i sense factor dos, no pateixis).

No és el moment d'entrar en aquest debat, que com es veu podria ser interminable. Tampoc no val la pena plantejar-se si tot plegat són fanfarronades virtuals o intentar esbrinar la personalitat, els interessos, i la salut mental d'alguns dels protagonistes d'aquest debat. El món de l'escalada és així. Té els seus propis codis i, com s'ha vist, una gran diversitat interna. Codis difícils d'entendre en una primera aproximació, però que al cap i a la fi tenen el seu sentit.

L'Spam

En aquest apartat es tractarà sobre la utilització d'aquests espais virtuals de comunicació per a finalitats èticament dubtoses i fins i tot jurídicament incorrectes. En concret, fem referència a tota pràctica que intenti difondre algun tipus d'informació amb l'objectiu de crear confusió i, especialment, recollir adreces de correu electrònic sense el consentiment dels seus propietaris amb finalitats moltes vegades comercials.

En aquest sentit, val la pena parlar aquí de la llista de distribució de la Unió Excursionista de Catalunya de Mataró. Per les coses bones, però també per les dolentes, aquestes noves comunitats virtuals serveixen per la transmissió d'informacions, rumors i llegendes urbanes. I, com veurem, no escapen a les xarxes de recollida d'adreces de correu per incloure-les després en llistes d'spam.

En aquest sentit, el 13 de juny, per la llista de la UEC de Mataró es distribuïa un arxiu en format PDF amb una informació sobre José Rodríguez Salvador, la persona que havia complert 16 anys de presó per unes violacions i que havia sortit al carrer sense estar rehabilitat. En aquest cas (que, dit sigui de passada, no tenim clar que correspongui a un comportament jurídicament correcte) es fa molt difícil destriar si es tractava d'una campanya de conscienciació o si era una estratègia per captar adreces de correu electrònic, perquè també demanava que es reenviés a quantes més persones millor.

Val a dir que la mateixa informació havia circulat per la llista de l'Agrupació Excursionista Pedraforca el 20 d'abril de 2008, amb el mateix document adjunt.

En aquesta mateixa llista, el 16 de juny de 2008 es va distribuir un altre missatge que es podria incloure en la mateixa categoria i que duia per títol "Sobre el Redbull y el Actimel". En ell es parlava dels suposats efectes perniciosos d'ambdós productes i de com s'havia aconseguit esquivar la llei per part de les empreses que els comercialitzen. Una cerca feta a internet introduint les primeres paraules del missatge va conduir a algunes pàgines en què es repetia el mateix i a una en què s'indicaven les contradiccions internes del missatge. A més a més, s'afirmava que era mentida el que s'hi deia. De fet, pocs minuts després de rebre el missatge, un altre membre de la llista AEP va enviar un missatge que deia:

"(...) l'altre dia va comentar una dietista a rac 1 que era mentida aquest mail,... cadascú que triï."

Una cerca per internet feta el dia 15 de juny va demostrar que el mateix missatge circulava per altres comunitats virtuals com ara l'Assemblea de la Fe Budista o una penya valenciana del Levante U. D.¹⁵¹

En el cas de la llista de la Federació de Curses d'Orientació de Catalunya es va produir un cas semblant. Aquí, una persona que coneixem personalment, va reenviar un missatge en què suposadament es demanava sang per a un nen de 10 anys afectat de leucèmia i ingressat a l'hospital La Fe de València. Tot havia començat quan algú que signava com a Olga li va enviar el missatge perquè el distribuís a la llista dient que a ella li "rebotava". D'aquesta manera, el missatge fraudulent va ser enviat a tota la comunitat.

El dia següent, el vicepresident de la federació enviava un mail on explicava què havia passat:

"Doncs bé, si busqueu una mica a internet (una bona manera de fer-ho és buscant el número de telèfon que s'incloïa al missatge), podreu trobar aquest mateix missatge amb data de ¡2005!, i a aquest número de telèfon lligat a nosequant coses diferents.

Si us plau, de cap manera, per cap motiu, envieu missatges en cadena a la llista. Missatges d'ajut només poden ser acceptables si coneixeu "directament" a la persona afectada. En cas contrari, malauradament, en la majoria dels casos són missatges falsos."

En la comunitat de la UEC de Mataró s'han distribuït també altres missatges de dubtosa credibilitat, com un que sota el títol "Gossets" es va difondre el 8 d'octubre de 2008 i que, al costat d'unes fotos de petits gossos, deia:

"Si no adoptas uno, reenvíalo

Han cerrado una perrera y hay que ayudar, que las noches son muy duras para estos cachorros... Por favor, llamad al 629-27-82-38 y preguntad por Mónica.

Aunque no podáis adoptar uno, pasadlo a todo el mundo por favor, entre todos saldrá alguien que pueda adoptarlos.

Gracias

Un saludo"

Fa pensar que es podria tractar d'un missatge fals el fet que una cerca feta a Google el dia 9 d'octubre de 2008, amb l'expressió "noches son muy duras para estos cachorros" va donar com a resultat una resposta de 205 pàgines.

---

¹⁵¹ http://es.groups.yahoo.com/group/asamblea_budista/message/97
<http://granotas.es/el-violador-barcelona-esta-valencia/> (data de consulta 15 de juny de 2008)

Com veiem, tal com passa en les xarxes no mediades per ordinador, aquests grups (semi)virtuals també són propensos a la creació de llegendes urbanes. Tot i que no en tenim una seguretat absoluta, és possible que el mail que es va enviar el dia 8 de març a la llista de l'Agrupació Excursionista Pedraforca es pogués encabir dins d'aquest gènere. En ell s'hi llegia:

" > > > PÁSALO A TUS AMISTADES, PARA QUE LO SEPAN.> Lo que voy a explicarte a continuación no es caso de 'CSI Barcelona' sino que es verídico puesto que me sucedió ayer alrededor de las 16.00h .> A esa hora, estaba circulando con mi coche, entrando en Barcelona, desde L'Hospitalet de Llobregat en dirección al Paseo de Gracia, por la Avenida Gran Vía , nº 119, cuando a la altura de la salida hacia la Plaza Cerdá , dentro del túnel, paré el coche debido al denso tráfico y al primer semáforo que estaba en rojo.>

En ese momento, del vehículo que me seguía (OPEL ZAFIRA, color plata, matrícula 6209 FBJ) se bajaron dos individuos y mientras uno vigilaba que yo no mirase por el retrovisor el otro me pinchó la rueda posterior derecha con un punzón, posiblemente un abridor de cartas según la policía dada la forma del corte, volviendo a su coche después.>

Al reanudarse la marcha (semáforo verde), noté que algo le pasaba al coche con el típico ruido de rueda pinchada y los dos primeros coches que me adelantaron por mi izquierda me tocaban el claxon haciéndome señas de no parar.> > El tercer coche que me adelantó, el acompañante del conductor me hizo señas de bajar la ventana, y cuando lo hice me gritó que los del coche de detrás de mí me habían pinchado la rueda, que no parase hasta ver un policía y que cerrase todas las puertas.> Afortunadamente todos los semáforos siguientes los pude pasar en verde hasta entrar en el túnel que permite pasar la Plaza de España por debajo, y en el primer cruce de Gran Vía con la calle Vilamarí ,

subí el coche en el paseo peatonal entre el carril lateral derecha y los carriles centrales de Gran Vía. Baje del coche cerrando todas las puertas y fui hacia la parte posterior para mirar la rueda pinchada.>

En ese momento aparcó detrás mio un coche rojo, cuyo conductor bajó inmediatamente del coche diciéndome que lo había visto todo, que ya había avisado a la policía para darle el número de la matrícula y señalándome el lado izquierdo de la calle Vilamarí (a unos 25 metros) me indicó dónde había parado el OPEL ZAFIRA.> En ese momento vimos bajar del citado coche a dos individuos que se dirigían hacia nosotros por la acera, a los cuales les gritamos que estábamos hablando con la policía e insultándoles (Hij..Put...,Cabre..., etc..) con lo cual dieron media vuelta y se fueron corriendo en su coche (dentro había una tercera persona).> >

A los pocos segundos apareció un agente de la Guardia Urbana que se identificó mostrándonos su placa, puesto que iba con ropa discreta, para que le explicásemos lo sucedido y alrededor de un minuto, más o

menos, llegó un coche de la Guardia Urbana con dos agentes, quienes enseguida dieron parte para intentar coger a los atracadores.

Del Opel Zafira supieron enseguida que era un coche alquilado, que no había sido devuelto finalizado el plazo contratado.> > Dichos agentes me informaron que han habidos varios casos similares con resultado final de robo del vehículo o de los bolsos o las americanas de los integrantes del coche agredido, y que suelen actuar por esa zona de Barcelona.> > También suelen ir en motos y la forma de actuar es la misma, le pinchan la rueda del coche de quien quieren atracar y luego le dicen que tienen una rueda pinchada.> Siempre la rueda posterior derecha puesto que es la de mayor distancia desde la puerta del conductor.> >

La Guardia Urbana me dio los siguientes consejos para esta situación: en el caso de que notes que tienes una rueda pinchada, y sobre todo si has visto una moto al lado con dos personas de mal aspecto> - Cerrar enseguida todas las puertas y no bajar el cristal aunque te lo pida el de la moto;> -

No bajar del coche, buscar una gasolinera o un policía;> - Llamar enseguida, si dispones del móvil, al 112 o a la policía y decirles lo sucedido y por dónde estás circulando,> - Si ves un policía pararte enseguida a su lado.> - No entrar en Parking públicos o privados.>

> ESTO ES REAL Y ESTÁ PASANDO EN BARCELONA, ES IMPORTANTE PASAR ESTE E-MAIL PARA QUE MUCHA GENTE ESTÉ AVISADA”

Estudi dels webs dels clubs

El qüestionari sobre els webs dels centres excursionistes va obtenir 63 respostes, de les 96 entitats convidades a participar-hi, és a dir, el 65% del total. En més de la meitat dels casos va ser contestat per algun càrrec de la junta directiva de l'entitat estudiada i en gairebé el 30% dels casos per la persona que ocupava el càrrec de webmàster.

Segons aquestes respostes, entre el 70% i el 75% dels webs de les entitats excursionistes catalans es basarien tècnicament en un format html. En altres casos es tractava de blocs (4 entitats). Els sistemes de gestió de continguts eren utilitzats en el mateix nombre de casos (4).

En més del 60% dels casos, aquestes pàgines web no acceptaven comentaris. En una quarta part de les entitats hi havia la possibilitat de deixar comentaris escrits per qualsevol persona. Sobre l'11% dels casos permetien enviar comentaris per via de correu electrònic.

Pel que fa als fòrums, cal destacar que en més del 70% dels casos les plataformes no en disposaven o en tot cas no s'havia implementat aquesta funcionalitat. En els casos en què existien fòrums, majoritàriament eren fòrums oberts (9 casos, 17%), dividits més o menys a parts iguals entre els qui tenien previst un sistema de moderació prèvia i els qui no. En dos casos es va constatar la utilització del bloc com a fòrum de discussió.

Pel que fa a la possibilitat d'aportar informació a la plataforma (actitud prosumística), en un 30% dels casos aquesta no existia.

Això vol dir que el 70% de les plataformes estudiades permetien la participació de les persones. En tot cas, en el 22% dels casos es podia aportar informació si s'estava associat a l'entitat (8%) o si la persona s'havia registrat prèviament a la plataforma (14%). En el 36% dels casos l'enviament de notícies, informacions, etc. era lliure, tot i que només en una quarta part dels casos aquest enviament no era moderat abans de la seva publicació (vegeu Taula 51).

Només en el 20% dels casos era possible la sindicació del contingut. Sobre aquesta pregunta cal fer notar que hi ha un ampli percentatge de respostes en blanc (38%), fet que podria indicar el desconeixement d'aquesta possibilitat per part de la persona que va omplir el qüestionari.

En més de la meitat dels casos (52%) els usuaris i usuàries podien compartir fotografies. Només el 25% de les plataformes permetien la realització d'enquestes.

p6	Freqüència	Percentatge
Altres	6	11%
No	18	33%
Sí, amb censura prèvia (tothom hi pot enviar informació)	13	24%
Sí, però només els socis i sòcies	4	7%
Sí, però només els usuaris enregistrats	7	13%
Sí, sense cap restricció (tothom hi pot enviar informació)	6	11%
Total	54	100%

Taula 51 – Possibilitat d'aportar informació a la plataforma

Pel que fa a les comunicacions amb les persones associades o registrades a les plataformes, gairebé dues terceres parts (63%) dels casos afirmaven no disposar de llista de distribució. Quan aquesta existia, el més normal (27%) era que es restringís a les persones associades o enregistrades a la plataforma. Només en un 9% dels casos, és a dir, en 5 entitats, aquesta forma de comunicació es deia que era oberta a tothom.

En un sentit semblant, només una tercera part disposava de butlletí electrònic (34%). Igualment, tan sols en el 22% dels casos aquest butlletí era accessible per a tothom (14 entitats).

Les entitats de les quals es podia esdevenir membre des de la plataforma digital no arribaven a la meitat del total (42%). En tots els casos analitzats, quan això era possible, els nous associats i associades passaven a tenir els mateixos drets que les persones que ingressaven a l'entitat per altres vies (fonamentalment presencials).¹⁵²

De tota manera, en gairebé dues terceres parts dels casos (61%) es responia afirmativament quan es preguntava si es podia ser membre de l'entitat i no tenir amb aquesta cap tipus de relació que no passés per internet (Taula 52). No va passar del 20% el percentatge de casos en què es deia que això no era possible. En un sentit semblant, sobre el 38% dels casos estudiats manifestaven que tenien socis i sòcies actius que només participaven en la vida de l'entitat a través d'internet (tot i que cal fer esment que aquest percentatge era el mateix en el cas contrari – vegeu Taula 53).

¹⁵² Aquesta pregunta es va plantejar perquè en l'exploració prèvia es va detectar el cas d'una entitat en què les persones que s'associaven des de la plataforma virtual no tenien els mateixos drets.

p15	Freqüència	Percentatge
No	13	20%
No Disponible	11	17%
Sí	39	61%
Total	63	100,00%

Taula 52 – Es podria ser membre de l'entitat només per internet?

p16	Freqüència	Percentatge
No	28	44%
No disponible	11	17%
Sí	24	38%
Total	63	100,00%

Taula 53 – Presència de socis només online

Una informació complementària l'aportava la pregunta 17, que demanava, en una escala de l'1 al 5, l'ús de les possibilitats tècniques de la plataforma per part de les persones associades. En aquest cas, la mitjana es va situar en el 2,71 (DE 0,81), una posició intermitja. Cal comentar que no apareixien diferències significatives quan es creuava aquesta variable amb cap de les altres.

La darrera pregunta deixava oberta la possibilitat d'enviar algun comentari. Entre els que es varen recollir, la majoria feien referència a la imminent reforma del web, normalment *“per fer-la més activa i dinàmica”*.

“Estem treballant en una web que sigui interactiva i reculli moltes de les opcions que proposeu en la vostra enquesta. Esperem que en un plaç breu sigui operativa”.

“Tenim en projecte una nova web que donarà respostes afirmatives a la majoria de les preguntes, de moment, però, ha sofert una aturada tècnica gracies a la acció dels “hackers””.

De fet, els canvis accelerats que viu el sector del que s'anomena noves tecnologies pot fer que aquestes dades hagin quedat desfasades en el moment de llegir els resultats d'aquesta recerca.

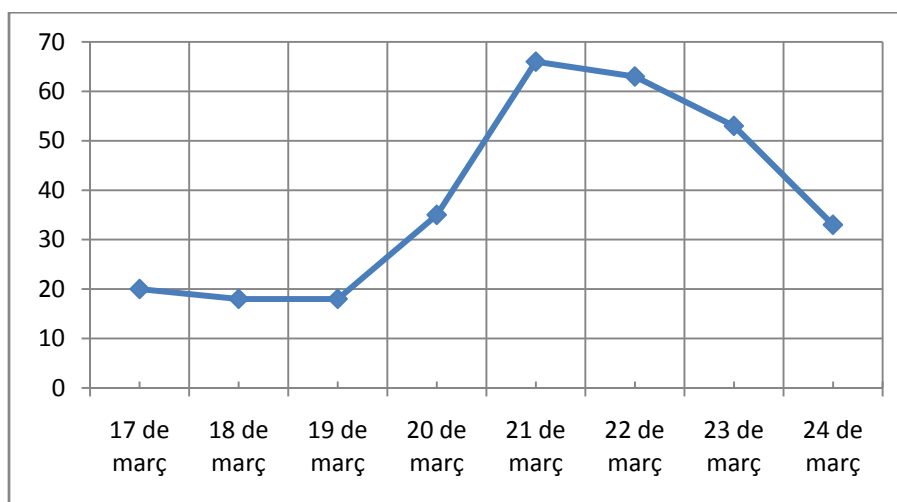
Excursionisme durant la Setmana Santa de 2008

En aquesta enquesta es varen obtenir 139 respostes (74,7%% del total de les 186 persones convidades a contestar el qüestionari), fet que dóna un marge d'error del 8,3% i que suposa que les dades que s'exposen a continuació s'hagin de prendre amb molta consideració. D'aquestes enquestes, 119 casos varen afirmar haver sortit durant les vacances de Setmana Santa de 2008 (algun dia entre el 17 i el 24 de març).

En conjunt, es varen comptabilitzar un total de 306 dies d'activitats a la muntanya, fet que situa la mitjana en 2,2 dies per cada persona. Tal com es veu en la Taula 54 i el Gràfic 3, els dies de màxima afluència varen ser el divendres, dissabte i diumenge (del 21 al 23 de març), que concentren gairebé el 60% del total de casos.

Dia	17 de març	18 de març	19 de març	20 de març	21 de març	22 de març	23 de març	24 de març
Sortides	20	18	18	35	66	63	53	33
Percent.	6,5%	5,9%	5,9%	11,4%	21,6%	20,6%	17,3%	10,8%

Taula 54 – Nombre de sortides per dia, Setmana Santa de 2008

Gràfic 3 – Nombre de sortides per dia, Setmana Santa de 2008

La primera cosa que cal tenir en compte és que hi ha 20 persones que varen contestar que no havien fet cap activitat excursionista durant aquells dies, però quan es demanava els dies concrets de la seva activitat varen aparèixer

30 persones que no havien sortit cap dia (altres 3 persones ho havien fet fora de les dates estudiades). De manera que hi ha un decalatge de 7 persones que segurament no varen completar l'enquesta.

Un altre fet interessant de ressaltar és que hi ha percentatges molt alts de persones que només varen sortir un o dos dies. De fet, si la mitjana de sortides és de 2,2 dies, la moda se situa en els dos dies (si no es té en compte la gent que no va sortir cap dia), tal com indica la Taula 55. Molt poca gent, al voltant del 10%, va poder gaudir de més de quatre dies de festa, fet que resulta més significatiu si tenim en compte que aquests quatre dies de festa s'haurien pogut comptabilitzar sortint els dos caps de setmana inclosos en els dies estudiats o els quatre dies de festa oficial. Cal tenir en compte, però, que aquests dies hi ha el costum de reunir la família al voltant de la taula per *menjar-se la mona*.

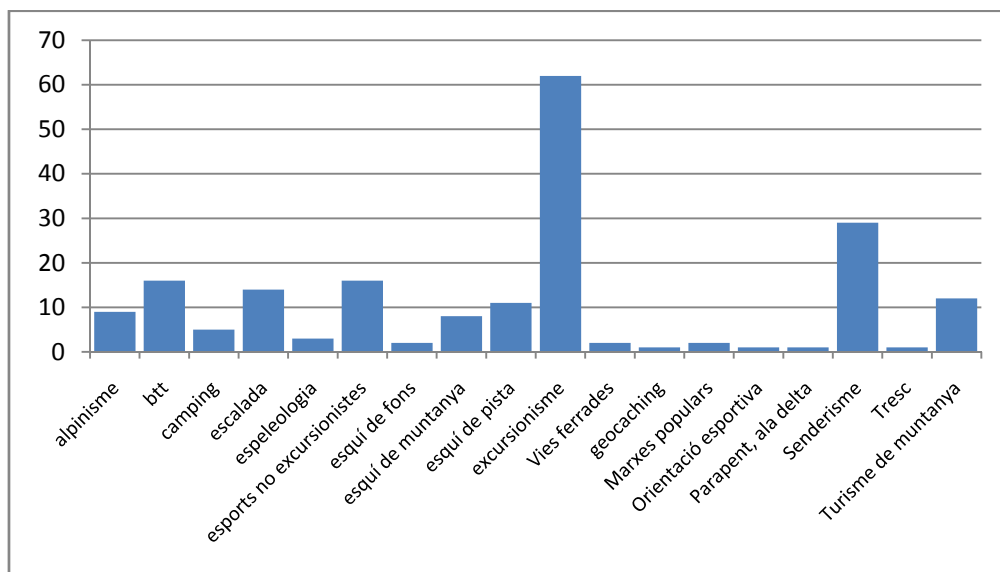
Total dies	Freqüència	Percentatge
0	30	21,6
1	25	18,0
2	29	20,9
3	21	15,1
4	19	13,7
5	9	6,5
6	3	2,2
7	3	2,2
Total	139	100%

Taula 55 – Total de dies sobre els vuit disponibles

Les activitats que es varen dur a terme han estat recollides en la Taula 56 i el Gràfic 4.

Activitat	Freqüència	Percentatge
alpinisme	9	6,5
Btt	16	11,5
càmping	5	3,6
escalada	14	10,1
espeleologia	3	2,2
esports no excursionistes	16	11,5
esquí de fons	2	1,4
esquí de muntanya	8	5,8
esquí de pista	11	7,9
excursionisme	62	44,6
Vies ferrades	2	1,4
geocaching	1	0,7
Marxes populars	2	1,4
Orientació esportiva	1	0,7
Parapent, ala delta	1	0,7
Senderisme	29	20,9
Tresc	1	0,7
Turisme de muntanya	12	8,6

Taula 56 – Activitats practicades durant la Setmana Santa de 2008

Gràfic 4 – Freqüències de les activitats practicades

Com s'evidencia, l'activitat més practicada és l'excursionisme (44,6% dels casos), seguida del senderisme (20,9%), la bicicleta de muntanya, altres esports no vinculats a l'excursionisme, l'escalada i el turisme de muntanya (8-10% per a cadascun d'ells), i les diferents especialitats d'esquí.

La mitjana d'activitats dutes a terme és baixa, perquè se situa en l'1,3 (DE 1,1) i la moda en 1 activitat. Hi ha una tendència significativa, però poc acusada ($r=0,47$) a augmentar el nombre de pràctiques a mesura que augmenten els dies, però aquesta relació no es considera massa consistent. De manera que no sembla que en general es pugui parlar d'unes vacances pluriactives.

Gairebé la meitat d'aquetes sortides es va fer amb un grup d'amics o companys (48%), una mica més d'una tercera part amb la família (36%) i un 18% en solitari. La gent que havia anat en solitari havia estat més dies fora de casa que no la resta (3,4 dies davant d'1,9). També la gent que havia sortit en grup hi estava més dies (3,0 dies) que les persones que no hi havien sortit (1,4 dies). Sembla que el fet de sortir en família no afectava el nombre de dies dedicats a les vacances. L'excursionisme va ser una activitat que es va practicar de manera solitària per sobre de la mitjana (el 32% de les persones que varen fer excursionisme varen declarar haver sortit en solitari).

Les activitats que majoritàriament es varen dur a terme suposaven un nivell de risc molt baix: en una escala de l'1 al 10, la moda se situava en el valor més baix i la mitjana era del 3,3 (DE: 2,0).

Pel que fa als llocs on es varen desenvolupar aquestes activitats, cal destacar que el 75% dels casos estudiats no es varen moure de Catalunya. Com resulta evident, la mitjana de dies de vacances és més gran en aquells casos que han anat més lluny, tal com es recull en la Taula 57.

La gran majoria de les persones entrevistades (95%) va fer servir algun tipus de transport durant aquelles vacances, només el 7% del qual va ser transport públic.

Zona geogràfica	Freqüència	Mitjana dies	DE
Catalunya (incloent Catalunya Nord)	81	2,5	1,3
Pirineu aragonès, navarrès o basc	11	3,4	1,5
Un altre país	7	3,1	2,1
Una altra comunitat autònoma espanyola	8	4,3	1,7

Taula 57 – Mitjana de dies segons lloc de destinació

Ja s'ha dit que la mitjana de dies passats fora de casa era relativament baixa (2,2). Ara convé afegir que poc més del 30% de les persones entrevistades havia passat com a mínim una nit fora de casa. D'aquesta manera, es pot plantejar el tipus d'allotjament utilitzat. Tot i que el refugi va ser la categoria més reconeguda (9 casos) no es considera que les dades siguin massa significatives pel poc volum i la dispersió que mostren.

A banda de les activitats excursionistes en sentit ampli, aquests dies de vacances es varen completar amb altres activitats, com per exemple

- Anar al cinema (11% dels casos)
- Anar de compres (10%)
- Anar de copes (18%)
- Practicar esports no relacionats amb l'excursionisme (11%)
- Anar a restaurants (35%)

De manera que sembla que la restauració va ser el sector més beneficiat per les activitats no pròpiament excursionistes.

Internet, la cartografia i l'experiència personal es varen mostrar com les fonts d'informació més utilitzades, amb percentatges entre el 40% i el 45% de la mostra estudiada. De la resta de fonts utilitzades, val la pena destacar:

- Llibres, 27%
- Revistes, 10%
- Amistats, 19%

En aquest sentit, més del 60% de la mostra afirmava haver dedicat poca o gens de preparació a la seva activitat, mentre que poc més del 25% n'hi havia dedicada força (vegeu Taula 58). Aquesta manca de preparació majoritària, com es veu en la Taula 59, en el 60% dels casos es devia al coneixement que les persones entrevistades tenien de la seva destinació i en el 16% a què s'havien afegit a un grup amb altres persones.

Preparació	Freqüència	Percentatge
Molta	3	2,9
Força	28	26,7
Poca	51	48,6
Gens	15	14,3
Altres	8	7,6
	105	100

Taula 58 – Preparació de les vacances

Si no has dedicat gaire a la preparació, per quin motiu va ser?	Freqüència	Percentatge
Altres	7	10,6%
Perquè coneixia el lloc on anava	40	60,6%
Perquè em vaig afegir a un grup de gent que ja ho coneixia	11	16,7%
Perquè m'agrada anar a la muntanya sense preparar les meves activitats	4	6,1%
Perquè no vaig tenir temps	4	6,1%
Total	66	100%

Taula 59 – Motiu de la manca de preparació de les activitats de les vacances

A nivell econòmic, les persones enquestades varen xifrar les seves despeses d'acord amb la Taula 60. Com es veu, poc més de la meitat de les respostes se situen en menys de 30 € per dia i encara no una tercera part entre els 31 i els 50 euros. Donant a cada categoria el valor de la seva marca de classe, es pot inferir que la despesa mitjana podria ser d'uns 36 € diaris per persona.

Despeses	Freqüència	Percentatge
Menys de 30 € per dia	53	52,0%
Entre 31 i 50 € per dia	33	32,4%
Entre 51 i 100 € per dia	9	8,8%
Entre 101 i 150 € per dia	1	1,0%
Altres	6	5,9%
Total	102	100%

Taula 60 – Despeses durant les vacances

Canviant radicalment de tema, cal esmentar que dues terceres parts de les persones entrevistades varen poder parlar amb els seus acompanyats. Els temes que més es varen esmentar varen ser:

- Properes activitats, sortides, excursions,
- Temes personals o/i familiars, projectes professionals,
- Política, societat actual, ideologies,
- Sentit de la vida, en general,
- Coses relacionades amb el club,
- Temes relacionats amb l'activitat mateixa: estat de la neu, els camins, ritmes de cursa, etc.
- Del món (Tibet, Irak...),
- Salut,
- Temes relacionats amb el lloc visitat: història i geografia, paisatge i panoràmica, botànica, zoologia, medi ambient, sensacions viscudes,
- El GPS,
- La meteorologia,
- Els companys,
- De muntanya i futurs projectes,
- Feina,
- Fotografia,
- Esport: estiraments i lesions musculars.

En aquest sentit, utilitzant el *Word Cruncher* del programa Atlas.ti, s'arriba a la conclusió que les paraules més esmentades són les que apareixen en la Taula 61. Cal especificar que només hi consten les paraules amb una freqüència mínima de 3 casos. Com es veu, els temes personals, familiars i de feina ocupen bona part de les converses. D'aquesta manera es fa avinent la dimensió relacional de la pràctica excursionista.

Paraula	Freqüència
MUNTANYA	16
PERSONALS	15
SORTIDES	11
FAMILIA	10
TEMPS	8
FEINA	8
VIDA	6
POLÍTICA	6
POLITICA	5
ACTIVITATS	5
FILLS	4
AMICS	4
PROJECTES	3

NATURA	3
VACANCES	3
RELACIONS	3
SORTIDA	3
COMPANYS	3
PAISATGE	3

Taula 61 – Temes de conversa durant les vacances de Setmana Santa

L'enquesta també preguntava què havien obtingut les persones entrevistades durant aquests dies a la muntanya, és a dir, quins beneficis els havia suposat el fet de dur a terme alguna activitat excursionista en sentit ampli. Les respostes obtingudes parlen de:

- Felicitat, satisfacció personal:
  - o de contactar amb la natura i les muntanyes,
  - o enriquiment personal.
- Relax:
  - o desconnectar de la feina, la rutina,
  - o desconnectar de la pressió de la família,
  - o distracció, diversió, entreteniment,
  - o benestar personal,
  - o tranquil·litat.
- Coneixences:
  - o compartir una bona estona amb amics o familiars,
  - o reforçar les amistats,
  - o conèixer persones diferents,
  - o conèixer llocs nous: paisatge, conèixer el país, el territori.
  - o descobrir la natura, el país, elements culturals.
- Entrenament, pràctica esportiva:
  - o pràctica d'esport, benestar físic i psíquic,
  - o salut: purificar els pulmons,
  - o conèixer els límits esportius en llargs recorreguts o activitats físicament exigents.
- Satisfacció personal:
  - o per haver trobat el camí,
  - o pel rendiment físic,
  - o per fer un altre cim (dels Cent Cims).

- Llibertat.

L'anàlisi quantitativa feta amb el *Word Cruncher* del programa Atlas.ti dona com a paraula més repetida *relax*, seguida de *mntanya*, *amics*, *natura*, *conèixer*, *gaudir*, etc., tal com es veu en la Taula 62:

Paraula	Freqüència
RELAX	17
MUNTANYA	11
AMICS	10
NATURA	9
CONÈIXER	9
GAUDIR	9
PERSONAL	8
SATISFACCIÓ	7
ENTRENAMENT	6
COMPANYIA	5
BENESTAR	5
SALUT	4
FEINA	4
DESCONECTAR	4
DISTRACCIÓ	4
CONEIXER	4
RUTINA	4
TRANQUILITAT	4
CONEIXEMENT	4
FAMÍLIA	4
TRANQUIL·LITAT	3
LLIBERTAT	3
PAISATGES	3
DESCONEXIÓ	3
DESCOBRIR	3

Taula 62 – Paraules més repetides per parla del que ha aportat l'estada a la muntanya.

Aquesta informació es pot complementar amb la que fa referència als motius per haver decidit anar a algun lloc en concret. En aquest sentit, caldria destriar els motius que es poden aplicar a qualsevol lloc muntanyenc i aquells casos que parlen de llocs concrets. Pel que fa als llocs concrets, es detecten expressions com ara:

- Haver-ho conegut en una estació i voler tornar-hi en un altra,
- La proximitat al lloc de residència,

- Per estar massa lluny per anar-hi en un cap de setmana normal,
- Invitacions de persones conegudes o familiars,
- Entrenaments per a activitats competitives o més exigents,
- Conèixer zones noves,
- Pels companys o familiars,
- Pel paisatge o la bellesa del lloc,
- Recomanacions d'iguals,
- Per tenir-hi segona residència o un refugi de l'entitat,
- Perquè algunes activitats només es poden fer allà,
- Per ser una activitat organitzada,
- La meteorologia,
- Motius professionals,
- Per fer la “ruta” dels Cent Cims,
- Passejar i menjar.

De nou, l'anàlisi estadística del *Word Chruncher* dona com a primer motiu la proximitat, seguida del desig de conèixer i les amistats o aspectes que només es poden trobar si se'ls va a buscar en determinats espais (com la neu o cims concrets). Vegeu Taula 63.

Paraula	Freqüència
AMICS	8
CONÈIXER	10
NEU	4
CIMS	4

Taula 63 – Motius més importants

Estudi de les entitats més recents

El qüestionari sobre les entitats més recents (vegeu **¡Error! No se encuentra el origen de la referencia.**) va ser respost per un total de 26 entitats. Per començar la seva anàlisi, podem fixar-nos en el procés de constitució de les noves associacions.

En alguns casos, entre la constitució de l'entitat i la seva inclusió a la Federació podien haver passat fins a 3 anys. És, per exemple, el cas del Centre Excursionista Anem a Caminar, que es va constituir al 2005 i no va poder ingressar a la FEEC fins al 2008.¹⁵³ Però en molts altres casos la institucionalització i la federació de l'entitat es varen poder fer en el mateix any (fins i tot, en el cas d'un centre, no es va voler ingressar a la FEEC fins a l'any següent per no haver de pagar la quota anual completa, perquè només faltaven dos o tres mesos per acabar l'any en curs). Un dels entrebancs burocràtics més habituals va ser el fet de redactar uns estatuts que no s'addeïen amb les disposicions vigents, com els va passar a l'Associació Esportiva Matxacuca, de Santa Cristina d'Aro.

Un cas interessant, per la diferència que presenta amb tots els altres, és el del Grup Excursionista del Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal. Aquesta entitat es va crear al 1989 i no va ingressar a la FEEC fins al 1999. Per agilitzar els tràmits varen decidir incriure's a la Federació com a secció esportiva d'una entitat cultural local, encara que a la pràctica funcionaven de manera independent:

“Passats uns anys i veient que la cosa anava bé vam creure oportú legalitzar la nostra situació i vam iniciar el lent i complicat procés de federar-nos. Finalment vam optar per inscriure'ns com a secció esportiva de l'entitat cultural del nostre poble de cara a agilitar tots els tràmits encara que a la practica funcionem completament independents de l'entitat tant a nivell de socis i econòmicament.”

---

¹⁵³ “El desembre del 2005 constituïm l'associació i el 2008 ens podem registrar definitivament i després federar-nos a la Feeec. Tant de temps entre la sol·licitud i el registre és una cosa que desanima: els entrebancs que et posen alhora de constituir una associació com la nostra. Havíem de registrar al consell Català de l'esport i no podíem perquè primer havíem de federar-nos, i no podíem federar-nos sinó estàvem registrats a Esports..... ho entens tu? Doncs les coses van així. Que hàgim tardat quasi bé tres anys per poder-nos legalitzar no és normal”

Però el cas més rocambolesc sembla que seria el del Centre d'Activitats de Muntanya Base, de Barcelona:

“L’entitat es va crear a Justícia enlloc d’Esports perquè els tràmits eren més senzills i per desconeixement. Degut a això durant els primers anys els socis es federaven mitjançant l’entitat CEAM-SIM. L’any 2003 es van fer els tràmits per registrar una secció a esports i poder federar a la Federació Catalana d’Espeleologia. Aprofitant aquesta secció registrada i que l’entitat CEAM-SIM va plegar, l’any 2005 vam sol·licitar l’ingrés a la FEEC.”

Algunes de les raons adduïdes per fundar aquestes entitats estaven relacionades amb grups de persones que havien començat a anar a la muntanya i un dia varen decidir legalitzar la seva situació.

- El Club Excursionista de Caldes de Malavella, per exemple, va néixer *“per iniciativa d’un grup de gent que ens trobàvem per fer sortides a la muntanya”*
- L’Associació Esportiva EXPI de Gavà, la varen fundar una dotzena de *“companyes, amants de la natura i la muntanya”*, als quals *“[...] va fer molta il·lusió ser socis fundadors i poder donar-li el nom [...]”*.
- El Centre Excursionista Anem a Caminar de Pineda de Mar va néixer perquè *“Des de l’any 1999, un grup de persones afins i que ens agradava la muntanya i que de tant en tant fèiem excursions, vam decidir institucionalitzar les sortides decidint cada segon dissabte de mes. Se’ns van començar afegir gent amiga”*.
- El Centre Excursionista Serres del Mestral, de Vandellòs i l’Hospitalet de l’Infant, *“[...] es va crear pel potencial per l’excursionisme que té el nostre municipi i per les ganes d’un grup de gent per poder-se reunir i comentar les inquietuds, organitzar excursions i senyalitzar GRs, PRs i senderons que creuen les nostres muntanyes”*.
- El Club Excursionista Aiguafreda i Sant Martí es va fundar *“Entre un grup d’amics i coneguts per organitzar sortides i activitats conjuntament i compartir recursos.”*
- En el cas del Centre Excursionista Montseny Vilamajor, *“L’entitat va ser fundada i promoguda per 4 amics que van organitzar i crear la 1ª junta directiva.”*
- El Club Alpí K2 de Tarragona va sorgir perquè *“Un grup d’amics alpinistes necessitaven una entitat que els hi representés i tramités llicències”*.
- El Club Excursionista Cima era originàriament *“Un grup d’amics i coneguts que proveníem de l’entorn universitari on ja vàrem fundar una associació universitària que es dedicava als esports de muntanya. En créixer el grup de practicants, i en abandonar l’entorn universitari, vàrem voler seguir plegats. Com també volíem gestionar les nostres*

llicències i que no ens demanessin preus exorbitants per les quotes de soci, vam fundar un club propi.”

- *La Secció Excursionista del Club Atlètic Espluguí va néixer d'un “grup d'amics que sortien pels voltants (muntanyes de Prades) els diumenges al matí, i socis del Club Atlètic [que] van decidir crear la secció d'excursionisme.”*
- *La Colla Isard, de Bescanó, la va formar “Un grup d'amics que volien anar a la muntanya, després han anat entrant o plegant gent, i la colla ha anat canviant. El nucli fundador eren companys de treball, diuen.”*
- *Els fundadors de l'Associació Excursionista Castellterçol eren “[...] un grup d'amics que organitzàvem el Raid fred i a fi de poder fer tots els tràmits de llicències, lloguer de material... i també amb una finalitat de poder organitzar altres curses doncs vam voler legalitzar-nos i fer-nos com a entitat.”*
- *La Roca Miloca Excursionista de la Galera “[...] va ser fundada per un grup de joves del poble sobre els anys vuitanta organitzant activitats per al jovent i també la Marató Lluna Plena, durant unes quantes edicions, però cap a l'any 94-95, l'associació es va dissoldre i no va ser fins a l'any 2003, que un altre grup de jóvens vam tornar a manejar-ho, posant-nos en contacte un altre cop amb la FEEC”.*
- *El cas de la Penya Ciclista Altafulla va començar com una entitat que feia sortides amb bicicleta de carretera i que després es va ampliar a la bicicleta de muntanya. Finalment, al 2002, varen començar a fer caminades i es va constituir el grup de senderisme i muntanya. Al 2007 varen ingressar a la FEEC.*
- *Un cas interessant, per la sinceritat amb què s'expressa la seva portaveu, és el del CAM Base: “Molts de nosaltres havíem passat per diverses entitats excursionistes i de manera casual ens vam trobar en una d'elles, en aquesta última vam formar un bon equip a la junta fins que novament ens van tallar les ales (no es podia comprar material, les sortides havien de ser d'una manera concreta, ...). L'emprenyamenta va ser tal que vam decidir que si el model de centres no ens agradava era el moment de fer el nostre propi centre. El fet de tenir un excel·lent equip humà de treball i més de vint persones que ens deien que s'apuntaven al futur centre va ser l'empenta definitiva per crear CAM BASE.”*

En el cas del CAM Base es veu molt clarament que ens trobem davant d'un grup d'amics, un grup d'amics que no vol créixer:

“Com ja hem dit som un centre petit, un grup d'amics, i no volem créixer (fa uns anys en una enquesta realitzada als socis va sortir que la majoria els hi agradaria un centre entre 50 i 80 persones actives). El fet de voler ser petits i no créixer fa que puguem donar una atenció totalment personalitzada.”

Per això no és estrany que es mantinguin algunes activitats de tipus relacional, com les sortides en família o els sopars (CE Caldes de Malavella). O funcionaments que recorden maneres menys institucionalitzades de gestionar les sortides, com el cas de la gent del Centre Anem a Caminar de Pineda:

“No apuntem per fer les sortides. Tothom es presenta en els punts indicats i ens organitzem per els cotxes”.

En alguns casos, la fundació de les entitats ha estat impulsada, no ja des de la societat civil com en els casos estudiats, sinó des de l'administració local. És el cas de l'Associació Excursionista Lillet, que en el seu naixement va comptar amb *“el recolzament institucional de l'Ajuntament”* i que es va plantejar com una manera de dinamitzar la vida local i integrar la població nouvinguda.¹⁵⁴ També el Grup Excursionista Els Perduts de Begur va respondre a l'impuls de l'Ajuntament d'aquesta entitat, però en aquest cas sembla que es demostra que quan la iniciativa no sorgeix de la societat civil o aquesta no la sent seva, la seva viabilitat futura sembla compromesa:

“L'Associació Esportiva es creà a principis dels anys noranta i les diferents seccions entre elles la excursionista per part de l'ajuntament de Begur. Més o menys al mateix temps es va donar d'alta a la FEEC amb el nom d'associació esportiva Begur.

Això es va fer en previsió de formar un grup excursionista al nostre poble. Poc després va haver-hi canvi d'ajuntament i allò quedà en no res tot i que se seguien pagant les quotes a la FEEC.”

El cas va ser que quan un grup de persones que sortia a caminar va saber que existia aquesta iniciativa, va rebre tot el suport del seu ajuntament, bona prova que per fer funcionar una entitat excursionista es necessita la implicació de la societat civil.¹⁵⁵

Aquest és el cas de la Colla Isard, una entitat que no té una “filosofia” pròpia, però en la qual *“[...] alguns dels membres són i estan molt implicats en la vida de poble de Bescanó, i la colla és una entitat més.”*

---

¹⁵⁴ “L'excursionisme sempre ha estat una activitat molt seguida a la Pobla. Per un cantó, contàvem amb el recolzament institucional de l'Ajuntament. Per l'altre, des de feia uns anys un grup de gent estàvem organitzant la caminada popular de la Pobla, i calia una institució que tingués veu i vot en matèria de senyalització de senders, conservació del patrimoni natural (però també cultural) i que fos, a l'hora, un element dinamitzador de la població pròpia i integrador de la forastera.” (Sergi Gomar, secretari i soci fundador de l'Associació Excursionista Lillet).

¹⁵⁵ “L'entitat funciona plenament des de l'any 2003, per part d'un grup de gent (10 persones) que ens agrada la natura i caminar i vam començar a fer sortides i excursions. Ens vam assabentar que existia la secció d'excursionisme, l'ajuntament ens donà suport i ens vam fer càrrec del grup fins ara.” (Joan Carles Caner, soci fundador de Els Perduts).

Aquesta implicació en la vida local o comarcal també es troba en el cas del Centre Excursionista Montseny Vilamajor, els objectius del qual són:

“Fomentar la pràctica esportiva de muntanya a la nostra zona del Montseny. Difusió d’informació ecologista del Montseny i de contribució a la preservació del medi natural montsenyenc. Contribució a la promoció cultural de la zona de Vilamajor-Cànoves com una porta alternativa d’entrada al Montseny.”

En el mateix sentit de continuïtat entre la vida associativa local i l’excursionisme, cal dir que el Club Excursionista Anoia, de Masquefa, va sorgir de la idea de dues persones provinents del món del lleure infantil i juvenil que varen decidir aplicar la mateixa filosofia en la nova entitat excursionista.

Un altre cas interessant és el de la Secció Excursionista del Casal Independentista Ocell Negre de Lleida, que va sorgir arran de la desaparició del club excursionista del seu barri:

“Una sèrie de socis del Casal Ocell Negre s’havien quedat sense club excursionista al extinguir-se el Club Excursionista de Balàfia (Balàfia és un barri de Lleida) i del qual eren socis. D’altra banda també hi havia la inquietud d’altres socis del Casal Ocell Negre per fer sortides a la natura i conèixer el país. D’aquestes dues inquietuds sorgeix la SE del Casal Ocell Negre”.

El cas de l’Ocell Negre presenta un naixement semblant al que va passar amb l’associació Matxacuca, que es va crear després de la dissolució de la secció d’escalada d’una altra entitat.¹⁵⁶

Pel que fa a les activitats que realitzen aquestes entitats, no es detecten diferències significatives amb les de la resta d’entitats estudiades, si més no al nivell qualitatiu amb què s’ha fet aquesta part de la recerca. L’única cosa que ens ha sobtat és que en alguns casos aquestes entitats tan joves i amb relativament poques persones associades gestionen instal·lacions d’escalada o rocòdroms. Potser també podria ser interessant de remarcar que es detecten casos d’entitats que organitzen activitats obertes al públic, com marxas o raids, en una clara vocació d’obertura a la resta de la societat a la qual ofereixen una sèrie de serveis.

---

¹⁵⁶ “L’A. E. Matxacuca va sorgir després de la dissolució de la secció d’escalada i alpinisme del CREC (Que estava en funcionament des de l’any 2002). El motiu de la separació va ser per la nul·la existència de la Junta directiva de l’anterior entitat (No de la secció, que va aportar tots els seus membres al nou club).

Aquesta entitat en el seu moment es va crear perquè hi havia un grup de gent que practicava l’escalada que va trobar les condicions i les ganes adequades per a agrupar-se i constituir-se.” (Josep Maria Nadal, president de l’entitat).

No sembla que la filosofia d'aquestes entitats sigui diferent de la resta i en aquest sentit es detecta una preocupació pels temes ecològics i mediambientals. Però no només són aquests, sinó que entre les respostes s'han trobat referències a:

- Divulgació del patrimoni natural, de la comarca o l'entorn proper.
- Difusió dels valors excursionistes entre les persones que encara no en són practicants o entre els més joves.
- “[...] *acostar als socis a la natura i la muntanya; estimant-la i respectant-la*” (EXPI).
- L'Ocell Negre és una entitat inclosa dins de l'esquerra independentista que intenta “[...] *recuperar i mantenir el vincle entre catalanisme i excursionisme [...]*” que històricament ha caracteritzat bona part de l'excursionisme català.
- Tal com ho diu en la pàgina web de l'Associació Excursionista Lillet, *“Pretenem el foment de l'excursionisme i de les activitats de muntanya en general, així com el coneixement, defensa i promoció del patrimoni natural.”*
- *“Com a “filosofia” podem dir que el que volem es que la gent surti a la muntanya, ens és igual de quina entitat siguin o vinguin mentre estiguin federats, que surtin i es diverteixin amb seguretat i el màxim respecte al medi natural per on ens mourem”* (CAM Base).

Els nous excursionistes

En general es tracta d'entitats petites, que només excepcionalment superen els dos-cents associats i associades. Cal destacar que força entitats varen declarar que tenien entre *“una vintena aproximadament”* de socis i 50 membres. De totes les entitats que varen respondre, 9 (35%) tenien menys de 50 associats.

De l'estudi del conjunt de respostes es desprèn que les persones que en formen part es poden dividir en dos blocs de desigual pes:

- Persones molt implicades amb l'entitat i que participen de la seva vida activa, que acostumen a ser la minoria (en el cas del Club Excursionista de Caldes de Malavella o del d'Aiguafreda i Sant Martí representarien aproximadament un 10% del volum total de persones associades; en el cas de la Picossa de Móra d'Ebre, al voltant del 40%; en canvi, a l'Associació Excursionista Lillet *“Hi ha bona implicació”*, fet que potser té que veure amb els seus orígens, com es veurà més endavant);
- Persones sense massa implicació amb l'entitat i que la fan servir en funció dels seus interessos. En alguns casos, la presència d'aquest tipus d'associat ha donat lloc a problemes de relleu generacional en els

organismes rectors de les entitats, com ha passat amb Grup Excursionista del Centre Agrícola de Sant Pau d'Ordal.¹⁵⁷

Sobre aquest segon tipus de persones, cal dir que en alguns casos les entitats faciliten aquest tipus de comportaments. És el cas del Club Excursionista Cima, en el qual es tracta “[...] *de fer sortides sense buscar el compromís de ningú a res. Si algú té ganes de sortir, només ho ha de proposar, sense cap implicació. L’únic que busquem és gaudir de la muntanya.*”¹⁵⁸

També podria ser una mica la línia per la qual han apostat alguns dels nous clubs estudiats, com es desprèn de les respostes d’algunes entitats:

- En el cas del Club Excursionista Anoia (CEA), es deia que *“L’objectiu del CEA, no es basa en fer socis, si no en posar a l’abast de tothom un servei del qual, Masquefa, encara n’és deficitària.”*¹⁵⁹
- A l’Associació Excursionista Castellterçol *“Sempre ens han dit que ens caracteritzem per ser una entitat en la que som pocs però ben avinguts, que sempre fem coses casolanes però molt ben organitzades, que donem sempre tot el que podem, que busquem la satisfacció dels altres. Sempre diuen que som molt inventors, innovadors i que trobem sempre uns recorreguts impressionants.”*
- L’objectiu del Grup Excursionista del Centre Agrícola de Sant Pau d’Ordal és *“Que pugui venir tot tipus de gent, fins ara acabàvem sempre les excursions en algun restaurant o casa de colònies.”*

De fet, aquest tipus de funcionament en poblacions relativament petites segurament s’han d’interpretar com a manifestacions dels interessos de la societat civil. Un cas semblant és el de l’associació excursionista de la Pobra de Lillet (vegeu més enrere). De tota manera, aquest tipus de funcionament més dedicat a prestar serveis, no es troba en totes les entitats estudiades.

Ús de les noves tecnologies

L’ús del correu electrònic i les pàgines web estava molt present en aquestes noves entitats. Parlant del correu electrònic, en alguns casos sembla que

---

¹⁵⁷ Quan es pregunta per la implicació dels seus associats, Xavier Cols, el seu vicepresident, respon: *“Els que portem tot el tema de gestió i organització d’activitats fa molts anys que som pràcticament els mateixos, costa trobar gent que és vulgui implicar en aquestes tasques.”*

¹⁵⁸ Tal com diu el president de l’entitat, Manuel Molina, parlant de la implicació dels socis, *“No busquem la implicació dels socis, només la dels membres de la junta, que responem mensualment a la nostra reunió de junta.”*

¹⁵⁹ Article aparegut a la revista *Batega* del 20 de setembre de 2008, informació enviada pel mateix Centre Excursionista Anoia.

l'enviament de missatges als socis s'ha convertit en una manera de què aquests mantinguin el contacte amb l'entitat, però també sembla que aquest procediment reforça la idea d'un associat consumidor que rep informació i decideix si vol consumir o no aquell producte.¹⁶⁰

El Club Alpí K2 va manifestar que tot el seu funcionament era mitjançant internet i que la implicació dels socis en la marxa de l'entitat era baixa. I afegien que:

“Es prou rellevant que siguem més de 200 socis i que amb un webmaster i un secretari (que en el nostre cas es tracta de la mateixa persona) portem gestionant el club en molt bones condicions des de fa ja 4 anys.”

En el cas del Cima, la utilització de les noves tecnologies és una de les seves característiques definitòries (junt a la joventut dels seus membres):¹⁶¹

“Utilització total: tenim un foro a internet que ens serveix per a conèixer gent nova, per proposar sortides, i per comunicar informació als socis i simpatitzants. Els membres de la junta ens comuniquem via email i anticipem els temes abans de la reunió de junta. A més, disposem de tots els documents legals digitalitzats i penjats a un servidor, per a facilitar l'adquisició dels documents per part dels membres de la junta.”

Tota la comunicació amb els associats de la Secció Excursionista del Club Atlètic Espluguí es realitza per internet, dins de l'apartat propi de què disposen en el web del club mare. En un sentit semblant s'expressava el secretari de l'Associació Excursionista Lillet:

“Tenim pàgina web i fem tots els nostres comunicats mitjançant correu electrònic, per altra banda, les comunicacions a nivell de gestió de l'entitat entre els membres de la junta es realitzen mitjançant aquest mitjà.”

---

¹⁶⁰ En el cas de l'EXPI es va veure força clara aquesta tendència quan varen dir que “El soci rep per correu informació bimestral de les diferents activitats a realitzar i escull la que més li agrada.”

¹⁶¹ “Suposo que ens fa diferents la joventut dels socis, ja que la nostra mitjana d'edat no arriba als 30 anys; la dependència (i la comoditat) de l'ús de les noves tecnologies; probablement una certa “anarquia” per dir-ho d'alguna manera, en la que un soci no ha d'acomplir cap obligació, que no tenim cap jerarquia, i que la junta són persones molt properes i accessibles” (Manuel Molina, president del Club Excursionista Cima).

El cas d'aquesta entitat és interessant, perquè el seu secretari explica com la mateixa administració va posar traves a la utilització administrativa de les noves tecnologies, perquè anaven *per davant de la normativa*:

“Vàrem intentar que l'ús de les noves tecnologies constés als estatuts, en concret pel que fa a la convocatòria de l'assemblea, però el Consell Català de l'Esport ens va indicar que “anàvem per endavant de la normativa” i que no podíem usar-les per aquest afer.”

Un cas curiós és el del Club Excursionista Cima, que no disposa de local i que per aquest motiu pot oferir unes quotes molt baixes, *“probablement, la més baixa de Catalunya”*. Es pot pensar que aquest fet pràcticament l'obliga a un funcionament virtual (recordem que, textualment, la seva utilització de les noves tecnologies va ser *“total”*).

També el sistema de posicionament per satèl·lit (GPS) apareix en alguns casos. En el cas de l'EXPI es deia que aquest instrument *“és vital, ja que te dóna una seguretat total en quant a l'orientació”*, i afegien:

“Consultem els mapes de les sortides per internet i tot seguit els passem al GPS. Aquest mètode ens és de molta utilitat.”

El GPS i els programes específics com l'OZi Explorer també són utilitzats pels membres de la Secció Excursionista del Club Atlètic Espluguí.

L'ús del correu electrònic, tal com es fa servir en el cas del Centre Excursionista Anem a Caminar, on sembla que és el sistema de comunicació més utilitzat, funciona com un mecanisme d'informació als associats, tal com s'ha vist. Però aquest cas és interessant perquè sabem que les persones que en formen part viuen en llocs força distants de la nostra geografia:

“Som de diferents indrets de la geografia gironina i del Maresme i Barcelona. Hi ha gent de Barcelona capital, Maresme, Girona, Salt, Sils, Vidreres, Palamós, Figueres, Flaçà, Boadella...”

Segurament aquesta disparitat geogràfica no seria possible sense aquest mecanisme de comunicació, com també es veu en el fet que la Secció Excursionista del Club Atlètic Espluguí, que com s'ha vist utilitza de manera molt intensiva les possibilitats d'internet, aculli persones de vuit poblacions diferents. En un sentit semblant, tot i estar radicat a Sant Pau d'Ordal, en el Grup Excursionista del Centre Agrícola *“[...] la majoria de socis i gent que vénen són de Vilafranca del Penedès.”*

En el cas del CAM Base, on el correu electrònic és d'ús habitual, *“[...] els socis estan repartits, per tot Barcelona, el Penedès, Maresme, el Vallès,*

Andorra i fins i tot Guadalajara, València o Noruega.” Aquest centre no té local i el seu material està distribuït per les cases dels diferents socis¹⁶².

---

¹⁶² *“Degut a que som un centre petit que no ens podem permetre pagar lloguers ni hipoteques, el nostre lloc de reunió és un bar on ens reunim setmanalment, tot i que en general només ens hi trobem els que vivim més a prop. Amb la resta, el contacte és el correu electrònic i el telèfon, a part de quan ens veiem a les excursions”.
“Tenim bastant material i molt variat (des de cordes a piolets, arvas, bidons, raquetes...). Les adquisicions de material es fan sempre segons les necessitats i peticions dels socis i el material es guarda repartit a casa d'alguns socis”.*

conclusions

e-xcursionismes 2.0

**l'excursionisme català a l'inici del segle XXI
una visió des de l'antropologia**

6 - Conclusions

Una de les característiques més remarcables de l'excursionisme actual és la seva diversitat. Per aquest motiu, en aquest document, per fer referència a la situació a nivell macrosociològic, s'ha preferit parlar d'*excursionismes* més que no d'excursionisme. De tota manera, aquesta diversitat es troba també a nivell microsociològic.

Així, sabem que hi ha entitats formades per tres segments clarament diferenciats. D'una banda, el que se'n podrien dir *socis històrics*, és a dir, persones que han abandonat o gairebé abandonat la pràctica activa de les activitats de muntanya, però que segueixen fidels a l'entitat tot i que normalment no hi acudeixen. De l'altra, el que se'n podrien dir *socis actius*. Dins d'aquest darrer grup, es podria diferenciar entre la gent "*que fa anys que roda*"¹⁶³ i aquelles persones que formen part de les entitats però que hi han estat atretes per interessos més concrets que se satisfan en les seves seccions especialitzades (vegeu-hi temes més concrets com poden ser escalada o espeleologia, però també les seccions infantils i juvenils que a vegades funcionen com si fossin centres d'esplai¹⁶⁴).

Aquesta diversitat no és un fet nou, perquè ha estat present des de gairebé el naixement de l'excursionisme institucionalitzat a Catalunya. Històricament, aquesta diferenciació s'ha lligat a factors com el nacionalisme i el món esportiu; avui dia, aquests elements segueixen sent importants, però n'han aparegut altres de nous, com les noves tecnologies o el context global lligat a la mundialització.

Per això se'ns presenta com una realitat multidisciplinària, amb pràctiques i discursos al seu interior que a vegades esdevenen, o semblen esdevenir,

---

¹⁶³ Expressió utilitzada per Ramon Boter de Palau en l'entrevista del dia 10 d'octubre de 2008, que és la font que ens ha permès establir aquesta tipologia.

¹⁶⁴ Possiblement aquest podria ser un dels casos més paradigmàtics en què s'utilitzen les entitats excursionistes com a entitats de serveis, tal com sembla que es poden interpretar les paraules de Ramon Boter de Palau en l'entrevista del 10 d'octubre de 2008.

irreconciliables. El món de l'esport li ha aportat els afanys competitius que floreixen plenament en algunes especialitats (l'escalada, les curses de muntanya, les caminades de resistència, els campionats de progressió vertical en el món de l'espeleologia, el descens d'engorjats, els raids, etc.). En el cas de les curses de muntanya o de la bicicleta tot terreny, es podria dir que hem assistit a una hibridació de pràctiques que històricament no havien format part del nucli central d'aquest fet social (és innegable, però que ja als anys vint del segle XX es feien curses per muntanya i algunes entitats excursionistes tenien seccions dedicades al ciclisme).

La crisi ecològica, que alguns autors descriuen com una crisi de civilització, l'ha portat a incrementar el seu interès per la protecció del medi ambient muntanyenc. Per això, i per altres raons, algunes persones es demanen si ens trobem davant d'un esport o d'un estil de vida, tal com es va veure en el debat sobre la legitimitat o no de la utilització de l'oxigen en les ascensions als grans cims del planeta. La UIAA s'hi va mostrar en contra, i va haver d'acceptar les regles de l'Associació Mundial Antidopatge com una activitat esportiva més.

Les reaccions a aquesta esportivització no es varen fer esperar: l'excursionisme, o en aquest cas potser millor l'alpinisme, no és una pràctica competitiva, sinó una altra cosa sotmesa a una ètica diferent. La normativa esportiva xocava, doncs, amb l'ètica muntanyenca. Exemples, dins del gran bloc que és l'excursionisme, n'hi ha diversos, com el senderisme.

L'any 1987 va néixer Mountain Wilderness, un moviment internacional d'alpinistes en defensa de l'alta muntanya com a darrer espai del planeta on encara és possible l'aventura. Catalunya compta amb una representació dins d'aquesta entitat com si es tractés d'un país independent, bona mostra de què en aquest món globalitzat les identitats nacionals no semblen haver perdut força. A més a més, en aquest intent de fer present el local dins del món global, l'excursionisme està present dins del Comitè Olímpic de Catalunya i ha pogut obtenir el reconeixement internacional en algunes disciplines.

No hi ha dubte que l'excursionisme, en general, és una activitat molt popular a casa nostra. El que és més difícil és saber quantes persones el practiquen. Més que difícil, segurament caldria dir impossible. De tota manera, s'estima que les persones associades en alguna entitat són al voltant de les 60.000.

Les dades de què es disposa posen de manifest un increment espectacular del nombre de llicències federatives en la darrera dècada. El mateix ha passat amb les entitats –en deu anys n'han aparegut més de 60 de noves, d'un total de 347 de l'any 2007. I aquesta tendència ha estat seguida bastant de prop, tot i que d'una manera menys acusada, pel nombre de socis declarats per les entitats. De tota manera, les activitats de muntanya practicades fora del marc federatiu sembla que són majoritàries.

Aquesta pràctica fora de les federacions és comuna a altres esports, i per això no es fa estranya. En el cas de les activitats de muntanya, segurament tingui algun tipus de relació amb la imatge que les persones que surten al medi natural tenen de les seves pràctiques.

A banda d'això, l'excursionisme no és present de la mateixa manera a tot arreu: els estudis consultats parlen de diferències en funció de l'edat i el gènere, el nivell d'estudis, el lloc de residència i altres variables. Més de tres-centes entitats excursionistes poblen la geografia catalana, i no són rars els municipis on en coexisteixen més d'una alhora.

Malgrat aquestes dades, és comú avui dia parlar de l'excursionisme com d'un fet immers en una profunda crisi. Segurament caldria parlar més d'un canvi de model que no d'una autèntica crisi, canvi de model lligat a la millora del nivell de vida de la població i l'extensió de la societat de consum. En els darrers anys, la implantació de les noves tecnologies sembla que està donant lloc a una mutació prou important. Hem establert la hipòtesi que les entitats tradicionals podrien veure's afectades per aquesta crisi que tant es parla, mentre que les entitats més dinàmiques seran les que s'adaptaran al nou context, sobretot tecnològic.

Si s'accepta la hipòtesi de la crisi de l'excursionisme, no és difícil trobar-ne proves. Per exemple, la baixa presència d'aquest mot en l'entrellat de la gran xarxa que és internet. En el món virtual, *excursionisme* és una paraula en desús. És possible que el seu lloc a la xarxa li demani canvis profunds si vol continuar existint. També és probable que més que d'*excursionisme* d'ara endavant haguem de parlar d'*esports o activitats de muntanya*, com ja vàrem haver de fer en un curs que es va proposar de dur a terme en el Campus Europeu de la Mediterrània al juliol de 2008. Del que no hi ha dubte és que les pràctiques de muntanya tenen una gran presència en espais tan importants avui dia com són internet o els supermercats de material esportiu.

En la darrera dècada l'excursionisme ha apostat per convertir-se en una pràctica esportiva duta a terme en territoris cada cop més globals. Si bé és cert que tota pràctica esportiva és en el fons una pràctica social i cultural, en les activitats de muntanya estudiades –segurament amb diferències significatives entre elles– la dimensió social i relacional té un pes molt rellevant. La pràctica organitzada és minoritària i sembla anar a la baixa dins d'aquestes activitats i la pertinença a federacions esportives, malgrat el creixement dels darrers anys, és encara més estranya, quan no qüestionada. Molta gent va a la muntanya pel seu compte, amb els seus amics i amigues; a fer esport, ben segur, però no és estrany que siguin persones poc interessades en la concepció mediàtica de l'esport (post)modern. Algunes dades semblen indicar que la presència en alguns clubs respon més al desig de mantenir contactes amb altres persones que no al que el mateix club els pugui oferir.

Esport no competitiu, esport-salut o esport per a tothom: malgrat l'increment que han tingut en la darrera dècada les activitats competitives organitzades per la FEEC, aquest sembla ser el tipus de pràctica majoritària dins del món excursionista. Cal recordar, però, que la seva diversitat fa que dins del mateix fet hi hagi important grups de població que també es dediquin a la competició. Són, ben segur, grups minoritaris, perquè el consum d'espectacles esportius és molt baix en aquest col·lectiu. En tot cas, a qui li agrada realitzar alguna pràctica esportiva a la muntanya, sigui o no competitiva, no acostuma a agradar-li veure l'esport per la televisió o fer d'espectador en competicions d'altres esports.

Avui dia, la llista de pràctiques en el medi muntanyenc s'ha fet molt més llarga. Al costat de les pràctiques que es podrien dir tradicionals –caminada, escalada, espeleologia, esquí– es troben una sèrie d'activitats relativament noves –descens d'engorjats, activitats d'aire, escalada en gel, etc. Moltes d'aquestes noves activitats tenen un component d'aventura i risc superior a les tradicionals. A més a més, activitats com l'escalada o l'espeleologia s'han desenvolupat fins a extrems tècnicament molt més complexos, en els quals el component aventurer és molt més present. De tota manera, encara la meitat de la gent excursionista ha començat la seva *carrera* per l'excursionisme en sentit estricte -o, dit d'una manera més general, la caminada-, i aquest continua sent la pràctica més popular. Malgrat l'ambigüitat del mot i que en els nous espais relacionals sembla que està caient en desús, l'excursionisme en sentit estricte continua sent la pràctica més popular, seguida del senderisme (que podria ser considerada la mateixa activitat), l'alpinisme i la bicicleta tot terreny.

Tampoc no és rar que hi hagi grans parèntesis en la relació amb la muntanya. Al llarg de la vida d'una persona, la seva dedicació a les diferents activitats de muntanya no sempre és la mateixa, fins al punt que hi ha períodes en què no es manifesta. La marxa mateixa de la seva existència fa que hi dediqui més temps o menys, en funció de fets com per exemple, les relacions familiars o laborals. A més a més, és molt habitual que al llarg de la vida un/a excursionista practiqui diferents tipus d'activitats. En aquest context, els i les excursionistes tenen itineraris de pràctiques que canvien en el temps; és difícil que es mantinguin encasellats en una sola activitat.

En el conjunt de pràctiques que s'observen en el món de les activitats de muntanya les fronteres entre una especialitat i una altra sembla que no són massa marcades. A més a més, hi ha esports que tenen un marcat caràcter estacional (esquí, descens d'engorjats, alta muntanya, etc.) fet que permet que apareguin activitats que es complementen les unes a les altres (per exemple, el descens d'engorjats amb l'esquí o la muntanya hivernal amb el senderisme estiuenc) i que, en ser analitzat a un nivell més macro, permeten parlar d'una certa estacionalitat de les pràctiques i, per tant, de la demanda de certs esports.

Avui dia, mercès fonamentalment als canvis en els mitjans de comunicació, les sortides a espais distants del lloc de residència no són estranyes i són força més accessibles del que havien estat en el passat. Distribuïdes de manera discontinua al llarg de l'any, aquestes sortides (que anys enrere segurament haurien rebut el nom i el tractament d'expedicions) coexisteixen amb activitats que es duen a terme molt a prop del domicili familiar.

L'excursionisme català dels primers anys del segle XXI és un afer de la classe mitjana o mitjana alta, un grup social molt difícil de definir i de classificar, que parla majoritàriament català i que ha après els seus valors i tècniques d'una manera autodidacta en la qual les relacions són molt importants. Quan hi ha una formació *reglada* pel mig, normalment no es troba en l'inici de la carrera excursionista de les persones estudiades.

És una pràctica grupal, ja que només un de cada quatre practicants surt a la muntanya en solitari, en la qual la meitat de la gent que el practica considera més important la gent amb qui va que no el lloc de destinació.

La seva pràctica segueix produint-se dins del marc associatiu, tot i que gairebé una de cada tres sortides no passa per cap entitat. El motiu principal per aquest pes de les associacions en la pràctica excursionista es troba en les relacions personals que aquestes permeten trobar, mantenir o renovar. Amb tot, com s'ha dit, hi ha un bloc important de gent que no té cap mena d'interès en les associacions excursionistes (una de cada cinc persones) o federatives (una de cada tres persones).

Aquests canvis s'han donat aparellats, per no dir que han estat una de les causes, del canvi en el paper dels centres excursionistes. Un ampli sector de la gent que practica activitats esportives a la muntanya demana un nou tipus d'entitat excursionista, això quan no se'n sent completament desvinculada. En aquest context queda clara l'existència de noves comunitats, algunes d'elles virtuals, que segurament siguin un dels trets distintius més clars de l'excursionisme d'avui dia. De tota manera, la virtualització de la vida associativa no ha aconseguit fer desaparèixer la necessitat de trobar-se i anar junts a la muntanya en alguna ocasió; no oblidem que un aspecte molt important de les activitats de muntanya avui dia continua sent la seva dimensió relacional i social.

El gran valor que aporta la pertinença a la federació sembla que es resumeix en els avantatges que es vinculen a la tarja federativa (assegurança, descomptes, recepció gratuïta de la revista *Vèrtex*, fonamentalment) i que obren la porta a les competicions oficials per a aquelles persones que s'hi dediquen. Entre els seus detractors i detractores es parla de pràctiques esporàdiques o poc freqüents o de poc risc que normalment es troben al principi de la carrera excursionista o en determinats moments familiars (naixement de fills, per exemple).

Hi ha prou indicis per pensar que està sorgint un nou tipus d'excursionisme, que en aquest marc denominem excursionisme 2.0, que ha nascut sobretot al voltant de les comunitats virtuals que han propiciat les noves tecnologies. Malgrat que a nivell general encara l'activitat fora de la xarxa continua essent més important que la que circula per internet, aquesta tendència s'inverteix en algunes entitats administrativament reconegudes o en comunitats online desvinculades de cap entitat o federació.

Alguns centres *tradicionals* han posat en marxa també comunitats virtuals per donar serveis als seus associats. Però el que és nou és que aquestes noves comunitats tenen (o poden tenir) una implantació geogràfica molt més gran: sembla que definitivament s'ha acabat el temps en què la gent s'apuntava a l'entitat que tenia més propera a casa seva, perquè avui dia es pot fer excursionisme sense haver de passar per cap local físic.¹⁶⁵ En canvi, les necessitats relacionals pròpies de qualsevol ésser humà sembla que queden en bona part satisfetes per aquestes noves comunitats virtuals.

---

¹⁶⁵ De fet, els moviments demogràfics dels darrers anys i en alguns casos la popularitat o idiosincràsia de determinades entitats han fet que no siguin rars els casos de persones que formen part d'associacions allunyades del seu lloc de residència. Aquest és el cas del Centre Excursionista de Catalunya (que històricament ja havia tingut el que se'n deien *socis delegats*) o del Club Excursionista de Gràcia (entrevista amb Francesc Sanahuja). En altres casos, però, aquest expansió geogràfica té un àmbit més comarcal, com passa en la UEC de Mataró (entrevista amb Ramon Boter de Palau).

Aquesta deslocalització de les noves entitats virtuals sembla que està fent retrocedir l'ús del català en el món excursionista, perquè cal tenir en compte que en aquests espais ja es va néixer amb una presència minoritària de la nostra llengua. Segurament, aquest gir lingüístic acabarà per convertir en un mot propi del passat el concepte d'*excursionisme*.

De tota manera, l'anàlisi que s'ha dut a terme demostra que aquests nous espais virtuals serveixen, segurament en el mateix grau que les entitats *tradicionals*, com a àmbits que permeten la relació, l'ajuda mútua i la cooperació per aconseguir objectius que moltes vegades s'acompleixen fora del món virtual. Són també espais de resistència i de reivindicació de determinats valors, valors que sembla que són diferents en funció de la comunitat que s'estigui estudiant (així a l'AEP el nacionalisme és molt important, però a Pirineos 3000 els aspectes metamuntanyencs tenen una presència gairebé testimonial).

El que està clar és que aquests nous espais segueixen permetent l'activitat dialògica i de debat entre els seus membres (que ara passa per fòrums virtuals o llistes de distribució), de manera que també funcionen com a agents de socialització secundària i es constitueixen en espais de formació d'imatges col·lectives.

La *idealització* de la muntanya hi segueix sent present, de manera que es produeix una constant construcció i deconstrucció de la realitat, que, com ja s'ha dit, no només afecta els espais naturals sinó que pretén incidir en el món humanitzat.

Alguns segments de l'*excursionisme* mostren discursos clarament antisistema (el cas més clar és cert grup -potser minoritari- d'escaladors i escaladores). No sembla que siguin el col·lectiu més nombrós, però són la punta d'un iceberg de gent que pensa i raona el món en què viu i que no es estranya que, tot i acceptar la diversitat de punts de vista, estigui convençut que el seu punt de vista és el millor, que la relació amb la muntanya els ha donat una manera de ser, una ètica i fins i tot una posició social diferent i superior.

L'*excursionisme* o les diferents activitats de muntanya no són només pràctiques fisiològiques. Aquesta afirmació no és només el punt de partida d'una determinada epistemologia de l'antropologia de l'esport: estem davant d'una constatació empírica que ha aparegut constantment en la nostra recerca. Els i les excursionistes, quan surten a la muntanya, parlen entre ells, aprenen i ensenyen coses, fan amistats i relacions socials que van molt més enllà de la muntanya.

En aquest sentit, l'anada a la muntanya no deixa de ser una prolongació de la vida social. O potser al revés, l'anada a la muntanya marca com ha de ser la vida en societat. Segurament les persones que surten a la muntanya estarien més a favor de la segona sentència (que la muntanya marca la vida social), però analíticament sembla clar que s'hauria d'interpretar just al revés.

La muntanya genera satisfacció i és vista com una activitat passional. Entre els afectes a aquests pràctiques no són estranyes les explicacions biològiques d'aquesta passió. No val la pena negar-les, perquè encara que sigui així, ser excursionista continua sent una categoria social per a moltes persones. Ser excursionista vol dir tenir una determinada ètica, que moltes vegades es

pensa com a independent de la resta de la vida social, una manera de comportar-se i un conjunt de valors que, collits suposadament en l'espai muntanyenc, es poden i s'haurien d'aplicar a la vida social (urbana en sentit ampli).

Aquesta ètica muntanyenca s'ha anat constituint al llarg dels anys (segurament en bona part lligada a determinades obres escrites considerades clàssiques), però és reconstruïda i recodificada en cada sortida que es duu a terme. D'aquí la importància que adquireix el fet de sortir acompanyat a la muntanya. I d'aquí la importància del llenguatge en aquesta negociació dels significats compartits: les persones que parlen durant la seva sortida a la muntanya es pensa que adquiriran uns valors diferents i que els aplicaran més enllà del marc muntanyenc. És la reforma social començant pel propi jo, un jo que es relaciona amb la natura en el mateix moment en què participa del ritual social que és l'excursió.

Tan hi fa que l'espai on es vagi d'excursió sigui proper o llunyà, que s'hi vagi a l'estiu o a l'hivern, la majoria de la gent hi va acompanyada i valora molt aquesta companyia. Els practicants solitaris són minoria, però fins i tot en aquests casos en què manca l'Altre per dialogar es produeix un diàleg amb la societat, amb allò que en sociologia se'n diu l'*altre generalitzat*. La muntanya ensenya com ha de ser la vida en col·lectivitat. Fins i tot s'atreveix a dir-nos quina cadena de televisió hem de mirar! Està clar que la muntanya només ens parla en un sentit metafòric o, millor dit, medial. La muntanya és una realitat (en el sentit de Berger i Luckmann) que és alhora objectiva i subjectiva; un dipòsit de valors i relacions socials intrínsecament barrejat amb els elements que formen la seva constitució geològica. La muntanya és l'altre jo de les persones que es consideren excursionistes. A través seu la societat s'emmiralla i es reconstrueix cada cap de setmana.

El llenguatge té una gran importància des d'una perspectiva fenomenològica en la constitució de la realitat, i això s'ha mostrat molt clarament en el cas que hem estat estudiant. Avui dia, el llenguatge no només es refereix al paper imprès o a les paraules que el vent s'emporta mentre caminem per la muntanya; avui dia, el llenguatge circula per la xarxa global, cada cop més en format digital. Les comunitats virtuals, el que hem anomenat excursionisme 2.0, permeten seguir construint la realitat i permetent processos d'enculturació i de socialització per als practicants de les activitats de muntanya. De fet, mentre hi hagi dos cervells capaços de raonar i sentir emocions hi haurà construcció medial de la realitat.

I quan aquest cervell es troba sol, com passa entre els amants de l'excursionisme en solitari o en aquells casos de persones que prefereixen sortir a la muntanya sense informació prèvia, aquest procés continua produint-se igualment, fent més fortes les representacions que, tard o d'hora, es comunicaran a algú altre. Quan aquesta comunicació no es produeix, estem davant d'un tema que afecta la psicologia més que no l'antropologia o la sociologia.

Aquesta tesi ha demostrat clarament la importància de la formació autodidacta en l'aprenentatge de pràctiques i valors propis del món excursionista. Que la formació hagi estat autodidacta no nega, potser fins i tot reforça, la idea de la importància transcendental de la construcció medial

de la idea de muntanya i d'excursionisme. Haver crescut autodidactament vol dir haver estat socialitzat per la família, les amistats, els mitjans de comunicació, els nous canals 2.0 o tota una sèrie d'altres elements informals; però això no nega que el procés de transmissió de valors, idees i fins i tot de sentiments s'hagi produït igualment: no en va alguns dels temes de debat que es plantegen actualment continuen sent els mateixos de finals del segle XIX o principis del XX. Dues de cada tres persones, independentment del tipus de club en què estiguin, utilitzen internet per cercar informació relacionada amb la seva pràctica excursionista. En aquest sentit, avui dia internet es troba al mateix nivell que la cartografia i lleugerament per sobre que el material imprès.

Si ens demanem en què consisteix la cosmovisió (conjunt de valors, normes de comportament, sentiments, etc. sobre la muntanya) pròpia del món excursionista, allò que quan es demanava a les persones amb qui s'ha treballat es referia com la *ètica excursionista*, ens adonarem de la importància que té el respecte pel medi ambient.

Aquest és un element clau en la nova ètica de la muntanya del segle XXI. Cal respectar el medi ambient, perquè aquest medi ambient és una part de nosaltres, perquè som nosaltres els qui l'hem construït medialment. En el medi hi ha la nostra societat, feta pedra, aire, aigua... feta muntanya. Agredir el medi ambient és agredir-nos a nosaltres mateixos. Per això és innegociable aquest punt i d'aquí el gran pes que ha tingut en la constitució de l'ètica excursionista.

Una ètica que es basa en el respecte. Respecte a parts iguals pel medi, per la muntanya, per les persones, pels companys, per les coses... respecte que és, en definitiva, respecte per nosaltres mateixos i per allò que en la nostra activitat dialògica hem anat construint. Respectant la natura ens respectem nosaltres mateixos que hem contribuït a la seva construcció.

L'ètica es converteix i es manifesta en una forma de comportament; en un conjunt d'actuacions considerades lícites i unes altres de prohibides. L'ètica és la que fa que el fruit del llenguatge esdevingui acció i norma social. La gent canvia quan va a la muntanya, perquè allà s'hi pot veure la societat tal com ens agradaria que fos, tal com l'hem parlada. Es creu que la natura imposa una manera d'actuar a les persones, però en el fons som les persones les que hem imposat lleis a la natura, en la nostra necessitat humana de poder-la entendre. És això el que ens torna de la muntanya, el producte de les *lleis* que li hem donat, i ens torna com si nosaltres no hi tinguéssim res a veure. Com que en un món construït sobre el dualisme cartesà som capaços de pensar la natura com una cosa separada de la cultura i la societat, ens sembla que la muntanya ens ensenya com ens hem de comportar en el conjunt de la nostra vida, i especialment en el món urbà o, millor dit, humanitzat. En realitat, som nosaltres mateixos els qui demanem a la muntanya que ens ensenyi com ens hem de mirar la societat. I no per res, sinó per assegurar que la societat pot seguir existint tal com l'hem coneguda o com (re)coneixem que podria ser.

S'entén que les persones que van a la muntanya, moltes vegades, es pensin que tenen un estatus superior, tot i que no es cregui que això els hagi de donar cap privilegi, perquè han sabut entendre l'essència de la seva societat en

veure-la *projectada* en la natura. Anar a la muntanya aporta plaer, malgrat els riscos inherents que comporta, perquè acostia les persones a entendre (millor) el món en què viuen i els permet somiar que, si tothom fos com elles, el món podria ser millor. Només seria qüestió de parlar(-ne).

Escoltant els seus protagonistes, fent-los parlar per així reconstruir el procés de construcció de la realitat, hem pogut saber que avui dia l'excursionisme és un conjunt d'activitats humanes practicades en espais naturals, utilitzant uns sistemes determinats per acostar-s'hi, sistemes no agressius, que tenen en la caminada la seva imatge ideal, i amb una dimensió de descoberta del país, de la muntanya i dels espais naturals. Aquesta és la seva raó de ser, la descoberta en un context d'estima i respecte per la realitat. Aquesta descoberta té, en la majoria de casos, una dimensió relacional molt important i es vincula a un concepte de la salut molt proper a la definició bio-psico-social que va proposar l'OMS.

És un esport l'excursionisme? Doncs sí i no. És esport però també alguna cosa més. És un conjunt de pràctiques relacionades amb la pràctica esportiva, però s'ha construït com alguna cosa més enllà d'això: la gent que el practica el veu com una manera de viure o una filosofia de la vida. Des del nostre punt de vista és un diàleg per construir la natura al mateix temps que es construeix la societat. D'aquí la importància que ha tingut en el nostre país. I d'aquí, segurament, la consciència d'alguns dels seus practicants que els i les excursionistes són persones amb algunes característiques especials, fins i tot en alguns casos amb una certa preeminència social.

L'excursionisme actual –i en el passat no va ser massa diferent, com a mínim en el cas català– sembla que busqui i fins i tot permeti el retrobament d'un món perdut, un món que era millor i en el qual la relació mediambiental era més equilibrada. En realitat, l'excursionisme no busca res en el passat: l'excursionisme és un discurs sobre el futur, sobre com hauria de ser la nostra societat després de tornar de la muntanya. I sobre com hauríem de ser nosaltres mateixos en aquesta societat millor.

Per això creu que el medi ambient hauria de ser obert a tothom, si més no a tothom que el tractés amb respecte. En canvi, s'hi prohibiria tot allò que, si es pogués, s'eradicaria de la nostra societat: el soroll, la contaminació; tot allò que embruta, en definitiva. Inclou algunes pràctiques o infraestructures pròpies del mateix excursionisme.

En el mateix sentit, la massificació és considerada un problema per al medi ambient perquè pot dur a superar la capacitat de càrrega dels espais muntanyencs.

Sabem que les persones que surten acompanyades d'altres membres de la seva entitat són més grans que la resta de persones, concretament set anys més grans. Així mateix, les persones que surten amb la seva família o amb amistats tendeixen a ser més joves. A partir d'aquesta informació és possible pensar que, a mida que ingressin persones més joves a les entitats (fet que seguirà passant per diverses raons), les sortides cada cop més es produiran en un marc familiar o d'amistats i les activitats conjuntes de persones de la mateixa associació és possible que es redueixin. De tota manera, sembla clar que hi haurà persones que seguiran volent entrar a formar part de les

entitats. Això fonamentalment per dues raons: per trobar-hi persones amb qui relacionar-se i per poder tramitar les assegurances a la federació. És possible que això posi algunes entitats en una situació força precària, abocades a convertir-se en entitats de serveis.

Aquest procés, que ja es dona i del qual les persones entrevistades són ben conscients, pot portar, com han exposat alguns dels nostres informants, a la desaparició de moltes entitats modestes. De tota manera, si se segueix la tendència en el creixement del nombre d'entitats dels darrers anys, no sembla que el futur a curt i mitjà termini sigui un panorama amb menys associacions excursionistes a casa nostra.

Una tendència que podria convertir-se en un element estructural seria l'envelliment de l'excursionisme en el sentit més estricte i el major atractiu de les activitats de més risc cap a les persones més joves. És possible que això suposi canvis importants en les activitats de tipus cultural que es duen a terme en el marc institucional, si és que no es pot afirmar que aquests canvis ja han tingut lloc.

Queda, però, per veure quin paper jugarà la creixent presència de dones en el fet excursionista en general. Si creix el percentatge de dones dins de les entitats, es pot pensar en un escenari no tan envellit, amb menys anys d'experiència com a mitjana i una sensació de no ser tan veteranes.

Tot fa pensar que les dones estan iniciant un segon procés d'entrada al món excursionista (el primer hauria estat als anys trenta del segle XX) i que hi arriben amb menys anys d'experiència i motivacions segurament diferents. Les dones tenen menys pràctiques solitàries que els homes, tot i que consideren en major proporció que ells que la massificació és dolenta per a la muntanya. Així mateix, les fonts d'informació que fan servir tendeixen a ser més relacionals (amics i coneguts) que no les dels homes, que es consideren més autodidactes.

Sembla clara la tendència a què les noves entitats que estan apareixent utilitzin cada vegada més els nous elements tecnològics que els permeten construir comunitats virtuals. De tota manera, en molts casos, aquestes noves entitats provenen de grups formats per persones que antigament es relacionaven cara a cara i que continuen manifestant el mateix desig de relacionar-se amb altres persones. I així poder continuar construint el món.

bibliografia

e-xcursionismes 2.0

**l'excursionisme català a l'inici del segle XXI
una visió des de l'antropologia**

7 - Bibliografia

- Acuña, Ángel Delgado (1994). *Fundamentos socioculturales de la motricidad humana y el deporte*. Granada, Universidad de Granada.
- Albesa i Riba, Carles (2001). *125 anys d'excursionisme a Catalunya*. Barcelona, Infiesta, editor.
- Alsina i Giralt, Joan (1983). *75 anys d'excursionisme a Sabadell*. Butlletí extraordinari, abril.
- Ardèvol, E.; Bertrán, M.; Callén, B.; Pérez, C. (2003). "Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea". *Athenea Digital*, 3 (primavera 2003). P. 72-92. Disponible a <http://antalya.uab.es/athenea/num3/ardevol.pdf> (data de consulta gener de 2008).
- Autors diversos (1999). *Barcelona d'excursió. Excursionisme i escoltisme més enllà del lleure ciutadà*. Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- Autors diversos (1964). *Enciclopèdia de l'excursionisme*. Barcelona, Rafael Dalmau, editor. 2 vol.
- Aymamí i Domingo, Gener (1996). "Les entitats com a bressol de la cultura excursionista" en *II Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana. Comunicacions presentades als diversos àmbits*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. P. 164-167.
- Azpiazu Aldalur, José Maria (1980). *Alpinismo español en el mundo*. Barcelona, R. M.

- Jaume Bantulà (1997). *Passat i present de l'educació física a Barcelona*. Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- Bantulà, J.; Colomer, A.; Ortí, J. (2007) "El joc tradicional a la iconografia filatèlica". *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna*, 21. P. 71-93.
- Blanchard, Kendall (1995). *The Anthropology of Sport: An Introduction*. Santa Barbara, Greenwood Publishing Group.
- Blanchard, Kendall; Cheska, Alyce (1986). *Antropología del deporte*. Barcelona, Ediciones Bellaterra.
- Berque, Augustin (2000). *Mediance ; des milieux en paysages*. París, Belin.
- Best, Samuel J.; Krueger, Brian S. (2004). *Internet data collection*. Londres, Sage.
- Bourdieu, Pierre (2000). *Cuestiones de sociología*. Madrid, Istmo.
- Calvo, Lluís (1990). *Catàleg de materials etnogràfics de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya*. Barcelona, Consell Superior d'Investigacions Científiques i Institució Milà i Fontanals.
- --- (1991). *El "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya" y la antropología catalana*. Barcelona, Consell Superior d'Investigacions Científiques.
- --- (1997). *Historia de la antropología en Cataluña*. Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- Cardona i Romeu, Margarida; Dupré i Cuyàs, Lluís (1985). *Esports de neu a Catalunya*. Barcelona, CEC.
- CECB (1983). *Arreu de les muntanyes. De Montserrat al Makalú*. Manresa, CECB.
- Centre Excursionista de Catalunya (1996). *Centre Excursionista de Catalunya. 120 anys d'història. 1876-1996*. Barcelona, CEC.
- Centre Excursionista de Catalunya (1993). *Cinquanta anys del CADE 1942 - 1992*. Editorial Montblanc-Martin. Barcelona, CEC.
- Centre Excursionista de Catalunya (1994). "ERE Quaranta anys d'espeleologia". *Espeleòleg*, núm 40, Barcelona, CEC.

- Centre Excursionista de Rubí (1999). *Cinquanta anys de viure l'excursionisme. 1949-1999*. Rubí, CER.
- Centre Excursionista del Penedès (1975). *L'excursionisme a Vilafranca. Apunts històrics*. Vilafranca, CEP.
- Dalmau i Corominas, Jordi (1997). *L'excursionisme*. Girona, Diputació de Girona. (Quaderns de la Revista de Girona, 69).
- De Ramon i Vidal, Jaume (1983). *L'excursionisme, un fet social*. Barcelona, Rafael Dalmau.
- Duran i Coderch, Salvador (2003). *50 aniversari Centre Excursionista de Banyoles*. Banyoles, Centre Excursionista de Banyoles.
- Elias, Norbert (1994). "Esport i violència". *Quaderns de l'Institut Català d'Antropologia*, 1 (hivern 1994). P. 99-117).
- Estalella, Adolfo; Ardèvol, Elisenda (2007). "Ética de campo: hacia una ética situada para la investigación etnográfica de internet". *FQS. Forum: Qualitative Social Research*, 8 (3-2).
- *L'excursionisme a Catalunya. 1876-1976*. Barcelona, Fundació Carulla-Font, 1976.
- *L'excursionisme a Manresa. 100 anys del Centre Excursionista de la Comarca de Bages*. Manresa, Associació per al Museu Comarcal de Manresa, 2005.
- Farias Torbidoni, Estela I. (2000). *El aprovechamiento recreativo, deportivo y turístico de los espacios naturales protegidos: modelos de frecuentación. El caso del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici - España*. Universitat de Lleida - INEFC.
- Fatjó i Gené, Josep (2005). *Història de l'escalada a Montserrat*. Barcelona, PAM.
- Ferràndez, Jaume (2001). *Diccionari de l'excursionisme català*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- Ferré i Trill, Xavier (2006). *Nació i excursionisme. Biografia intel·lectual de Joaquim Santasusagna*. Reus, Associació d'Estudis Reusencs.
- Fundación de la Innovación Bankinter (2007). *Web 2.0. El negocio de las redes sociales*. Madrid, Fundación de la Innovación Bankinter.

- García Ferrando, Manuel (1990). *Aspectos sociales del deporte : una reflexión sociológica*. Madrid, Alianza.
- García Ferrando, Manuel (2001). *Los Españoles y el deporte : prácticas y comportamientos en la última década del siglo XX*. Madrid, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- García Ferrando, Manuel (2006). *Posmodernidad y deporte: entre la individualización y la masificación : encuesta sobre hábitos deportivos de los españoles, 2005*. Madrid, Consejo Superior de Deportes-Centro de Investigaciones Sociológicas.
- García Ferrando, M.; Puig Barata, N.; Lagardera, F. (2002). *Sociología del deporte*. Madrid, Alianza editorial.
- GEDE (1998). *50 anys d'escalades. 1941-1991*. Barcelona, CEG.
- Geertz, Clifford (1989). *La interpretación de las culturas*. Barcelona, Gedisa.
- GEIEG (1994). *El GEiEG pas a pas. Història del Grup Excursionista i Esportiu Gironí*. Girona, GEIEG.
- Gómez Martínez, Pablo (2006). "Presente y futuro de la investigación online en España". *Investigación y Márketing*, 91 (juny 2006). P. 14-19.
- Hakken, David (1999). *Cyborgs@cyberspace. An ethnographer looks to the future*. Nova York, Routledge.
- Hine, Christine (2004). *Etnografía virtual*. Barcelona, Editorial UOC.
- Hine, Christine, ed. (2005). *Virtual methods. Issues in social research on the internet*. Oxford-Nova York, Berg.
- Huguet, M. L.; Segura, J. R.; Sirera, X. (1998). *Història gràfica del Centre Excursionista de Lleida. 1939-1979*. Lleida, Ajuntament de Lleida.
- Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans (2002), *enquesta de la regió de Barcelona, 2000. Condicions de vida i hàbits de la població. Dades estadístiques bàsiques 2000. Ciutat, regió metropolitana i província de Barcelona*. Barcelona, Diputació de Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona. 3 vol.
- Jones, Steve, ed. (1999). *Doing internet research. Critical issues and methods for examining the net*. Londres, Sage.

- Katelyn Y. A McKenna, Amie S Green, Marci E. J Gleason (2002) "Relationship Formation on the Internet: What's the Big Attraction?" *Journal of Social Issues* 58 (1), 9-31.
- Ligos i Hernando, Víctor (1999). *Cent anys d'excursionisme mataroní. Agrupació Científico-Excursionista*. Mataró, Patronat Municipal de Cultura.
- López, Antoni (2006). "Que las escasas diferencias no nos impidan aprovechar las ventajas del Access Panel Online". *Investigación y Márketing*, 91 (juny de 2006). P. 20-24.
- Mann, Chris; Stewart, Fiona (2000). *Internet communication and qualitative research. A handbook for researchin online*. Londres, Sage.
- Marcet, Alexandre (1986). *Catalans als 8000...* Barcelona, PAM.
- Marfany, Joan-Lluís (1995). *La cultura del catalanisme. El nacionalisme català en els seus inicis*. Barcelona, Empúries. Especialment pàg. 293 i seg.
- Martí Henneberg, Jordi (1994). *L'excursionisme científic i la seva contribució a les ciències naturals i a la geografia*. Barcelona, Alta Fulla.
- Martínez i Ballester, Emili (1982). *Cronologia d'una entitat. 75 anys del Centre Excursionista de la Comarca del Bages*. Manresa, Secció d'Estudis del CECB.
- Mata, David (2001). "Cap a una especialització en antropologia de camp: L'etnografia de l'esport". *Apunts Educació física i esports*, 63.
- Mayans i Planells, Joan (2002). *Género chat. O cómo la etnografía puso un pie en el ciberespacio*. Barcelona, Gedisa.
- Medina, Francesc X.; Sánchez, Ricardo (2003). *Culturas en juego: ensayos de antropología del deporte en España*. Barcelona, Icaria.
- Medina, Francesc X.; Sánchez, Ricardo (2007). "L'antropologia de l'esport a Espanya: visions crítiques i perspectives de futur d'una disciplina en construcció". *Aloma*, 21. P. 95-110.

- Miñarro, Josep M. (2000). *Cent anys d'espeleologia a Catalunya. 1897-1997*. Barcelona, Federació Catalana d'Espeleologia.
- Moscoso, David (2003). *La montaña y el hombre en los albores del siglo XXI*. Saragossa, Barrabés Editorial.
- Moscoso Sánchez, David J. (2004). "El proceso de institucionalización del montañismo en España". *Acciones e investigaciones sociales*, 19 (març, 2004). P. 5-29. Disponible a:
[http://www.unizar.es/centros/eues/html/archivos/temporal/es/19_AIS/AIS-19\(01\).pdf](http://www.unizar.es/centros/eues/html/archivos/temporal/es/19_AIS/AIS-19(01).pdf) Data de consulta: 16 de març de 2008.
- --- (2004). "Entre el cielo y la tierra. El montañismo desde la perspectiva sociológica". Document de treball Instituto de Estudios Sociales de Andalucía, disponible a <http://digital.csic.es/handle/10261/2115> Data de consulta 1 de març de 2008.
- [Poca, Josep] (1999). *25 anys a la muntanya. 1974-1999*. El Vendrell, Grup Muntanyenc Lira Vendrellenca.
- Pons, Jordi (1976). *Annapurna est. Un 8.000 verge*. Barcelona, Juventud.
- Pujadas, Xavier; Santacana, Carles (1995). *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya. Vol. 2 (1931-1975)*. Barcelona, Columna i Diputació de Barcelona.
- Pujads, X.; Fraile, A.; Gambau, V. I alters (2006). *Culturas deportivas y valores sociales. VIII congreso de la AEISAD*. Madrid, Librerías Deportivas Esteban Sanz, SL.
- Ribas i Vinyals, Josep (2002). *De la UEC al Club Muntanyenc. 50 anys d'excursionisme a l'Hospitalet*. Centre d'Estudis de l'Hospitalet.
- Rico, Agustina (1996). *Memòria d'un recorregut. Cinquanta anys del Centre Excursionista Puigcastellar*. Barcelona, CEP.
- Roca i Remolins, Alexandre (1996). *L'excursionisme a Ripoll*. Ripoll, Centre Excursionista Ripoll.
- Rodríguez, Dario; Castro, Juan (2003). *Conversaciones con César Pérez de Tudela*. Madrid, Desnivel Ediciones.

- Roma, Josefina (1984). "Aspectos antropológicos de las zonas de montaña" in Porta, Jaime de *Restauración de suelos en minería a cielo abierto. Ordenación de zonas de montaña*. Barcelona, Col·legi Oficial d'Enginyers agrònoms de Catalunya, Universitat Politècnica de Catalunya i Escuela Técnica Superior de Ingenieros Agrónomos de Lleida.
- Roma i Casanovas, Francesc (1996). *Història social de l'excursionisme català. Els orígens*. Vilassar de Mar, Oikos-Tau.
- --- (1996). *Apunts d'història de l'espeleologia a Catalunya. Els orígens*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- --- (1996). "És mort, l'excursionisme?" en II Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana. *Comunicacions presentades als diversos àmbits*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. P. 174-176.
- --- (2001). *La construcció medial de la muntanya a Catalunya (segles XV-XX). Una mirada al paisatge des de la geografia cultural*. Bellaterra, Edicions Microfotogràfiques de la Universitat Autònoma de Barcelona (Microfitxa).
- --- (2008). *Història social de l'excursionisme català. El franquisme*. Valls, Cossetània.
- --- (2008). *Josep Milà. L'amor a la muntanya neix fins i tot en temps de guerra*. Valls, Cossetània.
- Roma, F.; Puig, M. (2001). *Una aproximació a la història de l'excursionisme terrassenc (1910-1939)*. Terrassa, Els Llibres de Terrassa.
- Roma, F.; Sánchez, F. (2003). *L'Agrupació Excursionista de Granollers (1928-2003)*. Granollers, Ajuntament de Granollers.
- Solà, Josep; Vicente, Josep; Calvet, Marc (coord.) (2000). *Cinquanta anys. 1950-2000. Centre Excursionista Montclar*. Centre Excursionista Montclar.
- Subirats i Torrebadell, Oscar (2001). *Història de la Secció Excursionista del Centre de Lectura de Reus (1901-2001)*. Reus, Edicions del Centre de Lectura de Reus.

- Suñol i Sampere, Jaume (2000). *Agrupació Excursionista de Badalona. Memòria dels fets més importants relacionats amb la ciutat*. Badalona, Centre Excursionista de Badalona.
- Torres, Estanislau (1979). *Excursionisme i Franquisme*. Barcelona, PAM.
- Troyano i Cussó, Joan (1994). *50 anys del Club Muntanyenc Sant Cugat. 1944-1994*. Sant Cugat, CMSC.
- Unió de Federacions Esportives de Catalunya (2007). *Anuari de l'esport català 2006*. Barcelona, UFEC.
- Ureña Llitjós, Josep; Berenguer i Cuyàs, Esther (2004). *UEC de Bagà (1953-2003). Cinquanta anys fent excursionisme i cultura*. Bagà, UEC de Bagà.
- Vergés, Elisabeth (2002). *Anglada*. Madrid, Desnivel Ediciones.